

Polak Inwestor

■ EDYCJA 2024

Polak Inwestor 2024. Raport z badania polskich inwestorów

Red.: prof. UEK dr hab. Rafał Morawczyński
Katedra Teorii Ekonomii, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

Izabela Kozakiewicz-Frańczak
Założycielka Polak Inwestor, CEO iKsync

Kraków-Warszawa 2024

Jak my Polacy dbamy o finanse?

Czy chętnie inwestujemy?

Dlaczego część z nas nie inwestuje?

W co i po co inwestują inwestujący?

Jakie czujemy bariery dotyczące finansów?

Gdzie poszukujemy informacji i wiedzy?

Co może być naszą motywacją do dbałości o finanse?

WYDAWCA RAPORTU

IKSYNC

PARTNER MERYTORYCZNY
AKADEMICKI

UNIWERSYTET
EKONOMICZNY
W KRAKOWIE

WSPÓŁWYDAWCA

INVEST CUFFS

P

ARTNERZY I PATRONI

P

ARTNERZY MERYTORYCZNI

P

ARTNERZY MEDIALNI

Polak Inwestor

EDYCJA 2024

Comparic

inwestorzy.tv

inwestycje.pl

STOCKBROKER

STOCKWATCH

SQUABER

praktyk
RYNKU

Doradca.tv
Tomasz Jaroszek

SA TRADER

Portfel
Polaka

Prywatny
INVEŚTOR

REACH4.

BIZNESOWA

GIRLS
MONEY
CLUB.

Kobieta
INWESTUJE

#fz
finansowozalezni

GRZEGORZ KUSZ
AGENT SPECJALNY

wydawnictwo
LENIWCOWATE
www.leniwcowate.pl

FXMAG

MS MIKE SATOSHI
YouTube

FINANSE
BEZ
FILTRÓW

TRAMPKI
NA GIEŁDZIE

WOMEN
INVEST

KLAUZULA INFORMACYJNA

Ta publikacja handlowa jest informacyjna i edukacyjna. Nie jest rekomendacją inwestycyjną ani informacją rekomendującą lub sugerującą strategię inwestycyjną. W materiale nie sugerujemy ani nie doradzamy żadnej decyzji lub strategii inwestycyjnej.

Materiał nie uwzględnia indywidualnej sytuacji finansowej, potrzeb i celów inwestycyjnych klienta. Nie jest też ofertą sprzedaży ani subskrypcji. Nie jest zaproszeniem do nabycia, reklamą ani promocją jakichkolwiek instrumentów finansowych.

Niniejszą Publikację handlową przygotowaliśmy starannie i obiektywnie. Przedstawiamy stan faktyczny znany autorom w chwili tworzenia dokumentu. Nie umieszczamy w nim żadnych elementów oceniających. Informacje i badania oparte na historycznych danych lub wynikach oraz prognozy nie stanowią pewnego wskaźnika na przyszłość.

Nie odpowiadamy za Twoje działania lub zaniechania, zwłaszcza za to, że zdecydujesz się nabyć lub zbyć instrumenty finansowe na podstawie informacji z tej publikacji handlowej. Nie odpowiadamy też za szkody, które mogą wynikać z bezpośredniego czy też pośredniego wykorzystania tych informacji.

Inwestowanie na rynkach finansowych może wiązać się z istotnym poziomem ryzyka i wystąpienia znacznych strat zainwestowanych środków finansowych. Inwestując możesz stracić całość zainwestowanych środków a niektórych przypadkach Twoje straty mogą przekroczyć wartość zainwestowanego kapitału.

Bezpieczeństwo finansowe w długim terminie to suma nawyków budowanych każdego dnia

Szanowni Państwo,

z przyjemnością oddaję w Państwa ręce raport “Polak Inwestor 2024”. Tegoroczna publikacja jest wyjątkowym przykładem udanej współpracy nauki z biznesem i mediami. Raport powstał dzięki wspólnym wysiłkom szeregu mediów sektora finansowego, firmie badawczo-doradczej iKsync oraz wspaniałemu zespołowi Katedry Teorii Ekonomii Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie pod kierownictwem dr hab. Rafała Morawczyńskiego, prof. UEK.

Każda edycja naszego dorocznego raportu urozmaicana jest nowymi wątkami tematycznymi i nową formą podania treści. I tak – w tym roku postanowiliśmy dodać nowe pytania, dotyczące tematyki ESG jak i dotyczące tego jak Polacy i Polki postrzegają sytuację naszego kraju – polityczną, gospodarczą i geopolityczną w kontekście swoich podstaw finansowych i decyzji inwestycyjnych.

Tegoroczny raport to też szereg analiz przedstawionych w formie tabel i wykresów, z których każda prezentuje ciekawe spostrzeżenia dotyczące wielu obszarów związanych z finansami na co dzień, oszczędzaniem, inwestowaniem.

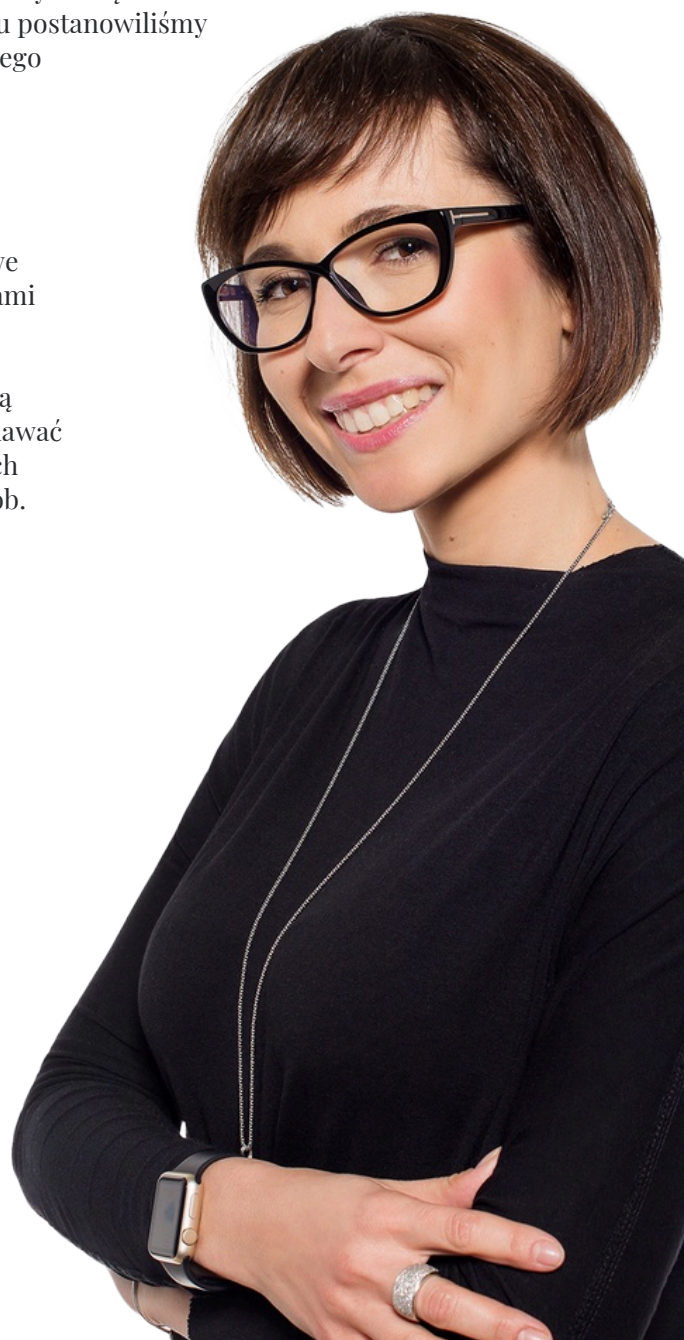
W tym roku również postanowiliśmy iść dalej i poza publikacją niniejszego raportu w ciągu kolejnych miesięcy będziemy oddawać do Państwa użytku szereg infografik i materiałów obrazujących wnioski z raportu, przedstawionych w piękny wizualnie sposób.

Raport jest podzielony na kilka kluczowych części jak i w tym roku jego integralną część stanowi suplement o kobietach w inwestowaniu. Zadaliśmy sobie wiele pytań o to czym różnią się kobiety inwestujące od tych, które nie inwestują oraz inwestorki od inwestorów. Wyniki podają wiele wątków do myślenia i do dyskusji.

Nasza analiza przyniosła bogactwo wniosków, które mam nadzieję spotkają się z Państwa ciekawością i refleksją nad finansami osobistymi, rodziny oraz nad tym jak wychowywać nasze dzieci w trosce o ich bezpieczeństwo finansowe w życiu dorosłym. Dbajmy o kondycję finansową rodziny tak w długim terminie jak i w codziennych postawach finansowych, konsumenckich, ucząc naszych bliskich jak dbać o zdrowie w portfelu na długie lata.

Tym samym pozostawiam publikację w Państwa rękach i życzę udanej lektury.

Izabela Kozakiewicz-Frańczak, CEO iKsync
Pomysłodawczyni Polak Inwestor

Przyszłe zdrowie finansowe Polaków - wszyscy mamy na nie wpływ

Publikacja, którą trzymacie Państwo w rękach to efekt współpracy i synergii środowiska biznesu, nauki oraz mediów. Cieszy mnie, że tak dobrej jakości publikacje mogą powstawać dzięki wsparciu ze strony rodzimych mediów, które mają coraz większy wpływ na poziom wiedzy finansowej Polaków i Polek, na ich codzienne decyzje dotyczące wydatków, zdolność dotyczącą oszczędzania i odwagę do inwestowania.

Ważne jest, abyśmy wszyscy, bez względu na wykonywany zawód czy pasje, które rozwijamy po godzinach, pamiętali o tym, że nasze postawy finansowe i nasz poziom wiedzy o finansach mają ogromny wpływ na najbliższe otoczenie, jak również na to dalsze. To w jaki sposób traktujemy zarabiane pieniądze i czy potrafimy budować majątek osobisty, będzie miało w długim terminie wpływ na nasze rodziny, dzieci, ale też znajomych czy środowisko, w którym pracujemy. W dzisiejszym świecie wszechobecnej cyfryzacji życia każdy człowiek zaczyna mieć wpływ na społeczeństwo. Zatem to już nie tylko media, ale i każdy z nas dzierży siłę, którą można wykorzystać, aby Polakom i Polkom żyło się bezpieczniej i abyśmy mogli budować majątek przekazywany kolejnym pokoleniom.

Z ramienia sektora mediów i fundacji Invest Cuffs, która nieustannie edukuje Polaków i Polki w inwestowaniu od przeszło 10 lat, życzę Państwu przyjemnej lektury raportu "Polak Inwestor 2024" i postanowień na 2025 rok, które będą sprawiać, że wy i wasze otoczenie wejdzie na ścieżkę regularnego dbania o finanse i poszerzania wiedzy o bezpieczeństwie finansowym.

Na koniec również zapraszam na nasze wiosenne święto edukacji finansowej, czyli Invest Cuffs 2025, które odbędzie się 28-29 marca w Krakowie. Podczas wydarzenia planujemy szereg debat i prelekcji, bogato czerpiących z wniosków z niniejszego raportu.

Marcin Wenus
Założyciel Telewizji Biznesowej, Grupy Medialnej Comparic
CEO Fundacji Invest Cuffs

WPROWADZENIE	11
OKIEM EKSPERTA - KOMENTARZE EKSPERCKIE	22
CZĘŚĆ I. OGÓLNE INFORMACJE O UCZESTNIKACH BADANIA	42
CZĘŚĆ II. INWESTORZY: CECHY, ZACHOWANIA, POSTAWY, PORTFELE, OCZEKIWANIA, OPINIE	55
CZĘŚĆ III. NIEINWESTUJĄCY: CECHY, ZACHOWANIA, POSTAWY, PORTFELE, OCZEKIWANIA, OPINIE	110
CZĘŚĆ IV. INWESTORZY I NIEINWESTUJĄCY: PORÓWNANIE	122
CZĘŚĆ V. PRZYSZŁE BEZPIECZEŃSTWO FINANSOWE A SYTUACJA POLITYCZNA, GOSPODARCZA I GEOPOLITYCZNA POLSKI W OCENIE INWESTORÓW I NIEINWESTUJĄCYCH	136
CZĘŚĆ VI. ŚWIADOMOŚĆ EKOLOGICZNA, SPOŁECZNA I KORPORACYJNA (ESG) A DECYZJE INWESTORÓW	155
CZĘŚĆ VII. POLKI I ICH INWESTYCJE - KOBIETY INWESTORKI NA TLE KOBIET NIEINWESTUJĄCYCH i INWESTORÓW-MĘŻCZYŹN	166
DZIĘKUJEMY ZA TWÓJ CZAS - PODSUMOWANIE	185
POZNAJ NAS - O WYDAWCACH I PARTNERACH RAPORTU	187

W

PROWADZENIE

(RAFAŁ MORAWCZYŃSKI)

Opracowanie przedstawia wyniki badania “Polak inwestor” przeprowadzonego jesienią 2024 roku wśród Polaków zainteresowanych inwestowaniem. Merytoryczna zawartość badania jest wynikiem współpracy pracowników Katedry Teorii Ekonomii Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie i firmy konsultingowej iKsync. Główną siłą sprawczą badania jest właścicielka firmy iKsync Izabela Kozakiewicz-Frańczak, a pracę zespołu Katedry Teorii Ekonomii koordynował dr hab. Rafał Morawczyński, prof. UEK. W zespole pracowali również: dr Agnieszka Witoń i dr Piotr Klimczyk, którzy uczestniczyli w przygotowaniu raportu na wszystkich etapach pracy. Wszystkie obliczenia (przedstawione w tabelach i na rysunkach) w raporcie przygotował Rafał Morawczyński.

Autorstwo komentarzy do wyników opisane jest na końcu akapitów inicjałami:

Agnieszka Witoń: **AW**, Piotr Klimczyk: **PK**, Rafał Morawczyński: **RM**.

Osią przewodnią opracowania jest podział uczestników badania na inwestujących (inwestorów) i nieinwestujących, co wynika z założenia, że jest to najważniejsza różnica określająca postawy, opinie i oczekiwania w stosunku do inwestowania. W tym roku spośród 1272 osób, których odpowiedzi zakwalifikowano do dalszej analizy. 697 osób wskazało we wstępie ankiety jedną z dwóch odpowiedzi kwalifikujących je do inwestorów, a 575 osób określiło, że nie inwestuje. Dalej zagadnienia dotyczące inwestowania prezentowane są zarówno oddzielnie, jak i porównawczo (między dwiema grupami), jeśli uznaliśmy to za ważne. W opracowaniu przedstawiono cechy próby.

W tym roku po raz pierwszy zapytaliśmy uczestników badania o dwie nieporuszone wcześniej sprawy. Pierwszą z nich jest wpływ obecnej sytuacji politycznej i gospodarczej Polski (w znaczeniu krajowym i międzynarodowym) na ich perspektywy inwestowania. Jest to uzasadnione zarówno czynnikami krajowymi (przejęcie władzy przez szeroką koalicję po 8 latach pozostawania u sterów przez Prawo i Sprawiedliwość), jak i międzynarodowymi (trwa wojna na Ukrainie, eskalował konflikt na Bliskim Wschodzie, nieznan jest ostateczny wpływ wyniku wyborów prezydenckich w USA na politykę i gospodarkę światową).

Po drugie, w tym roku po raz pierwszy zapytaliśmy również o to, jak inwestorzy postrzegają reguły raportowania ESG (środowisko, społeczeństwo, korporacyjność) przez spółki w kontekście swoich decyzji inwestycyjnych. Choć raportowanie ESG nie jest jeszcze obowiązkowe, to coraz więcej spółek publicznych prezentuje już odpowiednie dane w swoich raportach rocznych. Problem raportowania ESG przez spółki jest więc już obecny w przestrzeni informacyjnej i warto ocenić jego percepcję, także z perspektywy inwestorów.

Podział pracy nad przygotowaniem raportu

Siłą sprawczą badania jest Izabela Kozakiewicz-Frańczak z firmy iKsync. Firma poza ogólnym koordynowaniem projektu zapraszała również do udziału instytucje, które przekazywały dalej prośbę o wypełnienie ankiety. W tym roku taka prośba została wyraźniej skierowana również do środowiska kobiet, z czym można łączyć większą reprezentację kobiet wśród badanych w porównaniu z badaniem w 2023 r., i ogólniej – w całej próbie w 2024 r., dotyczy to zarówno inwestorów, jak i nieinwestujących. Pod większością wyników z 2024 r. porównujemy je więc z wynikami z 2023 r. To porównanie służy więc przede wszystkim uchwyceniu możliwych różnic wyników wynikających z różnych struktur próby niż badaniu dynamiki zjawisk (zmiany wartości w czasie). Firma iKsync zajmowała się również dystrybucją wstępnych wyników do osób, które je komentowały, później zaś gromadzeniem tych komentarzy. Firma zadbała także o przygotowanie ostatecznej wersji raportu i jego dystrybucję. Zespół Katedry Teorii Ekonomii zajmował się dostosowaniem metodyki badania, w dużej mierze powtarzającej wzorzec wypracowany w poprzednich latach przez firmę iKsync. Zespół opracował wyniki dostarczone przez firmę iKsync i przygotował raport z komentarzem.

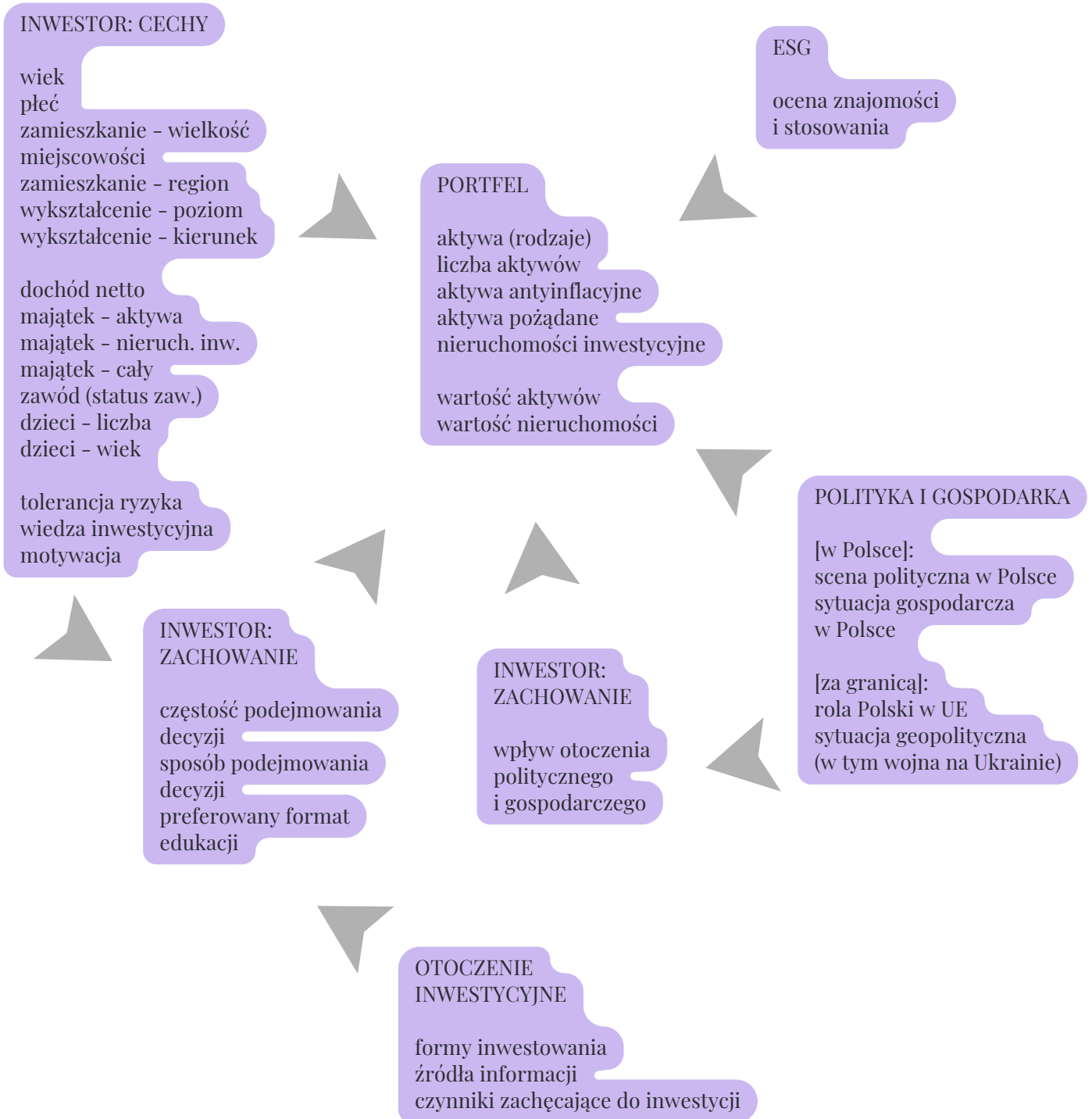
Mocne strony:

1. Jedno z niewielu ogólnopolskich badań, w którym struktura próby w podziale na miejsce zamieszkania osób jest bardzo zróżnicowana i zaskakująco bliska strukturze rozmieszczenia mieszkańców Polski.
2. To już czwarte wydanie badania, poprawiamy błędy popełnione w poprzednich edycjach, w tym szczególnie błędy w sposobie zadawania pytań i pomiarze faktów, opinii, zachowania, które są ważne dla rozumienia inwestorów i nieinwestujących. Uczymy się.
3. Niektóre zagadnienia analizujemy bardzo głęboko, np. strukturę odpowiedzi na wyjątkowo ważne w raporcie pytania (w tym wydaniu: wpływ sytuacji politycznej i gospodarczej na bezpieczeństwo finansowe; odbiór zasad inwestowania odpowiedzialnego środowiskowo, społecznie i korporacyjnie (ESG)).
4. Łączymy perspektywę praktyków i akademików. Badanie jest projektowane z udziałem tych dwóch środowisk. Dzięki prowadzeniu badania oba środowiska mają też okazję lepiej się poznać.
5. Wiele wyników przemawia na korzyść jakości danych, np.: relacje między zmiennymi ekonomicznymi (wartość portfela) a deklarowanymi zachowaniami (takimi jak liczba aktywów), postawami i opiniami (jak tolerancja ryzyka).
6. Wyniki badania mogą mieć wartość praktyczną jako źródło wiedzy o tożsamości i opiniach inwestorów oraz osób zainteresowanych inwestowaniem (dla inwestorów, pośredników, emitentów, mediów) i teoretyczną (dla prac akademickich).

Słabe strony:

1. W projekcie badania nie kontrolujemy ani struktury próby, ani nie zapewniamy jej reprezentatywności. Odpowiedzialna za dystrybucję firma iKsync jako partner tego projektu skierowała prośbę o udział w badaniu w sposób szczególnie do środowisk kobiecych, co widać w strukturze próby. W 2024 r. znacznie wzrósł udział kobiet w próbie w porównaniu z 2023 r.. Opracowując wyniki postanowiliśmy porównać więc tegoroczne wyniki z wynikami z roku 2023 r., który próba nie była kierowana w sposób specjalny do kobiet. Ocenę podobieństw i różnic prezentujemy w ramach pod wynikami.
2. Nie kontrolujemy sposobu wypełniania ankiety, ani też tego, kto ją rzeczywiście wypełnia.
3. Niektóre odpowiedzi nie są konsekwentne, spójne.
4. Niektóre pytania są trudne i obciążające poznawczo, mogące nużyć badanych i powodować brak staranności w udzielanych odpowiedziach.
5. Ankietę można było wypełniać korzystając z różnych urządzeń (komputer, tablet, telefon), a przez to jakość danych uzyskanych może się różnić w zależności od typu urządzenia użytego do wypełniania kwestionariusza.
6. Do badania zostali zaproszeni użytkownicy różnych serwisów internetowych, a pochodzenia danych z poszczególnych źródeł nie kontrolujemy. Niektóre typy inwestorów i nieinwestujących mogą być zbyt licznie reprezentowane, a inne – zbyt nielicznie. W tym roku w porównaniu z poprzednim większy jest udział kobiet, które zostały szczególnie zaproszone do udziału w badaniu. Aby kontrolować wpływ tej zmiany na wyniki w większości miejsc porównujemy wyniki tegoroczne z ubiegłorocznymi.
7. Nie znamy motywacji uczestników do wzięcia udziału w badaniu, np. oferowano nagrody za udział w nim. Motywacja mogła mieć wpływ na jakość wprowadzanych danych.
8. W porównaniu z ubiegłorocznym badaniem, niektóre wyniki nie powtórzyły się (ale, te, które się powtórzyły, są dzięki temu łatwiejsze do obrony). Jak pisaliśmy wyżej, różnice wyników uzyskane w obu latach przedstawiamy w tekście.

RYS. 1.1 MODEL BADANIA

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

PRÓBA

Uczestnicy badania: blisko 1300 osób, z całej Polski, najczęściej z województwa mazowieckiego
W tym 697 inwestuje (inwestorzy), a 575 nie inwestuje (nieinwestujący)
Najważniejszym powodem nieinwestowania wskazywanym przez nieinwestujących jest brak pieniędzy
Wśród inwestorów prawie tyle samo jest osób, które inwestują regularnie, jak i nieregularnie.

Dochód netto w gospodarstwie domowym: 42% osób ma dochód całkowity (na całe gospodarstwo) nie wyższy niż 10 tys. zł

Wiek: blisko połowa osób ma mniej niż 40 lat

Płeć: 55% to kobiety

Wykształcenie: poziom: 56% ma wykształcenie wyższe; kierunek: 30% techniczne, a 21% ekonomiczne.

INWESTORZY

Portfele bez nieruchomości: blisko 2/3 badanych ma w aktywach innych niż nieruchomości inwestycyjne ulokowane mniej niż 100 tys. zł. W próbie jest 17 milionerów (mających ponad 1 mln zł w samych aktywach, bez nieruchomości).

Nieruchomości inwestycyjne: 57% nie ma nieruchomości inwestycyjnych, ale 6% inwestorów ma takie, których wartość wynosi co najmniej 1 mln zł, a dalsze 11% między pół miliona a 1 mln. Łącznie prawie co szósty inwestor ma nieruchomości inwestycyjne o wartości większej niż pół miliona.

Finansowy cykl życia: z wiekiem rośnie średnia wartość aktywów oraz nieruchomości inwestycyjnych inwestorów, a ich wartość osiąga maksimum w późnym wieku średnim (40-49 lat dla aktywów bez nieruchomości; 50-59 lat dla nieruchomości inwestycyjnych), po czym spada.

Aktywa w portfelu: (uwaga: pytano o aktywa, które inwestor ma lub miał)
57% inwestorów posiada lub posiadała lokaty w złotym. Tylko niewiele mniejszy jest odsetek osób mających kiedyś lub obecnie obligacje skarbowe.
30% inwestorów miało lub ma nadal akcje polskie (GPW/NC).
21% ma lub miało kryptowaluty.
2,5% inwestowało w start-upy.

Liczba aktywów w portfelu: 55% osób miało lub ma nadal nie więcej niż 3 rodzaje aktywów, a 80% osób ma nie więcej niż 5 rodzajów.

Formy nabywania aktywów: prawie 2/3 inwestorów preferuje inwestowanie samodzielne, 1/3 za pomocą ETF, ponad 1/3 stosuje IKE/IKZE, 1/4 PPK i 1/4 jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych. (uwaga: proszono o wybór dowolnej liczby z 6 form, w tym 1 była otwarta).

Częstość realizowania transakcji: 70% inwestuje co najwyżej kilka razy w roku, a day-traderów jest jedynie niecałe 2%.

Co ma największy wpływ na podejmowanie decyzji inwestycyjnych: ponad 55% podejmuje decyzje na podstawie własnych analiz i własnej wiedzy, jedynie 9% głównie dzięki profesjonalnemu doradcy. (uwaga: proszono o wskazanie tylko jednego czynnika).

Milionerzy (osoby mające ponad 1 mln zł, nie licząc nieruchomości):

- 8 na 9 osób to mężczyźni;
- średnio ma 47 lat, prawie zawsze z wyższym wykształceniem;
- co drugi z nich to przedsiębiorca;
- w porównaniu z resztą inwestorów zgłaszają znacznie większą tolerancję ryzyka, decyzje inwestycyjne podejmują jednak tylko z nieznacznie większą częstotliwością niż reszta inwestorów; relacja między statusem materialnym a skłonnością do ryzyka jest jednak złożona. Być może bogatsi mogą sobie po prostu pozwolić na podejmowanie większego ryzyka, bo w ich przypadku straty są mniej bolesne niż dla osób mniej majątnych.
- mają ponadprzeciętnie wysoką ocenę własnej wiedzy inwestycyjnej;
- mieli lub mają w portfelu przeciętnie większą liczbę rodzajów aktywów niż inni inwestorzy;
- częściej niż inni przyznają się do posiadania (teraz lub w przeszłości) polskich akcji oraz obligacji skarbowych lub korporacyjnych, oraz do inwestowania w start-upy;
- znacznie częściej niż inni inwestorzy sięgają też po akcje i obligacje zagraniczne;
- tylko co czwarty z milionerów nie ma nieruchomości inwestycyjnych;
- wśród milionerów znacznie częściej można napotkać pozytywne oceny nt. PPK/IKE/IKZE;
- co czwarty milioner za najważniejsze źródło wiedzy inwestycyjnej uznał książkę, znacznie częściej niż wskazywali to mniej zamożni inwestorzy; (uwaga: proszono o wskazanie tylko 1 źródła z 8)
- milionerzy w porównaniu z innymi inwestorami wyżej oceniają dywersyfikację majątku jako powód inwestowania. Wykazują większą niż inni inwestorzy troskę o dochody na emeryturze, zaś mniej im zależy na zabieganiu o sytuację finansową w najbliższej przyszłości.

Tolerancja ryzyka: w próbie dominują osoby z awersją do ryzyka, chociaż wśród inwestorów nasilenie obaw jest mniejsze niż wśród nieinwestujących. (uwaga: wybierano 1 z 4 stwierdzeń).

Prawie co drugi inwestor mógłby zaakceptować niewielką stratę, i to w ostateczności, a nieco więcej niż co szósty o żadnej stracie nie chce słyszeć, razem więc 2/3 unika strat. Wśród nieinwestujących takich osób jest aż 9 na 10, przy czym blisko połowa deklaruje brak akceptacji jakiegokolwiek straty.

Co czwarty inwestor waży potencjalny zysk z możliwą stratą i jest w stanie zaakceptować stratę. Wśród nieinwestujących w ten sposób myśli jedynie co czternasta osoba.

Dużą skłonność do ryzyka (dopuszczenie dużych strat w perspektywie dużych zysków) deklaruje ok. co szesnasty inwestor, ale jedynie co osiemdziesiąty spośród nieinwestujących. Jak sygnalizowaliśmy relacja między skłonnością do ryzyka a majątkiem oraz byciem inwestorem lub nie jest złożona. W pewnym stopniu wynika ona z czynników osobowościowych. Dlatego też poziom podejmowanego ryzyka powinien być dopasowany zarówno do takich preferencji osobistych (osobowościowych), ale też do sytuacji majątkowej, tak aby nie powodować niewłaściwego, zbyt dużego narażenia inwestorów na skutki niewłaściwego dla nich poziomu ryzyka, w tym skutki psychologiczne i majątkowe.

Cele inwestowania: hierarchia celów jest dosyć podobna wśród inwestorów i nieinwestujących. Najważniejszym z tych celów w obu grupach jest chęć zaspokojenia potrzeb finansowych na emeryturze, a niewiele mniej ważne są: dążenie do ochrony majątku przed skutkami inflacji, zabezpieczenie najbliższych potrzeb finansowych, zwiększenie źródeł przychodu, posiadanie wyższego statusu materialnego, nauczenie się nowych umiejętności. (uwaga: oceniano motywy na skali 1-5).

NIEINWESTUJĄCY

Dlaczego nieinwestujący nie inwestują: 2/3 nie ma pieniędzy, 1/2 nie ma wiedzy, 1/3 boi się straty, 1/5 boi się podejmowania decyzji. (uwaga: proszono o wskazanie do 3 odpowiedzi z 7, w tym 1 była otwarta).

Czynniki, które mogą skłonić nieinwestujących do inwestowania: 2/3 wskazuje na niską kwotę inwestycji, ponad 1/3 na zrozumiałą informację i prawie 1/3 na zaufaną markę instytucji. (uwaga: proszono o wskazanie najwyżej 3 odpowiedzi z 8, w tym 1 była otwarta).

Różnice między nieinwestującymi a inwestorami: nieinwestujący mają o 1/3 niższe dochody, nieco częściej są to kobiety, o połowę mniej z nich ma wykształcenie wyższe, wykonują zawody na niższych szczeblach organizacyjnych.

INFORMACJA I WIEDZA

Najważniejsze źródło informacji dotyczących inwestycji: inwestorzy najczęściej wskazują na portal specjalistyczny (uwaga: proszono o wskazanie 1 odpowiedzi z 8, w tym 1 była otwarta).

Najlepszy format edukacji inwestycyjnej: zarówno inwestorzy, jak i nieinwestujący najbardziej cenią materiały dostępne on-line i szkolenia on-line, zaś nieinwestujący docenialiby również szkolenia stacjonarne (uwaga: proszono o wskazanie 1 z 8 odpowiedzi, w tym 1 była otwarta)

Najbardziej pożądane aktywa do dalszych inwestycji (których jeszcze nie mają): inwestorzy myślą głównie o nieruchomościach (29%), a nieinwestujący o obligacjach skarbowych (34%). (wskazywano dowolną liczbę z 16 odpowiedzi).

Czynniki mogące skłonić do inwestycji w aktywa, których nie mieli: niska kwota – zarówno dla inwestorów (46%), jak i nieinwestujących (64%), a dalej zrozumiałe informacje (ok. 40%), za nimi zaufana marka (ok. co trzecie wskazanie). (uwaga: proszono o wskazanie do 3 z 7 odpowiedzi).

Czynniki przyczyniające się zwiększenia zaufania do inwestycji według inwestorów: jasna i przejrzysta oferta (53%), analizy ekspertów (43%). Polska marka wskazywana jest częściej niż zagraniczna (21% i 14%). Inwestorzy mile widzą też materiały edukacyjne (26%) i nadzór urzędu (26%). Zaawansowana technologia ma małe znaczenie (9%). (uwaga: proszono o wskazanie do 3 z 12 odpowiedzi, w tym 1 była otwarta).

DOBROWOLNY FILAR EMERYTALNY: PPK/IKE/IKZE

Opinie na temat programów emerytalnych PPK/IKE/IKZE: inwestorzy mają znacznie lepsze zdanie niż nieinwestujący. 37% inwestorów liczy dzięki nim na nieco wyższe dochody na emeryturze, a 29% na znacznie wyższe (razem 2/3 dostrzega znaczenie programów emerytalnych dla dochodów na emeryturze). Nieinwestujący są bardziej sceptyczni: oceny pozytywne daje 40% z nich, 30% podaje argumenty przeciw programom emerytalnym (możliwa zmiana prawa, niepewność przyszłości, przekonanie o przewadze własnego inwestowania). Aż 29% nieinwestujących nie wie czym są PPK/IKE/IKZE (uwaga: proszono o wskazanie 1 z 6 odpowiedzi).

INFLACJA

Inwestowanie motywowane obawą przed inflacją: ochrona przed inflacją pozostaje jednym z najważniejszych powodów do inwestowania, na równi z troską o dochody na emeryturze. Dla nieinwestujących byłby to motyw nieco mniej ważny niż cel emerytalny.

Aktywa do zabezpieczenia się przed inflacją: inwestorzy wskazują znacznie częściej na każde z aktywów niż nieinwestujący. Na szczycie listy inwestorów znajdują się: obligacje skarbowe (58%), kruszce (52%) i nieruchomości (51%). (uwaga: dopuszczano dowolną liczbę z 16 odpowiedzi).

Akcje/obligacje zagraniczne oraz akcje polskie oraz lokaty w złotym są już wskazywane przez inwestorów około dwa razy rzadziej.

Wśród nieinwestujących kolejność na szczycie listy jest podobna. Tam też jest ta sama trójka, chociaż w nieco innej kolejności: najpierw nieruchomości (48%), dalej kruszce (41%), a później obligacje skarbowe (38%). Nadzieja pokładana w zagranicznych instrumentach finansowych i w polskich akcjach jest w tej grupie mniejsza.

KOBIETY INWESTORKI

Motywacja: Pod względem motywacji do inwestowania inwestorki są bardziej podobne do kobiet nieinwestujących niż do inwestorów-mężczyzn w zakresie ocen celów związanych z majątkiem (np. zabezpieczenie sytuacji finansowej w najbliższej przyszłości).

Równocześnie inwestorki są bardziej podobne do mężczyzn-inwestorów niż do kobiet nieinwestujących pod względem motywów, takich jak: chęć zabezpieczenia majątku przed inflacją, chęć czerpania przyjemności z inwestowania, chęć nauczenia się nowych umiejętności.

Różnice między kobietami inwestorkami a kobietami nieinwestującymi:

- wiek i dzieci: inwestorki są nieco młodsze (o około 5 lat), rzadziej mają dzieci, rzadziej mają więcej dzieci,
- wykształcenie: dwa razy więcej inwesterek ma wyższe wykształcenie, częściej mają wykształcenie ekonomiczne,
- całkowity dochód netto w gospodarstwie: inwestorki mają ok. 50% wyższy niż kobiety nieinwestujące,
- zamieszkanie: kobiety inwestorki rzadziej mieszkają na wsi i w małych miastach, a częściej w dużych miastach,
- zawód i sytuacja zawodowa: inwestorki częściej pracują na wyższych szczeblach organizacji, częściej są przedsiębiorczyniami, znacznie rzadziej są bezrobotne,
- tolerancja ryzyka: kobiety inwestorki mają większą tolerancję ryzyka, chociaż różnica jest podobna jak w całej próbie (inwestorzy w porównaniu z nieinwestującymi, niezależnie od płci). Nie jest do końca jasne na ile taka większa deklarowana skłonność do ryzyka jest związana z innymi właściwościami inwesterek, w tym ich statusem zawodowym (pracują przeciętnie na wyższych szczeblach organizacji, częściej są przedsiębiorczyniami, są młodsze, mają wyższe dochody i majątek).
- wiedza dotycząca inwestycji: kobiety inwestorki wyżej oceniają też swoją wiedzę inwestycyjną.

Różnice między kobietami a mężczyznami jako inwestorami:

- wiek i dzieci: kobiety-inwestorki są średnio 5 lat młodsze niż mężczyźni-inwestorzy, częściej nie mają dzieci albo mają ich mniej,
- majątek i dochody: kobiety inwestorki w porównaniu z mężczyznami mają mniejszy majątek w aktywach, a różnice są mniejsze dla nieruchomości (odpowiednio 124 tys. i 229 tys. oraz 185 tys. i 225 tys.). Różnice w dochodach gospodarstwa domowego są znikome,
- wykształcenie: kobiety-inwestorki są lepiej wykształcone (wśród mężczyzn jest o blisko 20 p.p. mniej osób z wyższym wykształceniem). Kobiety-inwestorki znacznie rzadziej mają jednak wykształcenie techniczne, za to częściej humanistyczne,
- zawód i sytuacja zawodowa: pod względem zawodowym obie grupy są dosyć podobne (np. tylko nieznacznie częściej kobieta pracuje na średnim lub wyższym szczeblu organizacji),
- tolerancja ryzyka: kobiety-inwestorki mają mniejszą akceptację strat niż mężczyźni-inwestorzy, mają więc większą awersję do ryzyka w inwestowaniu. Ale równocześnie kobiety mają przecież mniejszy majątek,
- wiedza o inwestowaniu: kobiety inwestujące są bardziej konserwatywne w ocenie własnej wiedzy o inwestowaniu,
- portfele: kobiety mają lub miały w portfelach mniejszą liczbę klas aktywów, a różnice te są wyraźniejsze dla aktywów bardziej ryzykownych (np. odpowiednio 18% i 42% wskazań na polskie akcje albo 12% i 32% wskazań na kryptowaluty). Różnice dla najważniejszych aktywów o małym ryzyku są niewielkie lub zgoła więcej jest kobiet wskazujących na nie (np. dla obligacji skarbowych 52% i 49%, a dla lokat złotych niemal po równo),
- co ma największy wpływ na podejmowanie decyzji inwestycyjnych: Jako główny sposób podejmowania decyzji obie grupy wskazują na własną wiedzę i własne analizy, chociaż nieznacznie częściej kobiety przyznają się do korzystania z informacji medialnych (10% i 6%) i konsultacji z partnerem (11% i 5%). Nieco rzadziej więc niż mężczyźni za najważniejsze źródło informacji dla celów inwestycyjnych uznają własną wiedzę i własne analizy, ale różnica między osobami obu płci pod tym względem nie jest bardzo duża (uwaga: proszono o wybór 1 odpowiedzi z 8, w tym 1 była otwarta).

**POLITYKA KRAJOWA, SYTUACJA GOSPODARCZA, GEOPOLITYKA
A PRZYSZŁE BEZPIECZEŃSTWO FINANSOWE**

Polityka krajowa, sytuacja gospodarcza i geopolityka: po raz pierwszy badaliśmy opinie na temat wpływu tych czynników na przyszłe bezpieczeństwo finansowe inwestorów i nieinwestujących. Badaliśmy również zmianę nastawienia do inwestowania w Polsce w porównaniu z zagranicą na skutek wspólnego działania tych czynników.

Ocena wpływu sceny politycznej w Polsce na przyszłe bezpieczeństwo finansowe inwestorów: 34% ma negatywną ocenę, a 33% pozytywną, 33% neutralną. (uwaga: proszono o wybór 1 z 5 ocen: od bardzo negatywnej (1) do bardzo pozytywnej (5); podobnie oceniano pozostałe 3 czynniki).

Ocena wpływu sytuacji gospodarczej w Polsce na przyszłe bezpieczeństwo finansowe inwestorów: inwestorzy dają 51% ocen pozytywnych i 25% negatywnych. Prawie tak samo dobre oceny dotyczą miejsca Polski w UE.

Nieinwestujący są mniej optymistyczni niż inwestorzy w ocenie wpływu tych czynników politycznych, gospodarczych, geopolitycznych na ich przyszłe bezpieczeństwo finansowe, ale wymowa ich opinii jest podobna: oni również spośród czterech badanych czynników najniżej oceniają polską scenę polityczną.

Ocena wpływu obecnej sytuacji gospodarczej, politycznej i geopolitycznej Polski na zmianę nastawienia do wyboru między inwestowaniem w Polsce lub za granicą: inwestorzy wyżej oceniają zagranicę (32%) niż Polskę (19%).

Scena polityczna w Polsce:

Bardziej pozytywnie wpływ sceny politycznej w Polsce na przyszłe bezpieczeństwo finansowe oceniają:

- najstarsi (szczególnie mający powyżej 70 lat), także emeryci i renciści,
- mający wykształcenie humanistyczne.

Bardziej negatywnie wpływ sceny politycznej w Polsce na przyszłe bezpieczeństwo finansowe oceniają:

- najmłodsi, poniżej 25 lat, także studenci i uczący się,
- mający wykształcenie podstawowe,
- milionerzy (mający aktywa bez nieruchomości inwestycyjnej o wartości ponad 1 mln zł),
- mający najniższe dochody netto w gospodarstwie domowym.

Sytuacja gospodarcza w Polsce:

Bardziej pozytywnie wpływ sytuacji gospodarczej w Polsce na przyszłe bezpieczeństwo finansowe oceniają:

- najstarsi (szczególnie mający powyżej 70 lat), także emeryci i renciści,
- częściej mężczyźni niż kobiety.

Bardziej negatywnie wpływ sytuacji gospodarczej w Polsce na przyszłe bezpieczeństwo finansowe oceniają:

- najmłodsi (szczególnie mający poniżej 25 lat), także studenci i uczący się,
- mający wykształcenie podstawowe,
- mający najniższe dochody netto w gospodarstwie domowym.

Rola Polski w Unii Europejskiej:

Bardziej pozytywnie wpływ roli Polski w Unii Europejskiej na przyszłe bezpieczeństwo finansowe oceniają:

- najstarsi (po 60 roku życia), także emeryci i renciści.

Bardziej negatywnie wpływ roli Polski w Unii Europejskiej na przyszłe bezpieczeństwo finansowe oceniają:

- mający wykształcenie podstawowe,
- studenci i uczący się,
- milionerzy (mający aktywa bez nieruchomości inwestycyjnej o wartości ponad 1 mln zł).

Sytuacja geopolityczna Polski, w tym sąsiedztwo z ogarniętą wojną Ukrainą:

Bardziej pozytywnie wpływ sytuacji geopolitycznej Polski, w tym sąsiedztwa w ogarniętej wojną Ukrainie na przyszłe bezpieczeństwo finansowe oceniają:

- emeryci i renciści,
- wykonujący wolny zawód,
- mieszkający w miastach mających od 50 do 100 tys. mieszkańców.

Bardziej negatywnie wpływ sytuacji geopolitycznej Polski, w tym sąsiedztwa w ogarniętej wojną Ukrainie na przyszłe bezpieczeństwo finansowe oceniają:

- mający wykształcenie podstawowe,
- przedsiębiorcy i właściciele firm,
- mieszkańcy metropolii,
- milionerzy (mający aktywa bez nieruchomości inwestycyjnej o wartości ponad 1 mln zł).

Częściej zmianę swoich ocen na rzecz Polski w dylemacie inwestowania w Polsce lub za granicą deklarują:

- mający wykształcenie podstawowe. (uwaga: proszono o wskazanie o ocenę zmiany na podstawie 3 odpowiedzi: zmiana na korzyść zagranicy, brak zmiany, zmiana na korzyść Polski)

Częściej zmianę swoich ocen na rzecz zagranicy w dylemacie inwestowania w Polsce lub za granicą deklarują:

- mający aktywa (bez nieruchomości) o wartości 0,5-1 mln zł (ale najbogatsi częściej takich zmian nie widzą).

ESG

ESG: inwestowanie odpowiedzialne środowiskowo, społecznie i korporacyjnie (po raz pierwszy badane). Badaliśmy czy inwestorzy już uwzględniają albo czy zamierzają uwzględniać w swoich decyzjach inwestycyjnych zakres stosowania przez spółki zasad ESG, a także czy znają zasady ESG.

11% inwestorów nie będzie uwzględniało w swoich decyzjach stosowania zasad ESG przez spółki, 8% nie zna zasad, 44% zna je, 29% ma zamiar je uwzględniać, a 7% już je uwzględnia. (uwaga: proszono o wskazanie wszystkich odpowiednich odpowiedzi z 5, dalej wyniki są przedstawiono po zakwalifikowaniu odpowiedzi do 1 z 5 głównych grup: już uwzględniają, zamierzają uwzględniać, nie wiedzą co to jest ESG, nie zamierzają uwzględniać, już nie uwzględniają).

Częstsze zamiary uwzględniania zasad ESG w inwestowaniu zaobserwowaliśmy w przypadku:

- osób najmłodszych (20-24 lata) i najstarszych (powyżej 60 lat); także studentów i emerytów,
- mających portfele o najmniejszej wartości,
- mających największe dochody netto w gospodarstwie.

Częstsze zamiary nieuwzględniania zasad ESG zaobserwowaliśmy w przypadku:

- mieszkańców metropolii,
- przedsiębiorców i właścicieli firm,
- najbogatszych inwestorów,
- mających dochody netto w gospodarstwie w wysokości 20-50 tys. zł,
- częściej mężczyzn niż kobiet.

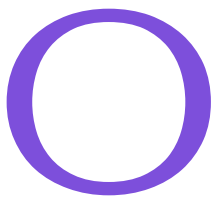
Brak znajomości zasad ESG zaobserwowaliśmy w przypadku:

- bezrobotnych.

Notka metodyczna

Dane zebrano w lecie i jesieni 2024 roku w ramach realizacji projektu badawczego „Polak inwestor”, realizowanego przez firmę iksync.com i Katedrę Teorii Ekonomii Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie. Do badania zaproszono inwestorów, przy czym o pomoc w dotarciu do nich zwrócono się do instytucji i firm działających w branży finansowej, publicystyce ekonomicznej, prowadzących portale informacyjne, szkoleniowych. Instytucje te zamieściły na swoich stronach internetowych informacje o badaniu, wraz z linkiem do anonimowej ankiety zamieszczonej w Internecie. Za udział w badaniu przewidziano nagrody w charakterze pakietów edukacyjnych online dostarczanych każdemu uczestnikowi badania po publikacji raportu. W ramach pakietów edukacyjnych organizator przygotował mapę książek o finansach i inwestowaniu stanowiącą część inicjatywy edukacyjnej pod marką „Czytam Inwestuje”, mapę instytucji finansowych oraz izb zrzeszających instytucje, kurs o edukacji finansowej dzieci i młodzieży oraz zniżki na produkty lub usługi wybranych partnerów, w tym m.in.: PWN, Wydawnictwo Maklerska czy fundacja Invest Cuffs.

O KIEM EKSPERTA

Świadome inwestowanie to inwestowanie oparte o wiedzę i doświadczenie. Dlatego edukacja powinna być jednym z wiodących działań firm z rynku finansowego w ramach budowania relacji z klientami. A jest to tym bardziej istotne, że jak wynika z ostatniego badania „Polak Inwestor”, aż 55% ankietowanych podejmując decyzje inwestycyjne za najważniejszy sposób uznaje własne analizy i własną wiedzę. W ocenie inwestorów czynniki przyczyniające się zwiększenia zaufania do inwestycji to jasna i przejrzysta oferta (53%), analizy ekspertów (43%).

Inwestorzy mile widzą też materiały edukacyjne (26%) i nadzór urzędu (26%). Jeśli zestawimy to z 9% zaledwie oczekiwanym zastosowaniem nowych technologii jako zachęty do inwestycji to widzimy, gdzie powinien być główny ciężar działań instytucji finansowych.

Z badania interesujący jest również wskaźnik mówiący o tym, że a jedynie 9% ankietowanych za najważniejszy sposób podejmowania decyzji uznaje konsultację profesjonalnego doradcy. Jak widać – również w tym obszarze jest wciąż wiele do zrobienia. Zaufanie do doradców, marka instytucji i ich relacje z klientami to podstawa do budowania zaufania, które stanowi fundament rynku finansowego.

Waldemar Markiewicz, Prezes Izby Domów Maklerskich

Raport Polak Inwestor, dzięki szerokiemu spektrum badań, jest jednym z ciekawszych, przedsięwzięć na temat krajowego rynku inwestycyjnego. Jednym z atutów jest również jego coroczna powtarzalność – przygotowywane co roku badanie dostarcza nam niebagatelną paczkę wiedzy na temat zmieniających się preferencji inwestorów indywidualnych, a także aktualnych trendów i oczekiwań kierowanych do dostawców usług inwestycyjnych.

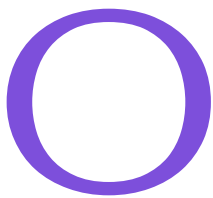
Raport zajmuje się także wpływem szeregu zewnętrznych bodźców na zachowania inwestorów indywidualnych. Wśród nich warte uwagi są takie aspekty jak sytuacja na rodzimym scenie politycznej czy aktualna kondycja krajowej gospodarki.

Opracowanie nie pomija również tak istotnych dziś tematów jak podejście inwestorów do zaangażowania firm w obszarze odpowiedzialnego prowadzenia biznesu, działań w zakresie ochrony środowiska, czy szeroko pojętych zasad zrównoważonego rozwoju.

W raporcie nie zabrakło ponadto także miejsca na ocenę PPK/IKE/IKZE czyli programów służącym długoterminowemu i systematycznemu oszczędzaniu na emeryturę. Kluczowe jest tutaj podejście inwestorów do długoterminowego oszczędzania na przyszłość. Cieszyć może fakt, że korzyści wynikające z systematycznego odkładania nawet niewielkich kwot dostrzega coraz więcej osób.

Piotr Szulec, Prezes Skarbiec TFI

Jednym z kluczowych obszarów dla wszystkich inwestorów indywidualnych powinno być korzystanie z produktów długoterminowego oszczędzania. Jak pokazuje badanie, inwestujący Polacy korzystają z dedykowanych produktów zabezpieczenia emerytalnego. Osoby, które inwestują swoje środki, uwzględniają rozwiązania pozwalające budować dodatkowe zabezpieczenie finansowe na jesień życia. Co trzecia inwestująca osoba korzysta z indywidualnych form długoterminowego oszczędzania, co czwarta z formy zbiorowego oszczędzania – z Pracowniczych Planów Kapitałowych. Trudno zatem oprzeć się wrażeniu, że spora część osób pomnażających swój kapitał, dostrzega możliwości i atrakcyjność dedykowanych form oszczędzania emerytalnego. Wszystkie te formy oferują zwolnienie z podatku od zysków kapitałowych, część z nich pozwala zmniejszyć wysokość podatku dochodowego, inne znów korzystają z dopłat pracodawców i państwa.

Takie mechanizmy sprzyjają efektywności inwestycji. Powodują, że zainwestowane środki rosną szybciej i przez to, w tym samym okresie czasu, pozwalają na zgromadzenie większego kapitału. Jeśli istotą inwestowania jest pomnażanie pieniędzy, to instrumenty emerytalne pozwalają robić to bardzo efektywnie.

Nie jest to tylko opinia moja, czy ekspertów, ale także tych badanych, którzy zadeklarowali się jako milionerzy. To oni na tle całej grupy wyróżnili się znacząco lepszymi opiniami na temat IKE, IKZE oraz PPK. Wydaje się, że jest to grupa, która choćby ze względu na wielkość zgromadzonych aktywów, jest dosyć wiarygodna, jeśli chodzi o ocenę instrumentów inwestycyjnych. Ocenę tę podziela także większość inwestujących Polaków, 2/3 z nich liczy na wyższe dochody na emeryturze dzięki wspomnianym rozwiązaniom emerytalnym.

Obraz dotyczący oceny instrumentów emerytalnych dopeniają deklaracje osób nieinwestujących, a te są bardzo ciekawe. Okazuje się bowiem, że aż 40% nieinwestujących dobrze ocenia instrumenty emerytalne. 30% powątpiewa w sens inwestycji w instrumenty emerytalne, ale powody te są zaskakujące i dotyczą kwestii zaufania i poczucia bezpieczeństwa – nieinwestujący wymieniają możliwą zmianę prawa, niepewność przyszłości, czy przewagę indywidualnego inwestowania, jako argumenty za tym by nie korzystać z tych produktów. Można powiedzieć, że część tych argumentów nie jest związana z samymi instrumentami, a pozostałe uznają, że wprawdzie to niezła metoda pomnażania oszczędności, ale indywidualnie można poradzić sobie jeszcze lepiej. Pozostałe 29% nieinwestujących nie ma wiedzy o tym, czym są te programy. Z tej perspektywy wydaje się, że i nieinwestujący mają dobre zdanie o IKE, IKZE i PPK.

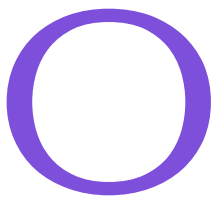
Raport „Polak Inwestor 2024” uwidacznia przy tym ciekawe różnice między kobietami a mężczyznami w podejściu do inwestowania i zarządzania finansami. Kobiety inwestorki, choć częściej niż mężczyźni wykazują większą awersję do ryzyka, doceniają bezpieczeństwo i stabilność inwestycji, co przejawia się wyższym zainteresowaniem obligacjami skarbowymi oraz lokatami. Rzadziej jednak inwestują w aktywa wysokiego ryzyka, takie jak kryptowaluty czy akcje. W kontekście motywacji zauważalna jest różnica w podejściu do celów inwestycyjnych – kobiety częściej inwestują, aby zapewnić stabilność finansową na przyszłość i chronić kapitał przed inflacją, a mniej chętnie podchodzą do inwestycji jako narzędzia zdobywania wyższego statusu materialnego. Ponadto, kobiety są bardziej skłonne do inwestowania samodzielnie, jednak w decyzjach finansowych częściej kierują się informacjami medialnymi lub konsultacjami z partnerem. Różnice te podkreślają potrzebę dalszego wspierania kobiet w zdobywaniu wiedzy finansowej i dostarczania im narzędzi, które umożliwią podejmowanie bardziej zdywersyfikowanych i odważnych decyzji inwestycyjnych.

Dane z raportu to cenny materiał, który stanowi inspirację do dalszych działań na rzecz rozwoju rynku. Naszym celem jest tworzenie warunków umożliwiających nie tylko bezpieczne, ale również atrakcyjne inwestowanie, które odpowiada na dynamicznie zmieniające się potrzeby polskich inwestorów. Z przyjemnością zachęcam do lektury raportu i cieszę się, że możemy być patronem tej cennej inicjatywy.

Małgorzata Rusewicz, prezes IGTE, prezes zarządu IZFiA

KIEM EKSPERTA

Z przyjemnością dołączyliśmy do kolejnego badania Polak Inwestor, zwłaszcza w oficjalnym Roku Edukacji Ekonomicznej. Misją CFA Institute jest „promowanie najwyższych standardów etyki, edukacji i doskonałości zawodowej dla ostatecznego dobra społeczeństwa”. Warto więc to społeczeństwo znać, a raport, który właśnie czytacie dostarcza cennej wiedzy na ten temat. Czasami też bardzo zaskakującej.

Zacznę jednak od tego, co mnie nie zdziwiło. To różnice między inwestorami a nieinwestującymi. Ci pierwsi są dużo większymi optymistami. I słusznie. Pozytywne podejście do rynków w długim terminie popłaca. Warto wierzyć, że niezależnie od aktualnych nastrojów giełdowych, indeksy prędzej czy później dorównają realnej, globalnej gospodarce. A ta już kolejne stulecie nie zawodzi i się rozwija, na czym zarabiają cierpliwi inwestorzy.

Brakowi optymizmu często towarzyszy po prostu strach, a to powtarzająca się wymówka tych, którzy pozostają poza rynkiem. Nie mam pieniędzy, nie mam wiedzy, boję się straty, boję się podjąć decyzję – to powtarzające się także w tym raporcie wytłumaczenia. Tymczasem liczne dane pokazują, że Polacy jeszcze nigdy nie mieli tylu oszczędności. Jednocześnie, jeszcze nigdy nie było dostępnej tyle darmowej, rzetelnej wiedzy dla każdego. Wystarczy kliknąć. Ale przede wszystkim, wystarczy chcieć.

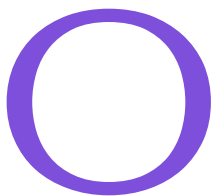
Można brać przykład z tych, którym się udało. Dlatego świetnym pomysłem było wyselekcjonowanie z grupy badanych garstki milionerów. Co ich łączy? Większa dywersyfikacja majątku i większa troska o emerytalną przyszłość. Choć mają miliony, odkładają w programach typu IKE, IKZE i OIPE. Pewnie dlatego, że nie lubią płacić podatków. Każdy powód jest dobry, byle inwestować. I to najlepiej w akcje i obligacje, choć badanie pokazuje też siłę tradycyjnych polskich fetyszy inwestycyjnych – złota i nieruchomości.

Wśród różnic między inwestującymi a nieinwestującymi martwi jedna rzecz – nadreprezentacja kobiet w drugiej grupie. Tymczasem to płeć piękna skazana jest na dłuższe życie, a co się z tym wiąże, na konieczność inwestowania. To się musi zmienić i o to walczymy w naszej organizacji, wspierając liczne programy propagujące edukację finansową wśród kobiet.

Na koniec jeszcze jeden element bliski misji CFA Institute – inwestowanie ESG. Jedynie 7% ankietowanych uwzględnia elementy środowiskowe/społeczne/ładu korporacyjnego w swoich inwestycjach. Dalsze 29% ma je dopiero zamiar stosować. Oby w edycji Polak Inwestor 2025 te wyniki były dużo wyższe. Do tego potrzebna jest jednak ciągła praca środowiska finansowego. Nie tylko w szerszeniu idei ESG, ale i piętnowaniu coraz częstszego greenwashingu.

Przemysław Barankiewicz
Wiceprezes CFA Society Poland
Szef Finax na Polskę

KIEM EKSPERTA

W minionym miesiącu premierę miał raport z badań, które realizowałam dla TFI PZU, dotyczący postaw i przekonań Polek w kontekście inwestowania oraz czynników, które sprawiają, że Polki nie inwestują tak jakby mogły i chciały. Wyniki badania Polak Inwestor doskonale je uzupełniają.

Wyniki moich wspomnianych wcześniej badań pokazały, że 78% nieinwestujących Polek chciałoby w przyszłości inwestować, a 95% dziś inwestujących Polek, chciałoby inwestować więcej. Co je przed tym hamuje? Przede wszystkim (1) poczucie posiadania niewystarczających środków finansowych, (2) niewspierające przekonania i postawy odnoszące się często do oceny swoich kompetencji (w szczególności na tle mężczyzn i innych kobiet) i do oceny instrumentów finansowych, (3) oraz poczucie niewystarczającej wiedzy i umiejętności. Wyniki Polak Inwestor pokazują trafność tych odpowiedzi.

Wyniki uzyskane w Polak Inwestor pokazały, że dochody gospodarstwa domowego inwesterek są przeciętnie o 50% wyższe niż dochody w gospodarstwach nieinwestujących Polek - 15 tys. zł vs 9 tys. zł, przy czym gospodarstwa domowe inwesterek są przeciętnie mniej liczne niż nie inwesterek, więc różnica dochodu per capita jest jeszcze większa.

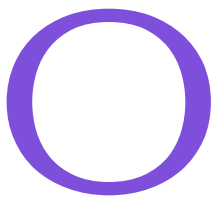
Polki często uważają, że inwestowanie jest dla bogatych i że trzeba mieć sporo pieniędzy żeby móc zacząć inwestować. Wydaje się, że uzyskane wyniki potwierdzają rolę tych niewspierających przekonań. Z drugiej zaś strony wydaje się oczywiste, że osoby o najniższych dochodach nie inwestują, bo one obiektywnie mogą nie być w stanie wygospodarować środków na ten cel.

Jak wspomniałam czynnikiem silnie hamującym Polki przed inwestowaniem jest postrzeganie siebie i swoich kompetencji. Jednym z ważnych powodów są mocno zakorzenione wśród Polek stereotypy społecznych ról płciowych, które ustawiają kobietę jako osobę odpowiedzialną za dom i jego codzienne funkcjonowanie, często rezygnującą z zawodowego rozwoju na rzecz opieki nad rodziną, podczas gdy mężczyzna stereotypowo powinien być przedsiębiorczy, zarabiać więcej i potrafić inwestować. W linii z tą argumentacją kobiety inwestorki wydają się częściej niż kobiety nieinwestorki wpisywać w ramy stereotypowo męskiej roli społecznej, częściej zajmując wysokie stanowiska w pracy (43% inwesterek vs 21% nieinwesterek), częściej będąc przedsiębiorczyniami (10% vs 4%). Inwestorki wyraźnie częściej niż nieinwestorki nie mają dzieci (czego nie można tłumaczyć różnicą wieku) i wyraźnie rzadziej tworzą rodziny wielodzietne. Oczywiście nieposiadanie dzieci może mieć przyczyny niezwiązane z koncentracją na własnym rozwoju czy pracy, np. ze względów zdrowotnych, ale obserwowana różnica nie wynika z tego, bo te czynniki powinny w równym stopniu dotyczyć obu grup.

Inwestowanie jawi się kobietom jako ryzykowne zachowanie finansowe, niemal niezależnie od tego w jaki sposób miałyby inwestować. Wydaje się, że dopuszczanie możliwości straty kapitału jest więc ważnym czynnikiem różnicującym decyzje o inwestowaniu (lub nie). Rzeczywiście wyniki Polak Inwestor pokazują, że inwestorki są bardziej skłonne do podejmowania ryzyka finansowego niż nieinwestorki. Inwestorki trzykrotnie częściej są gotowe zaakceptować ryzyko większej straty i o 13% częściej ryzyko średniej straty, podczas gdy niemal połowa nieinwestujących Polek nie jest w stanie zaakceptować choćby najmniejszego ryzyka straty finansowej (na co równocześnie wskazuje 21% inwesterek).

Trzecim wspomnianym czynnikiem hamującym decyzje inwestycyjne jest poczucie braku wiedzy w tym temacie. Wyniki badania pokazały, że inwestorki częściej niż nieinwestorki mają wyższe wykształcenie i wykształcenie ekonomiczne. Ponadto 75% nieinwestujących kobiet deklaruje w najlepszym przypadku podstawową wiedzę inwestycyjną, to 3 krotnie więcej niż odsetek inwesterek wskazujących te same odpowiedzi. Swoją drogą to ciekawe, że mimo deklarowanego przez kobiety kryterium bezpieczeństwa, jako kluczowego dla inwestycji, 25% kobiet decyduje się inwestować nie mając wiedzy lub mając ją na podstawowym poziomie. >>>

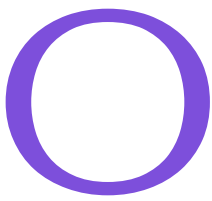

>>> Przywoływane wcześniej badania, które realizowałam dla TFI PZU pokazały również, że kobiety oceniają siebie gorzej niż mężczyźni w kontekście wiedzy i umiejętności inwestycyjnych i szans na sukces w tym obszarze zachowań finansowych. To wydaje się spójne z wynikami Polak inwestor. W tym badaniu kobiety oceniały swoją wiedzę gorzej niż mężczyźni – trzykrotnie częściej opisując ją jako niską i dwukrotnie rzadziej niż mężczyźni jako wysoką. Kobiety również rzadziej niż mężczyźni na swojej wiedzy polegają. Ponadto inwestorki częściej niż inwestorzy mają wyższe wykształcenie, częściej nie mają dzieci i równie często zajmują wysokie stanowiska w firmach (co przeczy rozkładowi populacyjnemu, w którym to mężczyźni częściej zajmują takie stanowiska). Wydaje się więc, że kobiety muszą przełamać barierę samooceny, w czym pomaga wyższe wykształcenie, koncentracja na pracy i wysokie zajmowane stanowiska.

Wyniki mojego badania pokazały też, że kobiety preferują bezpieczne rozwiązania inwestycyjne. Wyniki Polak inwestor pogłębiają ten wynik, wskazując, że kobiety częściej niż mężczyźni szukają bezpiecznych rozwiązań – bez akceptacji jakiegokolwiek straty lub z akceptacją niewielkiej straty, zaś wyraźnie rzadziej (niemal nigdy – 1%) są w stanie zaakceptować wysoką stratę, co deklaruje 13% mężczyzn. Zarówno kobiety jak i mężczyźni najczęściej wykorzystują swoje oszczędności trzymając je na lokatach lub w obligacjach, ale mężczyźni częściej niż kobiety wybierają bardziej ryzykowne rozwiązania rynku finansowego jak akcje (główny rynek GPW i new connect) i jednostki TFI oraz inne rodzaje inwestycji jak startup-y, sztuka, kruszce.

dr hab. Katarzyna Sekścińska, Adiunkt
Katedra Psychologii Biznesu i Innowacji Społecznych
Wydział Psychologii, Uniwersytet Warszawski

W PPK o Twoje inwestycje dbają najlepsi

Jak pokazuje najnowszy raport „Polak Inwestor 2024”, opinie na temat programów emerytalnych takich jak PPK, IKE czy IKZE jako narzędzi inwestycyjnych różnią się w zależności od doświadczeń poszczególnych osób. Wśród inwestorów aż 66% dostrzega ich potencjał, z czego 37% liczy na wzrost dochodów na emeryturze, a 29% na nieco wyższe wpływy. Natomiast osoby nieinwestujące są bardziej sceptyczne: 40% z nich ocenia te programy pozytywnie, ale aż 30% rezygnuje z oszczędzania, wymieniając takie obawy jak zmiana prawa, niepewność przyszłości, czy preferencje dla własnych inwestycji. Dodatkowo 29% nieinwestujących wciąż nie ma wystarczającej wiedzy na temat programów III filaru.

Same Pracownicze Plany Kapitałowe są postrzegane jako długoterminowy program oszczędnościowy, wspierający stabilność finansową na emeryturze. Raport wskazuje jednak na rosnącą rolę PPK również jako produktu inwestycyjnego. To zasadne, gdyż środki w PPK są całkowicie prywatne, a każdy uczestnik ma wpływ na sposób ich inwestowania.

Nawet do 164% zysku dla uczestnika

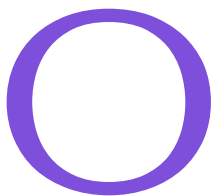
Pracownicze Plany Kapitałowe zyskują na popularności i cieszą się coraz większym zaufaniem Polaków. Na dzień 31 października 2024 r. program obejmował już 3,64 mln uczestników, a w największych firmach, zatrudniających powyżej 250 osób, poziom uczestnictwa osiąga 79%. Tak wysoka partycypacja pokazuje, że coraz więcej pracowników widzi w PPK efektywne narzędzie do budowania stabilizacji finansowej. Obecnie zarządzaniem zgromadzonymi środkami zajmuje się 17 instytucji finansowych nadzorowanych przez Komisję Nadzoru Finansowego. Dzięki regularnym wpłatom pracodawców, dopłatom państwa oraz pomnażaniu oszczędności w funduszach zdefiniowanej daty (FZD), uczestnicy programu mogą obserwować dynamiczny wzrost gromadzonych środków. Przykładowo, osoba, która od grudnia 2019 r. oszczędza w PPK, zarabiając do końca 2023 r. 5 300 zł miesięcznie, a od 2024 r. 7 000 zł, osiągnęła zysk - w zależności od funduszu zdefiniowanej daty - między 127% do 164%. Dzięki temu PPK są atrakcyjnym rozwiązaniem zarówno dla oszczędzających na przyszłość, jak i inwestujących.

PPK to efektywny produkt inwestycyjny

Zysk uczestnika PPK może być jeszcze wyższy, jeśli spojrzymy na Pracownicze Plany Kapitałowe nie tylko jako program oszczędnościowy, ale również jako produkt inwestycyjny. Zgodnie z raportem „Polak Inwestor 2024”, już 27,2% Polaków postrzega PPK właśnie w ten sposób. Dlaczego? Model inwestowania w PPK został zaprojektowany z myślą o bezpieczeństwie oszczędzających. Każdy uczestnik jest przypisany do strategii inwestycyjnej dopasowanej do jego wieku, dzięki czemu ryzyko inwestycji zmniejsza się w miarę zbliżania się do 60. roku życia. Z czasem fundusze zdefiniowanej daty ograniczają udział części udziałowej, obejmującej na przykład akcje, i zwiększają udział w bezpieczniejszych aktywach, takich jak obligacje czy bony skarbowe. Warto pamiętać, że uczestnik PPK w każdym czasie może zmienić fundusz zdefiniowanej daty, do którego został przypisany ze względu na wiek. Pracownicze Plany Kapitałowe oferują możliwość dostosowania strategii inwestycyjnej do preferencji uczestnika dot. akceptowalnego przez niego ryzyka inwestycyjnego. Oszczędzając w PPK, można przenieść wszystkie dotychczas zgromadzone środki do nowo wybranego funduszu i zdecydować, aby kolejne wpłaty były dokonywane do tego nowego funduszu. >>>

Marta Damm-Świerkocka
członkini zarządu
PFR Portal PPK

>>> Kolejną opcją to możliwość przeniesienia części lub całości zgromadzonych środków do innego wybranego funduszu, przy jednoczesnym kontynuowaniu wpłat do dotychczasowego funduszu zdefiniowanej daty (tego do którego zostaliśmy przypisani). Można także zdecydować, aby dotychczas zgromadzone środki pozostały w dotychczasowym funduszu, ale nowe wpłaty były dokonywane do nowego funduszu. Istnieje także możliwość określenia procentowego udziału gromadzonych środków w poszczególnych funduszach zdefiniowanej daty. Wpłata do jednego funduszu lub subfunduszu powinna stanowić kwotę odpowiadającą co najmniej 10% środków zgromadzonych w PPK.

Dzięki tym elastycznym opcjom każdy uczestnik może samodzielnie dostosować sposób inwestowania swoich oszczędności w PPK do swoich potrzeb.

Niskie koszty zarządzania PPK

Zarządzanie środkami w PPK jest wyjątkowo tanie – średni koszt to tylko 0,333% wartości aktywów rocznie. Ustawa ogranicza maksymalne opłaty do 0,5%, a w przypadku bardzo dobrych wyników inwestycyjnych – do 0,6%. Ponadto, ustawodawca precyzyjnie określił, jakie wydatki mogą być pokrywane z aktywów funduszu, a w niektórych przypadkach nałożył na nie limity. Ważne jest, że od wpłat, wypłat oraz transakcji związanych z PPK nie pobiera się opłat manipulacyjnych, chyba że dokonano więcej niż dwóch konwersji lub zamian w danym roku.

Warto oszczędzać w PPK

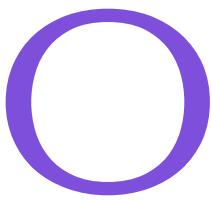
Raport „Polak Inwestor 2024” wskazuje, że aż 28,9% inwestorów uważa, że PPK, IKE oraz IKZE mogą znacząco zwiększyć dochody na emeryturze, co wskazuje na rosnące zainteresowanie programami, jako alternatywą dla tradycyjnych form oszczędzania. Najwyższy odsetek osób popierających to stwierdzenie (41,1%) stanowią inwestorzy z portfelem powyżej 1 miliona złotych. To niezwykle ważny sygnał, który pokazuje, że Pracownicze Plany Kapitałowe są postrzegane jako skuteczne narzędzie do budowania bezpieczeństwa finansowego.

PPK to jednak nie tylko oszczędzanie na emeryturę – to także znakomita opcja dla osób szukających elastycznego zabezpieczenia finansowego, które mogą bez żadnych pomniejszeń wypłacić w razie potrzeby, np. w przypadku choroby czy na wkład własny przy kredycie hipotecznym.

Największą zaletą PPK jest jednak to, że nie oszczędzamy sami. Do naszych wpłat (standardowo 2% wynagrodzenia) dokłada się pracodawca (co najmniej 1,5%) oraz państwo, które przekazuje wpłatę powitalną (250 zł) oraz dopłaty roczne (240 zł). Dzięki temu program jest wyjątkowo korzystny i odporny na ryzyko inflacyjne. To rozwiązanie dostępne nie tylko dla osób z doświadczeniem inwestycyjnym, ale także dla tych, którzy nie mają szerokiej wiedzy o rynku kapitałowym. Dzięki PPK każdy uczestnik ma dostęp do najlepszych ekspertów, którzy dbają o pomnożenie jego oszczędności. Dlatego warto poszerzyć swoją wiedzę o programie, korzystając z materiałów i szkoleń, dostępnych na oficjalnej stronie Pracowniczych Planów Kapitałowych – mojeppk.pl.

Marta Damm-Świerkocka
członkini zarządu
PFR Portal PPK

Czynniki ESG (Environmental, Social, Governance) zyskują na znaczeniu zarówno w Polsce, jak i na świecie jako kluczowy element w procesach decyzyjnych inwestorów. Na rynkach globalnych standardy ESG są już szeroko akceptowane i w wielu przypadkach obligatoryjne, co wynika z zaostrzenia regulacji oraz rosnącej świadomości społecznej i inwestycyjnej. W Europie wprowadzenie regulacji takich jak Taksonomia UE czy CSRD – narzucającej obowiązek raportowania niefinansowego – znacząco wpłynęło na priorytety inwestycyjne instytucji finansowych oraz przedsiębiorstw.

W Polsce trend uwzględniania aspektów ESG jest w początkowej fazie rozwoju, ale widoczne są już postępy. Coraz więcej firm notowanych na GPW uwzględnia raportowanie ESG w swoich strategiach, co jest istotne nie tylko z perspektywy inwestorów instytucjonalnych, ale także w kontekście konkurencyjności na rynkach międzynarodowych.

Obecnie czynniki ESG (Environmental, Social, Governance) są uwzględniane przez znaczną większość inwestorów na całym świecie. Badania pokazują, że około 90% profesjonalnych inwestorów globalnych bierze pod uwagę aspekty ESG w swoich decyzjach inwestycyjnych, co wskazuje na szerokie uznanie ich znaczenia. Kluczowymi motywacjami są presja klientów, kwestie reputacyjne oraz rosnąca świadomość wpływu ESG na wyniki finansowe podmiotów w które inwestują. Jednocześnie tylko niewielka część globalnych inwestorów uważa ESG za przemijający trend lub nieistotny czynnik, co świadczy o trwałości tego podejścia.

Inwestorzy indywidualni również zaczynają dostrzegać wartość dodaną inwestycji w firmy o wysokich standardach ESG, szczególnie w dobie zmian klimatycznych i rosnącej odpowiedzialności społecznej. Ciesze się więc, że ta kwestia została po raz pierwszy uwzględniona w raporcie Polak Inwestor.

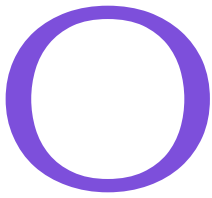
Zebrane dane obrazują pewien poziom świadomości na temat wagi aspektów ESG istotnej części badanej populacji – 44% polskich inwestorów je zna – 29% ma zamiar uwzględnić, zaś 7% już je uwzględnia w swoich decyzjach inwestycyjnych. I choć dane te nie są dziś przekonujące – to wynika to głównie z niskiej rozpoznawalności i wagi tych zagadnień w polskim społeczeństwie. W Unii Europejskiej około 60% inwestorów indywidualnych uwzględnia czynniki ESG (środowiskowe, społeczne i zarządcze) przy wyborze produktów inwestycyjnych. Szczególnie widoczny jest także wzrost zainteresowania tym obszarem wśród młodszych grup wiekowych, którzy postrzegają inwestowanie ESG jako sposób na promowanie pozytywnych zmian społecznych i środowiskowych oraz są dla nich sposobem wyrażenia swojego „głosu”.

Jednak w Polsce nadal istnieją wyzwania, takie jak brak wystandardyzowanych danych ESG, trudności w porównywaniu produktów inwestycyjnych pod kątem ESG, różnice w poziomie świadomości między różnymi grupami inwestorów oraz niepewność w ocenie długoterminowych korzyści wynikających z inwestycji uwzględniających aspekty ESG. Kluczowe więc będzie dalsze rozwijanie narzędzi analitycznych, zapewnianie transparentności produktów pod kątem ESG oraz edukacja rynku w zakresie produktów i korzyści płynących z odpowiedzialnych inwestycji.

Podsumowując, uwzględnianie czynników ESG w decyzjach inwestycyjnych w Polsce i na świecie staje się nie tylko trendem, ale koniecznością, która może przekształcić sposób funkcjonowania rynków finansowych w bardziej zrównoważony i odpowiedzialny sposób.

Krzysztof Kamiński
Millenium TFI

KIEM EKSPERTA

Z nieukrywanym zadowoleniem należy powitać raport „Polak, Inwestor 2024”, dotyczący preferencji inwestycyjnych społeczeństwa polskiego. Raport sporządzony na podstawie próby ok. 1300 osób, z całej Polski, z podziałem na osoby już inwestujące na rynku finansowym, jak i te, które dopiero w przyszłości zamierzają wejść w świat inwestycji.

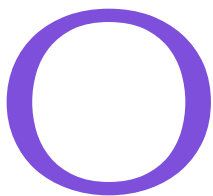
Do najważniejszych wniosków, jakie wynikają z Raportu i tych które wzbudziły moje szczególne zainteresowania należy zaliczyć:

1. Wyższą ocenę zagranicy jako miejsca inwestowania swoich środków (32%) w stosunku do Polski (10%), co z jednej strony można uzasadnić koniecznością dywersyfikacji portfela inwestycyjnego, a z drugiej faktem, że w przypadku wielu giełd zagranicznych, notowane tam instrumenty przynoszą wyższą stopę zwrotu w dłuższych horyzontach inwestycyjnych, co jest szczególnie ważne w przypadku planów emerytalnych. Innym czynnikiem przyciągającym kapitał z polski na rynki zagraniczne są oczywiście kryptowaluty, handel którymi na polskim rynku jest bardzo utrudniony.
2. Pomimo wielu wysiłków związanych z wdrożeniem inwestowania zgodnie z normami ESG (inwestowania odpowiedzialne środowiskowo, społecznie i korporacyjne), jedynie 7% inwestorów już je stosuje w podejmowanych decyzjach, ale pocieszającym jest fakt, że 29% badanych ma zamiar je stosować w przyszłości, przy zaledwie 11%, dla których normy ESG nie mają znaczenia.
3. Dobór określonych klas aktywów do portfela inwestycyjnego. Dominują w nim głównie lokaty złotowe i obligacje skarbowe oraz nieruchomości. Stosunkowo duży jest odsetek inwestorów posiadających dzisiaj (lub w przeszłości) akcje polskie (30%) oraz kryptowaluty (21%). Na uwagę zasługuje niski poziom świadomości inwestycyjnej badanych inwestorów, bowiem 55% osób posiadało nie więcej niż 3 rodzaje aktywów, a 80% osób nie więcej niż 5 rodzajów aktywów w swoich portfelach.
4. Większym zaufaniem cieszą się inwestycje własne badanych (2/3) niż takie formy inwestowania jak: ETF (1/3), IKE/IKZE (1/3), PPK (1/4), fundusze inwestycyjne (1/4). Warto jednak zauważyć, że dla Polaków ich plany i produkty emerytalne stają się coraz ważniejsze! Na przestrzeni kilku ostatnich lat zjawisko to staje się coraz bardziej zauważalne.
5. Polacy to raczej inwestorzy średnio i długoterminowi, dokonujący kilku transakcji rocznie (70% badanych), przy zaledwie 2% deklarujących bycie daytraderami. W swoich decyzjach inwestycyjnych Polacy kierują się oni głównie własnymi analizami (55%), a jedynie 9% korzysta z usług profesjonalnych doradców.
6. Warto też zwrócić uwagę na odpowiedzi wśród osób, które jeszcze nie inwestują. Czynnikiem braku wolnych środków finansowych jest oczywisty, ale ponadto wskazywali oni: brak wiedzy (1/2), strach przed poniesieniem straty (1/3) oraz strach przed podejmowaniem decyzji (1/5). Wysoki odsetek potencjalnych inwestorów, deklarujący brak wiedzy wyraźnie wskazuje, że należy zintensyfikować wysiłki na rzecz propagowania znajomości finansów, a w szczególności przybliżania poszczególnych instrumentów finansowych, ich charakterystyk obejmujących oczekiwany zysk i potencjalną stratę, wśród społeczeństwa. I to nie tylko wśród uczniów szkół średnich (ale również podstawowych i wyższych), a także wśród osób dorosłych, które wcześniej nie miały możliwości zetknięcia się z finansami czy technikami inwestowania. Uzyskane wyniki wyraźnie wskazują na konieczność popularyzacji usług doradztwa inwestycyjnego (również w świetle wyników z punktu 5) w taki sposób, aby nie miały one charakteru elitarnego, ale bardziej masowy. Aspekt propagowania wiedzy finansowej jest szczególnie ważny w zbliżającym się do końca Roku Edukacji Finansowej! >>>

Prof. dr hab. Krzysztof Borowski
Szkoła Główna Handlowa
Wykładowca Szkoły Giełdowej, Fundacji GPW

>>>

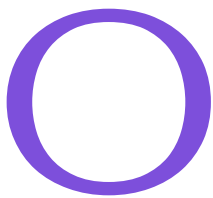
7. Badanie potwierdziło już wcześniej znane fakty jeśli chodzi o proces inwestowania z udziałem kobiet. Posiadanie dzieci powoduje przeznaczenie mniejszych kwot na bieżące inwestycje, z kolei wyższe wykształcenie, a zwłaszcza ekonomiczne, a także wyższe stanowisko w organizacji, zdecydowanie sprzyjają dokonywaniu inwestycji. W przypadku różnic w inwestowaniu mężczyzn i kobiet, otrzymany wyniki potwierdzają badania przeprowadzone w innych krajach: kobiety wykazują wyższą awersję do ryzyka oraz wykazują wyższy konserwatyzm w ocenach swojej wiedzy ekonomicznej. Ponadto portfele stworzone przez kobiety są mniej zdywersyfikowane niż portfele mężczyzn, a ci ostatni częściej wymieniają aktywa w swoich portfelach niż kobiety. Kobiety zdecydowanie częściej niż płę przeciwna podejmują decyzje na podstawie informacji z mediów lub w wyniku konsultacji z partnerem/partnerką, a także nabywały obligacje skarbowe, a mniej środków przeznaczają na zakup start-upów, akcji i ...przedmiotów sztuki, kamieni szlachetnych i przedmiotów kolekcjonerskich. W przypadku inwestycji alternatywnych otrzymany wynik jest odmienny od tych, jakie można spotkać w innych badaniach.

Prezentowany raport charakteryzuje się wysokimi walorami badawczymi, nie tylko w świetle finansów klasycznych ale też behawioralnych, a otrzymane wyniki z pewnością będą interesujące zarówno dla inwestorów jak i naukowców, zajmujących się badaniami preferencji inwestycyjnych.

Prof. dr hab. Krzysztof Borowski
Szkoła Główna Handlowa
Wykładowca Szkoły Giełdowej, Fundacji GPW

Wyniki raportu potwierdzają ogólnie znane dane, wg których Polacy inwestują niechętnie, a jeśli już to bardzo defensywnie, co wyraźnie odróżnia nas od inwestorów w krajach UE. Ma na to wpływ wiele czynników, ale przede wszystkim ogólna sytuacja gospodarcza, preferencje inwestycyjne czy też w końcu stosunkowo „tradycyjne” inwestowania na rynkach finansowych.

Polska charakteryzuje się bardzo niskim na tle UE udziałem aktywów finansowych gospodarstw domowych do PKB, wynoszącym około 90%, podczas gdy średnia unijna przekracza 200%. Po drugie struktura aktywów finansowych w Polsce jest bardziej zachowawcza. Polacy preferują bezpieczne formy lokowania kapitału, takie jak depozyty bankowe, które stanowią około 50% ich aktywów finansowych. W krajach Unii Europejskiej średnia ta jest znacznie niższa, co wskazuje na większą skłonność do podejmowania ryzyka inwestycyjnego. Aktywa finansowe zgromadzone w funduszach inwestycyjnych w Polsce to średnio poniżej 5%, podczas gdy średnia w UE wynosi około 10%.

Jednym z głównych powodów niskiego poziomu inwestycji w Polsce jest stosunkowo niski poziom zgromadzonego majątku na tle innych krajów UE, ale również niewystarczający poziom edukacji finansowej. Dochody Polaków są niższe niż średnia europejska, co wpływa na ich zdolność do oszczędzania i inwestowania. Polacy postrzegają siebie również jako słabo wyedukowanych ekonomicznie i niechętnie podejmują ryzyko inwestycyjne, co znajduje odzwierciedlenie w strukturze oszczędności i aktywów. Do tego dochodzi ograniczona świadomość potencjalnych możliwości oszczędnościowych oraz brak zaufania do systemu emerytalnego. Przykładowo program PPK, który miał na celu zwiększenie partycypacji w oszczędzaniu na emeryturę, osiągnął obecnie poziom partycypacji na poziomie ok. 49%, co jest wynikiem dość niskim. Na zachowawczą strukturę portfela inwestycji, gdzie dominują lokaty i obligacje skarbowe wpływa z kolei wysoka awersja do ryzyka dyktowana po części demografią, ale też społecznymi preferencjami inwestycyjnymi.

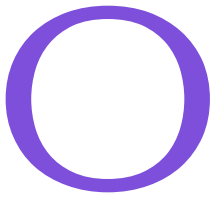
Spadek liczby osób w wieku produkcyjnym przekłada się na zmiany preferencji klientów w kierunku zwiększa zapotrzebowania na produkty emerytalne i związane z ochroną zdrowia.

Jednocześnie większość inwestorów źle toleruje jakiegokolwiek straty, ponieważ dotychczasowe gromadzenie majątku nie pochodziło ze źródeł inwestycyjnych, co nie wykształciło nawyków zarządzania ryzykiem w inwestycjach.

Porównując poziom inwestycji w Polsce i Europie, widać wyraźnie, że Polska ma duży potencjał do poprawy. Wzrost inwestycji prywatnych i zwiększenie udziału bardziej ryzykownych aktywów finansowych w aktywach ogółem będzie możliwy w przypadku przyspieszonego wzrostu oszczędności w dłuższym terminie. Obecnie sprzyjają temu realnie dodatnie stopy procentowe, co prawdopodobnie utrzyma się w kolejnych latach. W sytuacji napiętej sytuacji demograficznej promocja oszczędzania długoterminowego jest konieczna, co powinno sprzyjać budowaniu większej świadomości inwestycji również na inne cele jak zabezpieczenie bieżących potrzeb finansowych czy zwiększania majątku. Kluczowa pozostaje tu edukacja ekonomiczno-finansowa i upowszechnianie dobrowolnych form oszczędzania na emeryturę, takich jak IKE/IKZE, aby były bardziej dostępne i zrozumiałe dla każdego.

Agata Filipowicz-Rybicka
Dyrektor Działu Analiz Makroekonomicznych,
Główny Ekonomista Alior Bank SA

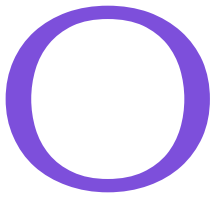
Z badania „Polak Inwestor 2024” wynika, iż ciągle przeciętnie Polacy zbyt mało dbają o swoje osobiste bezpieczeństwo finansowe w każdej fazie cyklu życia. Wyraźnie ciągle obecne są silne przekonania Polaków dotyczące inwestowania tj. nieufność czy duża awersja do ryzyka. To bardzo ogranicza otwartość Polaków na większą dywersyfikację lokowania swojego kapitału w ryzykowne instrumenty finansowe, a także długoterminowe budowanie kapitału. Ponad połowa inwestujących, przy podejmowaniu decyzji inwestycyjnych, opiera się wyłącznie na swojej własnej wiedzy, nieliczni decydują się skorzystać z wiedzy doradców. Jednocześnie bardzo duża część inwestorów stwierdza, że transparentne informacje, analizy czy oferty rozwiązań inwestycyjnych mogłyby podnieść zaufanie do inwestowania. Co to oznacza? Jaka potrzeba za tym się kryje? W efekcie, udział osób oszczędzających i inwestujących stanowi nieco ponad 50%, przy czym ponad połowa z tego grona lokuje swoje środki w lokatach bankowych i obligacjach skarbowych. Czy to sposób na inwestowanie środków czy raczej na budowanie oszczędności na nieprzewidziane zdarzenia („poduszka bezpieczeństwa”)?

Podsumowując, wiele jest to zrobienia w zakresie powszechnej edukacji ekonomicznej i finansowej Polaków. Można odnieść wrażenie po analizie badania „Polak Inwestor”, że jako społeczeństwo jesteśmy dość mocno przekonani co do swoich postaw w zakresie bezpieczeństwa finansowego i ciągle nie mamy ochoty ich zmieniać. Jeżeli lokujemy środki to najczęściej w nieruchomości, kruszce czy obligacje skarbowe. Oczywiście także na lokatach bankowych.

Niestety, nadal blisko połowa badanych, w ogóle nie oszczędza, nie inwestuje, co w świetle zmian demograficznych, wydłużającej się średniej długości życia, depopulacji polskiego społeczeństwa, spadającej stopie zastąpienia, budzi obawy o przyszłe bezpieczeństwo finansowe Polaków. W szczególności, niepokojąca jest sytuacja kobiet, które w relacji do mężczyzn, wcześniej schodzą z rynku pracy, wcześniej przechodzą na emeryturę, mają niższe wynagrodzenia, a także świadczenia emerytalne. I także rzadziej niż mężczyźni dbają o swoje bezpieczeństwo finansowe.

Agnieszka Jaworska-Martycz
ekspertka programów emerytalnych
Członkini Rady Polityki Senioralnej przy KPRM

Jest nam niezmiernie miło, że firma Phinance S.A. mogła wesprzeć merytorycznie badanie Polak Inwestor w edycji 2024. To dla nas bardzo ważna inicjatywa, uważamy bowiem, że propagowanie edukacji ekonomicznej i wiedzy finansowej leży w dobrze rozumianym interesie całego społeczeństwa. Wysoki poziom świadomości adekwatnych potrzeb finansowych zapewnia bowiem stabilizację budżetów domowych zarówno tych obecnych jak i emerytalnych.

Raport Polak Inwestor doskonale obrazuje dynamikę zmian w polskim społeczeństwie, bardzo szeroko bada bowiem zachowania, postawy oraz nasze preferencje względem budowania portfeli inwestycyjnych. Inwestowanie wiąże się nierozłącznie z analizą informacji i podejmowaniem lub świadomym unikaniem ryzyka inwestycyjnego. Jak wskazują wyniki badania Polak Inwestor 2024 grupa inwestorów charakteryzuje się wyższym poziomem wykształcenia niż Ci z nas, którzy nie podejmują prób na rynku kapitałowym. Wykształcenie wyższe wśród inwestorów ma 71% respondentów, podczas gdy odsetek ten w grupie Polaków nieinwestujących spada do 37,3%.

Podobnie rzecz się ma z poziomem samooceny wiedzy. Grupa osób inwestujących, którzy uważają, że ich wiedza na temat inwestowania jest znaczna lub na poziomie profesjonalnym wynosi aż 30,8%, podczas gdy ten poziom wiedzy wykazuje jedynie 2,7% Polaków nieinwestujących (ponad 11-krotnie mniej).

Co interesujące z perspektywy zawodu doradcy finansowego to jednak osoby nieinwestujące czerpią informacje na temat rozwiązań inwestycyjnych ponad dwukrotnie częściej (17,2%) od nich niż aktywni inwestorzy (7,1%). W obu grupach dominującym źródłem wiedzy są specjalistyczne portale branżowe. Jako najbardziej skutecznym sposobem pozyskiwania wiedzy obie grupy wskazują także na szkolenia dostępne on-line. W tym miejscu warto jednak zwrócić ponownie uwagę na istotną rolę doradcy finansowego. Osoby, które nie mają doświadczenia z rynkiem kapitałowym wskazały bowiem aż w 20,3% przypadków, że spotkania i szkolenia offline są z ich perspektywy potrzebne.

Warto pochylić się także nad składem pierwszego koszyka inwestycyjnego osób nieinwestujących i porównać go z wyborami instrumentów finansowych do koszyka przez Inwestorów, które Ci chcą uzupełnić w swoim portfelu jako pierwsze. Wskaże jedynie na 3 spośród prawie 20 przedmiotów inwestycji, o które zapytani zostali respondenci. Inwestorzy z doświadczeniem śmieiej sięgają po rozwiązanie bardziej złożone, którym może towarzyszyć jednocześnie wyższe ryzyko inwestycyjne.

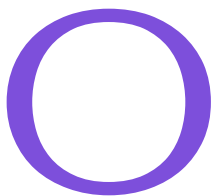
Te wskazania dobrze uzupełnia wiedza na temat czynników, mogących skłonić do nowych inwestycji doświadczonych inwestorów. Wśród nich jest niska kwota wejścia (64%), zrozumiałe informacje (42,2%) oraz zaufana marka instytucji.

Osoby nieinwestujące zgodnie z wynikami badań wykazują się dużo większą awersją do ryzyka niż doświadczeni inwestorzy. Odsetek osób nie akceptujących żadnej straty jest prawie 3 krotnie wyższy pośród osób nieinwestujących.

Generalna konkluzja płynąca z tych wyników wskazuje na dużą potrzebę bezpośredniego kontaktu osób nie mających doświadczenia z rynkiem kapitałowym z doradcami finansowymi, silnego propagowania w tej grupie wiedzy finansowej oraz bardzo transparentnego i zrozumiałego języka opisującego nowe rozwiązania finansowe.

Grzegorz Kaliszuk
Dyrektor Departamentu Produktów Inwestycyjnych
Phinance

Obraz polskiego rynku inwestycyjnego zmienił się w ciągu ostatniego roku, na co wpływ niewątpliwie miała sytuacja ekonomiczna w naszym kraju: wciąż podwyższona inflacja, wysokie stopy procentowe, ale i oczekiwanie wobec najbliższej przyszłości. O tym ostatnim świadczyć może chociażby popularność obligacji skarbowych – są one, tuż po lokatach bankowych, najpopularniejszą formą inwestowania i lokowania kapitału.

Jak wynika z tegorocznego raportu “Polak Inwestor”, aż 21,9% badanych nie inwestuje, ponieważ nie ma takich możliwości finansowych, co odzwierciedla wspomnianą już sytuację gospodarczą. Wysoka inflacja i wysokie stopy procentowe, które przekładają się na wysokie raty kredytów, skutecznie drenują portfele Polaków. Co warto podkreślić, w ostatnich latach stopa oszczędności naszych rodaków miała tendencję spadkową.

Zaskakującą metryką przy obecnych uwarunkowaniach ekonomicznych jest spadek – względem ubiegłego roku – zainteresowania złotem. Wygląda na to, że biorący udział w badaniu mają w aktualnej sytuacji mniejszą awersję do ryzyka. Na podobnym poziomie do kruszców (27,6%) są akcje GPW/NC (29,9%), nieruchomości (26,9%), akcje lub obligacje zagraniczne (26,1%) i kryptowaluty (21,5%). Również fundusze inwestycyjne cieszyły się większym uznaniem – wybrało je aż 30,9% biorących udział w badaniu.

Ciekawie w tym kontekście wypada pytanie o przyszłe inwestycje – lista potencjalnych aktywów jest dłuższa, więc praktycznie każda kategoria traci. Oznacza to, że polscy inwestorzy w przyszłości zamierzają w mniejszym stopniu lokować środki w lokaty, obligacje, nieruchomości, kruszce czy kryptowaluty. Na popularności zyskiwać będą takie aktywa, jak sztuka i kamienie szlachetne, start-upy, obligacje korporacyjne, Forex czy instrumenty pochodne. A to oznacza jeszcze większy apetyt na ryzyko.

Zapytani o cel inwestowania, badani wskazują – jako najważniejsze – spokój o sytuację finansową na emeryturze, ochronę przed inflacją, a także spokój o dochody w niedalekiej przyszłości. Cele te częściowo pokrywają się z doбором klas aktywów (stąd wysoka popularność obligacji), jednak nie do końca, ponieważ wyraźnie widoczna jest tendencja wzrostu zainteresowania aktywami ryzykownymi.

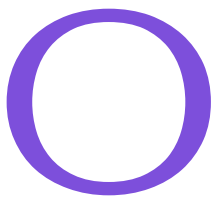
Co, zdaniem inwestorów, najlepiej chroni przed inflacją? Obligacje skarbowe (58%), kruszce (52%) i nieruchomości (51%). I tutaj też wyraźnie widoczny jest dysonans pomiędzy wyrażonym poglądem a działaniami, ponieważ obligacje wybiera co prawda połowa inwestujących, ale już kruszce i nieruchomości są popularne na równi z akcjami i kryptowalutami.

Ciekawe są również odpowiedzi na pytanie o stosunek do ryzyka. 48,9% inwestujących jest w stanie zaakceptować niewielką stratę, ale wolałoby jej uniknąć. Jedynie 6,8% inwestujących akceptuje duże straty w zamian za potencjalny zysk. Wśród nieinwestujących akcent jeszcze bardziej położony jest na nieakceptowanie żadnej straty (48,6%) lub niewielką (42,6%). Tylko 1,2% osób nieinwestujących akceptuje ryzyko dużych strat.

Wniosek, który nasuwają wyniki badania “Polak Inwestor 2024” jest taki, że rodzimi inwestorzy nie są do końca pewni, jaką drogą chcą podążać i w jaki sposób dążyć do realizacji swoich założeń. Wyjątek stanowią tutaj inwestorzy, którzy posiadają ponad 1 mln zł w aktywach – aż 47% z nich w swoich portfelach ma lub miało kruszce. Chcą dbać o swoją przyszłość i zabezpieczać majątek, ale mają dużą (rosnącą) skłonność do ryzyka. W kontekście emerytury dziwi także wciąż relatywnie nieduże zainteresowanie PPK.

Michał Tekliński
ekspert rynku złota
Goldsaver.pl, Grupa Goldenmark

KIEM EKSPERTA

Badanie zachowań inwestycyjnych Polaków jest niezwykle ważne i cenne, szczególnie w Roku Edukacji Ekonomicznej. Ciągłe narzekamy na niską świadomość ekonomiczną naszych rodaków, dlatego warto identyfikować przyczyny oraz patrzeć na klasy aktywów w jakie inwestują badane osoby. Oczywiście są różne metodyki dotyczące tych badań, jedną z nich jest próba celowa z jaką mamy do czynienia w niniejszym badaniu. Pomimo tego, że nie można tutaj mówić o cechach statystycznych uprawniających do wnioskowania na całą populację to badanie jest cenne i warto przyjrzeć się jego rezultatom.

Z badania wyłania się obraz osoby, która inwestuje przede wszystkim samodzielnie. Jest to ciekawe, że badani jako najważniejszy sposób preferują samodzielne podejmowanie decyzji.

Ponadto wyniki wskazują, że głównie badani inwestują w lokalnej walucie. Nie jest to dla mnie zaskoczeniem, ale myślę, że warto byłoby postawić na edukację związaną z koniecznością dywersyfikacji geograficznej. Co równie ciekawe badani wskazują, że rzadko dokonują transakcji kilka razy w roku. Przeczy to lansowanemu przez niektórych obrazowi de facto day tradera, który ślęczy przed monitorami analizując transakcje. To dobry wynik i należy promować taką postawę, zgodnie ze stwierdzeniem, że wystarczy kilkanaście minut dziennie, aby dobrze kontrolować swoje finanse osobiste oraz mieć strategię zarządzania nadwyżkami finansowymi.

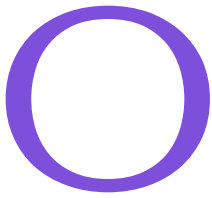
Kolejnym ciekawym obszarem wyników niniejszego raportu są dane dotyczące tego, dlaczego ktoś nie inwestuje. Dwie trzecie tych nieinwestujących wskazują, że nie ma kapitału. Zapewne ciężko tutaj dokonywać jednoznacznych uogólnień, ale jak dla mnie jest tutaj spora przestrzeń do pracy nad kontrolą finansów osobistych i korzystaniem z podstawowych rad, jakimi jest chociażby wydawanie mniej niż się zarabia. Myślę, że niezbędne jest przejrzenie wydatków u tych osób, aby zweryfikować czy na pewno nie są w stanie nic zaoszczędzić. Ponadto osoby deklarujące, że nie inwestują wskazują, że głównie oprócz braku kapitału mają problem z wiedzą oraz zaufaniem do instytucji. Jest to kolejny sygnał, jak ważna jest edukacja.

Na koniec dla mnie ciekawymi wynikami są te związane z akceptacją straty. Z nich wyłania się obraz osoby, która nie akceptuje żadnych strat lub godzi się na niewielkie obsunięcia kapitału. Oczywiście nie ma w tym nic złego, jednak takie podejście eliminuje z rynku finansowego i pozostawia niewielkie możliwości do inwestowania. Uważam, że przyczyna tutaj również leży w brakach edukacyjnych związanych chociażby z zarządzaniem portfelem inwestycyjnym a także z kwestią akceptacji zmienności na rynku finansowym. Chodzi przecież o średnią stopę zwrotu z portfela w długim terminie, a to powoduje, że będą okresy kiedy być może będzie ona ujemna, ale będą też okresy kiedy portfel odrobi straty. Szkoda, że w naszym społeczeństwie istnieje tak niewielka akceptacja strat.

Cały raport oceniam bardzo pozytywnie i uważam, że jest on dobrą bazą do rozmowy o kierunkach i sposobach wzmocnienia wiedzy ekonomicznej naszego społeczeństwa.

Dr Kamil Gemra, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

Przed nami kolejna edycja raportu Polak Inwestor. O wartości tego opracowania świadczy m.in. odpowiednio dobrana grupa badawcza. To aż 1300 osób z całej Polski, w tym prawie 700 inwestorów. Są wśród nich pracownicy wyższego szczebla, przedsiębiorcy czy przedstawiciele wolnych zawodów. W grupie ankietowanych znalazły się zarówno osoby zarabiające poniżej średniej krajowej, jak i te dysponujące miesięcznym dochodem netto powyżej 100 tys. zł. Dzięki tej różnorodności możemy się przyjrzeć rynkom finansowym z szerokiej perspektywy. Jesteśmy dumni, że jako Walutomat możemy być Partnerem tego projektu.

Kim jest tytułowy Polak Inwestor? Ponad połowa ankietowanych ukończyła studia i – co ciekawe – więcej jest wśród nich osób z wykształceniem technicznym niż ekonomicznym. W gronie badanych znalazło się więcej kobiet niż mężczyzn (55% vs 45%), a prawie 27% ankietowanych deklaruje dokonywanie regularnych inwestycji. Co nie jest szczególnie zaskakujące, im większe posiadane środki, tym większa liczba różnych inwestycji w portfelu.

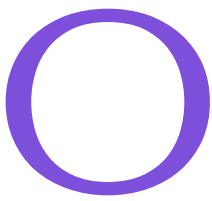
To właśnie dywersyfikacja jest kryterium, któremu warto się przyjrzeć analizując raport. Widać w nim, że Polak Inwestor ma szerokie horyzonty. Odsetek inwestorów mających obecnie lub w przeszłości akcje lub obligacje zagraniczne wynosi 26%. Co warto odnotowania, współczynnik ten rośnie wraz ze wzrostem wartości portfela. Akcje lub obligacje zagraniczne ma lub miała w portfelu ok. 42% inwestorów z ponad półmilionowym portfelem i prawie 71% milionerów (choć w tym przypadku próba badawcza jest z oczywistych powodów niewielka). Z dywersyfikacją silnie łączy się wątek minimalizowania kosztów. Chcąc inwestować w zagraniczne aktywa potrzebujemy walut. Tutaj z pomocą przychodzi Walutomat.pl, platforma wymiany walut online, która dzięki niskim prowizjom i transparentnym zasadom współpracy od 15 lat wspiera inwestorów.

Wróćmy jednak do raportu, bo jest w nim więcej ciekawych wątków powiązanych z walutami. Jego autorzy zapytali badanych o ocenę potencjału ochrony przed inflacją różnych aktywów. Spośród 16 odpowiedzi do wyboru inwestorzy wskazywali najczęściej na: obligacje skarbowe, kruszce, nieruchomości, akcje lub obligacje zagraniczne, lokaty w złotym oraz akcje GPW/NC. Na wysokim siódmym miejscu uplasowały się lokaty walutowe. Badani uznali więc, że przechowywanie oszczędności na lokatach w obcych walutach jest lepszym zabezpieczeniem kapitału przed utratą wartości niż chociażby inwestowanie w surowce czy obligacje korporacyjne.

Interesujące jest także postrzeganie różnych aktywów w oczach inwestorów i osób, które nie inwestują. Akcje i obligacje zagraniczne są oceniane jako skuteczny sposób na ochronę przed inflacją tylko przez ok. 9% nieinwestujących (mówimy tutaj rzecz jasna o teoretycznym potencjale tych aktywów). Tymczasem w oczach osób, które rzeczywiście inwestują swój kapitał, wskaźnik ten wynosi prawie 29%. Doświadczeni inwestorzy dostrzegają konieczność dywersyfikacji i mocno zaznaczają swoją obecność na globalnym rynku.

Maciej Przygórzewski
główny analityk platformy Walutomat.pl

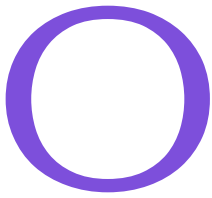
Samodzielnie, bez ryzyka i kilka decyzji w roku – tak w bardzo dużym skrócie inwestują Polacy według Badania Polak Inwestor. Gdyby na ten syntetyczny profil Polaka spróbować spojrzeć od strony doboru instrumentów inwestycyjnych, a idąc dalej, spojrzeć od strony oferty biznesowej np. w bankach, to widać, że są one w stanie na tym sporo ugrać. Duże grono inwestorów zadowolonych bowiem prostym (np. detaliczne rozwiązania dłużne jak obligacje skarbowe) i łatwym od strony behawioralnej rozwiązaniem (niski profil zmienności). Dobrze zilustrowana awersja do ryzyka sprawia, że Polak Inwestor jest wyjątkowy, aż do bólu stawia na bezpieczeństwo. Owszem można dojrzeć kilka sprzeczności, bo z jednej strony Polak-Inwestor boi się strat, ale z drugiej – oczekuje sprawczości, co tylko dobrze koresponduje z tym, że aż 52% badanych odpowiedziało, że tym, co powstrzymuje ich przed inwestowaniem jest brak wiedzy.

Takie wnioski z badania to woda na młyn dla Ministra Finansów i detalicznych sieci bankowych. W pierwszym przypadku mówimy przede wszystkim o całej ofercie obligacji detalicznych. Podobnie jak w przypadku lokat bankowych jest to produkt, na którym nie można nominalnie stracić, a to właśnie ten element jest jednym z najważniejszych kryteriów przy podejmowaniu decyzji inwestycyjnych. Aż 48,9% inwestujących badanych jest w stanie zaakceptować tylko niewielką stratę, dodatkowo 18,6% nie akceptuje żadnej.

W odniesieniu do banków sposób na biznes jest podobny, ale już mniej prosty. W bankach mówimy o dominacji depozytów i lokat, przy dużej roli obligacji detalicznych (ale w praktyce tylko w banku PKO BP i Pekao) i funduszy obligacji krótkoterminowych. I właśnie dlatego w mojej ocenie, w ciągu kolejnego roku rola funduszy obligacji krótkoterminowych, lokat i obligacji detalicznych umocni się! Rosnąca świadomość roli PPK, rozwój ETF-ów, czy też takich wehikułów jak IKE i IKZE, nie wpływa bowiem na zmianę przeciętnego poziomu awersji do ryzyka.

Michał Duniec
Analizy.pl

Na podstawie raportu zauważalne jest różnorodne podejście do tematu inwestycji w Polsce – od zaciekawienia i zaangażowania po obawy i dystans emocjonalny. Wyniki badania wyraźnie ukazują różnice pomiędzy osobami inwestującymi oraz tymi, które jeszcze nie zaczęły inwestować.

Ani inwestorzy, ani nieinwestujący nie mają jednak najlepszego zdania o polskiej scenie politycznej. Choć inwestorzy są nieco bardziej optymistyczni co do stanu gospodarki (51% ocenia go jako dobry), to osoby niebędące inwestorami patrzą na to z większym sceptycyzmem. Obie grupy pozostają zgodne co do tego, że z ograniczone rynki wyglądają bardziej kusząco niż rynek krajowy.

Kobiety zainteresowane rozpoczęciem inwestowania mogą czuć się zniechęcone przez te opinie – niestabilność rynku czy kwestie polityczne mogą budzić obawy dotyczące bezpiecznego lokowania kapitału. Jednocześnie pokazuje to determinację inwesterek w poszukiwaniu sposobów ochrony swoich środków, choćby kosztem wyjścia poza granice kraju.

Wyniki wskazują też na to, że inwestorzy w Polsce najbardziej cenią sobie bezpieczne i proste metody inwestowania. Preferują głównie lokaty bankowe oraz obligacje skarbowe bądź nieruchomości zamiast ryzykownych aktywów takich jak akcje czy kryptowaluty – widać to zwłaszcza wśród kobiet. Inwestorki częściej wybierają obligacje i lokaty niż akcje. To ostrożne zachowanie może być na początkowym etapie inwestowania dobrym wyborem – najważniejsze, że wyrabia określone nawyki.

Dla osób, które nie inwestują, największe przeszkody to brak pieniędzy, brak wiedzy oraz obawa przed stratą. Wiele kobiet obawia się ryzyka i czuje, że nie ma odpowiednich informacji, by podejmować decyzje.

Co trzecia osoba uważa, że przekonałby ją niski próg wejścia, a co piąta ceniłaby zrozumiałe informacje.

Dlatego, jeśli jesteś początkującą inwestorką, pamiętaj, że już teraz można inwestować od małych kwot i od instrumentów, które zapewniają ochronę kapitału. Wyniki pokazują, że kobiety inwestorki podchodzą do ryzyka ostrożnie – unikają aktywów, które mogą wiązać się ze stratami. Kobiety, które jeszcze nie inwestują, są jeszcze bardziej niechętne wobec ryzyka – 9 na 10 woli nie podejmować żadnych działań, jeśli istnieje choćby minimalna szansa na stratę. To zrozumiałe, ponieważ inwestowanie często kojarzy się z ryzykiem.

Dobrym krokiem może być wybór bezpiecznych opcji inwestycyjnych na początek, takich jak obligacje skarbowe, które chronią kapitał i zapewniają przewidywalny zysk.

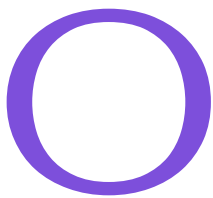
Podsumowując:

Dla osób, które dopiero zaczynają inwestować, ostrożne podejście jest naturalne i warto wiedzieć, że nie trzeba od razu sięgać po ryzykowne aktywa. Ale trzeba pamiętać, że inwestowanie nie musi się opierać na „wszystko albo nic”. Można zacząć od bezpiecznych produktów, jak obligacje skarbowe i stopniowo włączać bardziej zdwersyfikowane aktywa, np. akcje lub ETF-y. Pozwala to zachować stabilność kapitału, a jednocześnie zwiększać potencjał zysku. Dzięki temu łatwiej będzie też przełamać obawy i stopniowo budować pewność siebie w tej dziedzinie. Warto też szukać informacji od osób, które przeszły podobną drogę, a jest ich coraz więcej – zrozumiałe i proste wprowadzenie do inwestowania może pomóc podjąć pierwsze kroki.

Anna Smolińska
Kobieta Inwestuje

Z ogromną ciekawością przyglądam się badaniom w ostatnich latach, ponieważ od 2020 roku przeżywamy skrajne zjawiska rynkowe, które zapoczątkowała pandemia. Zerowe stopy procentowe, stymulacja gospodarki na niebywałą skalę, zawirowania na rynku surowców, dwucyfrowa inflacja – hossa na wielu giełdach przeplatana stadem czarnych łabędzi ma bez wątpienia wpływ na postrzeganie rynków przez tych, którzy już inwestują, jak i tych, którzy cały czas stoją z boku i się przyglądają.

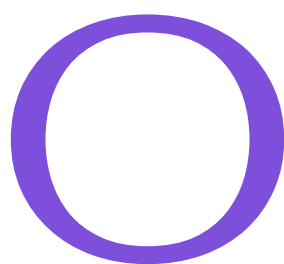
Z perspektywy edukacyjnej, najważniejsi są dla mnie zawsze nieinwestujący. Czemu patrzą jak ich pieniądze zjada od lat inflacja? Jaki strach jest tak silny, że wygrywa z obawą niskiej emerytury? I wreszcie jak silne muszą być rynkowe mity, jeśli mogą przysłonić lata silnej hossy widoczne gołym okiem na wielu giełdach świata? Powracający niemal w każdym badaniu „brak pieniędzy” nie budzi w nikim zdziwienia, ale to wymaga pracy u podstaw i edukacji na poziomie budżetu domowego. Jednak argumenty mogące nakłonić do inwestowania już napawają nadzieją. Zrozumiała informacja czy zaufana marka instytucji są ważne, ale najczęściej wskazań było na niską kwotę inwestycji. To ważne szczególnie w świetle coraz łatwiejszego dostępu do ETF-ów, akcji ułamkowych czy prostych funduszy indeksowych, które umożliwiają inwestowanie od 50 czy 100 zł. Taka forma może wydawać się pod wieloma względami nieefektywna, ale wiele osób zaczynających od 100 zł, za kilka lat będzie te kwoty znacząco zwiększać. Jestem zwolennikiem stopniowego przekonywania do inwestowania, bo skok na głęboką wodę zakończony stratami z reguły zniechęca od rynków finansowych na długie lata. Jeśli kluczowym argumentem jest możliwość inwestowania małych kwot, to szklanka pozostaje do połowy pełna.

Raport potwierdza część argumentów, które doskonale znamy z polskiego rynku, np. o naszej awersji do ryzyka. Teoretycznie wiemy, że inwestowanie wiąże się z ryzykiem straty, ale w praktyce duża pula ankietowanych boi się jakiegokolwiek straty lub akceptuje dosłownie minimalną. To skazuje nas na portfele bardzo konserwatywne, które nawet w długim terminie nie dają tak spektakularnych wyników jak te z naciskiem na rynek akcji.

Technologia i dostęp do światowych rynków zmieniają się szybciej niż przekonania polskich konsumentów. Część problemów wskazywanych w badaniu w teorii można sprawnie rozwiązać, ale w praktyce pewnie będziemy potrzebować na to wielu lat.

Tomasz Jaroszek
Doradca TV

GÓLNE INFORMACJE

O UCZESTNIKACH BADANIA

TABELA 1.1. CHARAKTERYSTYKA PRÓBY: INWESTORZY I NIEINWESTUJĄCY

Status inwestora	Liczba wskazań	% wskazań	
Nie inwestuję i nie zamierzam	129	10,1	Nieinwestujący 575 osób 45,2%
Nie inwestuję, ponieważ nie mam takich możliwości finansowych	279	21,9	
Nie inwestuję, ale chcę zacząć	167	13,1	
Inwestuję, ale nieregularnie	343	27,1	Inwestorzy 697 osób 54,8%
Inwestuję regularnie	354	27,8	
Razem	1272	100,0	

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

W ankiecie pytanie brzmiało: "Czy inwestujesz?". (dotyczy dowolnych rodzajów inwestycji, również lokat i nieruchomości kupowanych dla celów innych niż użytek własny, w tym mieszkaniowy. Wskaż jedną odpowiedź.)

Uwaga: zaklasyfikowanie do grupy inwestorów lub nieinwestujących wymuszało odpowiednie działanie ankiety, która została przygotowana osobno dla obu grup. Ten podział ma wpływ również na wyniki prezentowane dalej.

KOMENTARZ

Na zaproszenie do udziału w badaniu pozytywnie odpowiedziało 1301 osób, przy czym z dalszej analizy z powodu niekompletności danych wykluczono odpowiedzi 29 z nich. Z pozostałych 1272 osób 697 wybrało jedną z dwóch odpowiedzi wskazujących na bycie inwestorem, prawie po równo dzieląc się na tych, którzy inwestują regularnie (354; 27,8% całej próby) lub nieregularnie (343; 27,1%). Łącznie więc inwestorzy stanowią 54,9% próby. Wśród pozostałych 575 osób, zaklasyfikowanych jako nieinwestujący, najwięcej, bo 279 (21,9%) deklaruje, że nie inwestuje z powodu braku odpowiednich środków finansowych, 167 wyraża zainteresowanie rozpoczęciem inwestowania (13,1%), a 129 (co dziesiąty w całej próbie) nie tylko nie inwestuje, ale nie zgłasza również takiego zamiaru. (RM)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

- 1) W 2024 r. w porównaniu do 2023 r. w próbie jest więcej nieinwestujących: 45,2% wobec 25,8% rok wcześniej.
- 2) W roku 2023 brak możliwości finansowych jako powód nieinwestowania podawało 2/3 nieinwestujących, a w 2024 r. 1/2.
- 3) Wśród inwestorów w 2024 r. jest równowaga między inwestującymi zarówno regularnie, jak i nieregularnie, podczas gdy w 2023 r. była nieznaczna przewaga osób inwestujących regularnie. (RM)

TABELA 1.2. CHARAKTERYSTYKA PRÓBY: ZAWÓD I STATUS ZAWODOWY UCZESTNIKÓW BADANIA

Sytuacja zawodowa	Liczba wskazań	% wskazań
Pracownik wyższego lub średniego szczebla	405	31,8
Pracownik niższego szczebla	388	30,6
Przedsiębiorca, właściciel firmy	105	8,2
Wolny zawód	80	6,2
Nie pracuje, ponieważ uczy się, studiuje	21	1,6
Emeryt/rencista	188	14,9
Bezrobotny	85	6,7
Razem	1272	100,0

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

W ankiecie pytanie brzmiało: "Które określenie najlepiej opisuje Twoją sytuację zawodową (Wskaż jedną odpowiedź)"

KOMENTARZ

W gronie ankietowanych dominują pracownicy średniego i wyższego szczebla organizacji (31,8%), a za nimi plasują się pracownicy niższego szczebla (30,6%). Znaczną grupę stanowią emeryci i renciści (14,9%). Kolejne miejsca w tej klasyfikacji zajmują przedsiębiorcy i właściciele firm (8,2%), bezrobotni (6,7%) i ludzie wykonujący wolne zawody (6,2%). Najmniej osób tworzy grupę uczniów i studentów (1,6%). (PK)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

- 1) W 2024 r. struktura zawodowa uczestników badania jest w większości podobna do tej z 2023 r.
- 2) W 2024 r. nieco mniej jest przedsiębiorców i właścicieli firm: 8,2%, a w 2023 r. było ich 15,0%. W ich miejsce jest więcej emerytów i rencistów (14,9%), których w 2023 r. było 3,1%; więcej jest także bezrobotnych (jest 6,7%, a było 2,0%). (RM)

TABELA 1.3. CHARAKTERYSTYKA PRÓBY: MIESIĘCZNY DOCHÓD NETTO W GOSPODARSTWIE DOMOWYM UCZESTNIKÓW BADANIA (W ZŁOTYCH)

Kwota	Liczba wskazań	% wskazań
Mniej niż 5 tys.	312	24,5
5 tys.- 9,99 tys.	543	42,7
10 tys. – 19,99 tys.	304	23,9
20 tys. – 49,99 tys.	66	5,2
50 tys. – 99 tys.	24	1,9
Powyżej 100 tys.	23	1,8
Razem	1272	100,0

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

W ankiecie pytanie brzmiało: "Miesięczny poziom dochodów netto w gospodarstwie domowym (wskaź jedną odpowiedź)"

KOMENTARZ

Ponad 40% ankietowanych osiąga miesięczny dochód w gospodarstwie domowym w przedziale 5–9,9 tys. zł. Mniej licznie reprezentowane w próbie są gospodarstwa domowe, których dochód nie przekracza 5 tys. zł. (24,5%) i mające dochód w przedziale 10–19,9 tys. zł. (23,9%). Jeszcze mniej wśród ankietowanych było osób z wysokimi dochodami, z przedziału 20–49,9 tys. zł. Takich osób było 66 (5,2%), a z przedziału 50–99,9 tys. zł 24 osoby (1,9%). Jedynie 23 osoby uzyskują miesięczny dochód netto w gospodarstwie domowym wyższy niż 100 tys. zł. Rozkład dochodów netto w gospodarstwach domowych respondentów jest podobny do tego, jaki można zaobserwować w całej gospodarce. Stosunkowo nieliczne są osoby mające wyjątkowo wysokie dochody, a przeważają osoby o niższych dochodach (PK).

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

W 2024 r. w dochody uczestników badania są nieco niższe niż w 2023 r. Więcej jest osób mających dochód z najniższego przedziału (do 5 tys. zł), bo 24,5% (w 2023 r. było ich 18,9%). Mniej jest za to osób z dochodami z przedziałów wyższych: 10–19,9 tys. zł – 23,9%, a nie 30,5%, oraz 20–49,9 tys. – 5,2%, a nie 8,9%. (RM)

TABELA 1.4. CHARAKTERYSTYKA PRÓBY: WIEK UCZESTNIKÓW BADANIA

Wiek	Liczba wskazań	% wskazań
Poniżej 20 lat	10	0,8
20-24 lata	58	4,6
25-29 lat	165	13,0
30-39 lat	386	30,3
40-49 lat	217	17,1
50-59 lat	241	18,9
60-69 lat	155	12,2
Powyżej 70 lat	40	3,1
Razem	1272	100,0

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

W ankiecie pytanie brzmiało: "Wiek - wskaż jedną odpowiedź"

KOMENTARZ

Najwięcej uczestników badania jest w wieku 30-39 lat (30,3%). Silnie reprezentowane są grupy osób w wieku 50-59 lat (18,9%) i 40-49 lat (17,1%). Odsetek respondentów jest niższy w kohortach powyżej 60 lat. 13% ankietowanych to osoby w wieku od 25 do 29 lat, a 4,6% w wieku 20-24 lata. Jedynie 10 osób (0,8%) nie przekroczyło 20 roku życia. Mediana wieku w Polsce wynosi 42,8 lat (GUS), mieści się więc w tym samym przedziale co w przeprowadzonym badaniu. (PK)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

W 2024 r. średni wiek uczestników badania wynosi ok. 43,5 lat, a w 2023 r. było to ok. 37,8 lat (liczony na podstawie środków przedziałów wiekowych). Średnio osoby biorące udział w badaniu w 2024 r. są więc blisko o 5 lat starsze, niż w roku poprzednim, co trzeba wiązać z istotnie większym udziałem emerytów w bieżącym badaniu (jest to zauważalne także w większym udziale osób z przedziału wiekowego 60-69 lat). (RM)

TABELA 1.5. CHARAKTERYSTYKA PRÓBY: PŁEĆ UCZESTNIKÓW BADANIA

Płeć	Liczba wskazań	% wskazań
Kobieta	701	55,1
Mężczyzna	571	44,9
Razem	1272	100,0

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

W ankiecie pytanie brzmiało: "Płeć (wskaz jedną odpowiedź)"

KOMENTARZ

Większość ankietowanych (55,1%) stanowią kobiety. Udział ankietowanych kobiet jest wyższy niż ich odsetek w społeczeństwie – 51,7% (GUS). (PK)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

W 2024 r. odwróciły się proporcje udziału w badaniu osób obu płci w porównaniu z rokiem 2023. O ile w 2023 57,3% próby stanowili mężczyźni, to w roku 2024 55,1% stanowią kobiety. Może to wynikać ze specjalnego zaproszenia do udziału w badaniu wystosowanego do kobiet. Naszym zdaniem ta zmiana struktury może być istotnym powodem różnic niektórych wyników w 2024 r. w porównaniu z rokiem wcześniejszym. (RM)

TABELA 1.6. CHARAKTERYSTYKA PRÓBY: POZIOM WYKSZTAŁCENIA UCZESTNIKÓW BADANIA

Wykształcenie	Liczba wskazań	% wskazań
Podstawowe	30	2,4
Średnie	529	41,5
Wyższe	713	56,1
Razem	1272	100,0

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

W ankiecie pytanie brzmiało: "Wykształcenie (wskaz jedną odpowiedź)"

KOMENTARZ

Większość ankietowanych posiada wykształcenie wyższe (56,1%). Bardzo duża grupa ma wykształcenie średnie (41,5%). Jedynie 30 osób (2,4%) to osoby z wykształceniem podstawowym. Według danych GUS w Polsce udział osób z wykształceniem wyższym wynosi 25,2%, a z ukończonym podstawowym 12,3%. (PK)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

W 2024 r. mniej osób deklaruje posiadanie wykształcenia wyższego – jest to 56,1% wobec 73,3% w roku poprzednim. Zmiana proporcji przybliży tegoroczną próbę bliżej struktury wykształcenia w całym społeczeństwie Polski. (RM)

TABELA 1.7. CHARAKTERYSTYKA PRÓBY: KIERUNEK WYKSZTAŁCENIA UCZESTNIKÓW BADANIA

Kierunek wykształcenia	Liczba wskazań	% wskazań
Techniczne	392	30,8
Ekonomiczne	273	21,4
Humanistyczne	238	18,7
Inne specjalistyczne	177	13,9
Ogólne	189	14,9
Inne	3	0,3
Razem	1272	100,0

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

W ankiecie pytanie brzmiało: "Jaki jest Twój główny rodzaj wykształcenia (również, jeśli się ciągle uczysz)? (Wskaż jedną odpowiedź)"

KOMENTARZ

Najwięcej ankietowanych (30,8%) ma wykształcenie techniczne, 21,4% ekonomiczne, a 18,7% humanistyczne. Pozostałe osoby (28,9%) ukończyły inne formy i kierunki wykształcenia. (PK)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

- 1) W 2024 r. mniejszy jest udział osób z wykształceniem technicznym (30,8%), ponieważ w 2023 r. było ich 36,2%.
- 2) Więcej jest za to osób z wykształceniem humanistycznym (18,7% wobec 14,7% rok wcześniej).
- 3) Niewiele zmienił się udział osób mających wykształcenie ekonomiczne (jest to 21,4%, a było 23,2%). Zmianę można przypisać większemu udziałowi kobiet w badaniu w 2024 r. (RM)

TABELA 1.8. CHARAKTERYSTYKA PRÓBY: LICZBA DZIECI UCZESTNIKÓW BADANIA

Liczba dzieci	Liczba wskazań	% wskazań
0	518	40,7
1	329	25,9
2	324	25,5
3	81	6,4
4 i więcej	20	1,6
Razem	1272	100,0

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

W ankiecie pytanie brzmiało: "Liczba posiadanych dzieci (Wskaż jedną odpowiedź)"

KOMENTARZ

Spośród ankietowanych 40,7% stanowią osoby bezdzietne, 25,9% ma jedno dziecko, a 25,5% dwoje dzieci. Osoby posiadające więcej niż dwoje dzieci stanowią 8% respondentów. (PK)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

W 2024 r. uczestnicy badania mają więcej dzieci niż rok wcześniej. W 2024 r. 40,7% osób deklaruje brak dzieci, podczas gdy w 2023 r. było to 50,2%, dwójkę dzieci ma 25,6% ankietowanych, rok wcześniej było to 20,5% osób. Można to wiązać z faktem, że w obecnym roku średni wiek osób jest blisko 5 lat wyższy. (RM)

TABELA 1.9. WIEK DZIECI UCZESTNIKÓW BADANIA

Wiek dzieci	Liczba wskazań	% wskazań
Niemowlęta lub przedszkole	210	16,5
Szkoła podstawowa lub średnia	306	24,0
Samodzielne	294	23,2
Pełnoletnie na utrzymaniu rodziców	82	6,4
Razem	1272	100,0

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

W ankiecie pytanie brzmiało: "Wiek dzieci (Wskaż wszystkie właściwe odpowiedzi)"

KOMENTARZ

Najwięcej osób ankietowanych ma dzieci w szkole podstawowej lub średniej (24%) lub samodzielne (23,1%). 16,5% ankietowanych ma dzieci w wieku niemowlęcym i przedszkolnym. Tylko 82 ankietowanych (6,4%) ma dzieci pełnoletnie, ale będące na utrzymaniu rodziców. (PK)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

- 1) W 2024 r. mniej osób deklaruje posiadanie najmłodszych dzieci (do wieku przedszkolnego) – jest ich 16,5%, a nie 24,4%, jak w 2023 r.
- 2) Za to w 2024 r. więcej osób ma dzieci w wieku szkolnym (24,0% wobec 21,5% rok wcześniej) i znacznie więcej ma dzieci samodzielne (23,2%, a nie 9,3%, jak w 2023 r.). Tę zmianę trzeba przypisać wyższemu wiekowi osób w obecnym badaniu oraz większej reprezentacji w nim emerytów. (RM)

TABELA 1.10. CHARAKTERYSTYKA PRÓBY: WIELKOŚĆ MIEJSCA ZAMIESZKANIA UCZESTNIKÓW BADANIA

Miejsce zamieszkania (liczba mieszkańców)	Liczba wskazań	% wskazań
Wieś	226	17,8
Miasto do 50 tys.	260	20,4
Miasto 50 tys.-100 tys.	162	12,7
Miasto 100 tys.-500 tys.	281	22,1
Miasto 500 tys. – 1mln	177	13,9
Miasto powyżej 1 miliona mieszkańców	166	13,1
Razem	1272	100,0

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

W ankiecie pytanie brzmiało: "Miejsce zamieszkania (Wskaż jedną odpowiedź)"

KOMENTARZ

Najwięcej uczestników badania mieszka w miastach z przedziału 100 tys. do 500 tys. mieszkańców (22,1%) i do 50 tys. mieszkańców (20,4%). 17,8% ankietowanych mieszka na wsi i jest to niższy odsetek niż w społeczeństwie (40% Polaków mieszka na wsi (GUS)). W miastach z liczbą mieszkańców z zakresu 50-100 tys. zamieszkuje 12,7% ankietowanych, a z zakresu 500 tys. do miliona 13,9%. 166 osób (13,1%) to mieszkańcy dużych miast (miasta powyżej 1 miliona mieszkańców; 147 wskazań pochodziło z województwa mazowieckiego, chodzi więc zapewne o Warszawę, ale 7 z małopolskiego, 2 z wielkopolskiego, 2 ze świętokrzyskiego, 2 z zagranicy). (PK)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

- 1) W 2024 r. struktura uczestników badania jest podobna pod względem miejsca ich zamieszkania do tej z 2023 r.
- 2) Nieco mniej jest w 2024 r. osób z największych miast (13,1% z miast powyżej 1 mln mieszkańców, zamiast 18,8%, jak w 2023 r., 13,9% z miast od 0,5 mln do 1 mln mieszkańców, zamiast 19,1%), za to więcej z miast średnich (22,1% z miast mających 100-500 tys. mieszkańców, zamiast 19,0%; 12,7% z miast mających 50-100 tys. mieszkańców, zamiast 9,2%) i małych (20,4% z miast do 50 tys. mieszkańców, zamiast 15,4%). (RM)

TABELA 1.II. CHARAKTERYSTYKA PRÓBY: WOJEWÓDZTWO ZAMIESZKANIA UCZESTNIKÓW BADANIA

L.p.	Województwo	Liczba wskazań	% wskazań	Udział populacji województwa w populacji Polski	Nadwyżka (znak +) lub niedobór (znak -) osób w próbie w stosunku do struktury ludności w Polsce, w p. p.
1	mazowieckie	251	19,7	14,1	+5,6%
2	śląskie	148	11,6	11,8	-0,2%
3	wielkopolskie	120	9,4	9,1	+0,3%
4	małopolskie	117	9,2	8,9	+0,3%
5	dolnośląskie	113	8,9	7,6	+1,3%
6	łódzkie	79	6,2	6,4	-0,2%
7	lubelskie	64	5,1	5,5	-0,4%
8	kujawsko-pomorskie	62	4,9	5,4	-0,5%
9	pomorskie	59	4,7	6,1	-1,4%
10	podkarpackie	55	4,4	5,5	-1,1%
11	zachodniopomorskie	49	3,9	4,4	-0,5%
12	podlaskie	46	3,7	3,1	+0,6%
13	świętokrzyskie	37	2,9	3,2	-0,3%
14	warmińsko-mazurskie	26	2,0	3,7	-1,7%
15	opolskie	19	1,5	2,6	-1,1%
16	lubuskie	17	1,3	2,6	-1,3%
17	zagranica	8	0,6	x	x
Razem	razem	1272	100,0	100,0	

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

W ankiecie pytanie brzmiało: "Wskaż województwo, w którym mieszkasz (wskaż jedną odpowiedź)"

TABELA 1.II. CHARAKTERYSTYKA PRÓBY: WOJEWÓDZTWO ZAMIESZKANIA UCZESTNIKÓW BADANIA

KOMENTARZ

Ponad połowa ankietowanych (58,6%) mieszka w jednym z pięciu najbardziej ludnych województw (mazowieckie, śląskie, wielkopolskie, małopolskie i dolnośląskie). Z pięciu województw (podlaskie, świętokrzyskie, warmińsko-mazurskie, opolskie i lubelskie) pochodzi 11,2% ankietowanych, czyli mniej niż odsetek osób z województw mazowieckiego i śląskiego. 8 uczestników badania (0,6%) to osoby mieszkające za granicą. Struktura próby jest więc zaskakująco bliska strukturze zamieszkania w województwach, przy nieco większym udziale osób z województwa mazowieckiego, którego stolicą jest przecież najbogatsze miasto Polski. (RM)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

- 1) W 2024 r. struktura rozmieszczenia uczestników badania w województwach jest bliższa niż w 2023 roku strukturze zamieszkania ludności w Polsce.
- 2) W 2024 r. podobnie jak w 2023 r. nieco więcej w próbie jest osób z województwa mazowieckiego niżby to wynikało z udziału tego województwa w całości populacji Polski. (RM)

INWESTORZY

CECHY, ZACHOWANIA, POSTAWY, PORTFELE,
OCZEKIWANIA, OPINIE

NWESTORZY

2.1 CELE INWESTOWANIA (MOTYWACJA)

Tę część opracowania otwiera przedstawienie ocen celów inwestowania, porównanych z oceną takich celów przez nieinwestujących.

TABELA 2.1 OCENA WAŻNOŚCI CELÓW
(W NAWIASIE KOLEJNOŚĆ ODPOWIEDZI NA SKALI 1-5)

Cele inwestowania	Ważność [skala 1-5] (kolejność)
Spokój o sytuację finansową na emeryturze	4,16 (1)
Ochrona przed inflacją	4,14 (2)
Spokój o sytuację finansową w niedalekiej przyszłości	4,02 (3)
Zwiększenie liczby źródeł przychodu	3,84 (4)
Wyższy status materialny	3,71 (5)
Dywersyfikacja portfela	3,69 (6)
Nauczenie się nowych umiejętności	3,61 (7)
Przyjemne zajęcie	3,56 (8)
Spokój o sytuację finansową dzieci w dorosłości	3,10 (9)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

W ankiecie pytanie brzmiało: „*Jak ocenil(a)byś znaczenie wymienionych poniżej celów inwestowania? Oceń w skali 1-5 (1 – zupełnie nie, 5 – zdecydowanie tak)*”. Osoby nie inwestujące nie były pytane o dywersyfikację portfela, a pytanie w ankiecie brzmiało nieco inaczej: „*Jak ocenil(a)byś znaczenie wymienionych poniżej celów inwestowania? Oceń w skali 1-5 (1 – bardzo małe znaczenie, 5 – bardzo duże znaczenie)*”. Pytanie skierowane do inwestorów brzmiało: „*W jakim celu inwestujesz? Oceń w skali 1-5 (1 – zupełnie nie, 5 – zdecydowanie tak)*”

KOMENTARZ

Najważniejszym motywem inwestowania jest spokój o sytuację finansową na emeryturze i ochrona przed inflacją. Niewiele dalej za tymi dwoma celami znajduje się troska o sytuację finansową w niedalekiej przyszłości.

Dalej, na 4. miejscu, znajdują się dążenie do zwiększenia liczby źródeł przychodu i chęć osiągnięcia wyższego statusu materialnego. Na miejscach trzecim i drugim od końca wskazano chęć nauczenia się nowych umiejętności i inwestowania związana z jego przyjemnością. Te nieekonomiczne motywy nie są więc tak ważne jak motywy ekonomiczne.

Na ostatnim miejscu, daleko za wcześniejszymi, wskazano troskę o sytuację dzieci w dorosłości. Średnia ważność tego motywu (3,10) odbiega znacznie od ważności pozostałych motywów. Średnia odległość tego motywu od motywu przedostatniego jest niewiele mniejsza niż motywu przedostatniego (ósmego) od pierwszego (najważniejszego). (RM)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

- 1) W 2024 r. kolejność motywów jest bardzo zbliżona do tej z 2023 r.
- 2) Różnicę stanowi to, że w 2024 r. niżej oceniono dywersyfikację portfela – cel ten jest teraz wskazany na 6. miejscu, a nie na 3., jak rok wcześniej, a średnia jego ważność wynosi 3,69 na 5-cio stopniowej skali, a nie 4,03.
- 3) W 2024 r. potwierdziło się duże znaczenie dla inwestorów ochrony przed inflacją (mimo jej ostatniego spadku w polskiej gospodarce). (RM)

INWESTORZY

2.2 PORTFELE INWESTORÓW

TABELA 2.2. WARTOŚĆ PORTFELA INWESTYCYJNEGO INWESTORÓW (BEZ NIERUCHOMOŚCI, W ZŁ)

Obecnie zainwestowana kwota	Liczba wskazań	% wskazań
Do 10 tys.	105	15,1
10 tys. - 49 tys.	189	27,1
50 tys. - 99 tys.	141	20,2
100 tys. - 499 tys.	212	30,4
500 tys. - 1 mln	33	4,8
Powyżej 1 mln	17	2,4
Razem	697	100,0

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

W ankiecie pytanie brzmiało: "Jaką kwotę Twoje gospodarstwo domowe posiada w chwili obecnej w inwestycjach (bez nieruchomości?). Wskaż jedną odpowiedź."

Uwaga: w dalszych prezentacjach obliczeń zastosowano zasadę: najniższy przedział liczono jako 10 tys. drugi jako 30 tys. (środek), trzeci: 75 tys., czwarty 300 tys., piąty 750 tys., najwyższy przedział 1 mln

KOMENTARZ

W gronie badanych przeważają osoby mające aktywa (bez nieruchomości) o relatywnie niewielkiej wartości. 15,1% z nich wskazało najniższy przedział (do 10 tys. zł), nieco więcej niż co czwarty inwestor (27,1%) – między 10 tys. a 49 tys. zł., co piąty (20,2%) – między 50 tys. a 99 tys. zł. Łącznie więc blisko dwie trzecie badanych (62,4%) ma majątek (bez nieruchomości inwestycyjnych) o wartości nieprzekraczającej 100 tys. zł. 30,4% osób deklaruje posiadanie od 100 tys. zł do pół miliona zł, dalsze 4,7% osób – od pół miliona do jednego miliona złotych. Tylko co czterdziesty uczestnik badania (2,4%) ma portfel o wartości większej niż 1 mln zł.

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

- 1) W 2024 r. w porównaniu z 2023 r. struktura aktywów w portfelach jest przesunięta w kierunku większych wartości. Np. o 5,5 p.p. mniej jest osób mających portfele o najmniejszej wartości. W 2023 r. prawie dokładnie połowa inwestorów miała portfele aktywów bez nieruchomości o wartości nieprzekraczającej 50 tys. zł., a w 2024 r. takie osoby stanowią 42% grupy inwestorów.
- 2) W 2024 r. mniej jest za to najbogatszych, czyli inwestorów mających aktywa bez nieruchomości o wartości ponad pół miliona zł. Jest ich ok. 7%, a więc o blisko 4 p.p. mniej niż rok wcześniej. (RM)

INWESTORZY

TABELA 2.3. WARTOŚĆ INWESTYCJI W NIERUCHOMOŚCI W POSIADANIU INWESTORÓW (W ZŁ)

Wartość nieruchomości	Liczba wskazań	% wskazań
0	397	57,0
1-499 tys.	184	26,4
500 tys.-1 mln	76	10,9
Powyżej 1 mln	40	5,7
Razem	697	100,0

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

W ankiecie pytanie brzmiało: "Jaką kwotę posiadasz w chwili obecnej w inwestycjach w nieruchomości (posiadane dla celów innych niż użytek własny, w tym mieszkaniowy)? (Wskaż jedną odpowiedź)".

Uwaga: w dalszych prezentacjach obliczeń zastosowano zasadę: najniższy przedział liczono jako 0, drugi jako 250 tys. (środek), trzeci: 750 tys., najwyższy przedział jako 1 mln (konserwatywnie).

KOMENTARZ

Znacznie więcej niż połowa badanych (57,0%) deklaruje nieposiadanie żadnych nieruchomości inwestycyjnych. 43,0% inwestorów posiada je, przy czym co czwarty (26,4%) ma nieruchomość o wartości mniejszej niż pół miliona zł, co dziewięć (10,9%) o wartości od 500 tys. do 1 mln zł. Co siedemnasty badany inwestor (5,7%) posiada nieruchomość wartą co najmniej 1 milion zł.

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

- 1) Trudno jest bezpośrednio porównać wynik z 2024 r. z badaniem z roku 2023, ponieważ wtedy najniższym przedziałem, o który pytaliśmy, był 0-100 tys. zł, a więc mogli go wskazać zarówno inwestorzy nieposiadający nieruchomości, jak i ci, których aktywa tego typu były warte mniej niż górne ograniczenie tego przedziału.
- 2) Odsetek wskazań dwóch najwyższych przedziałów (0,5-1mln i pow. 1 mln zł), jest w 2024 r. prawie dokładnie taki sam jak rok wcześniej, chociaż mniej jest wskazań na nieruchomości o najwyższej wartości (powyżej 1 mln zł). (RM)

INWESTORZY

TABELA 2.4 LICZBA INWESTORÓW POSIADAJĄCYCH PORTFELE AKTYWÓW ORAZ NIERUCHOMOŚCI W POSZCZEGÓLNYCH PRZEDZIAŁACH WARTOŚCI (NAGŁÓWKI KOLUMN I WIERSZY; WARTOŚCI W ZŁ; W NAWIASIE W STOSUNKU DO WSZYSTKICH INWESTORÓW W PRÓBIE)

		Nieruchomości					
		0	1-500 tys.	500 tys. - 1 mln	> 1 mln	Razem	
Aktywa inne niż nieruchomości	Do 10 tys.	67 (9,6%)	28 (4,0%)	7 (1,0%)	3 (0,4%)	105 (15,0%)	
	10 tys.-50 tys.	121 (17,3%)	55 (7,8%)	9 (1,2%)	4 (0,5%)	189 (27,1%)	
	50 tys.-100 tys.	88 (12,6%)	36 (5,1%)	14 (2,0%)	3 (0,4%)	141 (20,2%)	
	100tys.-500 tys.	104 (14,9%)	61 (8,7%)	34 (4,8%)	13 (1,8%)	212 (30,4%)	
	500tys. -1 mln	13 (1,8%)	4 (0,5%)	11 (1,5%)	5 (0,7%)	33 (4,7%)	
	> 1 mln	4 (0,5%)	0 (0,0%)	1 (0,1%)	12 (1,7%)	17 (2,4%)	
	Razem	397 (56,9%)	184 (26,4%)	76 (10,9%)	40 (5,7%)	697 (100,0%)	

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

Pytania przedstawione w ankiecie opisano wyżej pod odpowiednimi tabelami.

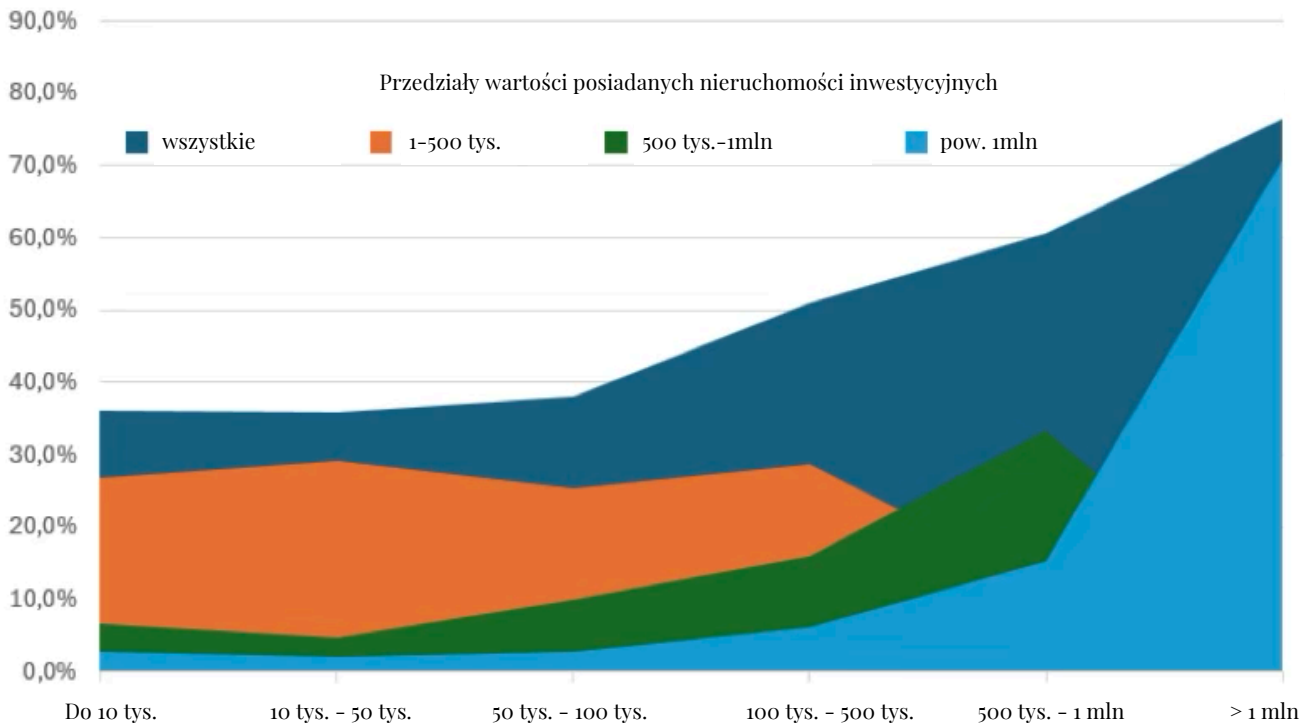
KOMENTARZ

Relacja między wartością portfela aktywów a wartością posiadanych nieruchomości inwestycyjnych jest dodatnia. W każdej grupie właścicieli aktywów można jednak spotkać osoby posiadające nieruchomości o wartości powyżej 1 mln zł, chociaż oczywiście, im grubszy portfel aktywów, tym większe prawdopodobieństwo posiadania nieruchomości z najwyższego przedziału wartości uwzględnionego w badaniu. Jedynie 1 na 58 inwestorów (1,7%) ma zarówno aktywa, jak i nieruchomości, których wartości przekraczają 1 mln zł, 1 na 45 inwestorów (2,2%) o wartościach przekraczających pół miliona złotych każde.

Ciekawa jest obserwacja prawdopodobieństwa posiadania jakichkolwiek nieruchomości inwestycyjnych wraz ze wzrostem zamożności portfela aktywów (innych niż nieruchomości). Obserwacje te ilustruje Rysunek 2.1

INWESTORZY

RYСУNEK 2.1. WARTOŚĆ PORTFELA AKTYWÓW (BEZ NIERUCHOMOŚCI) A PRAWDOPODOBIEŃSTWO POSIADANIA NIERUCHOMOŚCI INWESTYCYJNYCH I NIERUCHOMOŚCI Z OKREŚLONEGO PRZEDZIAŁU WARTOŚCI

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

Pytania przedstawione w ankiecie opisano wyżej pod odpowiednimi tabelami.

KOMENTARZ

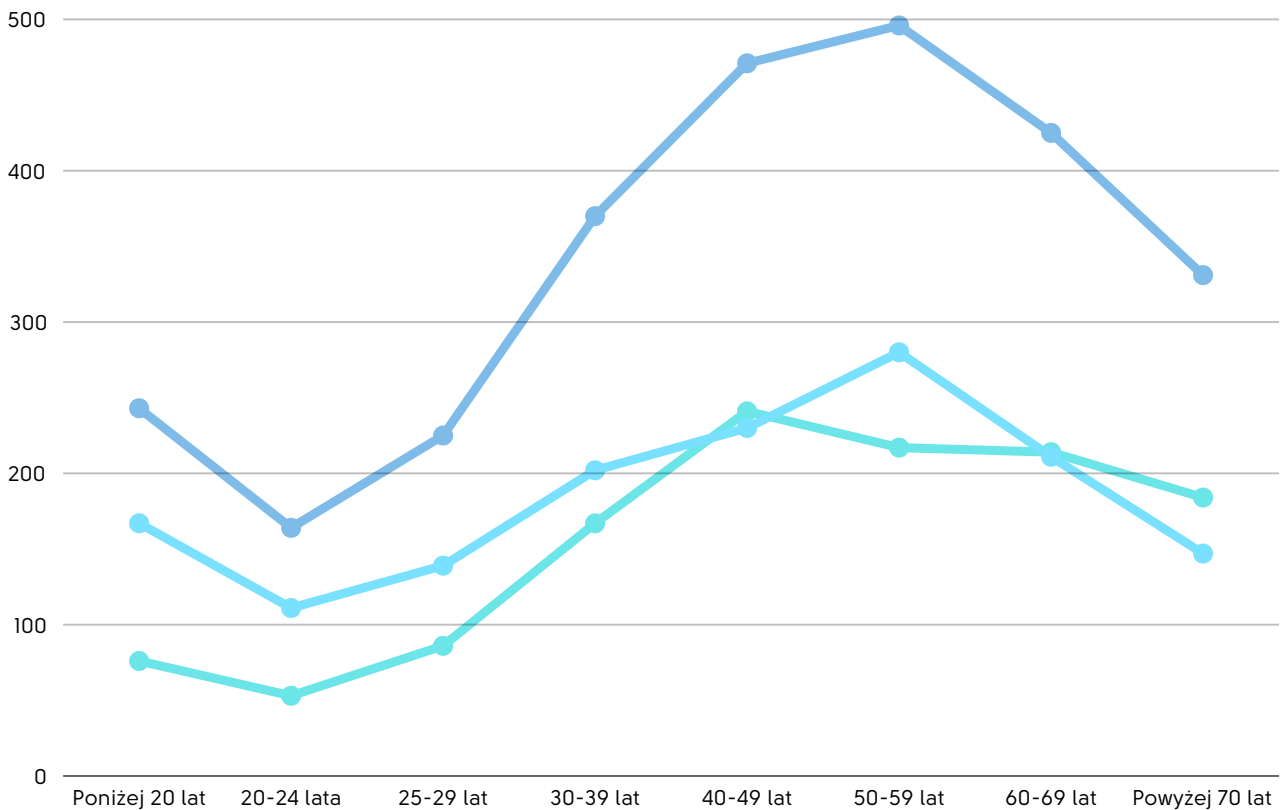
Prawdopodobieństwo posiadania jakiejkolwiek nieruchomości inwestycyjnej przez inwestorów mających aktywa z trzech najniższych przedziałów wartości (do 10 tys.; 10-49 tys.; 50-99 tys. zł) wynosi ok. 1/3, czyli jakiejkolwiek nieruchomości inwestycyjne ma co trzeci z tych inwestorów. W kolejnych przedziałach wartości portfeli obserwuje się już krokowy, postępujący wzrost prawdopodobieństwa, którego poziom jest najwyższy w najbogatszej grupie (74%).

Ponadto, nieruchomości o najniższej wartości (1zł-500 tys. zł) są najczęściej spotykane w czterech pierwszych grupach inwestorów (mających aktywa o wartości do 500 tys. zł). Nieruchomości o wartości 0,5-1 mln zł występują coraz częściej w kolejnych, coraz bogatszych grupach, stopniowo wypierając nieruchomości tańsze.

Inwestycje w nieruchomości (mogą to być przecież portfele składające się z kilku nieruchomości) o największej wartości występują we wszystkich grupach, ale wzrost prawdopodobieństwa ich posiadania jest największy w grupie najbogatszych inwestorów.

INWESTORZY

RYSUNEK 2.2 ŚREDNIA WARTOŚĆ AKTYWÓW, NIERUCHOMOŚCI INWESTYCYJNYCH I CAŁEGO MAJĄTKU W KOLEJNYCH KOHORTACH WIEKOWYCH W ROKU 2024 (W TYS. ZŁ)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

Uwaga: grupa poniżej 20 lat jest bardzo nieliczna (6 osób).

KOMENTARZ

Istnienie relacji obserwowanej na Rysunku 2.2 opisywali po II wojnie światowej ekonomiści amerykańscy (w tym noblista Franco Modigliani). Wraz z wiekiem rośnie średnia wartość aktywów i nieruchomości inwestycyjnych. Szczyt wartości aktywów liczonych bez nieruchomości przypada w zaawansowanym wieku średnim, w naszych danych – w kohorcie wiekowej 50-59 lat. Zagadką jest, dlaczego średnia wartość aktywów spada wcześniej niż średnia wartość nieruchomości inwestycyjnych (szczyt widać dla kohorty 40-49 lat). Być może ma to związek z konwersją oszczędności z innych aktywów w nieruchomości, chociaż nie obserwowano tego z takim nasileniem w ubiegłorocznym badaniu (vide ramka poniżej).

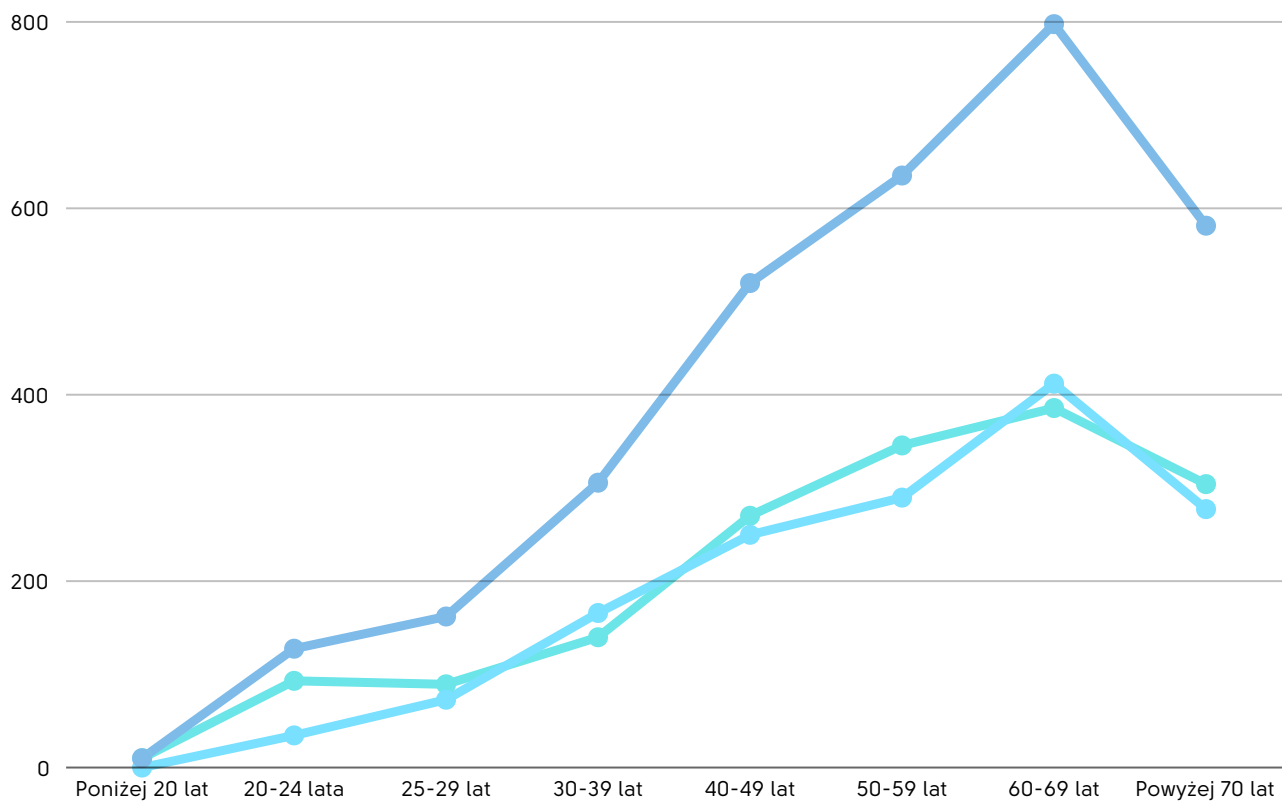
Nienaturalna (niezgodna z klasyczną hipotezą finansowego cyklu życia) większa wartość majątku najmłodszej kohorty wiekowej w porównaniu z kohortą następną może być w 2024 r. artefaktem (w tej kohorcie jest mało osób – 6), ponadto nie obserwowano tego rok wcześniej. Być może jednak w tej najmłodszej kohorcie są osoby np. dziedziczące majątki po dziadkach (pierwszych beneficjentach transformacji) i to one znalazły się w tej próbie (?). Byłby to więc przejaw innego coraz częściej dostrzeganego w Polsce zjawiska (problemu) – sukcesji majątkowej, tutaj oczywiście widocznej na niewielką skalę (RM).

NWESTORZY

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

- 1) W 2023 r. obserwowano podobną zależność między wiekiem a składnikami majątku (aktywa, nieruchomości inwestycyjne). Wtedy jednak odwrócenie wzrostu średniej wartości obu rodzajów aktywów obserwowano w przedostatniej kohorcie (60-69 lat), a nie w grupie 50-59 lat.
- 2) W 2024 r. średnia wartość aktywów zaczyna spadać wcześniej niż średnia wartość nieruchomości.
- 3) W 2024 r. średnie wartości zarówno aktywów i nieruchomości są większe.
- 4) Paradoks najmłodszej kohorty obserwowany w badaniu w 2024 r. nie wystąpił w 2023 r. (RM)

RYSUNEK 2.3 ŚREDNIA WARTOŚĆ AKTYWÓW, NIERUCHOMOŚCI I CAŁEGO MAJĄTKU W KOLEJNYCH KOHORTACH WIEKOWYCH W ROKU 2023

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

Uwaga: grupa poniżej 20 lat jest bardzo nieliczna (6 osób).

INWESTORZY

TABELA 2.5. RELACJA MIĘDZY MIESIĘCZNYM DOCHODEM GOSPODARSTWA DOMOWEGO NETTO INWESTORÓW A WARTOŚCIĄ PORTFELA BEZ NIERUCHOMOŚCI: LICZBA OSÓB (W NAWIASIE W STOSUNKU DO WSZYSTKICH INWESTORÓW W PRÓBIE)

		Miesięczny dochód gospodarstwa domowego						razem
		Do 5 tys.	5-10 tys.	10-20 tys.	20-50 tys.	50 -100 tys.	> 100 tys.	
Wartość portfela (bez nieruchomości)	Do 10 tys.	34 (4,8%)	49 (7,0%)	19 (2,7%)	0 (0,0%)	2 (0,2%)	1 (0,1%)	105 (15,0%)
	10-50 tys.	39 (5,6%)	97 (13,9%)	41 (5,8%)	7 (1,0%)	2 (0,2%)	3 (0,4%)	189 (27,1%)
	50-100 tys.	18 (2,5%)	64 (9,1%)	42 (6,0%)	14 (2,0%)	2 (0,2%)	1 (0,1%)	141 (20,2%)
	100-500 tys.	17 (2,4%)	62 (8,9%)	96 (13,7%)	26 (3,7%)	4 (0,5%)	7 (1,0%)	212 (30,4%)
	500 tys.-1 mln	1 (0,1%)	7 (1,0%)	15 (2,1%)	7 (1,0%)	1 (0,1%)	2 (0,2%)	33 (4,7%)
	Powyżej 1 mln	0 (0,0%)	1 (0,1%)	6 (0,8%)	4 (0,5%)	3 (0,5%)	3 (0,4%)	17 (2,4%)
	Razem	109 (15,6%)	280 (40,1%)	219 (31,4%)	58 (8,3%)	14 (2,0%)	17 (2,4%)	697 (100,0%)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

Uwaga: pytania przedstawione w ankiecie opisano wyżej pod odpowiednimi tabelami

KOMENTARZ

Relacja między miesięcznym dochodem a majątkiem jest dodatnia. Blisko jedna trzecia (31,5%) inwestorów ma miesięczny dochód netto przypadający na całe gospodarstwo nie wyższy niż 10 tys. zł i równocześnie majątek w aktywach bez nieruchomości nieprzekraczający 50 tys. zł. Jedynie 7,9% badanych ma dochody w gospodarstwie domowym w wysokości co najmniej 20 tys. zł i jednocześnie majątek nie mniejszy niż 100 tys. zł. (RM).

INWESTORZY

TABELA 2.6. RODZAJE AKTYWÓW POSIADANYCH PRZEZ INWESTORÓW OBECNIE LUB W PRZESZŁOŚCI (%)

Aktywa	Liczba wskazań	% wskazań
AKTYWA TRADYCYJNE		
Polskie obligacje skarbowe	354	50,7
Lokaty w złotym	401	57,5
Jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych	216	30,9
Polskie akcje (GPW/NC)	209	29,9
Akcje lub obligacje zagraniczne	182	26,1
Lokaty walutowe	145	20,8
Obligacje korporacyjne	68	9,7
AKTYWA ALTERNATYWNE		
Kruszce	193	27,6
Nieruchomości	188	26,9
Kryptowaluty	150	21,5
Dziela sztuki, kamienie szlachetne, przedmioty kolekcjonerskie	60	8,6
Instrumenty pochodne	48	6,8
Inwestycje na Foreksie	48	6,8
AKTYWA ZWIĄZANE Z PRZEDSIĘBIORCZOŚCIĄ		
Własna firma	64	9,1
Start-upy	18	2,5
EDUKACJA (KAPITAŁ LUDZKI)		
Edukacja własna	205	29,4
Edukacja dzieci	91	13,0
POZOSTAŁE		
Inne	6	0,8

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

Uwagi: pytanie brzmiało: "Które z poniższych inwestycji masz lub miałeś/aś w portfolio? (Wskaż wszystkie odpowiedzi, które Cię dotyczą)"

KOMENTARZ

W badaniu dopuszczono wskazanie zarówno aktywów w sensie wąskim (finansowych), w tym tradycyjnych (obligacje, lokaty, akcje), jak i alternatywnych (np. nieruchomości, dzieła sztuki), oraz w znaczeniu szerokim (własna firma). Uwzględniono również aktywa w znaczeniu najszerszym, uznając za nie również wydatki na własny kapitał ludzki (edukacja własna) i kapitał ludzki własnych dzieci (edukacja dzieci).

W tabeli 2.6 podzielono aktywa według ich rodzaju, nie jest to więc dokładny ranking. Obligacje skarbowe i lokaty złote ma/miała ponad połowa badanych inwestorów. >>>

NWESTORZY

>>> Inne aktywa tradycyjne były wskazywane rzadziej: akcje polskie, jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych, akcje i obligacje zagraniczne oraz lokaty walutowe. W całej grupie tradycyjnych aktywów najrzadziej wskazywano posiadanie obligacji korporacyjnych (wskazywał na nie co dziesiąty inwestor).

W grupie aktywów alternatywnych najważniejsze są nieruchomości i kruszce (1/4 badanych), a co piąty inwestor wskazuje na posiadanie kryptowalut. Co jedenasty inwestor ma/ miał aktywa emocjonalne (dzieła sztuki, przedmioty kolekcjonerskie, kamienie). Najrzadziej wskazywane są instrumenty pochodne i aktywa na Foreksie (blisko 7% odpowiedzi).

Co jedenasty inwestor wskazuje na własną firmę. Inne aktywa związane z przedsiębiorczością, czyli start-upy (udziały w start-upach), są najrzadziej wskazywane ze wszystkich aktywów (przez co czterdziestego inwestora).

Inwestycje w kapitał ludzki (własny i dzieci) przenieśliśmy w tabeli 2.6 do osobnej grupy. Blisko co trzeci badany wskazuje na inwestycje we własną edukację. Samodzielnie ta pozycja byłaby piątą na liście aktywów prezentowanej bez podziału. (RM)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

W 2024 r. wskazania aktywów posiadanych obecnie lub dawniej dosyć znacznie się różniły. Uznaliśmy, że warto przedstawić te różnice na rysunku przedstawionym na kolejnej stronie.

Komentarz do rysunku:

Ponieważ w wynikach badania w 2024 r. dostrzegliśmy znaczne różnice w porównaniu z wynikami z 2023 r., to próbowaliśmy ocenić skalę tych różnic i możliwe ich powody. W tym celu na Rysunku 2.4 nanieśliśmy aktywa: różnicę miejsc w klasyfikacji całościowej (oś pionowa) i różnicę procentu osób wskazujących posiadanie tych aktywów (wartość z roku 2024 minus wartość z roku 2023, w p.p.). Wielkość koła oznacza ważność aktywu w 2024 r. (im większe koło tym większy procent wskazujących).

Kolorem zielonym podpisałiliśmy aktywa, których miejsce w klasyfikacji nie zmieniło się w 2024 r. o więcej niż 4, a różnica w procencie wskazań w dwóch latach nie przekroczyła +/- 10 p.p. Są to aktywa, co do których pewność dotycząca ich ważności jest największa (np. obligacje skarbowe, lokaty walutowe).

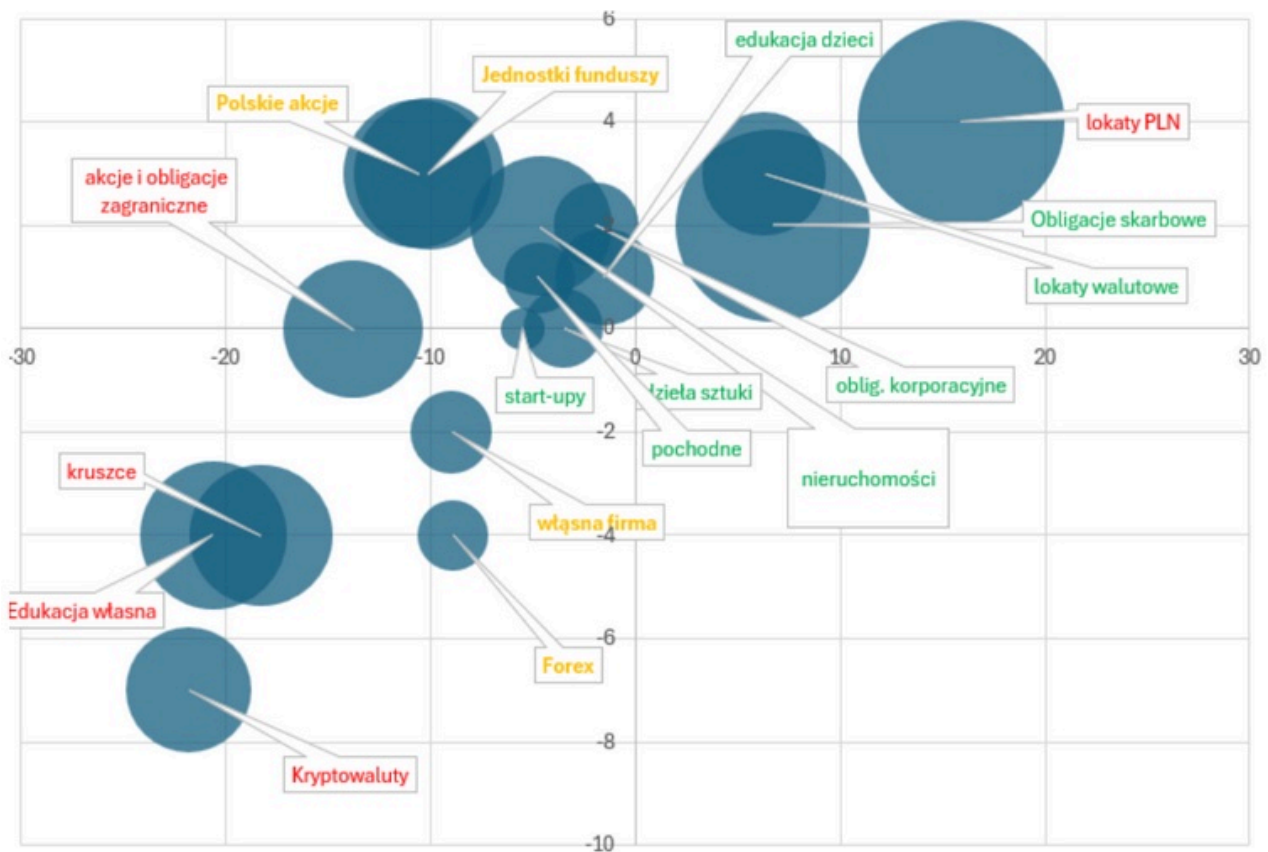
Kolorem żółtym oznaczyliśmy aktywa, które w dwóch latach miały miejsce w rankingu lub procent wskazujących tylko nieznacznie rozbieżne. Pewność na temat ich ważności jest mniejsza niż w przypadku aktywów oznaczonych kolorem zielonym. Są to np. polskie akcje, jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych.

Kolor czerwony oznacza aktywa, których miejsce lub procent wskazań znacznie się zmieniły. Intrygujący jest przypadek lokat w złotym. W 2024 r. jest to aktywo najważniejsze. Może to wynikać ze specyfiki próby, ale możliwe jest również, że w 2024 r. atrakcyjne oprocentowanie lokat przyciągnęło kapitał do lokat.

Drugi trudny do jednoznacznej oceny przypadek dotyczy kryptowalut. W 2024 r. spadł odsetek osób, które je wskazały, spadło także ich miejsce w hierarchii. Możliwe, że wynika to ze specyfiki próby (w roku 2024 jest ona średnio o blisko 5 lat starsza i mniej jest w niej mężczyzn). Ale warto zauważyć, że od wiosny do września 2024 r. (gdy zakończono badanie) notowania kryptowalut były raczej stabilne, z tendencją do spadku (nie rosły). Różnicę zanotowano także w przypadku kruszców, znacznie mniej popularnych w tegorocznym badaniu. Podobnie mniej jest też wskazań akcji i obligacji zagranicznych.

Kolejne badanie powinno zmniejszyć skalę niepewności dotyczącej znaczenia poszczególnych rodzajów aktywów w portfelach. (RM)

RYSUNEK 2.4 NIEPEWNOŚĆ OKREŚLENIA WAŻNOŚCI AKTYWA W PORTFELU (RÓŻNICE MIĘDZY WYNIKAMI BADANIA W LATACH 2024 I 2023)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

Uwaga: wartość dodatnia na osi pionowej oznacza wyższą pozycję w 2024. Oś pozioma: różnica w punktach procentowych osób wskazujących aktywo w 2024 w porównaniu do 2023 (wartość dodatnia oznacza większy odsetek wskazań w 2024).

Wielkość koła oznacza względną ważność aktywów w 2024.

Kolor zielony (najmniejsza niepewność): aktywa, których pozycje w rankingu w latach 2024 i 2023 nie różniły się o więcej niż 4 miejsca, a różnice między wskazaniami liczonymi w tych latach w p.p. nie były większe niż +/-10%.

Kolor żółty (średnia niepewność): aktywa, których pozycje w rankingu w latach 2024 i 2023 nie różniły się o więcej niż 4 miejsca, a różnice między wskazaniami liczonymi w tych latach w p.p. były większe niż +/-10%.

Kolor czerwony (duża niepewność): aktywa, których pozycje w rankingu w latach 2024 i 2023 różniły się o więcej niż 4 miejsca, a różnice między wskazaniami liczonymi w tych latach w p.p. nie były większe niż +/-10%.

TABELA 2.7 LICZBA RODZAJÓW AKTYWÓW POSIADANYCH PRZEZ INWESTORÓW

Liczba aktywów	liczba wskazań	% wskazań	% wskazań narastająco	Liczba aktywów	liczba wskazań	% wskazań	% wskazań narastająco
0	0	0	0	8	25	3,6	93,4
1	129	18,5	18,5	9	17	2,4	95,8
2	118	16,9	35,4	10	12	1,7	97,5
3	133	19,1	54,5	11	8	1,1	98,6
4	87	12,5	67,0	12	2	0,3	98,9
5	76	10,9	77,9	13	4	0,6	99,5
6	44	6,3	84,2	14	2	0,3	99,8
7	39	5,6	89,8	16	1	0,2	100,0

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

KOMENTARZ

Wśród badanych dominują osoby mające obecnie lub w przeszłości niewiele rodzajów aktywów. 18,5% osób wskazało na jedno aktywo, dalsze 16,9% na dwa, a 19,1% na trzy. Łącznie więc 55,4% uczestników badania deklaruje posiadanie obecnie lub dawniej nie więcej niż 3 rodzajów aktywów, a 4/5 (78,8%) – nie więcej niż 5 rodzajów. (RM)

Problem struktury portfela jest analizowany dokładniej dalej, w części poświęconej porównaniu inwestorów mających aktywa o różnej wartości.

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

- 1) W 2024 r. inwestorzy deklaruowali posiadanie obecnie lub w przeszłości średnio 3,9 rodzajów aktywów, podczas gdy w 2023 r. było to więcej – średnio 5,1 rodzajów.
- 2) W 2024 r. ponad połowa inwestorów (54,5%) wskazywała na nie więcej niż 3 aktywa, a rok wcześniej blisko połowa (49,2) na 4 aktywa.
- 3) W obu latach rozkłady są niesymetryczne – większość osób ma/miało niewiele aktywów, a wraz ze wzrostem liczby aktywów maleje liczba posiadających je inwestorów. (RM)

INWESTORZY

2.3 ZACHOWANIA DOTYCZĄCE INWESTOWANIA, POZYSKIWANIE INFORMACJI, KSZTAŁCENIE SIĘ

W następnym tabeli zaprezentowano wyniki ocen form inwestowania. Nie jest to do końca precyzyjne ujęcie, ponieważ np. inwestowanie z użyciem kont IKE/IKZE może polegać zarówno na zakupie aktywów samodzielnie (np. akcji), jak też certyfikatów ETF, jednostek uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych, które de facto zdejmują z inwestorów ciężar decydowania o szczegółowym składzie części portfela przeznaczonej dla odpowiedniej klasy aktywów. W tym pytaniu chodzi więc raczej o określenie zakresu stosowania różnych rozwiązań. Nie jest ono ponadto wyczerpujące (co przewidziano proponując odpowiedź „inne”). Wydaje się również, że ograniczenie liczby odpowiedzi do trzech może nie odpowiadać rzeczywistemu zachowaniu inwestorów. (RM)

TABELA 2.8. PREFEROWANE PRZEZ INWESTORÓW SPOSOBY (FORMY) INWESTOWANIA

Formy inwestowania	Liczba wskazań	% wskazań
Samodzielne nabywanie	456	65,4
Poprzez fundusze typu ETF	232	33,2
Poprzez IKE/IKZE	247	35,4
Poprzez PPK	190	27,2
Poprzez odpowiednie fundusze inwestycyjne	180	25,8
Inne	9	1,2

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

Pytanie w ankiecie brzmiało: „Które formy inwestowania preferujesz? Wskaż wszystkie właściwe odpowiedzi”

KOMENTARZ

Badani mogli wskazać wszystkie sposoby (formy) inwestowania, które preferują. Prawie dwie trzecie z nich (65,4%) wskazało na samodzielne nabywanie aktywów, po około jednej trzeciej na ETF (33,2%) lub IKE/IKZE (35,4%), dalsze 27,2% na PPK, zaś 25,8% na odpowiednie fundusze inwestycyjne. Uczestnicy badania stosują więc różne formy ekspozycji na rynki, którymi są zainteresowani, w celach inwestycyjnych. (RM)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

1) W 2024 r. kolejność w rankingu form klasyfikowanym na podstawie odsetka wskazań jest podobna jak to było w 2023 r.

2) Różnice zaobserwowaliśmy za to w odsetkach wskazań poszczególnych form. W 2024 r. znacznie częściej wskazywano na odpowiednie fundusze inwestycyjne, było to 25,8% wskazań, podczas gdy rok wcześniej jedynie 4,4%. Wszystkie pozostałe formy były wskazywane w 2024 r. rzadziej (różnica ok. 10 pp. w przypadku samodzielnego kupowania oraz ETF, i ok. 4% dla IKE/IKZE). Niewielka różnica dotyczy PPK (w 2024 ok. 2 p.p. więcej).

3) W 2024 r. główna różnica dotyczy więc znacznie częstszego wskazywania funduszy inwestycyjnych. Możliwe, że powodem tego jest specyfika próby. (RM)

TABELA 2.9. CZĘSTOTLIWOŚĆ PODEJMOWANIA DECYZJI INWESTYCYJNYCH PRZEZ INWESTORÓW

Częstotliwość	Liczba wskazań	% wskazań	% wskazań narastająco
Raz na rok lub rzadziej	98	14,1	14,1
Kilka razy w roku	384	55,1	69,2
Kilka razy w miesiącu	162	23,2	92,4
Kilka razy w tygodniu	41	5,9	98,3
Kilka razy dziennie	12	1,7	100,0
Razem	697	100,0	100,0

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

Pytanie w ankiecie brzmiało: "Jak często podejmujesz decyzje inwestycyjne? (Wskaż jedną odpowiedź)"

KOMENTARZ

Inwestorzy biorący udział w badaniu rzadko podejmują decyzje inwestycyjne – ponad dwie trzecie z nich robi to co najwyżej kilka razy w roku (55,1% kilka razy w roku, a 14,1% raz do roku, albo nawet rzadziej). Kilka razy w miesiącu robi to 23,2% osób. Inwestorów bardzo aktywnych jest niewielu: podejmujących decyzje kilka razy w tygodniu jest 5,9%, a day-traderów (podejmują decyzje kilka razy dziennie) jedynie 1,7%. (RM)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

- 1) Wynik w 2024 r. jest podobny do tego z 2023 r.: w obu latach wskazywano w ponad 90% przypadków na podejmowanie decyzji kilka razy w miesiącu lub rzadziej. W obu latach najczęściej, bo w ok. połowie przypadków wskazywano na kilka razy do roku.
- 2) W obu latach udział day-traderów jest niewielki – wynosi ok. 2%, a podejmujący decyzje kilka razy w tygodniu stanowią ok. 6-8%. (RM)

INWESTORZY

W następnym tabeli odpowiedzi na pytania o to ma najważniejszy wpływ na podejmowanie decyzji inwestycyjnych uporządkowano w ten sposób, że w górnej części umieszczono wskazanie na samego inwestora, niżej na coraz dalszy krąg społeczny (partner, znajomi), sferę publiczną (media), i na końcu na źródła formalne, instytucjonalne (instytucja oferujące inwestycje). (RM)

TABELA 2.10. OPINIE INWESTORÓW NA TEMAT CZYNNIKÓW, KTÓRE MAJĄ NAJWIĘKSZY WPŁYW NA ICH DECYZJE INWESTYCYJNE (JEDNA ODPOWIEDŹ MOŻLIWA)

Stwierdzenie	Liczba wskazań	% wskazań
Własna wiedza i własne analizy	386	55,4
Konsultacje z partnerem/partnerką	57	8,2
Opinia znajomych	18	2,6
Pomoc grup dyskusyjnych/ forów	59	8,5
Artykuły i blogi inwestycyjne	1	0,1
Informacje z mediów	59	8,5
Pomoc profesjonalnego doradcy	64	9,2
Informacje instytucji oferującej inwestycje	47	6,7
Inne	6	0,9

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

Pytanie w ankiecie brzmiało: "Co ma największy wpływ na Twoje decyzje? Wskaż jedną odpowiedź"

KOMENTARZ

Inwestorzy najbardziej polegają na własnej wiedzy i autorskich analizach (55,4%). Dostateczna liczba osób korzysta również z pomocy profesjonalnego doradcy (9,2%), z informacji nabytej z grup dyskusyjnych lub forów (8,5%), z mediów (8,5%) oraz z konsultacji z partnerem czy partnerką (8,2%). Za najmniej odpowiednie źródło informacji ankietowani uważają artykuły i blogi inwestycyjne (1 osoba – 0,1%) oraz opinię znajomych (18 osób – 2,6%). (PK)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

- 1) Porównanie badań z dwóch lat jest utrudnione, bo w 2024 r. proszono o wskazanie jednego, najbardziej odpowiedniego źródła, zaś w 2023 r. badani oceniali każde ze źródeł na skali pięciostopniowej (1-5). Ponadto w 2023 r. nie uwzględniano artykułów i blogów inwestycyjnych.
- 2) W obu latach najważniejszym czynnikiem okazały się własna wiedza i analizy.
- 3) Wymuszenie wyboru jednego czynnika w 2024 r. zaniżyło ocenę pozostałych źródeł. Np. trzecia na liście w 2024 r. informacja z mediów uzyskała jedynie 8,5% wskazań. W 2023 r. oceny na skali nie różniły się aż tak znacznie.
- 4) Mniej w 2024 r. ważne są opinie znajomych.
- 5) Badane jedynie w roku 2024 artykuły i blogi inwestycyjne wydają się być w tym zestawieniu najmniej ważne.

TABELA 2.11. SAMOOCENA INWESTORÓW ICH WIEDZY INWESTYCYJNEJ

Ocena	Liczba wskazań	% wskazań
Nie mam w ogóle takiej wiedzy (1)	4	0,6
Moja wiedza jest bardzo mała (2)	117	16,8
Moja wiedza jest przeciętna (3)	361	51,8
Moja wiedza jest już znaczna (4)	191	27,4
Moja wiedza jest na poziomie profesjonalnym (5)	24	3,4

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

Pytanie w ankiecie brzmiało: "Jak oceniasz Twój ogólny poziom wiedzy o inwestowaniu? Zaznacz tylko jedną odpowiedź"

KOMENTARZ

Większość inwestorów (51,8%) uważa swoją wiedzę na temat inwestowania za przeciętną. Do posiadania znacznej wiedzy przyznaje się 27,4% inwestorów, a do bardzo małej 16,8%. 3,4% osób deklaruje dysponowanie profesjonalną wiedzą, a 4 (0,6%) określa, że nie ma żadnej wiedzy. (PK)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

- 1) W 2024 r. inwestorzy wyżej niż w 2023 r. oceniali swoją wiedzę na temat inwestowania, chociaż różnica dotyczy raczej środka spektrum: w 2024 r. o ok. 14 p.p. mniej wskazało na małą wiedzę, za to o ok. 19 p.p. więcej na przeciętną wiedzę.
- 2) W obu latach podobny odsetek inwestorów wskazał na wiedzę znaczną i także na wiedzę profesjonalną.
- 3) W obu latach ok. 2/3 badanych uważa swoją wiedzę za co najwyżej przeciętną. (RM)

INWESTORZY

TABELA 2.12. PREFEROWANE, NAJWAŻNIEJSZE ŹRÓDŁO INFORMACJI NA TEMAT INWESTOWANIA W OPINII INWESTORÓW (MOŻLIWE JEDNO WSKAZANIE)

Źródło informacji	Liczba wskazań	% wskazań
Portal specjalistyczny, branżowy	275	39,4
Grupa dyskusyjna	184	12,1
Blog/vlog znanego inwestora	109	15,6
Ogólny portal informacyjny	95	13,6
Portal instytucji oferującej inwestycje	55	7,8
Informacja od doradcy	50	7,1
Szybkie newsy, np. na Twitterze/X	22	3,1
Inne	7	1,0

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADAŃIA.

Pytanie w ankiecie brzmiało: "Jaki typ źródeł informacji na temat inwestowania jest dla Ciebie najbardziej odpowiedni? (Wskaż jedną odpowiedź)"

Uwaga: Jako inne wskazano: mentor, polecenie znajomego, Youtube, własna wiedza, doświadczenie.

w pozycji inne nieinwestujący wymienili: przystępne i przydatne dla laika, własne doświadczenie, żadne

KOMENTARZ

Inwestorzy najchętniej korzystają z informacji na temat inwestowania uzyskanych z portali specjalistycznych (branżowych). Wskazywali na to w 39,4% przypadków. Pozyskują również informacje z blogów (vlogów) znanego inwestora (15,6%), z grup dyskusyjnych (12,1%) oraz z szybkich newsów (3,1%). (PK)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

- 1) W 2024 r. inwestorzy wyżej niż w 2023 r. oceniali swoją wiedzę na temat inwestowania, chociaż różnica dotyczy raczej środka spektrum: w 2024 r. o ok. 14 p.p. mniej wskazało na małą wiedzę, za to o ok. 19 p.p. więcej na przeciętną wiedzę. 1) W 2024 r. i w 2023 r. najczęściej wskazywano na portal specjalistyczny, branżowy (w obu latach ok. 40% wskazań).
- 2) W 2024 r. nieco częściej wskazano za to na grupę dyskusyjną (12,1%), różnica wynosi blisko 5 p.p. Ta różnica może wynikać ze specyfiki próby w roku 2024, w tym prawdopodobnie większej reprezentacji kobiet znajdujących się z klubów, sieci inwestorów.
- 3) Blog/vlog inwestora w 2024 r. był wskazywany znacznie rzadziej niż w 2023 r. (15,6% wskazań w porównaniu z 29,6% w 2023 r.). Tę różnicę należy przypisać innej strukturze próby. Trzeba ponadto zauważyć, że o ile w obu latach relatywnie wielu inwestorów wskazuje na to źródło informacji, to w 2024 r. prawie nigdy nie jest ono wskazywane jako najważniejsze w podejmowaniu decyzji (vide wyżej).
- 4) W 2024 r. rzadziej wskazywano informacje od profesjonalnego doradcy (o ok. 10 p.p.), ogólny portal informacyjny (o ok. 7 p.p.) i portal oferujący inwestycje (o ok. 3 p.p.).
- 5) W obu latach równie mało (ok. 2%) wskazań dotyczy szybkich newsów (jak Twitter/X). (RM)

INWESTORZY

TABELA. 2.13. NAJLEPSZY FORMAT EDUKACJI SŁUŻĄCY ZDOBYCIU PRAKTYCZNEJ WIEDZY O INWESTOWANIU W OPINII INWESTORÓW (MOŻLIWY JEDEN WYBÓR)

Format edukacji	Liczba wskazań	% wskazań
Materiały edukacyjne on-line	228	32,7
Szkolenie on-line	184	26,3
Wymiana wiedzy w grupie inwestorów	84	12,0
Książki	82	11,7
Szkolenie offline (stacjonarne)	54	7,7
Konferencje	29	4,1
Studia podyplomowe	19	2,7
Inne – wolne odpowiedzi	17	2,4

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

Pytanie w ankiecie brzmiało: "Jaki format edukacji inwestycyjnej uważasz za najlepszy do zdobycia praktycznej wiedzy inwestycyjnej? (Wskaż jedną odpowiedź)"

KOMENTARZ

Inwestorzy najbardziej cenią wygodną formę edukacji: materiały on-line i szkolenia on-line są na szczycie listy, znacznie wyprzedzając pozostałe. Mimo tak dużej restrykcyjności pytania (dozwolona 1 odpowiedź) zwraca uwagę fakt, że na książki wskazał aż co dziewiąty inwestor (11,7%). Modalności przekazywania wiedzy w tradycyjnej, interaktywnej formie (off-line, stacjonarnie) wydają się być demode, ponieważ tylko nieliczni inwestorzy wskazali na szkolenia stacjonarne (7,7%), konferencje (4,1%) i studia podyplomowe (2,7%). (PK)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

- 1) W 2024 r. i 2023 r. inwestorzy bardzo podobnie oceniali znaczenie poszczególnych formatów edukacji inwestycyjnej. W obu latach najczęściej są nią materiały edukacyjne on-line – dotyczy ich 1/3 wskazań (ok. 33% w 2024 r. i 38% w 2023 r.).
- 2) W obu latach na drugim miejscu znajdują się szkolenia on-line, padło na nie 1/4 wskazań.
- 3) Również w obu latach na trzecim miejscu jest wymiana wiedzy w grupie inwestorów, otrzymały one ok. 1/8 wskazań i niewiele mniej ważne są książki – ok. 1/9 wskazań.
- 4) W obu latach podobnie – jako mniej ważne oceniane są szkolenia stacjonarne (off-line) – padło na nie ok. 1/14 wskazań.
- 5) Konferencje były badane po raz pierwszy w 2024 r., ale wskazało na nie jedynie ok. 1/25 inwestorów.
- 6) Na dole listy w obu latach znajdują się studia podyplomowe (ok. 2% wskazań). (RM)

INWESTORZY

TABELA 2.14. OCENA PROGRAMÓW PPK/IKE/IKZE PRZEZ INWESTORÓW

Stwierdzenia	% wskazań
Warto, można mieć nieco wyższe dochody na emeryturze	37,4
Warto, można mieć znacznie wyższe dochody na emeryturze	28,9
Nie warto, lepiej inwestować samodzielnie	7,8
Nie warto, nie wiadomo jak zmieni się prawo	13,7
Nie warto, nie wiadomo co przyniesie przyszłość	4,4
Nie wiem co to jest	7,4

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

Pytanie w ankiecie brzmiało: "Wybierz stwierdzenie dotyczące programów emerytalnych, takich jak PPK/IKE/IKZE, z którymi najbardziej się zgadzasz (wybierz jedną odpowiedź)"

KOMENTARZ

Większość, bo 2/3 inwestorów pozytywnie ocenia programy: PPK/IKE/IKZE. 37,4% ma nadzieję na nieco wyższe dochody na emeryturze, a 28,9% na dochody znacznie wyższe. Znacznie mniej, bo ¼ inwestorów (25,9%), deklaruje niechęć do tych programów, najczęściej z obawy o zmianę prawa (13,7%), także z powodu przekonania, że samodzielnie inwestuje się lepiej (7,8%), oraz z obawy przed niepewną przyszłością (4,4%). Co trzynasty inwestor (7,4%) nie zna tych programów. (RM)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

W 2024 r. zmieniono pytanie dotyczące oceny programu emerytalnego: w tym roku ocenie podlegał nie tylko program PPK, ale dodano do niego programy IKE i IKZE. Jest to więc różnica mogąca mieć znaczenie dla oceny wyników, chociaż przecież we wszystkich tych programach celem jest gromadzenie aktywów, głównie notowanych na rynku kapitałowym, mających zwiększyć dochody po zakończeniu aktywności zawodowej.

1) W obu latach inwestorzy najczęściej wskazywali, że programy te dają perspektywę na nieco wyższe dochody na emeryturze – ok. 1/3 wskazań.

2) W 2024 r. więcej głosów padło na odpowiedź, że mogą to być znacznie wyższe dochody (prawie 29% wskazań, w porównaniu z 17,7% w 2023 r., gdy oceniano jedynie PPK). Być może więc pozytywna różnica w 2024 roku wynika z dodania do tej puli IKE i IKZE.

3) Łącznie więc w 2024 r. blisko 2/3 inwestorów pozytywnie oceniało te programy, czyli więcej niż w 2023 r., gdy było ich 1/2.

4) W 2024 r. podobnie jak w 2023 r. wśród osób mających negatywny stosunek do programu(ów) najczęściej wskazywano na obawę o zmianę prawa, dalej o przewagę samodzielnego inwestowania, a na końcu na trudną do przewidzenia przyszłość.

5) W 2024 r. ponad 7% inwestorów deklarowało, że nie wie czym są te programy, a więc o 5 p.p. więcej niż w 2023 roku. Być może także i w tym przypadku tę różnicę przypisać można poszerzeniu listy programów emerytalnych w badaniu w 2024 roku. (RM)

INWESTORZY

2.5 TOLERANCJA RYZYKA

W tym roku, inaczej niż w poprzednich latach, próbowaliśmy oszacować tolerancję ryzyka, prosząc o odniesienie się do postrzegania przez badanych zależności między wielkością potencjalnego zysku a możliwymi stratami. Jest to szczególnie cenne w porównaniach dalej w tekście, gdzie porównujemy pod tym względem inwestorów i nieinwestujących, różne grupy inwestorów, a na końcu inwestorów: kobiety i mężczyzn.

TABELA. 2.15 SKŁONNOŚĆ DO RYZYKA INWESTYCYJNEGO DEKLAROWANA PRZEZ INWESTORÓW (%)

Stwierdzenie	% wskazań
Żadnej straty nie akceptuję	18,6
Jestem w stanie zaakceptować niewielką stratę, ale wolał(a)bym jej uniknąć	48,9
Jestem w stanie zaakceptować większą stratę, jeśli potencjalny zysk może być znaczny	25,5
Akceptuję duże straty, gdy wiem, że inwestycja może przynieść duże zyski	6,8

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

Pytanie w ankiecie brzmiało: "Które sformułowanie najlepiej opisuje Twój stosunek do ryzyka w inwestowaniu? (Wskaż jedną odpowiedź)." Prezentowane odpowiedzi zgodnie z treścią zamieszczona w tabeli.

KOMENTARZ

Decyzje inwestycyjne czy skład portfela inwestycyjnego w ścisły sposób zależą od indywidualnej skłonności do ryzyka. U niektórych jest ona większa (wysoki apetyt na ryzyko), u innych mniejsza (awersja do ryzyka, czyli unikanie ryzyka). W tym roku zapytaliśmy badanych o to, jaki poziom straty są w stanie zaakceptować, mając na uwadze, że wielkość potencjalnej straty koresponduje z wielkością możliwego zysku. Wśród inwestorów odsetek osób unikających (lub nieakceptujących) straty jest wysoki – 67,5%. Ciekawym wynikiem jest aż 18,6% inwestorów, którzy nie akceptują żadnej straty – a przecież inwestowanie nieodłącznie wiąże się z możliwością straty. Być może jednak te odpowiedzi miały bardziej charakter deklaracyjny, wskazujący na pewność siebie i swoich decyzji ("moje decyzje inwestycyjne są trafne, nie dopuszczam myśli, że doprowadzą do straty – nie akceptuję takiego scenariusza"). Jednak w każdym razie nie są to odpowiedzi wskazujące na "dojrzałość inwestorską" i doświadczenie ankietowanych inwestorów. Warto podkreślić, że wśród inwestorów osoby unikające straty są najlicniejszą grupą (49%). Około ¼ inwestorów charakteryzuje się umiarkowaną skłonnością do ryzyka – akceptują większą stratę, jeżeli oznacza to potencjalnie znaczny zysk. Zdecydowana mniejszość cechuje się wysokim apetytem na ryzyko – 7% inwestorów wskazuje, że akceptują duże straty, jeśli inwestycja może przynieść duże zyski. (AW)

INWESTORZY

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

W 2024 r. zmieniono sposób pytania o tolerancję ryzyka. Zastąpiono bezpośrednią ocenę stosunku do ryzyka z 2023 r. (nie precyzowano o jaki rodzaj ryzyka chodzi) kombinacją ocen różnej wielkości zysku z różnej wielkości stratami. Z teoretycznego punktu widzenia jest to właściwsze.

- 1) Skutkiem tej zmiany mogło być przesunięcie masy odpowiedzi ze środka spektrum (bardziej neutralnych) w kierunku skrajnym – mniejszej tolerancji ryzyka. W 2024 r. bowiem, na odpowiedź „żadnej straty nie akceptuję” wskazało prawie 19% inwestorów, czyli o ponad 17 p.p. więcej niż w 2023 r., gdy analogiczna odpowiedź brzmiała „w ogóle nie akceptuję ryzyka” (wtedy tylko nieliczni ją wskazali).
- 2) Podobnie w 2024 r. mniej osób wskazało na średnią akceptację ryzyka (25,5% wobec 33,6% w 2023 r.).
- 4) Co więcej, zmiany tej nie należy raczej przypisywać większej reprezentacji kobiet wśród inwestorów w 2024 r. w porównaniu z 2023 r. (vide porównanie kobiet i mężczyzn, gdzie pokazujemy też większą awersję kobiet do ryzyka inwestycyjnego).
- 4) Decydujące znaczenie dla różnic w badaniach w dwóch latach wydaje się mieć zmiana sposobu mierzenia tego zjawiska.
- 5) W obu latach podobnie mało inwestorów uważało, że ma dużą tolerancję ryzyka. (RM)

INWESTORZY

2.6 PRZYSZŁOŚĆ

TABELA 2.16. PRZEDMIOTY INWESTYCJI, KTÓRE INWESTORZY MOGĄ DODAĆ W PIERWSZEJ KOLEJNOŚCI DO PORTFELA (%)

Przedmiot inwestycji	% wskazań
AKTYWA TRADYCYJNE	
Obligacje skarbowe	25,8
Lokaty w złotym	15,3
Lokaty walutowe	17,2
Obligacje korporacyjne	9,6
Jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych	13,3
Akcje lub obligacje zagraniczne	19,5
Akcje polskie (GPW/NC)	14,2
AKTYWA ALTERNATYWNE	
Nieruchomości	28,8
Kruszce	29,1
Inwestycje na Foreksie	8,1
Instrumenty pochodne	4,5
Surowce	12,3
Kryptowaluty	12,3
Dziela sztuki, kamienie szlachetne, przedmioty kolekcjonerskie	9,6
AKTYWA ZWIĄZANE Z PRZEDSIĘBIORCZOŚCIĄ	
Własna firma	9,0
Start-upy	5,7
EDUKACJA (KAPITAŁ LUDZKI)	
Edukacja własna	7,0
Edukacja dzieci	8,0
Inne	0,4

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

Pytanie w ankiecie brzmiało: "Które przedmioty inwestycji (nie posiadane jeszcze) był(a)byś skłonny(a) w pierwszej kolejności DODAC do posiadanego już portfela inwestycyjnego? (Wskaż wszystkie właściwe odpowiedzi)"

INWESTORZY

TABELA 2.16. PRZEDMIOTY INWESTYCJI, KTÓRE INWESTORZY MOGĄ DODAĆ W PIERWSZEJ KOLEJNOŚCI DO PORTFELA (%)

KOMENTARZ

Lista aktywów, które inwestorzy chcieliby dodać do portfela jest mniej zróżnicowana niż lista aktywów, które mają (lub mieli). Z grona aktywów tradycyjnych najbardziej pożądane są obligacje skarbowe (25,8% wskazań).

Z aktywów alternatywnych inwestorzy najchętniej wybraliby kruszce (29,1%) i nieruchomości (28,8%). Obie te pozycje są ponadto najczęściej wskazywanymi aktywami, spośród wszystkich. (RM)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

1) W 2024 r. w porównaniu z 2023 r. większe różnice zaobserwowaliśmy dla aktywów tradycyjnych niż alternatywnych.

2) W 2024 r. w grupie aktywów tradycyjnych więcej niż w 2023 r. wskazań padło na: lokaty w złotym (różnica 8 p. p.), jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych (6 p.p.), obligacje skarbowe (różnica 5 p.p) lokaty walutowe (różnica 4. p.p.). Znacznie mniej wskazań dotyczyło zaś akcji i obligacji zagranicznych (o 13 p.p. mniej w 2024 r.). W pozostałych przypadkach aktywów tradycyjnych różnice były niewielkie.

3) W 2024 r. w grupie aktywów alternatywnych więcej wskazań dotyczyło inwestycji na Foreksie (2 p.p.), ale rzadziej wskazywano niż w 2023 r. nieruchomości (różnica 7 p.p.), surowców (7 p.p.). Dla pozostałych aktywów w tej grupie różnice były niewielkie

4) W 2024 r. po 4 p.p. mniej wskazań padło na własną firmę i start-upy; podobnie – na edukację własną. (RM)

INWESTORZY

TABELA 2.17. WSKAZANE PRZEZ INWESTORÓW FORMY REALIZACJI INWESTYCJI, KTÓRE WYBRALIBY W CELU DODANIA NIEPOSIADANYCH JESZCZE PRZEDMIOTÓW INWESTYCJI (%)

Forma inwestowania	% wskazań
Samodzielne nabywanie	59,9
Poprzez fundusze typu ETF (Exchange Traded Funds)	30,2
Odpowiednie fundusze inwestycyjne	25,5
IKE/IKZE	19,2
PPK	13,1
Inne	0

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

Pytanie w ankiecie brzmiało: "Którą z form inwestowania w przedmioty inwestycji wskazane w poprzednim pytaniu wybrał(a)byś w celu dodania tej inwestycji do swojego portfela? (Wskaż wszystkie właściwe odpowiedzi)"

KOMENTARZ

Wskazania form nabywania pożądanych aktywów są dosyć zbliżone do wskazań form wybieranych dotąd do nabycia aktywów, które inwestorzy już posiadają. Główna różnica w porównaniu z tamtymi wskazaniami dotyczy IKE/IKZE i PPK, co jest zrozumiałe, bo te programy nie pozwalają na swobodne nabywanie wszystkich rodzajów aktywów. (RM)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

- 1) W 2024 r. kolejność wskazań poszczególnych form jest taka sama jak w 2023 r.
- 2) W 2024 r. pierwsze na liście samodzielne nabywanie wskazywano jednak rzadziej (różnica 22 p.p.), podobnie – ETF (różnica 8 p.p.)
- 3) W 2024 r. nieco częściej wskazywano natomiast odpowiednie fundusze inwestycyjne (różnica 3 p.p.) i PPK (4 p.p.). (RM)

INWESTORZY

TABELA 2.18. CZYNNIKI MOGĄCE SKŁONIĆ INWESTORÓW DO INWESTYCJI W AKTYWA, W KTÓRE DOTYCHCZAS NIE INWESTOWALI

Czynniki	Liczba wskazań	% wskazań
Niska kwota inwestycji	323	46,3
Zrozumiałe informacje	279	40,0
Zaufana marka instytucji	253	36,2
Praktyczne szkolenie	241	34,5
Konsultacja eksperta	142	20,3
Grupa dyskusyjna	63	9,0
Porada znajomego	43	6,1
Inne	0	0,0

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

Pytanie w ankiecie brzmiało: "Co skłoniłoby Cię do rozpoczęcia inwestycji w nieznaną dotąd instrument inwestycyjny? (Wskaż maksymalnie 3 najważniejsze odpowiedzi)"

KOMENTARZ

Do decyzji o inwestycji w nowe aktywo respondentów najczęściej skłania niski próg kwotowy rozpoczęcia inwestycji – 46% inwestorów woli nie angażować dużych środków w walory, z którymi nie mieli dotychczas do czynienia. Ważnym czynnikiem są również zrozumiałe informacje na temat danego aktywa (tak wskazało 40% inwestorów). Inwestorzy skłonni są też dodać do portfela nowe aktywa, jeśli zdobędą na ich temat wiedzę na praktycznym szkoleniu (34,5% odpowiedzi) lub po prostu, gdy ufają danej instytucji (36%). Jednej piątej badanych decyzję o inwestycji w nowe aktywa pomogłaby podjąć konsultacja z ekspertem. Większości inwestorów natomiast nie przekonuje do nowych aktywów porada znajomego lub konsultacja na grupie dyskusyjnej (odpowiednio 6% i 9% wskazań).

Co ciekawe, bardzo podobna hierarchia czynników motywujących do podjęcia inwestycji wynika z odpowiedzi osób nieinwestujących. Dla nich również decydującym czynnikiem była niska kwota pierwszej inwestycji, chociaż wskazywali tę odpowiedź częściej niż inwestorzy (64% wobec 46%). Drugim najważniejszym czynnikiem motywującym są również dla nieinwestujących zrozumiałe informacje nt. inwestycji, z bardzo podobnym do inwestorów odsetkiem wskazań. Ranking pozostałych czynników skłaniających do inwestycji układa się tak samo wśród badanych z obu grup (inwestujących i nieinwestujących). Warto jednak zauważyć, że inwestorzy większe znaczenie przypisują praktycznym szkoleniom jako czynnikowi, który pomaga podjąć decyzję o nowej inwestycji (34,5% wskazań wobec 23%). (AW)

TABELA 2.18. CZYNNIKI MOGĄCE SKŁONIĆ INWESTORÓW DO INWESTYCJI W AKTYWA, W KTÓRE DOTYCHCZAS NIE INWESTOWALI

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

- 1) W 2024 r. najważniejsza różnica w porównaniu z 2023 r. dotyczy czynnika “zrozumiałe informacje”, który jest na drugim miejscu na liście, a poprzednio było on najważniejszym, ze znacznie większą wtedy liczbą wskazań (o 43 p.p.).
- 2) “Niska kwota inwestycji” w 2024 r. jest na pierwszym miejscu, a była poprzednio na trzecim (z 4 p.p. wskazań mniej).
- 3) Trzecia na liście w 2024 r. “zaufana marka” była w 2023 czwarta (z 5 p.p. wskazań mniej).
- 4) “Praktyczne szkolenie”, które jest czwarte w 2024 r., poprzednio było drugie i miało 15 p.p. wyborów więcej.
- 5) “Konsultacja eksperta” są piąte w 2024 r., podobnie jak w 2023 r., ale z 10 p.p. mniejszym odsetkiem wskazań. Także grupa dyskusyjna jest podobnie jak poprzednio na 6. miejscu (6 p.p. mniej wyborów).
- 7) “Porada znajomego” jest również mało ważna w obu latach. (RM)

TABELA 2.19. CZYNNIKI PRZYCZYNIAJĄCE SIĘ DO ZWIĘKSZENIA ZAUFANIA DO INWESTYCJI W OPINII INWESTORÓW (%)

Czynniki	% wskazań
Jasna i przejrzysta oferta	53,8
Analizy ekspertów	42,8
Własne doświadczenie	27,9
Materiały edukacyjne	26,5
Nadzór urzędu	26,1
Polska marka	21,2
Dobre opinie w Internecie	20,9
Opinie znajomych	15,9
Zagraniczna marka	13,7
Całościowa obsługa	12,1
Technologiczne zaawansowanie systemu	9,0
Inne	0,0

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

Pytanie w ankiecie brzmiało: "Co najbardziej przyczynia się do Twojego zaufania dla danego rodzaju inwestycji? (Wskaż maksymalnie 3 odpowiedzi)"

INWESTORZY

TABELA 2.19. CZYNNIKI PRZYCZYNIAJĄCE SIĘ DO ZWIĘKSZENIA ZAUFANIA DO INWESTYCJI W OPINII INWESTORÓW (%)

KOMENTARZ

Wyniki badania pokazują, że zaufanie ankietowanych do konkretnej inwestycji opiera się przede wszystkim na transparentności i zrozumiałych regułach – ponad połowa (54%) wskazała, że największe znaczenie ma jasna i przejrzysta oferta. Istotna jest również rekomendacja ekspertów – na ten czynnik wskazało 43% respondentów. Dostęp do materiałów edukacyjnych oraz nadzór instytucji regulującej rynek to elementy zwiększające zaufanie do inwestycji u 26% inwestorów. Ogólnie można zauważyć dużą rolę czynników związanych z dostępnością informacji na temat danej inwestycji i bezpieczeństwem rynku. Nie bez znaczenia jest też własne doświadczenie inwestorów – dla 28% badanych jest to czynnik, na którym budują swoje zaufanie do poszczególnych inwestycji. Mniejszą rolę odgrywa pochodzenie inwestycji, chociaż można zauważyć, że polska marka wzbudza wśród inwestorów nieco większe zaufanie, niż zagraniczna (21% wobec 14%). Opinie nt. inwestycji, jeśli nie pochodzą od ekspertów, również nie mają dużego znaczenia. 21% badanych zwraca uwagę na dobre opinie w Internecie, a 16% na opinie znajomych. Zaufanie inwestorów do konkretnych inwestycji raczej nie jest oparte na usługowej i technologicznej otoczce inwestycji (odpowiednio 12% i 9%). (AW)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

- 1) W 2024 r. 5 pierwszych czynników zaufania zajmuje podobne miejsca jak w 2023 r., mimo, że nieco mniej wyborów padło na każdą z pierwszych czterech pozycji na liście. Największy ubytek wskazań dotyczy własnego doświadczenia (12 p.p.) i materiałów edukacyjnych (14 p.p.).
- 2) W 2024 r. znacznie wyżej niż rok temu znalazła się polska marka (o 4 pozycje wyżej, wraz z większym o 12 p.p. odsetkiem wskazań). Częściej wskazywano również opinie znajomych (o 10 p.p.) i dobre opinie w Internecie (o 9 p.p.).
- 3) Na niższych miejscach w 2024 r. i z mniejszym odsetkiem wskazań znalazły się: “technologiczne zaawansowanie systemu” (10 p.p. mniej), “zagraniczna marka”, “całościowa obsługa” (z mniejszym ubytkiem wyborów). (RM)

INWESTORZY

2.7 OCHRONA PRZED INFLACJĄ

W czasie prowadzenia badania inflacja była niższa niż rok wcześniej, ale pozostawała ciągle na podwyższonym poziomie i była zjawiskiem przysparzającym troski osobom posiadającym oszczędności zainwestowane w różne rodzaje aktywów. Badania naukowe dowodzą, że trudno jest znaleźć aktywa, których wartość zawsze jest odporna na inflację. Poprosiliśmy uczestników badania (inwestorów i nieinwestujących) o wskazanie, które z aktywów mogą chronić (oszczędności) przed skutkami inflacji.

TABELA 2.20. OCENA MOŻLIWOŚCI OCHRONY PRZED INFLACJĄ DZIĘKI POSIADANIU/ZAKUPOWI RÓŻNYCH KLAS AKTYWÓW WEDŁUG INWESTORÓW (MOŻLIWA DOWOLNA LICZBA WSKAZAŃ)

Rodzaj aktywa	% wskazań
Obligacje skarbowe	58,3
Kruszce	52,0
Nieruchomości	51,0
Akcje lub obligacje zagraniczne	28,9
Lokaty w złotym	22,6
Akcje polskie (GPW/NC)	22,0
Dziela sztuki, kamienie szlachetne, przedmioty kolekcjonerskie	18,5
Lokaty walutowe	16,0
Jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych	15,2
Surowce	14,9
Kryptowaluty	14,2
Własna firma	10,3
Inwestycje na Foreksie	5,1
Obligacje korporacyjne	9,3
Start-upy	3,7
Instrumenty pochodne	4,3

ŹRÓDŁO:
OPRACOWANIE WŁASNE
NA PODSTAWIE
WYNIKÓW BADANIA.
Pytanie w ankiecie
brzmiało: "Które aktywa
według Ciebie pozwolą
na najlepsze
zabezpieczenie się
przed skutkami inflacji?
(Wskaż te, które według
Ciebie najlepiej się do tego
nadają)"

INWESTORZY

TABELA 2.20. OCENA MOŻLIWOŚCI OCHRONY PRZED INFLACJĄ
DZIĘKI POSIADANIU/ZAKUPOWI RÓŻNYCH KLAS AKTYWÓW WEDŁUG INWESTORÓW
(MOŻLIWA DOWOLNA LICZBA WSKAZAŃ)

KOMENTARZ

Trzy rodzaje walorów dominują w klasyfikacji wskazań aktywów, które mogą chronić przed inflacją, są to: nieruchomości, kruszce i obligacje skarbowe. Wskazując na obligacje skarbowe inwestorzy najprawdopodobniej myśleli o obligacjach skarbowych indeksowanych do inflacji, za czym przemawia także rzadkie wskazywanie przez nich obligacji korporacyjnych (9,3% inwestorów). Warty uwagi jest również fakt, że inwestorzy wskazywali na akcje lub obligacje zagraniczne (28,9%) i nieco rzadziej również na polskie akcje (GPW/NC) (22,0%). 22,6% inwestorów wskazało na lokaty w złotym. (RM)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

- 1) W 2024 r. wśród 3 najczęściej wskazywanych aktywów znalazły się te same co w 2023 r., jednak w innej kolejności i innych odsetkach wskazań: obligacje skarbowe były trzecie (w 2024 r. mają o 8 p.p. więcej wyborów), kruszce były pierwsze (w 2024 r. 8 p.p. mniej), nieruchomości były drugie (w 2024 r. 7 p.p. mniej). Te trzy rodzaje aktywów w obu latach zdystansowały pozostałe.
- 2) Na miejscu 4. są podobnie jak w 2023 r. akcje i obligacje zagraniczne, z podobną liczbą wskazań. Podobnie, miejsca i odsetka wskazań prawie nie zmieniły akcje polskie (szóste miejsce, 1 p.p. wskazań mniej w 2024 r.).
- 3) Lokaty w złotym były w 2023 r. na znacznie niższym, bo trzynastym miejscu i miały znacznie mniejszy odsetek wyborów (o 16 p.p.), a lokaty walutowe awansowały o trzy pozycje i były wskazywane przez 7 p.p. więcej osób.
- 4) Trzy rodzaje aktywów są znacznie niżej w 2024 r. w tej klasyfikacji: surowce (spadek o 3 miejsca, 6 p.p. mniej wyborów), kryptowaluty (spadek o 5 miejsc, 8 p.p. wskazań mniej), własna firma (spadek o 7 miejsc, 18 p.p. wskazań mniej).
- 5) Walory, których miejsce i odsetek wskazań są w obu latach bardzo podobne to: aktywa emocjonalne (dzieła sztuki, etc.), jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych, inwestycje na Foreksie, obligacje korporacyjne, start-upy, instrumenty pochodne. (RM)

INWESTORZY

2.8. CECHY, ZACHOWANIA, POSTAWY, OCENY, PORTFELE INWESTORÓW W ZALEŻNOŚCI OD WARTOŚCI PORTFELA AKTYWÓW (LICZONEGO BEZ NIERUCHOMOŚCI)

W poprzednim raporcie (2023 r.) prezentowaliśmy porównanie portfeli, zachowania, postaw i opinii inwestorów w podziale na trzy grupy: mających portfele o najmniejszej wartości (do 10 tys. zł), średniej wartości (100–500 tys. zł) i najgrubsze (powyżej 1 mln zł). W tym wydaniu raportu wyniki prezentujemy w oparciu o pełne spektrum: dane dotyczą inwestorów ze wszystkich 6 grup majątkowych zdefiniowanych przez nas. Zmienne zebraliśmy w tym roku również w grupy tematyczne, dzięki czemu czytanie wyników jest łatwiejsze.

TABELA 2.21. STRUKTURA PRÓBY INWESTORÓW WEDŁUG WARTOŚCI POSIADANYCH AKTYWÓW

	Cała próba	Portfel do 10 tys.	Portfel 10-49 tys. zł	Portfel 50-99 tys. zł	Portfel 100 -499 tys.	Portfel 500 tys. – 1 mln zł	Milionerzy (portfel > 1m)
Liczba osób	697	105	189	141	212	33	17
Odsetek osób, w %		15,1	27,1	20,2	30,4	4,7	2,4

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

KOMENTARZ

1/7 inwestorów (15,1%) ma portfele o wartości do 10 tys. zł, nieco ponad ¼ o wartości do 50 tys. zł (27,1%), a co piąty o wartości między 50 a 100 tys. zł. Łącznie więc blisko 2/3 inwestorów ma aktywa (bez nieruchomości inwestycyjnych) nieprzekraczające wartości 100 tys. zł. Kolejne 1/3 inwestorów posiada aktywa o wartości między 100 tys. a 0,5 miliona zł. W najwyższych grupach jest znacznie mniej badanych: portfel o wartości między 0,5 a 1 mln zł ma co dwudziesty pierwszy inwestor (4,7%). Milionerów jest najmniej – majątek w aktywach o co najmniej takiej wartości ma mniej niż co czterdziesty inwestor w próbie (2,4%). (RM)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

1) W 2024 r. grupa inwestorów jest mniej liczna (w 2023 r. liczyła 845 osób).
2) W 2023 r. w kolejnych przedziałach wartości portfeli było: do 10 tys. 20,4%, 10–49 tys. 29%, 50–99 tys. 17,2%, 100–499 tys. 22,6%, 0,5–1 mln 6,9%, ponad 1 mln 3,9%. W 2024 r. struktura jest przesunięta w kierunku portfeli o średniej wartości (100–499 tys. zł), w miejsce portfeli o wartościach najmniejszej i największej. W 2024 r. próba jest więc bardziej egalitarna. (RM)

INWESTORZY

TABELA 2.22. WARTOŚĆ AKTYWÓW INWESTORÓW A MIESIĘCZNY DOCHÓD NETTO GOSPODARSTWA DOMOWEGO I WARTOŚĆ INWESTYCJI W NIERUCHOMOŚCI (TYS. ZŁ)

	Cała próba	Portfel do 10 tys.	Portfel 10-50 tys. zł	Portfel 50-99 tys. zł	Portfel 100-499 tys.	Portfel 500 tys. – 1 mln zł	Milionerzy (portfel > 1m)
Dochód gospodarstwa domowego (tys. zł)	15,3	10,1	11,7	13,4	18,3	24,3	44,8
Majątek w nieruchomościach (tys. zł)	205	145	129	159	253	431	750 (max 1000)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

KOMENTARZ

Wraz ze wzrostem wartości portfeli inwestorów rośnie również średnia wartość dochodu netto w gospodarstwie domowym: od 10,1 tys. zł w przedziale posiadaczy aktywów do 10 tys. zł, do ponad 44 tys. zł wśród milionerów.

Podobnie, w kolejnych grupach majątkowych rośnie średnia wartość posiadanych nieruchomości inwestycyjnych. Prawdopodobieństwo posiadania nieruchomości inwestycyjnych o wartości wyższej niż 1 mln zł jest niskie, równie małe dla czterech pierwszych klas inwestorów i rośnie skokowo w dwóch ostatnich przedziałach: z 2% do 15% w przedziale 0,5-1 mln zł i 71% w najwyższym przedziale. (RM)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

1) W 2024 r. średni dochód netto jest o 1 tys. zł wyższy niż w 2023 r., czyli średnio o 7%. Najbardziej wzrósł on w grupie mającej aktywa o wartości od 100 tys. do 499 tys. (o 18%) i wartości najniższej (do 10 tys. zł) – o 10%. Jedynie w grupie inwestorów mających aktywa o wartości 0,5-1mln zł dochód w porównaniu z rokiem 2023 spadł o 1%. Podobnie jak w roku 2023 kolejne kohorty majątkowe mają oczywiście też średnio coraz wyższe dochody.

2) W 2024 r. średnia wartość nieruchomości inwestycyjnych w prawie wszystkich kohortach jest większa niż w 2023 roku: od 74 tys. zł w pierwszej grupie (aktywa do 10 tys. zł), 49 tys. w grupie mającej aktywa warte 10-49 tys. zł. Jedynie w grupie milionerów wartość ta jest w 2024 r. nieco niższa (750 tys., a nie 810 tys. zł). Obserwacja ta jest zgodna z danymi rynkowymi, które wskazują na znaczny wzrost wartości nieruchomości w Polsce w ostatnim roku. W całej próbie w 2024 r. średnia wartość tego składnika portfela wynosi 205 tys. zł, a w 2023 r. było to 176 tys. zł, czyli wzrost wynosi ok. 16%. (RM)

TABELA 2.23. WARTOŚĆ AKTYWÓW INWESTORÓW A DANE DEMOGRAFICZNE

	Cała próba	Portfel do 10 tys.	Portfel 10 -50 tys. zł	Portfel 50 -99 tys. zł	Portfel 100 -499 tys.	Portfel 500 tys. - 1 mln zł	Milionerzy (portfel > 1m)
Wiek (lata)	41,3	37,9	39,8	40,4	43,6	47,7	46,7
Płeć (odsetek kobiet), %	50,7	73,3	55,0	50,3	44,3	18,1	11,7
Miejsce zamieszkania (odsetek osób ze wsi), %	15,2	22,8	14,8	13,4	12,7	3,0	41,1
Miejsce zamieszkania (odsetek osób z miast do 50 tys. mieszkańców), %	17,9	24,8	15,9	17,7	17,4	15,1	11,7
Miejsce zamieszkania (odsetek osób z miast od 50 tys. do 100 tys. mieszkańców), %	12,9	9,5	12,7	14,9	13,7	12,1	11,8
Miejsce zamieszkania (odsetek osób z miast od 100 tys. do 500 tys. mieszkańców), %	21,8	21,9	22,7	17,0	24,5	27,3	5,9
Miejsce zamieszkania (odsetek osób z miast od 500 tys. 1 mln mieszkańców), %	15,9	14,3	19,6	17,7	11,8	21,2	11,8
Miejsce zamieszkania (odsetek osób z miast powyżej 1 mln), %	16,2	6,6	14,2	19,1	19,8	21,2	17,6

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

INWESTORZY

TABELA 2.23. WARTOŚĆ AKTYWÓW INWESTORÓW A DANE DEMOGRAFICZNE

KOMENTARZ

Średnia wartość majątku (bez nieruchomości) rośnie wraz z wiekiem: inwestorzy mający portfele o wartości do 10 tys. zł mają średnio 37,9 lat, a więc o blisko 10 lat mniej niż inwestorzy z dwóch najbogatszych grup (47,7 lat dla grupy 0,5-1mln zł i 46,6 lat w grupie milionerów).

Ciekawa jest zależność między wartością portfela a miejscem zamieszkania: osoby mające aktywa o najmniejszej wartości relatywnie częściej mieszkają na wsi (22,8% z nich, w porównaniu ze średnią 15,2% w całej próbie inwestorów). Najmniej osób mieszkających na wsi jest w grupie 0,5-1mln, bo jedynie 3,0%, a najwięcej wśród milionerów – 41,1%.

Osoby o najcieńszych portfelach aktywów częściej można też spotkać w małych miastach (do 50 tys. mieszkańców) – jest ich 24,8%.

Milionerów jest nieproporcjonalnie mało w miastach zamieszkiwanych przez 100-500 tys. osób (5,9% wobec 21,8% w całej próbie) i nieco mniej w miastach mających 0,5-1 mln mieszkańców (11,8% wobec 15,9% w całej próbie), ale nie w metropoliach (17,6% wobec 16,2% w całej próbie).

Być może więc milionerzy uciekają z małych, średnich i dużych miast (ale nie z metropolii) osiedlając się na wsi, skąd prawdopodobnie łatwo jest im się dostać do tych mniejszych ośrodków miejskich.

W metropoliach relatywnie rzadziej można za to spotkać inwestorów mających portfele o najmniejszej wartości (do 10 tys. zł, jest ich tam 6,6% wobec 16,2% w całej próbie). (RM)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

1) Średni wiek inwestorów jest w 2024 r. aż o 4,5 lat wyższy, jednak tak jak w 2023 r. w każdej kolejnej grupie majątkowej średni wiek jest coraz wyższy. Jediną różnicę stanowi grupa milionerów, którzy w 2024 r. są średnio o blisko 2 lata młodszy niż osoby z niższej kohorty majątkowej.

2) W 2024 r. w kolejnych grupach majątkowych jest coraz mniejszy odsetek kobiet, chociaż w 2023 r. nie było w ogóle kobiet milionerek (w 2024 r. jest ich 11%), a w grupie majątkowej 0,5-1mln zł było ich jedynie 3% (w 2024 r. jest ich 18%).

3) Ogólna reguła powtórzyła się więc: kobiet jest coraz mniej w kolejnych kohortach majątkowych, a specyficzną cechą próby w 2024 r. jest dokooptowanie do niej większej reprezentacji relatywnie bogatszych inwesterek. Ten ostatni fakt i przewagę kobiet w najmniej majątnych grupach w 2024 r. (trzy pierwsze grupy majątkowe) przypisać należy raczej ogólnej większej reprezentacji kobiet w próbie w 2024 r.

4) W 2024 r. na wsi mieszkają osoby mające najcieńsze i najgrubsze portfele, tak samo było w 2023 r. Podobnie też, powtórzyła się obserwacja, że milionerzy częściej mieszkają albo na wsi, albo w największych miastach (powyżej 1 mln mieszkańców), rzadziej zaś w miastach małych i średnich. (RM)

TABELA 2.24. WARTOŚĆ AKTYWÓW INWESTORÓW A WYKSZTAŁCENIE (POZIOM I KIERUNEK) (%)

	Cała próba	Portfel do 10 tys.	Portfel 10 -50 tys. zł	Portfel 50 -99 tys. zł	Portfel 100-499 tys.	Portfel 500 tys. - 1 mln zł	Milionerzy (portfel > 1m)
Wykształcenie wyższe	71,0	54,2	70,9	69,5	75,9	87,8	94,1
Wykształcenie średnie	27,8	42,9	28,0	29,8	23,1	12,1	5,9
Wykształcenie podstawowe	1,1	2,9	1,0	0,7	0,9	0,0	0,0
Wykształcenie ekonomiczne	26,4	21,9	20,6	29,7	30,6	30,3	29,4
Wykształcenie humanistyczne	19,0	13,3	20,1	23,4	17,9	21,2	17,6
Wykształcenie techniczne	32,4	32,3	33,8	27,6	33,9	36,3	29,4
Wykształcenie inne specjalistyczne	13,1	17,1	16,0	12,9	9,5	6,0	17,6
Wykształcenie ogólne	8,7	15,2	9,6	5,8	7,1	6,0	5,9

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADAŃ.

INWESTORZY

TABELA 2.24. WARTOŚĆ AKTYWÓW INWESTORÓW A WYKSZTAŁCENIE (POZIOM I KIERUNEK) (%)

KOMENTARZ

Wraz ze średnią wartością portfela rośnie również odsetek osób mających wyższe wykształcenie (od 54,2% w grupie do 10 tys. zł, do 94,1% w grupie milionerów). Oczywiście odwrotnie jest w przypadku wykształcenia podstawowego – w dwóch najwyższych grupach majątkowych takich osób nie ma wcale. Mniej wyraźna jest relacja między wartością majątku a kierunkiem wykształcenia: osób mających wykształcenie ekonomiczne jest mniej w dwóch najniższych grupach majątkowych (21,9% i 20,6% wobec 26,4% w całej próbie inwestorów), a mających wykształcenie ogólne nieproporcjonalnie dużo w najniższej grupie (15,2% wobec 8,7% w całej próbie inwestorów). (RM)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

- 1) W 2024 r. podobnie jak w 2023 r. odsetek osób z wyższym wykształceniem rośnie w kolejnych coraz wyższych kohortach majątkowych i podobnie też osoby takie zdecydowanie dominują wśród osób najbogatszych (mających aktywa od 500 tys. zł). Oczywiście, wraz z większym majątkiem spada odsetek osób z wykształceniem średnim i jeszcze wyraźniej – z podstawowym.
- 2) Podobnie też, zarówno w 2024 r., jak i 2023 r., wykształcenie ekonomiczne relatywnie częściej mają osoby z 4 najwyższych kohort majątkowych. Także zaobserwowana w 2024 r. nadreprezentacja osób z wykształceniem ogólnym w najniższej kohorcie miała swój odpowiednik w 2023 r. (RM)

TABELA 2.25. WARTOŚĆ AKTYWÓW INWESTORÓW
A ZAWÓD I STATUS ZAWODOWY (%)

	Cała próba	Portfel do 10 tys.	Portfel 10-50 tys. zł	Portfel 50-99 tys. zł	Portfel 100-499 tys.	Portfel 500 tys. - 1 mln zł	Milionerzy (portfel > 1m)
Przedsiębiorca, właściciel firmy	11,0	5,7	3,7	7,8	18,4	15,1	52,9
Wolny zawód	5,9	5,7	9,0	5,0	4,7	3,0	0,0
Pracownik wyższego lub średniego szczebla	41,3	31,4	37,5	46,1	44,3	57,5	35,2
Pracownik niższego szczebla	28,8	32,4	34,3	28,4	19,3	15,1	11,8
Emeryt/rencista	10,2	11,4	10,6	7,8	11,8	9,0	0,0
Nie pracuje, ponieważ uczy się, studiuje	1,7	1,9	2,1	2,8	0,9	0,0	0,0
Bezrobotny	3,0	11,4	2,6	2,1	0,5	0,0	0,0

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

INWESTORZY

TABELA 2.25. WARTOŚĆ AKTYWÓW INWESTORÓW
A ZAWÓD I STATUS ZAWODOWY (%)

KOMENTARZ

Obserwując relację między zawodem (statusem zawodowym) a wartością majątku uderza fakt, że ponad połowa milionerów w próbie to przedsiębiorcy i właściciele firm (52,9%), a ponadto częściej spotyka się ich zarówno w grupie majątkowej 100-500 tys. zł, jak i 0,5-1 mln zł. W grupie osób mających 0,5-1 mln zł częściej spotyka się osoby pracujące na wyższych lub średnich szczeblach organizacji (menedżerowie, kierownicy; 57,5% osób z tej grupy majątkowej zajmuje tę pozycję organizacyjną). Bycie pracownikiem niższego szczebla organizacji ujemnie koreluje z przynależnością do coraz bogatszych kohort majątkowych. Wśród osób biernych zawodowo (emeryci/renciści, uczący się, bezrobotni) nie ma ani jednego milionera, a spośród tego grona praktycznie jedynie emerytów i rencistów można spotkać w dwóch grupach bezpośrednio niższych (100-500 tys. zł i 0,5-1 mln zł). (RM)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

- 1) W 2024 r. ponad połowa milionerów to przedsiębiorcy i właściciele firm, tak samo było w 2023 r.
- 2) Największa reprezentacja osób mających majątek od 500 tys. do 1 mln zł wśród osób zajmujących średnie i wyższe stopnie w organizacjach występowała również w 2023 r.
- 3) Podobnie też, relatywnie mniej osób z niższych szczebli organizacji spotykaliśmy w najbogatszych kohortach, chociaż o ile w 2024 r. dotyczyło to trzech najwyższych kohort, to w 2023 r. były to już tylko dwie najwyższe kohorty.
- 4) W 2024 r. nikt z milionerów nie jest emerytem/rencistą, bezrobotnym ani uczniem/studentem. W 2023 r. każda z tych grup miała po kilku reprezentantów w najwyższej kohorcie majątkowej, jednak były to rzadkie przypadki.
- 5) W 2024 r. co dziewiąta osoba w najniższej grupie majątkowej to bezrobotny, w 2023 r. osób tych było tam o 2/3 mniej. (RM)

INWESTORZY

TABELA 2.26. WARTOŚĆ AKTYWÓW INWESTORÓW
A LICZBA POSIADANYCH DZIECI (%)

	Cała próba	Portfel do 10 tys.	Portfel 10-50 tys. zł	Portfel 50-99 tys. zł	Portfel 100-499 tys.	Portfel 500 tys. - 1 mln zł	Milionerzy (portfel > 1m)
Brak dzieci	43,5	46,7	52,9	45,4	34,9	39,4	17,6
1 dziecko	26,0	28,6	26,5	26,2	25,9	15,1	23,5
2 dziecko	25,2	18,1	17,5	24,1	32,1	39,4	52,9
3 dzieci	4,1	4,8	3,2	2,8	5,2	6,1	5,9
4 dzieci i więcej	1,1	1,9	0,0	1,4	1,9	0,0	0,0

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADAŃ.

KOMENTARZ

Jedynie co szósty milioner (17,6%) nie ma dzieci, w innych grupach majątkowych zdarza się to znacznie częściej (od 34,9% osób w grupie 100-500 tys. zł do 52,9% osób w grupie 10-49 tys. zł). Wśród osób mających potomstwo dominują te z 1 lub 2 dziećmi, przy czym prawdopodobieństwo posiadania dwójki dzieci rośnie wraz z majątkiem (ale, jak pisaliśmy wyżej, wraz z majątkiem rośnie także wiek uczestników badania). (RM)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

- 1) W 2024 r. do rzadkości należały przypadki milionerów niemających dzieci, podobnie było w 2023 r. (15% przypadków).
- 2) W 2024 r. wyjątkowo mało osób mających majątek od 0,5 mln do 1 mln zł ma 1 dziecko, ten wynik nie wystąpił rok wcześniej.
- 3) W 2024 r. wyjątkowo wiele osób z kohort 0,5 mln-1 mln zł oraz powyżej 1 mln zł ma dwójkę dzieci, w 2023 r. było tak jedynie w przypadku milionerów. (RM)

TABELA 2.27. WARTOŚĆ AKTYWÓW INWESTORÓW A MOTYWACJA DO INWESTOWANIA (SKALA 1-5)

	Cała próba	Portfel do 10 tys.	Portfel 10 -50 tys. zł	Portfel 50 -99 tys. zł	Portfel 100-499 tys.	Portfel 500 tys. - 1 mln zł	Milionerzy (portfel > 1m)
Spokój o sytuację finansową w niedalekiej przyszłości	4,22	4,20	4,15	3,92	3,93	3,87	3,52
Spokój o sytuację finansową na emeryturze	4,16	4,19	4,10	3,97	4,28	4,21	4,52
Sytuacja dzieci w dorosłości	3,07	3,14	3,03	2,94	3,20	3,33	3,35
Zwiększenie liczby źródeł przychodu	3,69	4,04	3,87	3,56	3,87	3,78	4,00
Dywersyfikacja portfela	3,69	3,51	3,68	3,52	3,82	4,00	4,11
Ochrona przed inflacją	4,06	4,07	4,10	4,07	4,30	4,00	3,88
Wyższy status materialny	3,77	3,90	3,67	3,68	3,70	3,57	3,29
Nauczenie się nowych umiejętności	3,35	3,80	3,68	3,51	3,59	3,54	3,11
Przyjemne zajęcie	3,17	3,50	3,48	3,53	3,67	3,66	3,41

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

INWESTORZY

TABELA 2.27. WARTOŚĆ AKTYWÓW INWESTORÓW A MOTYWACJA DO INWESTOWANIA (SKALA 1-5)

KOMENTARZ

Inwestorzy mający portfele o najmniejszej wartości (do 10 tys. i 10-49 tys. zł) jako ważniejszy motyw inwestowania uważają zapewnienie sobie korzystnej sytuacji finansowej w najbliższej przyszłości (ważność 4,20 na pięciostopniowej skali), ale ten cel jest mniej ważny dla milionerów (ważność 3,52), dla których relatywnie ważniejsza jest za to dalsza perspektywa – emerytura (4,52 wobec 4,16 w całej grupie inwestorów).

Z podobnych zapewne powodów wraz z wartością majątku spada ważność dążenia do osiągnięcia wyższego statusu materialnego (od 3,90 w grupie do 10 tys. zł, do 3,29 w grupie milionerów).

Warto odnotować, że milionerzy jako nieco mniej ważny powód inwestowania wskazują ochronę przed inflacją (3,88 wobec 4,14 w całej grupie inwestorów).

Wraz ze wzrostem wartości portfela rośnie znaczenie motywu jakim jest potrzeba dywersyfikacji (od 3,51 w grupie do 10 tys. zł, do 4,11 w grupie milionerów).

Uogólniając: inwestorzy mający najchudsze portfele inwestują, bo chcą mieć więcej, najlepiej w miarę szybko, a najbogatsi, mniej zatroskani o najbliższą przyszłość, mają odleglejszy horyzont (emeryturę) i chcą bardziej chronić to, co już mają (dywersyfikacja). (RM)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

1) W 2024 r. motyw inwestowania „spokój o sytuację finansową w niedalekiej przyszłości” jest relatywnie mniej ważny dla najbogatszych (milionerów i osób z grupy majątkowej 0,5-1 mln zł). W 2023 r. było podobnie.

2) Relatywnie większa waga inwestowania z myślą o emeryturze zaobserwowana wśród milionerów w 2024 r. nie występowała w 2023 r.

3) W 2024 r. dywersyfikacja portfela jest najważniejsza dla dwóch najbogatszych grup, w 2023 r. było podobnie.

4) W 2024 r. ochrona przed inflacją była najmniej ważnym motywem w grupie milionerów, tak samo było w 2023 r.

5) W 2024 r. inwestowanie w celu osiągnięcia wyższego statusu materialnego jest najważniejsze dla osób mających aktywa o najmniejszej wartości, a najmniej ważne dla milionerów. Podobnie było w 2023 r.

6) W 2024 r. inwestowanie jako sposób na nauczenie się nowych umiejętności było najważniejsze w grupie osób z najmniejszym majątkiem, a najmniej ważne wśród osób z aktywami o największej wartości. Podobnie było w 2023 r. (RM)

INWESTORZY

TABELA 2.28. WARTOŚĆ AKTYWÓW INWESTORÓW A TOLERANCJA RYZYKA (%)

	Cała próba	Portfel do 10 tys.	Portfel 10 -50 tys. zł	Portfel 50 -99 tys. zł	Portfel 100-499 tys.	Portfel 500 tys. - 1 mln zł	Milioniery (portfel > 1m)
Żadnej straty nie akceptuję	18,6	25,7	16,9	17,0	18,8	15,1	11,7
Jestem w stanie zaakceptować niewielką stratę, ale wolałbym jej uniknąć	48,9	57,1	53,9	56,0	39,6	36,3	23,5
Jestem w stanie zaakceptować większą stratę, jeśli potencjalny zysk może być znaczny	25,5	16,2	25,9	24,1	30,7	21,2	35,3
Akceptuję duże straty, gdy wiem, że inwestycja może przynieść duże zyski	6,8	0,9	3,1	2,8	10,8	27,2	29,4

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

KOMENTARZ

Szczególnie wymowna jest większa akceptacja ryzyka wśród milionerów, np. aż co trzeci z nich deklaruje gotowość do akceptacji dużych strat w nadziei na wysokie zyski. Wśród osób z najniższego przedziału majątkowego jest odwrotnie: blisko połowa z nich (48,9%) akceptuje co najwyżej niewielkie straty, a dodatkowo co piąty (18,6%) nie godzi się z żadną stratą. Wyraźnie ponadprzeciętną akceptację ryzyka mają także osoby z grupy majątkowej 0,5-1 mln zł (jest ich 27,2% w tej grupie, wobec średniej 6,8% w całej próbie inwestorów).

Jak już pisaliśmy, relacja między skłonnością do ryzyka a majątkiem oraz byciem inwestorem lub nie, jest złożona. W pewnym stopniu wynika ona z czynników osobowościowych. Dlatego też poziom podejmowanego ryzyka powinien być dopasowany zarówno do takich preferencji osobistych (osobowościowych), ale też do sytuacji majątkowej, tak aby nie powodować niewłaściwego, zbyt dużego narażenia inwestorów na skutki nieodpowiedniego dla nich poziomu ryzyka, w tym skutki psychologiczne i majątkowe. Zbytнім uproszczeniem jest stwierdzenie, że warunkiem posiadania dużego majątku jest podejmowanie większego ryzyka. (RM)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

W 2024 r. zaobserwowano wzrost tolerancji ryzyka w kolejnych kohortach majątkowych, najwyraźniej widoczny w porównaniu między osobami mającymi portfele o najmniejszej i największej wartości. Podobnie było w 2023 r., mimo nieco inaczej sformułowania pytania. (RM)

INWESTORZY

TABELA 2.29. WARTOŚĆ AKTYWÓW INWESTORÓW A CZĘSTOŚĆ PODEJMOWANIA DECYZJI INWESTYCYJNYCH (%)

	Cała próba	Portfel do 10 tys.	Portfel 10 -50 tys. zł	Portfel 50 -99 tys. zł	Portfel 100-499 tys.	Portfel 500 tys. - 1 mln zł	Milionerzy (portfel > 1m)
Podejmowanie decyzji inwestycyjnych raz do roku, lub rzadziej	14,0	25,7	16,9	9,9	10,4	6,1	5,9
Podejmowanie decyzji inwestycyjnych kilka razy w roku	55,1	54,2	57,6	62,4	51,4	45,4	35,2
Podejmowanie decyzji inwestycyjnej kilka razy w miesiącu	23,4	16,1	19,0	24,1	27,3	36,3	29,4
Podejmowanie decyzji inwestycyjnej kilka razy w tygodniu	5,9	0,9	5,8	2,1	9,0	9,1	23,5
Podejmowanie decyzji inwestycyjnej kilka razy dziennie	1,7	2,8	0,5	1,4	1,8	3,0	5,8

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

KOMENTARZ

Osoby mające portfele o najmniejszej wartości najrzadziej podejmują decyzje inwestycyjne: wśród osób z grupy majątkowej do 10 tys. zł co czwarty podejmuje je co najwyżej 1 raz do roku (25,7% wobec 14,0% w całej próbie inwestorów), a więcej niż co drugi (54,2%) kilka razy w roku.

W kolejnych grupach majątkowych częstość podejmowania decyzji rośnie, chociaż w każdej z tych grup najczęściej wskazuje się na podejmowanie decyzji kilka razy do roku (relatywnie najrzadziej wśród milionerów – 35,2%).

Najbardziej absorbujący czasowo styl zarządzania inwestycjami (podejmowania decyzji kilka razy w tygodniu i kilka razy dziennie – day trading) spotkać można najczęściej w trzech najwyższych kohortach majątkowych. Taką wysoką częstotliwość decydowania deklaruje ponad 10% osób z grup majątkowych 100–499 tys. zł i 0,5–1 mln zł (odpowiednio: 10,1% i 12,1%) i aż 29,3% milionerów.

Uogólniając: im większy ma się majątek, tym częściej trzeba go doglądać. W każdej kohorcie majątkowej największa grupa inwestorów nie podejmuje decyzji częściej niż kilka razy w miesiącu (od 86% w grupie najniższej do 60,8% w grupie najwyższej). (RM)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

1) W 2024 r. zaobserwowano, że wraz ze wzrostem wartości portfela spada odsetek osób podejmujących decyzje inwestycyjne bardzo rzadko (raz do roku lub rzadziej). W 2023 r. ta prawidłowość wystąpiła z jeszcze silniejszym nasileniem.

2) W 2024 r. odwrócenie tej prawidłowości widać w przypadku podejmowania decyzji kilka razy w miesiącu. W 2023 r. też tak było.

3) W 2024 r. wyraźną nadreprezentację osób najczęściej podejmujących decyzje (kilka razy w tygodniu oraz kilka razy dziennie) widać wśród milionerów. W 2023 r. nie obserwowano tego zjawiska. (RM)

INWESTORZY

TABELA 2.30. WARTOŚĆ AKTYWÓW INWESTORÓW A SAMOOCENA WIEDZY INWESTYCYJNEJ (%)

	Cała próba	Portfel do 10 tys.	Portfel 10-50 tys. zł	Portfel 50-99 tys. zł	Portfel 100-499 tys.	Portfel 500 tys. - 1 mln zł	Milionerzy (portfel > 1m)
Nie mam w ogóle takiej wiedzy (1)	0,6	1,9	0,0	0,7	0,5	0,0	0,0
Moja wiedza jest mała (2)	16,7	41,9	17,4	14,1	8,9	3,0	0
Moja wiedza jest przeciętna (3)	51,8	45,7	55,6	57,4	51,9	42,4	17,6
Moja wiedza jest znaczna (4)	27,4	10,4	25,4	25,5	33,0	42,4	70,5
Moja wiedza jest profesjonalna (5)	3,4	0,0	1,5	2,1	5,6	12,1	11,7

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

KOMENTARZ

We wszystkich grupach prawie nikt nie deklaruje nieposiadania w ogóle wiedzy inwestycyjnej (jedynie 0,6% całej próby). Jednak poziom wiedzy koreluje dodatnio z wartością majątku. Np. 41,9% inwestorów z najniższej grupy deklaruje posiadanie jedynie małej wiedzy, ale nie ocenia siebie w ten sposób żaden z milionerów.

Posiadanie wiedzy przeciętnej deklaruje 45,7% inwestorów z najniższej grupy majątkowej i jedynie 17,6% z grupy milionerów.

Wiedzę znaczną zgłasza zaś jedynie 10,4% inwestorów z najniższej grupy, ale aż 70,5% z grupy najwyższej. Wiedza profesjonalna jest znacznie częściej spotykana w dwóch najmajątniejszych kohortach (odpowiednio 12,1% inwestorów z grupy majątkowej 0,5-1 mln zł i 11,7% z grupy milionerów), zaś prawie w ogóle nie spotyka się jej w trzech najniższych kohortach (odpowiednio: 0,0% w grupie do 10 tys. zł, 1,5% w grupie 10-20 tys. zł i 2,1% w grupie 20-49 tys. zł).

Podobnie więc jak w przypadku częstości podejmowania decyzji inwestycyjnych, samoocena wiedzy dodatnio koreluje z wartością portfela. (RM)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

1) W 2024 r. prawie nikt nie oceniał swojej wiedzy inwestycyjnej jako nieistniejącej, podobnie było w 2023 r.

2) W 2024 r. im niższa jest wartość portfela, tym częściej w grupie majątkowej spotyka się osoby oceniające swoją wiedzę inwestycyjną jako małą, tak jak w 2023 r.

3) W 2024 r. ocena posiadanej wiedzy na poziomie znacznym rośnie wyraźnie wraz z wartością portfela. Tak samo było w 2023 r.

4) W 2024 r. posiadanie wiedzy profesjonalnej zgłaszają coraz częściej osoby w kolejnych, coraz wyższych kohortach majątkowych. Podobnie było w 2023 r., i podobnie – wtedy zaobserwowano to szczególnie wyraźnie w dwóch najwyższych kohortach. (RM)

TABELA 2.31. WARTOŚĆ AKTYWÓW INWESTORÓW A SPOSÓB PODEJMOWANIA DECYZJI INWESTYCYJNYCH (%)

	Cała próba	Portfel do 10 tys.	Portfel 10 -50 tys. zł	Portfel 50 -99 tys. zł	Portfel 100-499 tys.	Portfel 500 tys. - 1 mln zł	Milionerzy (portfel > 1m)
Decyzje na podstawie własnej wiedzy (wskazane jako najważniejsze źródło)	55,3	46,6	53,9	49,6	62,2	72,7	52,9
Decyzje na podstawie konsultacji z partnerem/partnerką (wskazane jako najważniejsze źródło)	8,1	9,5	8,4	10,6	7,0	3,0	0,0
Decyzje na podstawie informacji od znajomych (wskazane jako najważniejsze), w %	2,6	1,9	4,8	1,4	2,4	0,0	0,0
Decyzje na podstawie pomocy grup dyskusyjnych, forów (wskazane jako najważniejsze), w %	8,5	8,6	8,5	12,1	7,1	3,0	5,9
Decyzje na podstawie artykułów i blogów inwestycyjnych (wskazane jako najważniejsze źródło), w %	0,1	0,0	0,0	0,0	0,5	0,0	0,0
Decyzje na podstawie informacji z mediów (wskazane jako najważniejsze)	8,5	13,3	8,9	9,9	5,63	3,0	5,8
Decyzje na podstawie rad profesjonalnego doradcy (wskazane jako najważniejsze źródło)	9,1	12,3	7,9	8,5	8,9	9,0	11,7
Decyzje na podstawie rad instytucji oferującej inwestycje (wskazane jako najważniejsze źródło)	6,7	6,7	7,4	6,4	6,1	6,0	11,8

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

Uwaga: proszono o wskazanie 1 odpowiedzi.

INWESTORZY

TABELA 2.31. WARTOŚĆ AKTYWÓW INWESTORÓW A SPOSÓB PODEJMOWANIA DECYZJI INWESTYCYJNYCH (%)

KOMENTARZ

Inwestorzy należący do różnych grup majątkowych wskazują z podobną częstością na poszczególne sposoby podejmowania decyzji. We wszystkich grupach najważniejszym ze sposobów jest używanie własnej wiedzy i własnych analiz (od 46,6% wskazań w grupie najniższej, do 72,7% wskazań w grupie 0,5-1 mln zł). Najzamożniejsi inwestorzy relatywnie rzadziej opierają swoje decyzje na konsultacjach z partnerem/partnerką (3,0% w grupie 0,5-1 mln zł i 0,0% w grupie milionerów, wobec 8,1% w całej grupie inwestorów) i na podstawie informacji z mediów (odpowiednio: 3,0% i 5,8% wobec 8,5% w całej grupie inwestorów), w to miejsce wybierając raczej: własną wiedzę i analizy (w przypadku osób z grupy 0,5-1 mln zł (72,7%)) lub rady instytucji oferujących inwestycje (w przypadku milionerów 11,8% wobec 6,7% w całej grupie inwestorów). (RM)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

Porównanie z rokiem 2023 jest nieco trudniejsze niż w przypadku innych zagadnień, ponieważ wtedy do oceny sposobów podejmowania decyzji użyto skali (1-5), a nie wskazań najważniejszych czynników.

1) W 2024 r. głównym sposobem podejmowania decyzji jest własna wiedza i własne analizy. Podobnie było w 2023 r. – był to sposób najważniejszy we wszystkich kohortach majątkowych.

2) W 2024 inwestorzy z dwóch najwyższych kohort rzadko albo w ogóle, nie korzystali w celu podejmowania decyzji z konsultowania tego z partnerami (partnerkami), ani ze znajomymi. W roku 2023 to jednak milionerzy wyżej niż inne grupy oceniali oba te źródła. Jest to więc różnica między obecnym a poprzednim rokiem. Z powodu innego sposobu pomiaru tego problemu trudno ocenić znaczenie i źródło tej różnicy.

3) W 2024 r. milionerów wyróżnia też częstsze wskazywanie informacji od instytucji oferujących inwestycje. Tak też było w roku 2023 – to właśnie ta grupa znacznie wyżej niż inne ceniła ten sposób podejmowania decyzji. (RM)

INWESTORZY

TABELA 2.32. WARTOŚĆ AKTYWÓW INWESTORÓW A LICZBA AKTYWÓW W PORTFELU (%)

	Cała próba	Portfel do 10 tys.	Portfel 10 -50 tys. zł	Portfel 50 -99 tys. zł	Portfel 100-499 tys.	Portfel 500 tys. - 1 mln zł	Milionerzy (portfel > 1m)
Średnia liczba rodzajów aktywów w portfelu	3,8	2,4	3,3	3,4	4,9	5,3	7,0

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

KOMENTARZ

Wraz ze wzrostem wartości aktywów rośnie ich średnia liczba w portfelu: od 2,4 w portfelach o najmniejszej wartości, do 7,0 w portfelach milionerów. (RM)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

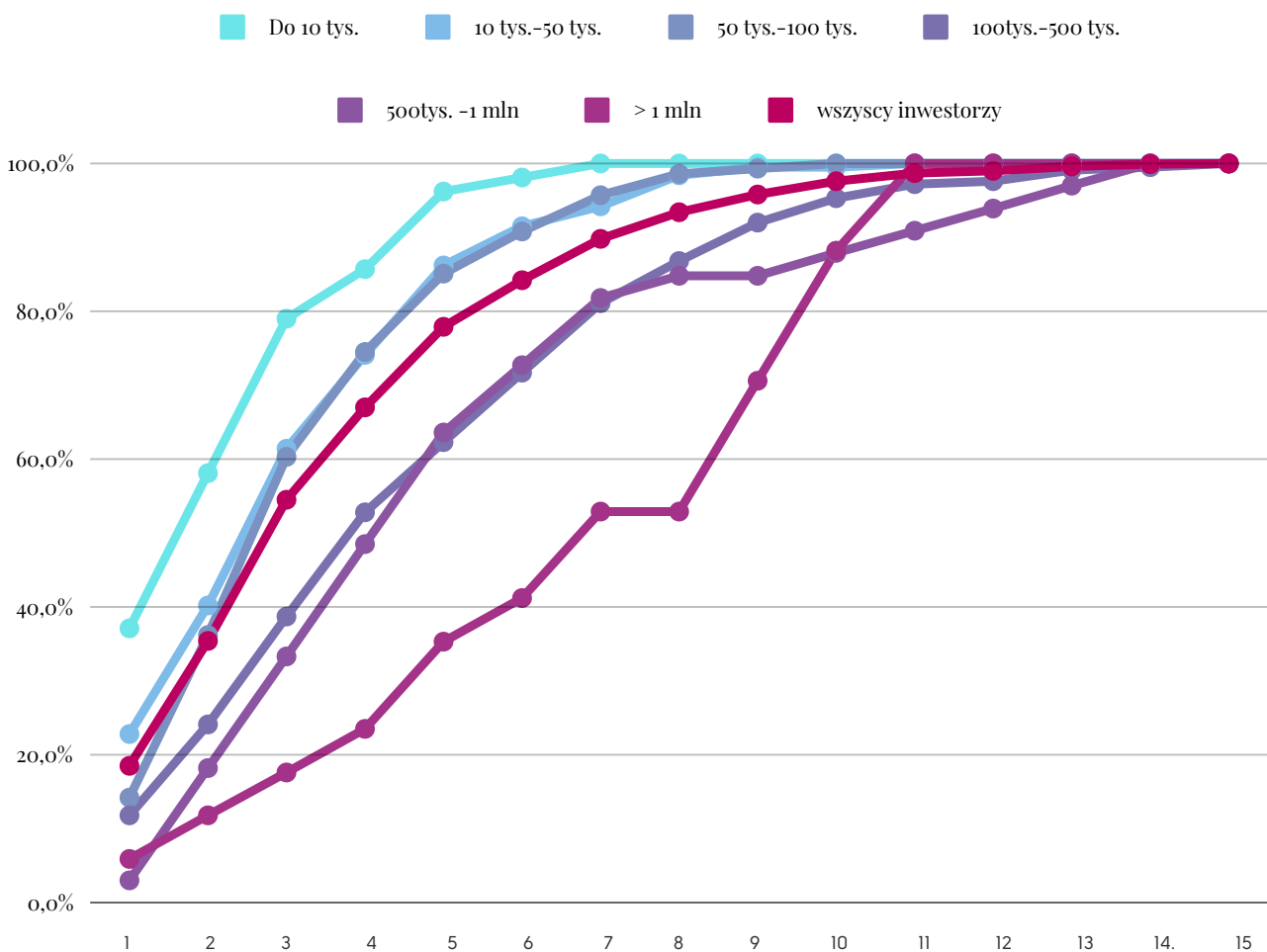
W 2024 r. wraz z wartością majątku rośnie liczba aktywów w portfelu. Chociaż w 2023 roku tych aktywów średnio było mniej, to również relacja była wtedy podobna. (RM)

INWESTORZY

SKŁAD PORTFELA

Wraz z majątkiem rośnie średnia liczba aktywów posiadanych przez inwestorów obecnie i w przeszłości (od średnio 2,4 aktywów w grupie do 10 tys. zł, do średnio 7,0 w grupie milionerów). Wewnątrz każdej z tych grup liczba aktywów jest zróżnicowana, większość inwestorów ma niewiele aktywów, ale są wśród nich także tacy, którzy mają ich więcej. Prawidłowość tę ilustruje następujący rysunek.

RYСУNEK 2.6. NASYCENIE PORTFELI LICZBĄ AKTYWÓW W POSZCZEGÓLNYCH GRUPACH MAJĄTKOWYCH INWESTORÓW

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADAŃIA.

INWESTORZY

RYSUNEK 2.6. NASYCENIE PORTFELI LICZBĄ AKTYWÓW
W POSZCZEGÓLNYCH GRUPACH MAJĄTKOWYCH INWESTORÓW

KOMENTARZ

W większości grup majątkowych ponad połowa inwestorów ma nie więcej niż 4 rodzaje aktywów. Wyjątkiem są milionerzy, dla których ta połowa jest osiągnięta dopiero przy 7 aktywach, i aż do nasycenia portfeli przy 11 aktywach liczba tychże rośnie w tej grupie niemal liniowo. Inaczej jest w grupie mającej do 10 tys. zł: ponad połowa z inwestorów w tej grupie ma nie więcej niż 2 rodzaje aktywów (58,1%), 79% – nie więcej niż 3 rodzaje.

Najdłużej nasycają się jednak aktywami portfele grupy majątkowej 100–499 tys. zł: są przecież w tej grupie nieliczni inwestorzy mający powyżej 10 rodzajów aktywów (jest ich blisko 5%).

Pod tym względem ta grupa jest dosyć podobna do grupy majątkowej 0,5–1 mln zł, chociaż jak pisaliśmy, wśród milionerów to nasycenie jest osiągnięte już wcześniej.

Być może więc inwestorzy mający portfele o najniższej wartości rzadziej szukają dodatkowych aktywów, nie mając wolnych środków i być może odpowiedniej wiedzy, ale i potrzeby. Wraz z wartością portfeli rosną zarówno zasoby finansowe, jak i wiedza oraz potrzeba szukania kolejnych rodzajów aktywów.

Pewną zagadką stanowią więc milionerzy, których portfele są już bardziej wyspecjalizowane, oparte na nieco mniejszej liczbie aktywów. Ilustracją matematyczną tego zjawiska jest obserwacja funkcji na rysunku: dla milionerów jest ona raczej liniowa aż do punktu nasycenia (druga pochodna w przybliżeniu równa 0), a dla pozostałych grup wklęsła (druga pochodna mniejsza od zera). (RM)

INWESTORZY

TABELA 2.33. WARTOŚĆ AKTYWÓW INWESTORÓW A RODZAJ AKTYWÓW POSIADANYCH OBECNIE LUB W PRZESZŁOŚCI (%)

	Cała próba	Portfel do 10 tys.	Portfel 10 -50 tys. zł	Portfel 50 -99 tys. zł	Portfel 100-499 tys.	Portfel 500 tys. - 1 mln zł	Milionerzy (portfel > 1m)
PORTFEL - AKTYWA TRADYCYJNE							
Polskie obligacje skarbowe	50,7	41,9	46,0	46,1	59,9	57,8	70,5
Lokaty w złotym	57,5	41,9	52,3	65,9	63,6	60,6	58,8
lokaty walutowe	20,8	12,4	18,5	19,1	28,30	12,1	35,3
Obligacje korporacyjne	9,7	5,7	4,2	7,0	12,2	36,3	35,2
Jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych	30,9	14,2	26,9	28,3	39,6	57,8	41,1
Polskie akcje (GPW/NC)	29,9	13,3	20,1	26,2	44,3	48,4	58,8
Akcje lub obligacje zagraniczne	26,1	15,2	18,5	21,2	35,3	42,4	70,5
PORTFEL - AKTYWA ALTERNATYWNE							
Nieruchomości	26,9	13,3	21,1	19,8	36,7	45,4	76,4
Kruszce	27,6	20,0	24,8	22,7	34,4	36,3	47,0
Dziela sztuki, kamienie szlachetne, przedmioty kolekcjonerskie	8,6	2,8	8,4	9,2	10,3	9,0	17,6
Instrumenty pochodne	6,8	0,9	5,2	2,8	11,3	21,2	11,7
Inwestycje na Foreksie	6,8	5,7	7,4	3,5	9,9	6,0	0,0
Kryptowaluty	21,5	14,2	24,8	19,8	22,1	27,2	23,5
PORTFEL - AKTYWA ZWIĄZANE Z PRZEDSIĘBIORCZOŚCIĄ							
Własna firma	9,1	1,9	6,8	5,6	13,6	12,1	47,0
Start-upy	2,5	3,8	0,5	0,0	3,7	6,0	17,6
PORTFEL - EDUKACJA							
Edukacja własna	29,4	22,9	28,6	31,2	33,0	24,2	29,4
Edukacja dzieci	13,1	9,5	9,0	11,3	17,0	18,2	35,3

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

INWESTORZY

TABELA 2.33. WARTOŚĆ AKTYWÓW INWESTORÓW A RODZAJ AKTYWÓW POSIADANYCH OBECNIE LUB W PRZESZŁOŚCI (%)

KOMENTARZ

Aktywa tradycyjne

Odzwierciedleniem dodatniej relacji między wartością portfeli a średnią liczbą aktywów jest obserwacja struktury tych portfeli. Na ogół wraz z wartością aktywów rośnie prawdopodobieństwo posiadania kolejnych rodzajów aktywów.

W grupie aktywów tradycyjnych polskie obligacje skarbowe ma prawie 60% osób z grup majątkowych 100-500 tys. zł, 0,5-1 mln zł i ponad 70% milionerów, ale tylko 41,9% osób z grupy majątkowej do 10 tys. zł (średnio zaś 50,7% wszystkich inwestorów). Spośród aktywów tradycyjnych 3 główne typy aktywów należących bezpośrednio lub pośrednio do rynku kapitałowego (akcje polskie, akcje i obligacje zagraniczne, jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych) znacznie częściej można spotkać w portfelach inwestorów z trzech najzamożniejszych grup, niż trzech grup inwestorów mających najchudsze portfele. Czwarty rodzaj tych aktywów – obligacje korporacyjne ma więcej niż co trzeci inwestor z grup majątkowych 0,5-1 mln zł i milionerów, ale jedynie mniej niż co piętnasty z grup mających portfele o najniższej wartości.

Specjalizacja portfeli i poszukiwanie dodatkowych stóp zwrotu odbywa się więc raczej w oparciu o aktywa tradycyjne niż alternatywne, za wyjątkiem nieruchomości i kruszców (vide struktura aktywów alternatywnych).

Aktywa alternatywne

W grupie aktywów alternatywnych poza popularnością wspomnianych nieruchomości i kruszców (która upodabnia te aktywa do tradycyjnych) na uwagę zasługuje także fakt, że milionerzy częściej niż pozostali inwestorzy posiadają aktywa „emocjonalne”: dzieła sztuki, kamienie szlachetne i przedmioty kolekcjonerskie (17,6% wobec 8,6% w całej grupie inwestorów). Trudny do jednoznacznej interpretacji jest fakt, że 21,2% inwestorów z grupy majątkowej 0,5-1 mln zł posiada (posiadało) instrumenty pochodne, podczas gdy w grupie bezpośrednio niższej (100 tys.-0,5 mln zł) takich inwestorów jest 11,3%, a w bezpośrednio wyższej (milionerzy) także mniej, bo 11,7%. Ciekawe, że poza niedoważoną pod tym względem najniższą grupą (do 10 tys. zł) kryptowaluty są również często spotykane w portfelach osób z pozostałych grup (od 19,8% w grupie majątkowej 50-99 tys. zł), do 27,2% w grupie mającej 0,5-1 mln zł.

Aktywa związane z przedsiębiorczością

Wcześniejsza obserwacja dotycząca tożsamości milionerów znajduje odzwierciedlenie w odsetku osób deklarujących posiadanie firmy – jest ich 47,0%, znacznie więcej niż w pozostałych grupach. Również inwestujących w start-upy (inwestycje na prywatnym rynku kapitałowym) znacznie częściej można spotkać właśnie w tej najbogatszej grupie (17,6%), niż w pozostałych (średnio 2,5% wszystkich inwestorów – siedem razy rzadziej niż wśród milionerów).

Aktywa związane z kapitałem ludzkim

Poszczególne grupy majątkowe w przybliżeniu równie często deklarują inwestowanie we własną edukację (od 22,9% w grupie poniżej 10 tys. zł do 33,0% w grupie 100- 499 tys. zł). W edukację swoich dzieci wyraźnie częściej inwestują już jednak bogatsi, a szczególnie milionerzy (35,3% milionerów wobec 13,1% w całej grupie inwestorów). (RM).

TABELA 2.33. WARTOŚĆ AKTYWÓW INWESTORÓW A RODZAJ AKTYWÓW POSIADANYCH OBECNIE LUB W PRZESZŁOŚCI (%)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

- 1) W 2024 r. obserwowano, że wraz z wartością portfela rośnie prawdopodobieństwo posiadania wielu aktywów z grupy tradycyjnych (obligacje skarbowe, akcje polskie, akcje i obligacje zagraniczne, jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych). Szczególnie częściej posiadają je inwestorzy z trzech najwyższych kohort. W 2023 r. było podobnie: te cztery główne rodzaje aktywów tradycyjnych występowały coraz częściej w coraz majątniejszych kohortach. Chociaż wyraźny skok występował wtedy już w trzeciej, a nie czwartej (2024 r.) kohorcie.
- 2) W 2024 r. obserwowano większe zainteresowanie obligacjami korporacyjnymi w dwóch najbogatszych kohortach, podobnie było w 2023 r.
- 3) W 2024 r. trzy najbogatsze kohorty częściej posiadały także dwa typy aktywów alternatywnych: nieruchomości i kryptowaluty. W 2023 r. podobnie było jedynie w przypadku nieruchomości, ponieważ kryptowaluty były znacznie bardziej podobnie rozłożone we wszystkich kohortach, a milionerzy mieli ich nawet relatywnie mniej. Być może ma to związek z faktem, że w 2023 r. w próbie średni wiek inwestorów był o blisko 5 lat niższy.
- 4) W 2024 r. zaobserwowano, że dzieła sztuki, kamienie szlachetne i przedmioty kolekcjonerskie częściej występują w portfelach milionerów. W 2023 r. również tak było.
- 5) W 2024 r. na instrumenty pochodne częściej wskazywali inwestorzy z trzech najbogatszych kohort. W 2023 r. było podobnie, chociaż wyraźnie częściej spotykało się te instrumenty w dwóch najwyższych kohortach.
- 6) W 2024 r. na posiadanie własnej firmy wskazywali znacznie częściej inwestorzy z trzech najwyższych grup, szczególnie milionerzy. W 2023 r. wyróżniali się pod tym względem jedynie milionerzy.
- 7) W 2024 r. inwestycje w start-upy były wyraźnie częste wśród milionerów, tak jak w 2023 r.
- 8) W 2024 r. na edukację dzieci wskazywali też znacznie częściej milionerzy, ale w 2023 r. nie obserwowano takiej wyjątkowości tej grupy. (RM)

INWESTORZY

TABELA 2.34. NAJLEPSZY FORMAT EDUKACJI SŁUŻĄCY ZDOBYCIU PRAKTYCZNEJ WIEDZY O INWESTOWANIU W OPINII INWESTORÓW

Format edukacji	Liczba wskazań - inwestorzy	% wskazań inwestorzy
Materiały edukacyjne on-line	228	32,7
Szkolenie on-line	184	26,3
Wymiana wiedzy w grupie inwestorów	84	12,0
Książki	82	11,7
Szkolenie offline (stacjonarne)	54	7,7
Konferencje	29	4,1
Studia podyplomowe	19	2,7
Inne – wolne odpowiedzi	17	2,4

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

Pytanie w badaniu brzmiało: „Jaki format edukacji inwestycyjnej uważasz za najlepszy do zdobycia praktycznej wiedzy inwestycyjnej? (Wskaż jedną odpowiedź)”

KOMENTARZ

Materiały i szkolenia on-line są dwiema formami edukacji inwestycyjnej najczęściej wskazywanymi przez inwestorów (łącznie prawie 60% wskazań). Na trzecim miejscu jest wymiana wiedzy w grupie inwestorów (12,0%) i książki (11,7%), a po nich szkolenia tradycyjne (off-line) (7,7%), konferencje i studia podyplomowe. Inwestorzy cenią więc wygodę: kanały edukacyjne on-line.

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

W 2024 r. wyniki ocen formatu edukacji są bardzo podobne do tych z 2023 r. Książki są na czwartym, a nie trzecim miejscu, przy 6 p.p. mniejszym odsetku wskazań. Konferencje nie były badane. (RM)

INWESTORZY

TABELA 2.35. WARTOŚĆ AKTYWÓW INWESTORÓW OPINIE NA TEMAT PROGRAMÓW PPK/IKE/IKZE (%)

	Cała próba	Portfel do 10 tys.	Portfel 10 -50 tys. zł	Portfel 50 -99 tys. zł	Portfel 100-499 tys.	Portfel 500 tys. - 1 mln zł	Milionerzy (portfel > 1m)
Warto, można mieć nieco wyższe dochody na emeryturze	37,4	39,0	41,2	32,6	38,7	24,2	35,3
Warto, można mieć znacznie wyższe dochody na emeryturze	29,0	24,8	21,7	32,6	33,0	36,4	41,2
Nie warto, lepiej inwestować samodzielnie	7,9	7,6	7,4	9,2	7,1	15,1	0,00
Nie warto, nie wiadomo jak zmieni się prawo	13,8	9,5	14,8	17,7	13,7	6,1	11,8
Nie warto, nie wiadomo co przyniesie przyszłość	4,4	3,8	6,9	3,5	2,4	9,1	5,9
Nie wiem co to jest	7,5	15,2	7,9	4,3	5,2	9,1	5,9

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

KOMENTARZ

Wiara w znacznie wyższe dochody emeryturze dzięki programom PPK/IKE/IKZE rośnie wraz z majątkiem (bez nieruchomości inwestycyjnej), nie dotyczy to jednak przekonania, że te dochody będą nieco tylko wyższe. (RM)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

W 2024 r. zaobserwowano, że wraz z wartością portfela rośnie wiara w znacznie wyższe dochody na emeryturze dzięki uczestnictwu w programach III filaru (PPK/IKE/IKZE). W 2023 r. nie obserwowano jednak takiej prawidłowości. Różnica w wynikach z dwóch lat może być związana z faktem, że wtedy w pytaniu uwzględniano tylko jeden z tych programów – PPK, a nie dołączono do niego IKE/IKZE. (RM)

NIEINWESTUJĄCY

CECHY, ZACHOWANIA, POSTAWY, PORTFELE,
OCZEKIWANIA, OPINIE

3.1 POWODY NIEINWESTOWANIA

Choć badanie i podsumowujący jego wyniki raport skupia się na analizie polskich inwestorów, to do wzięcia udziału w badaniu zostały zaproszone także osoby nieinwestujące. Już samo wzięcie udziału w badaniu przez tę grupę pozwala na przyjęcie założenia, że prawdopodobnie są to osoby interesujące się rynkami finansowymi i inwestowaniem, być może planujące w niedalekiej przyszłości podjęcie swoich pierwszych decyzji inwestycyjnych.

Nieinwestujących zapytaliśmy o powody, dla których nie inwestują, a także o czynniki, które mogłyby wpłynąć na podjęcie przez nich pierwszej decyzji inwestycyjnej. (AW)

TABELA 3.1. POWODY NIEINWESTOWANIA WSKAZYWANE PRZEZ NIEINWESTUJĄCYCH (MOŻLIWE NAJWYŻEJ 3 WSKAZANIA)

Powody nieinwestowania	Liczba wskazań	% wskazań
Nie mam wiedzy	293	50,9
Nie mam pieniędzy	396	68,8
Boję się stracić	184	32,0
Boję się decydować	125	21,7
Nie mam czasu	85	14,7
Robi to partner	14	2,4
Robi to ktoś inny	5	0,8

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

Pytanie w ankiecie brzmiało: "Dlaczego nie inwestujesz? (Wskaż maksymalnie 3 odpowiedzi)"

KOMENTARZ

W pytaniu o powody nieinwestowania respondenci mogli wybrać aż trzy główne bariery, stąd udziały procentowe nie sumują się do 100. Najczęściej wskazywanym powodem nieinwestowania okazał się być brak odpowiednich środków finansowych. Ten problem zadeklarowało aż 69% respondentów. Drugą wskazywaną przez badane osoby barierą jest brak wiedzy – tak deklarowała nieco ponad połowa respondentów (51%). Na dwóch kolejnych miejscach znajdziemy przeszkody o charakterze psychologicznym: strach przed stratą, który u 32% nieinwestujących ankietowanych jest na tyle silny, że powstrzymuje ich przed inwestowaniem, a także niepokój i dyskomfort towarzyszące podejmowaniu decyzji – jest to szczególnie istotne dla 22% badanych. Mniejsze znaczenie ma brak czasu, chociaż i na tę przeszkodę wskazywało około 15% respondentów. Marginalne znaczenie mają przypadki, gdy ktoś nie inwestuje, ponieważ robi to w jego otoczeniu – za niego – ktoś inny (np. partner/ka). (AW)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

- 1) latach W 2024 i 2023 zarówno kolejność, jak i odsetki wskazań na poszczególne powody nieinwestowania były do siebie podobne.
- 2) Główna różnica między tymi latami dotyczy oceny znaczenia braku wiedzy. W 2023 r. był to najważniejszy powód nieinwestowania (71,3% wskazań), a w 2024 r. jest on na drugim miejscu, za brakiem pieniędzy (wg 68,8%, najważniejszy powód w 2024 r.).
- 3) Powód nieinwestowania, którym jest obawa przed decydowaniem („boję się decydować”) jest w obu latach wskazany jako czwarty w kolejności, ale w późniejszym badaniu przez mniejszy odsetek nieinwestujących (różnica 10 p.p.) (RM)

TABELA 3.2. OCENA WAŻNOŚCI CELÓW INWESTOWANIA WEDŁUG NIEINWESTUJĄCYCH (W NAWIASIE KOLEJNOŚĆ, OCENY NA SKALI 1-5)

Cele inwestowania	Ważność
Spokój o sytuację finansową na emeryturze	4,02 (1)
Spokój o sytuację finansową w niedalekiej przyszłości	3,91 (2)
Ochrona przed inflacją	3,90 (3)
Zwiększenie liczby źródeł przychodu	3,76 (4)
Wyższy status materialny	3,63 (5)
Nauczenie się nowych umiejętności	3,60 (6)
Spokój o sytuację finansową dzieci w dorosłości	3,56 (7)
Przyjemne zajęcie	3,10 (8)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

Pytanie w ankiecie skierowane do nieinwestujących brzmiało: "Jak ocenil(a)byś znaczenie wymienionych poniżej celów inwestowania? Oceń w skali 1-5 (1 - zupełnie nie, 5 - zdecydowanie tak)". Osoby nie inwestujące nie były pytane o dywersyfikację portfela, a pytanie w ankiecie brzmiało nieco inaczej: "Jak ocenil(a)byś znaczenie wymienionych poniżej celów inwestowania? Oceń w skali 1-5 (1 - bardzo małe znaczenie, 5 - bardzo duże znaczenie)"

KOMENTARZ

Trzy najważniejsze motywy inwestowania w opinii nieinwestujących dotyczą sytuacji finansowej, zarówno bliższej (niedaleka przyszłość), jak i dalszej (emerytura), a także ochrony przed inflacją. Dwa cele o charakterze majątkowym (zwiększenie liczby źródeł przychodu i wyższy status materialny) są w środku tej klasyfikacji. Podobnie jak dążenie do osiągnięcia wyższego statusu materialnego oceniana jest chęć nauczenia się nowych umiejętności i zapewnienie sytuacji finansowej dzieci w dorosłości. Na samym końcu, daleko za wszystkimi innymi motywami, znalazła się ocena, że inwestowanie to przyjemne zajęcie. (RM).

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

- 1) W 2024 r. kolejność możliwych celów inwestowania różni się nieco od wskazanych w 2023 r. Prawie wszystkie oceny są niższe niż w poprzednim badaniu, poza troską o sytuację dzieci w dorosłości (podobne oceny, ale równie niskie miejsce w obu badaniach).
- 2) Nauczenie się nowych umiejętności było na pierwszym miejscu w 2023 r. (razem z troską o sytuację finansową na emeryturze, oba motywy miały oceny 4,31), a w 2024 r. motyw ten jest jednym z ostatnich (szóste miejsce).
- 3) Spokój o sytuację finansową w niedalekiej przyszłości jest w 2024 r. na drugim miejscu, a w 2023 r. był piąty, chociaż średnia jego ocena była wtedy wyższa (średnie: 2024 r. - 3,91, 2023 r. - 4,15). (RM)

TABELA 3.3. TOLERANCJA RYZYKA INWESTYCYJNEGO DEKLAROWANA PRZEZ NIEINWESTUJĄCYCH

Stwierdzenie	% odpowiedzi
Żadnej straty nie akceptuję	48,6
Jestem w stanie zaakceptować niewielką stratę, ale wolał(a)bym jej uniknąć	42,6
Jestem w stanie zaakceptować większą stratę, jeśli potencjalny zysk może być znaczny	7,4
Akceptuję duże straty, gdy wiem, że inwestycja może przynieść duże zyski	1,2

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

Pytanie w ankiecie skierowane do nieinwestujących brzmiało: *“Które sformułowanie najlepiej opisuje Twój stosunek do ryzyka w inwestowaniu? (Wskaż jedną odpowiedź)”*. Prezentowane odpowiedzi zgodnie z treścią zamieszczona w tabeli.

KOMENTARZ

Aż 90% nieinwestujących nie akceptuje żadnej straty albo jedynie niewielką (49% nie akceptuje żadnej straty, 43% akceptuje jedynie niewielką stratę). Nie dziwi więc, że strach przed stratą jest jedną z ważniejszych barier powstrzymujących przed podjęciem pierwszej decyzji inwestycyjnej. Wśród nieinwestujących jedynie 7% ankietowanych cechuje się umiarkowaną skłonnością do ryzyka (są skłonni zaakceptować większą stratę, jeśli potencjalny zysk może być znaczny). Najrzadszą postawą wobec ryzyka jest wysoki poziom akceptacji straty. Wśród nieinwestujących takie podejście mają jedynie pojedyncze jednostki (nieco ponad 1%). (AW)

Jak sygnalizowaliśmy relacja między skłonnością do ryzyka byciem inwestorem lub nie jest złożona. W pewnym stopniu wynika ona z czynników osobowościowych. Dlatego też poziom podejmowanego ryzyka powinien być dopasowany zarówno do takich preferencji osobistych (osobowościowych), ale też do sytuacji majątkowej, tak aby nie powodować niewłaściwego, zbyt dużego narażenia inwestorów na skutki nieodpowiedniego dla nich poziomu ryzyka, w tym skutki psychologiczne i majątkowe. (RM)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

W 2024 r. i w 2023 r. użyto innych pytań do pomiaru skłonności do ryzyka inwestycyjnego.

1) Zmiana sposobu pytania mogła spowodować, że w 2024 r. znacznie więcej jest osób deklarujących brak tolerancji ryzyka. Wskazało tak 48,6% nieinwestujących w 2024 r., podczas gdy odpowiedź analogiczną rok wcześniej („W ogóle nie akceptuję ryzyka”) wskazało wtedy zaledwie 4% badanych.

2) W 2023 r. aż 73,0% osób wskazało odpowiedź „Czasem dopuszczam niewielkie ryzyko, ale na ogół staram się go unikać”. W 2024 r. doprecyzowano pytanie i przedstawiono je w kategoriach tylko finansowych, co mogło spowodować przesunięcie ocen w kierunku skrajnym – braku akceptacji ryzyka.

3) W 2023 r. 19,5% osób wskazało odpowiedź „dosyć często podejmuję ryzyko”, a jego odpowiednik w 2024 r. wskazało jedynie 7,4% badanych. I w tym przypadku znaczenie miał raczej sposób zadania pytania.

4) Pytanie wskazujące na dużą tolerancję ryzyka w obu latach wybrało mało nieinwestujących (w 2024 r. 1,2%, a w 2023 r. 3,4%, przy czym brzmiało ono wtedy „akceptuję wysoki poziom ryzyka”). (RM)

TABELA 3.4. SAMOOCENA POSIADANEJ WIEDZY PRZEZ NIEINWESTUJĄCYCH (%)

Stwierdzenia	% wskazań
Nie mam w ogóle takiej wiedzy (1)	29,9
Moja wiedza jest mała (2)	37,3
Moja wiedza jest przeciętna (3)	29,9
Moja wiedza jest znaczna (4)	2,2
Moja wiedza jest profesjonalna (5)	0,5

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

Uwaga: proszono o wskazanie 1 odpowiedzi.

KOMENTARZ

Wśród nieinwestujących poziom wiedzy jest oceniany jako niski. Tylko 2,7% z nich ma wiedzę większą niż przeciętna. Najpopularniejszą odpowiedzią osób nieinwestujących (37,3% wskazań) była “moja wiedza jest bardzo mała”). Taki sam odsetek nieinwestujących – 29,9% nie ma żadnej wiedzy lub ma wiedzę przeciętną. (PK)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

- 1) W 2024 r. znacznie mniej osób wskazało na posiadanie małej wiedzy (o 21 p.p. mniej w porównaniu z 2023 r.). Osoby z tej grupy przesunęły się w 2024 r. w obu kierunkach: o 9 p.p. wzrósł odsetek wskazujących na brak wiedzy i o 13 p.p. więcej jest wskazujących na wiedzę przeciętną.
- 2) Odsetek osób oceniających posiadanie znacznej wiedzy był w 2024 r. równie mały jak w 2023 r., podobnie było w przypadku wskazań posiadania wiedzy profesjonalnej. (RM)

TABELA 3.5. CZYNNIKI MOGĄCE SKŁONIĆ NIEINWESTUJĄCYCH DO PODJĘCIA PIERWSZEJ DECYZJI INWESTYCYJNEJ

Czynniki	Liczba wskazań	% wskazań
Niska kwota inwestycji	368	64,0
Zrozumiałe informacje	244	42,4
Zaufana marka instytucji	175	30,4
Praktyczne szkolenie	133	23,1
Konsultacja eksperta	121	21,0
Grupa dyskusyjna	48	8,3
Porada znajomego	48	8,3
Inna	35	6,0

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

Pytanie w ankiecie skierowane do nieinwestujących brzmiało: "Co mogłoby Cię skłonić do podjęcia pierwszej decyzji inwestycyjnej? (wskaz maksymalnie 3 odpowiedzi)"

KOMENTARZ

Nieinwestujący respondenci zapytani o czynniki, które skłoniłyby ich do podjęcia pierwszej decyzji inwestycyjnej, najczęściej wskazywali niską wymaganą kwotę inwestycji. Odpowiedziało tak aż 64% respondentów z tej grupy. Ściśle koresponduje to ze wskazaniami z wcześniejszego pytania, gdzie podobny odsetek badanych widział największą barierę utrudniającą inwestowanie w niewystarczających środkach finansowych. Drugim czynnikiem ułatwiającym rozpoczęcie inwestowania są według respondentów zrozumiałe informacje (42% wskazań). Te odpowiedzi również są spójne z postrzeganiem braku wiedzy jako istotnej bariery. Nieinwestujący zdają sobie sprawę ze znaczenia wiedzy w inwestowaniu – 23% zadeklarowało, że udział w praktycznym szkoleniu ułatwiłby podjęcie pierwszej decyzji inwestycyjnej, a 21% poczułoby się zmotywowanymi do inwestowania po konsultacji z ekspertem. Nieformalne sposoby zdobywania wiedzy finansowej, gdzie nie mamy gwarancji profesjonalizmu doradzających – porada znajomego czy grupa dyskusyjna – nie mają porównywalnego charakteru motywacyjnego. Warto też wspomnieć o ważnym czynniku, wskazanym przez 30% badanych, jakim jest zaufana marka instytucji. Można się domyślać, że reputacja instytucji, której powierzamy nasze środki finansowe, w pewnym stopniu łagodzi odczuwany strach przed stratą i ogólnie inwestowaniem. (AW)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

- 1) W 2024 r. wyniki różnią się dosyć znacznie od tych z 2023 r.
- 2) Najważniejszy z czynników w 2024 r. – niska kwota, był w 2023 r. trzeci, z 10 p.p. mniejszym odsetkiem wskazań.
- 3) Na zrozumiałe informacje, które były na pierwszym miejscu w 2023 r. wskazywało wtedy aż o 25 p.p. więcej nieinwestujących.
- 4) Zaufana marka była na piątym miejscu w 2023 r., chociaż miała niemal identyczny odsetek wskazań, jak w 2024 r.
- 5) Praktyczne szkolenie miało w 2023 r. aż o 30 p.p. więcej wskazań.
- 6) Konsultacja eksperta, która jest w porównaniu z innymi czynnikami mało ważna w 2024 r., rok wcześniej była wskazywana aż przez 40 p.p. badanych więcej i była na drugim miejscu wśród wszystkich.
- 7) Grupa dyskusyjna i porada znajomego były wskazywane relatywnie rzadko w obu latach. (RM)

TABELA 3.6. WSKAZANE PRZEZ NIEINWESTUJĄCYCH FORMY REALIZACJI INWESTYCJI, KTÓRE WYBRALIBY W CELU PIERWSZEGO ZAKUPU AKTYWÓW

Forma inwestowania	% wskazań
Samodzielne nabywanie	54,0
Poprzez fundusze typu ETF (Exchange Traded Funds)	9,7
Odpowiednie fundusze inwestycyjne	33,3
IKE/IKZE	14,0
PPK	17,3
Inne	0,3

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

Pytanie w ankiecie skierowane do nieinwestujących brzmiało: "Którą z form inwestowania w przedmioty inwestycji wskazane w poprzednim pytaniu wybrał(a)byś w celu dodania tej inwestycji do swojego portfela? (Wskaż wszystkie właściwe odpowiedzi)"

KOMENTARZ

Najważniejszą formą inwestowania, którą nieinwestujący wybraliby do zakupu inwestycji, jest samodzielne ich nabywanie (nieco ponad połowa wskazań), a dalej zakup jednostek funduszy inwestycyjnych (33,3%). W przybliżeniu, co szósty nieinwestujący wskazał na IKE/IKZE i PPK. Najbardziej zaskakuje niewielki odsetek wskazań ETF (znacznie bardziej docenionych w ubiegłorocznym badaniu i – jak się wydaje – jest to forma ciesząca się coraz większym zainteresowaniem na rynku). Być może ta niska ocena, jak i wiele rozbieżności w porównaniu z ubiegłorocznym badaniem, wynika z niepewności nieinwestujących co do specyfiki tych rozwiązań. (RM)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

- 1) W 2024 r. wskazania różnią się dosyć znacznie od tych z 2023 r.
- 2) Samodzielne kupowanie było i jest najważniejszą z form nabycia inwestycji, a dalej w obu latach często wskazywano odpowiednie fundusze inwestycyjne.
- 3) W 2024 r. znacznie mniej osób niż w 2023 r. wskazało ETF (o 16 p.p.), co zaskakuje, podobnie jak mniejszy odsetek osób wskazujących na IKE/IKZE w 2024 r.
- 4) Podobny odsetek wskazań w obu latach padł na PPK. (RM)

TABELA 3.7. NAJLEPSZY FORMAT EDUKACJI SŁUŻĄCY ZDOBYCIU PRAKTYCZNEJ WIEDZY O INWESTOWANIU W OPINII NIEINWESTUJĄCYCH (JEDEN WYBÓR DOPUSZCZALNY)

Format edukacji	Liczba wskazań	% wskazań
Materiały edukacyjne on-line	108	18,8
Szkolenie on-line	139	24,1
Wymiana wiedzy w grupie inwestorów	81	14,0
Książki	66	11,4
Szkolenie offline (stacjonarne)	117	20,3
Konferencje	26	4,5
Studia podyplomowe	37	6,4
Inne – wolne odpowiedzi	2	0,2

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

Pytanie w ankiecie skierowane do nieinwestujących brzmiało: "Jaki format edukacji inwestycyjnej uważasz za najlepszy do zdobycia praktycznej wiedzy inwestycyjnej? (Wskaż jedną odpowiedź)"

KOMENTARZ

Nieinwestujący cenią internetowy kanał zdobywania kompetencji (wiedzy) inwestycyjnej: szkolenia on-line (24,1%) i materiały on-line (18,8%) znalazły się na dwóch pierwszych miejscach. Dalej są szkolenia stacjonarne i wymiana informacji w grupie oraz książki. Listę tę zamykają studia podyplomowe i konferencje. Wyniki tego pytania należy przyjmować z ostrożnością, bo w poleceniu proszono o wskazanie tylko jednej formy, co mogło zawyżać znacznie najczęściej wskazywanych i zaniżać znaczenie najrzadziej wybieranych form. (PK)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

- 1) W 2024 r. najczęściej wskazywanym formatem edukacji jest szkolenie on-line, ale z 7 p.p. wskazań mniej niż w 2023 r.
- 2) W 2024 r. na drugim miejscu są szkolenia stacjonarne (off-line), które były na 4. miejscu w 2023 r., z 6 p.p. mniejszym odsetkiem wskazań
- 3) Materiały edukacyjne on-line są w 2024 r. trzecie, a były drugie w 2023 r. i obecnie mają 6 p.p. wskazań mniej.
- 2) Pozostałe metody edukacji w 2024 r. uzyskały dosyć podobny odsetek wskazań i na liście znalazły się wtedy na podobnych miejscach co w 2023 r.
- 3) Konferencje w 2023 r. nie badano. (RM)

TABELA 3.8. AKTYWA, KTÓRE NIEINWESTUJĄCY MOGLIBY WYBRAĆ JAKO PIERWSZE PRZEDMIOTY INWESTYCJI (%)

Aktywa	% wskazań
AKTYWA TRADYCYJNE	
Obligacje skarbowe	34,7
Lokaty w złotym	25,5
Lokaty walutowe	13,7
Obligacje korporacyjne	3,8
Jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych	6,7
Akcje lub obligacje zagraniczne	5,5
Akcje polskie (GPW/NC)	6,7
AKTYWA ALTERNATYWNE	
Nieruchomości	17,3
Kruszce	21,2
Inwestycje na Foreksie	3,8
Instrumenty pochodne	1,5
Surowce	6,2
Kryptowaluty	8,5
Dzieła sztuki, kamienie szlachetne, przedmioty kolekcjonerskie	4,5
AKTYWA ZWIĄZANE Z PRZEDSIĘBIORCZOŚCIĄ	
Własna firma	6,9
Start-upy	1,7
EDUKACJA (KAPITAŁ LUDZKI)	
Edukacja własna	16,5
Edukacja dzieci	8,5
Inne	0,1

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

Pytanie w ankiecie skierowane do nieinwestujących brzmiało: "Które przedmioty inwestycji (nie posiadane jeszcze) był(a)byś skłonny(a) w pierwszej kolejności DODAC do posiadanego już portfela inwestycyjnego? (Wskaż wszystkie właściwe odpowiedzi)"

Uwaga: nagłówki rodzajów aktywów zostały dodane jedynie w celu analizy, nie występowały w narzędziu badawczym

TABELA 3.8. AKTYWA, KTÓRE NIEINWESTUJĄCY MOGLIBY WYBRAĆ JAKO PIERWSZE PRZEDMIOTY INWESTYCJI (%)

KOMENTARZ

Nieinwestujący wskazali na mało aktywów. Dwa najważniejsze wśród aktywów tradycyjnych to obligacje skarbowe (1/3 wskazań) i lokaty złotowe (1/4 wskazań). Poza lokatami walutowymi (1/7 wskazań) inne aktywa tradycyjne, w tym akcje, obligacje korporacyjne, jednostki funduszy nie zostały wskazane przez nieinwestujących.

Spośród aktywów alternatywnych największe zainteresowanie nieinwestujących dotyczy kruszców (co piąty badany) i nieruchomości (co szósty badany). Inne aktywa wskazywano rzadko.

Niewiele osób wybierało także aktywa związane z przedsiębiorczością.

Co szósty nieinwestujący wskazał na własną edukację. (RM)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

- 1) W 2023 r. nieinwestujący wskazywali na znacznie więcej aktywów.
- 2) W grupie aktywów tradycyjnych obligacje korporacyjne były wybierane znacznie częściej niż lokaty.
- 3) Znaczną różnicą jest to, że w 2023 r. najczęściej wskazywanym aktywem były kruszce (blisko 2/3 wskazań), więcej było również wyborów kryptowalut. Był to prawdopodobnie skutek innej struktury próby.
- 4) W 2023 r. bardzo często wskazywano na własną firmę (1/3 wskazań), znacznie częściej niż w 2024 r. (RM)

TABELA 3.9. OCENA MOŻLIWOŚCI OCHRONY PRZED INFLACJĄ DZIĘKI POSIADANIU/ZAKUPOWI RÓŻNYCH KLAS AKTYWÓW W OCENIE NIEINWESTUJĄCYCH (MOŻLIWA DOWOLNA LICZBA WSKAZAŃ) (%)

Aktywa	% wskazań
Nieruchomości	48,3
Kruszce	41,3
Obligacje skarbowe	37,9
Lokaty w złotym	17,9
Dzieła sztuki, kamienie szlachetne, przedmioty kolekcjonerskie	17,2
Lokaty walutowe	16,3
Surowce	13,0
Kryptowaluty	10,6
Akcje lub obligacje zagraniczne	8,8
Własna firma	8,3
Jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych	7,3
Akcje polskie (GPW/NC)	5,7
Obligacje korporacyjne	4,8
Inwestycje na Foreksie	2,6
Start-upy	1,9
Instrumenty pochodne	1,5

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

Pytanie w ankiecie skierowane do nieinwestujących brzmiało: "Które aktywa według Ciebie pozwolą na najlepsze zabezpieczenie się przed skutkami inflacji? (Wskaż te, które według Ciebie najlepiej się do tego nadają)"

KOMENTARZ

Nieinwestujący jako trzy rodzaje aktywów, które mogą chronić przed inflacją, wskazali: nieruchomości (48,1%), kruszce (41,3%) i obligacje skarbowe (37,9%). Inne aktywa są już wskazywane przez nie więcej niż 1/6 osób. (RM)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

- 1) W 2023 r. nieinwestujący wskazywali na znacznie więcej aktywów niż w 2024 r. Czołówka tej listy (3 pozycje) była podobna, chociaż kruszce i nieruchomości były wskazywane częściej.
- 2) Częściej także wskazywano w 2023 r. na inne aktywa alternatywne: surowce – 1/3 wskazań, aktywa emocjonalne (dzieła sztuki, przedmioty kolekcjonerskie) – 1/5 wskazań.
- 3) Mimo, że większość aktywów była w 2023 r. wskazywana znacznie częściej niż w 2024 r., to znaczącym wyjątkiem były lokaty złote, na które wtedy wskazało jedynie 5,4% nieinwestujących, podczas gdy w 2024 r. jest to 17,9%. Być może takie korzystniejsze postrzeganie lokat można przypisać niższej inflacji i wzrostowi realnych stóp procentowych, które uczyniły lokaty znacznie atrakcyjniejszymi aktywami w oczach nieinwestujących. (RM)

TABELA 3.10. PREFEROWANE, POJEDYNCZE ŹRÓDŁO INFORMACJI NA TEMAT INWESTOWANIA W OPINII NIEINWESTUJĄCYCH

Źródło informacji	Liczba wskazań	% wskazań
Portal specjalistyczny, branżowy	167	29,0
Ogólny portal informacyjny	118	20,5
Informacja od doradcy	99	17,2
Grupa dyskusyjna	74	12,8
Portal instytucji oferującej inwestycje	63	10,9
Szybkie newsy, np. na Twitterze/X	9	1,6
Blog/vlog znanego inwestora lub eksperta	33	5,7
Inne : opisać	9	2,0

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

Pytanie w ankiecie skierowane do nieinwestujących brzmiało: "Jaki typ źródeł informacji na temat inwestowania jest dla Ciebie najbardziej odpowiedni? (Wskaż jedną odpowiedź)"

Uwaga: W pozycji inne nieinwestujący wymienili: mentor, polecenie znajomego, Youtube, własna wiedza, doświadczenie, przystępne i przydatne dla laika, własne doświadczenie, żadne

KOMENTARZ

Nieinwestujący oceniający jedno, najlepsze źródło informacji wskazywali najpierw źródła internetowe: portal specjalistyczny (29,0%) oraz ogólny portal informacyjny (20,5%). Te dwa wskazania były więc wybierane przez prawie połowę osób, a można jeszcze do podobnego źródła zaliczyć portal instytucji oferującej inwestycje (10,9%), chociaż pewnie takie informacje są bardziej wyselekcjonowane. Dalej znajdują się informacje od doradcy (17,2%) i grupa dyskusyjna (12,8%). Rzadko wskazania na najważniejsze źródło padały na bogli/vlogi znanych inwestorów lub ekspertów (5,7%) i szybkie informacje np. z Twittera/X (1,6%). Jednak sposób zadania tego pytania może zaniżyć znaczenie niektórych źródeł, bo proszono o wskazanie jedynie jednego źródła. (RM)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

Wyniki w 2024 r. znacznie różnią się od tych z 2023 r.

- 1) Największa różnica dotyczy bloga/vloga inwestora lub eksperta, który w 2024 r. roku jest wskazywany przez jedynie 5,7% nieinwestujących, a w 2023 r. wskazało nań aż 33,6% osób. Być może taką dramatyczną różnicę przypisać można różnicom źródeł, z których uczestnicy badania dowiedzieli się o nim.
- 2) Będący na pierwszym miejscu w 2024 r. portal specjalistyczny, branżowy był w 2023 r. dopiero trzeci, z 7 p.p. mniejszym odsetkiem wskazań.
- 3) Ogólny portal informacyjny, który jest drugi w 2024 r., był w 2023 r. dopiero na piątym miejscu, z aż 17 p.p. mniejszym odsetkiem wskazań.
- 4) Informacja od doradcy, która jest na trzecim miejscu w 2024 r., w 2023 r. była druga na liście, z 11 p.p. więcej wskazań.
- 5) Grupa dyskusyjna w 2024 r. jest na tym samym – czwartym miejscu co w 2023 r., ale z większym odsetkiem wskazań (o 8 p.p.)
- 6) Szybkie newsy (np. Twitter/X) były w obu latach wskazywane jako relatywnie rzadko jako najważniejsze źródło informacji. (RM)

INWESTORZY I NIEINWESTUJĄCY PORÓWNANIE

INWESTORZY I NIEINWESTUJĄCY

TABELA 4.1. PORÓWNANIE INWESTORÓW I NIEINWESTUJĄCYCH:
DOCHÓD NETTO W GOSPODARSTWIE DOMOWYM (TYS. ZŁ)

	Cała próba	Inwestorzy	Nieinwestujący
Liczba osób	1272	697	576
Dochód gospodarstwa domowego (w tys. zł)	13,0	15,3	10,2

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

KOMENTARZ

Inwestorzy mają średnio o 50% wyższe dochody netto w gospodarstwie domowym (15,3 tys. zł) niż nieinwestujący (10,2 tys. zł). (RM)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

W obu latach różnice dochodów inwestorów i nieinwestujących są podobne i wynoszą ok. 5 tys. zł (w 2024 r. różnica wynosi 5,1 tys. zł, a w 2023 r. było to 4,9 tys. zł). (RM)

INWESTORZY I NIEINWESTUJĄCY

TABELA 4.2. PORÓWNANIE INWESTORÓW I NIEINWESTUJĄCYCH:
DANE DEMOGRAFICZNE

	Cała próba	Inwestorzy	Nieinwestujący
Wiek (lata)	43,5	41,3	46,0
Płeć (odsetek kobiet), %	55,1	50,7	60,3
Miejsce zamieszkania (odsetek osób ze wsi), %	18,0	15,0	21,0
Miejsce zamieszkania (odsetek osób z miast do 50 tys. mieszkańców), %	20,4	18,0	23,0
Miejsce zamieszkania (odsetek osób z miast od 50 tys. do 100 tys. mieszkańców), %	12,7	12,9	12,5
Miejsce zamieszkania (odsetek osób z miast od 100 tys. do 500 tys. mieszkańców), %	22,1	21,8	22,4
Miejsce zamieszkania (odsetek osób z miast od 500 tys. 1 mln mieszkańców), %	13,9	15,9	11,5
Miejsce zamieszkania (odsetek osób z miast powyżej 1 mln), %	13,0	16,2	9,2

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

KOMENTARZ

Inwestorzy w porównaniu z nieinwestującymi są średnio o 5 lat młodsi, częściej są to mężczyźni. Inwestorzy rzadziej mieszkają na wsi i w małych miastach (do 50 tys. mieszkańców), a częściej w dużych miastach (powyżej 500 tys. mieszkańców) (RM).

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

- 1) W obu latach nieinwestujący są nieco starsi niż inwestorzy, ale w 2024 r. różnica ta jest znacznie większa, ponieważ wynosi średnio 4,7 lat, podczas gdy w 2023 r. było to tylko 0,2 roku.
- 2) W 2024 r. obie grupy są starsze: inwestorzy średnio o 3,5 roku, a nieinwestujący aż o 8 lat (w 2023 średnie tych dwóch grup wynosiły: 37,8 i 37,9 lat).
- 3) W 2024 r. proporcje kobiet i mężczyzn odwróciły się: w 2024 r. kobiet jest więcej niż mężczyzn o blisko 10 p.p., zaś w 2023 r. było o 15 p.p. więcej mężczyzn.
- 4) W 2024 r. podobnie jak rok wcześniej inwestorzy częściej niż nieinwestujący mieszkają w większych miastach, a rzadziej na wsi i w małych miastach, przy czym różnica ta zmniejszyła się, np. w największych miastach żyje o 7 p.p. inwestorów więcej, a w 2023 r. było to o 11 p.p. więcej. (RM)

INWESTORZY I NIEINWESTUJĄCY

TABELA 4.3. PORÓWNANIE INWESTORÓW I NIEINWESTUJĄCYCH: WYKSZTAŁCENIE (POZIOM I KIERUNEK) (%)

	Cała próba	Inwestorzy	Nieinwestujący
POZIOM			
Wykształcenie wyższe	56,0	71,0	37,9
Wykształcenie średnie	41,6	27,8	58,2
Wykształcenie podstawowe	2,4	11	3,8
KIERUNEK			
Wykształcenie ekonomiczne	21,4	26,4	15,4
Wykształcenie humanistyczne	18,7	19,0	18,2
Wykształcenie techniczne	30,8	32,4	28,8
Wykształcenie inne specjalistyczne	13,8	13,1	14,7
Wykształcenie ogólne	14,9	8,7	22,5

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

KOMENTARZ

Inwestorzy znacznie częściej mają wykształcenie wyższe (71,0%) niż nieinwestujący (37,9%). Inwestorzy częściej mają też wykształcenie ekonomiczne (26,4% wobec 15,4% nieinwestujących) i tylko nieco częściej techniczne (32,4% wobec 28,8%), ale rzadziej ogólne (8,7% wobec 22,5%). (RM)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

- 1) W 2024 r., tak samo jak rok wcześniej inwestorzy są lepiej wykształceni niż nieinwestujący, chociaż różnica pogłębiła się. Np. w 2024 r. wśród inwestorów jest 71% osób z wykształceniem wyższym, czyli o 34 p.p. więcej niż wśród nieinwestujących, podczas gdy w 2023 różnica wynosiła 18 p.p. (znacznie większy odsetek nieinwestujących miał wyższe wykształcenie).
- 2) W 2024 w porównaniu z 2023 r. główna różnica pod względem kierunku wykształcenia wynika z większej reprezentacji kobiet w próbie. Wśród inwestorów i nieinwestujących mniej jest więc osób mających wykształcenie techniczne.
- 3) W obu latach podobny jest w obu grupach udział osób z wykształceniem ekonomicznym, a większy w 2024 r. udział osób z wykształceniem humanistycznym. (RM)

INWESTORZY I NIEINWESTUJĄCY

TABELA 4.4. PORÓWNANIE INWESTORÓW I NIEINWESTUJĄCYCH:
ZAWÓD I STATUS ZAWODOWY (%)

	Cała próba	Inwestorzy	Nieinwestujący
Przedsiębiorca, właściciel firmy	8,2	11,0	4,8
Wolny zawód	6,3	5,9	6,8
Pracownik wyższego lub średniego szczebla	31,8	41,3	20,3
Pracownik niższego szczebla	30,5	26,8	35,0
Emeryt/rencista	14,8	10,2	20,3
Nie pracuje, ponieważ uczy się, studiuje	1,6	1,7	1,6
Bezrobotny	6,7	3,0	11,1

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

KOMENTARZ

Inwestorzy częściej w porównaniu z nieinwestującymi są przedsiębiorcami i właścicielami firm (11,0% wobec 4,8%), pracownikami wyższego szczebla (kierownicy, menedżerowie: 41,3% wobec 20,3%). Rzadziej inwestorzy są pracownikami niższego szczebla (26,8% wobec 35,0%), emerytami/ rencistami (10,2% wobec 20,3%) i bezrobotnymi (3,0% wobec 11,1%). (RM)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

- 1) W 2024 r. tak jak w 2023 r. wśród inwestorów w porównaniu z nieinwestującymi więcej jest osób zajmujących średnie i wyższe szczeble struktur organizacji (w 2024 r. aż o 21 p.p., a w 2023 r. różnica wynosiła 12 p.p.), mniej zaś osób z najniższych szczebli (podobna różnica w p.p.).
- 2) W 2024 r. w obu grupach mniej jest przedsiębiorców i właścicieli firm.
- 3) Ważną różnicą jest to, że w 2024 r. znacznie więcej jest w próbie emerytów i rencistów, w obu grupach, ale zwiększyła się szczególnie ich reprezentacja wśród nieinwestujących (z 4% do 20%).
- 4) Zmniejszyła się w to miejsce reprezentacja uczących się i studentów (w obu grupach ok. 8%). Wyjaśnia to więc również o prawie 5 lat wyższy średni wiek uczestników badania w 2024 r. (RM)

INWESTORZY I NIEINWESTUJĄCY

TABELA 4.5. PORÓWNANIE INWESTORÓW I NIEINWESTUJĄCYCH: LICZBA DZIECI (%)

	Cała próba	Inwestorzy	Nieinwestujący
Brak dzieci	40,7	43,5	37,4
1 dziecko	25,9	26,0	25,7
2 dziecko	25,5	25,2	25,7
3 dzieci	6,4	4,2	9,0
4 dzieci i więcej	1,6	1,1	2,1

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

KOMENTARZ

Inwestorzy nieco częściej niż nieinwestujący nie mają dzieci (43,5% wobec 37,4%), a jeśli je mają to raczej mniej niż nieinwestujący (4,2% ma 3 dzieci wobec 9,0%; 1,1% ma co najmniej czwórkę wobec 2,1%). (RM)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

W 2024 r. zarówno wśród inwestorów, jak i nieinwestujących mniej jest osób bezdzietnych, a różnica między obiema grupami pod tym względem jest także mniejsza (w 2024 r. o 6 p.p. więcej wśród inwestorów, a w 2023 r. było to 14 p.p.) (RM)

INWESTORZY I NIEINWESTUJĄCY

TABELA 4.6. PORÓWNANIE INWESTORÓW I NIEINWESTUJĄCYCH:
CELE INWESTOWANIA (INWESTORZY) I OCENA WAŻNOŚCI
POWODÓW INWESTOWANIA (NIEINWESTUJĄCY) (SKALA 1-5)

	Cała próba	Inwestorzy	Nieinwestujący
Spokój o sytuację finansową w niedalekiej przyszłości	3,97	4,02	3,91
Spokój o sytuację finansową na emeryturze	4,10	4,16	4,02
Sytuacja dzieci w dorosłości	3,31	3,10	3,56
Zwiększenie liczby źródeł przychodu	3,81	3,84	3,76
Dywersyfikacja portfela	3,69	3,69	X
Ochrona przed inflacją	4,03	4,14	3,90
Wyższy status materialny	3,67	3,71	3,63
Nauczenie się nowych umiejętności	3,61	3,61	3,60
Przyjemne zajęcia	3,34	3,56	3,10

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

KOMENTARZ

Hierarchia celów inwestowania inwestorów i ich ocena przez nieinwestujących są bardzo podobne. Prawie wszystkie powody inwestowania są przez inwestorów oceniane jako ważniejsze, a jedynym wyjątkiem jest spokój o sytuację finansową dzieci w dorosłości, ale w obu grupach jest to czynnik o małym znaczeniu.

Dwa motywy o charakterze nieekonomicznym: chęć nauczenia się nowych umiejętności i przyjemność związana z inwestowaniem są w obu grupach najmniej ważne w takim zestawieniu, podobnie jak troska o sytuację dzieci w ich dorosłości. Spokój o sytuację dzieci w dorosłości jest najmniej ważnym motywem wśród inwestorów, a drugim od końca wśród nieinwestujących (uzyskując odpowiednio średnie oceny 3,10 i 3,56), zaś czerpanie przyjemności z inwestowania jest motywem najmniej ważnym wśród nieinwestujących, a drugim od końca wśród inwestorów (znowu uzyskując oceny odpowiednio: 3,10 i 3,56). Przewaga troski o dzieci wśród nieinwestujących może być przypisana faktowi, że w próbie oni częściej niż nieinwestujący mają dzieci, zaś przewagę przyjemności inwestorów czerpanej z inwestowania można przypisać ich mniejszej awersji do ryzyka. (RM)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

W 2024 r. podobnie jak w 2023 r. obie grupy za najważniejszy powód inwestowania uznały perspektywę emerytury. (RM)

INWESTORZY I NIEINWESTUJĄCY

TABELA 4.7. PORÓWNANIE INWESTORÓW I NIEINWESTUJĄCYCH:
SAMOOCENA POSIADANEJ WIEDZY INWESTYCYJNEJ (%)

	Cała próba	Inwestorzy	Nieinwestujący
Nie mam w ogóle takiej wiedzy (1)	13,8	0,6	29,9
Moja wiedza jest mała (2)	26,1	16,8	37,3
Moja wiedza jest przeciętna (3)	41,9	51,8	29,9
Moja wiedza jest znaczna (4)	16,0	27,4	2,2
Moja wiedza jest profesjonalna (5)	2,1	3,4	0,5

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

KOMENTARZ

Inwestorzy wyżej niż nieinwestujący oceniają własną wiedzę na temat inwestowania. O ile prawie co trzeci nieinwestujący deklaruje nieposiadanie żadnej wiedzy (29,9%), to wśród inwestorów jest to jedynie 1 osoba na 170 (0,6%). Przeciętną wiedzę zgłasza co drugi inwestor (51,8%) i co trzeci nieinwestujący (29,9%). Ponadto co czwarty inwestor ocenia, że ma znaczną wiedzę (27,4%) i jedynie co czterdziesty piąty nie inwestor (2,2%). (RM)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

- 1) W 2024 r. tak jak i w 2023 r. inwestorzy wyżej niż nie inwestorzy oceniali swoją wiedzę inwestycyjną. Różnica na niekorzyść nieinwestujących jest jednak w 2024 r. mniejsza: zupełny brak wiedzy lub małą wiedzę wskazało w 2024 r. blisko 70% nieinwestujących i 17% inwestorów, a w 2023 r. było to odpowiednio 79% i 21%.
- 2) Mniejszą różnicę w 2024 r. widać również porównując osoby wskazujące na posiadanie wiedzy znacznej i profesjonalnej (w 2024 r. ok. 30% wśród inwestorów i 3% nieinwestujących, a w 2023 r. było to odpowiednio 41% i 3%). (RM)

INWESTORZY I NIEINWESTUJĄCY

TABELA 4.8. PORÓWNANIE INWESTORÓW I NIEINWESTUJĄCYCH:
OCENA PROGRAMÓW PPK/IKE/IKZE (%)

	Cała próba	Inwestorzy	Nieinwestujący
Warto, można mieć nieco wyższe dochody na emeryturze	32,9	37,4	27,4
Warto, można mieć znacznie wyższe dochody na emeryturze	21,8	28,9	13,3
Nie warto, lepiej inwestować samodzielnie	7,1	7,8	6,2
Nie warto, nie wiadomo jak zmieni się prawo	15,8	13,7	18,4
Nie warto, nie wiadomo co przyniesie przyszłość	4,8	4,4	5,2
Nie wiem co to jest	17,3	7,4	29,2

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

KOMENTARZ

W porównaniu z inwestorami, nieinwestujący mają bardziej negatywną ocenę tych programów: nieco ponad 40% z nich ocenia je pozytywnie, a dodatkowo jest to dwa razy częściej umiarkowany niż duży optymizm (27,4% przewiduje nieco wyższe dochody dzięki uczestniczeniu w programach, a 13,3% znacznie wyższe). Więcej jest za to pesymistów (prawie 29,8%), przy czym podobnie jak wśród inwestorów powodem tego pesymizmu jest głównie obawa o zmianę prawa w przyszłości (18,4%), a rzadziej przekonanie o wyższości własnych inwestycji (6,2%) i niepewność tego co przyniesie przyszłość (5,2%). Nieinwestujący nie tylko są bardziej pesymistyczni w ocenie tych programów, ale też bardzo często ich nie znają – takiej odpowiedzi udziela blisko co trzeci z nich (29,2%). (RM)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

W 2024 r. pytając o ocenę planów emerytalnych III filara uwzględniono równocześnie 3 programy (PPK, IKE, IKZE), a nie jedynie PPK jak w 2023 r., ponadto nie włączono odpowiedzi „można zrezygnować” (jako jedną z zalet III filara sugerowaną w odpowiedziach w 2023 r.).

- 1) Główną różnicą w 2024 r. wobec roku 2023 jest to, że znacznie wyżej programy ocenili nieinwestujący, być może dlatego, że uwzględniono 3 programy, a nie 1.
- 2) O ile w 2023 r. ocen pozytywnych było wśród nieinwestujących ok. 25%, to w 2024 r. już 40%, i to mimo braku jednej z odpowiedzi występującej rok wcześniej („można zrezygnować”).
- 3) Wśród inwestorów również zanotowano wzrost pozytywnych ocen (z ok. 53% do 66%).
- 4) Dlatego w 2024 r. w obu grupach mniej jest osób negatywnie oceniających te programy, chociaż podobnie jak w 2023 r. powodem tych negatywnych ocen jest głównie obawa o zmianę prawa.
- 5) W 2024 r. podobnie jak rok wcześniej znacznie więcej osób z grupy nieinwestujących wskazało jednak również na brak znajomości programu(ów) III filara, a różnica w porównaniu z inwestorami jest w 2024 r. jeszcze większa (wynosi ponad 21 p.p., wobec 13 p.p. rok wcześniej). (RM)

INWESTORZY I NIEINWESTUJĄCY

TABELA 4.9. PORÓWNANIE INWESTORÓW I NIEINWESTUJĄCYCH:
TOLERANCJA RYZYKA (%)

	Cała próba	Inwestorzy	Nieinwestujący
Żadnej straty nie akceptuję	32,2	18,6	48,7
Jestem w stanie zaakceptować niewielką stratę, ale wolalbym jej uniknąć	46,0	48,9	42,6
Jestem w stanie zaakceptować większą stratę, jeśli potencjalny zysk może być znaczny	17,4	25,5	7,5
Akceptuję duże straty, gdy wiem, że inwestycja może przynieść duże zyski	4,3	6,9	1,2

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

KOMENTARZ

Inwestorzy mają przesuniętą tolerancję ryzyka w kierunku wyższej jego akceptacji. Np. 18,6% inwestorów nie akceptuje żadnej straty, a nieinwestujących tego typu jest 48,7%.

25,5% inwestorów może akceptować większą stratę dla potencjalnie znacznego zysku, ale wśród nieinwestujących jest to tylko 7,5% (inwestorów jest relatywnie 3 razy więcej).

Podobnie jest z akceptacją najwyższego ryzyka (dopuszczanie dużych strat, jeśli można osiągnąć duży zysk): inwestorów wybierających taką odpowiedź jest 6,9%, a nieinwestujących 1,2%, czyli wśród inwestorów osób o małej awersji do ryzyka jest prawie pięciokrotnie więcej.

Jak sygnalizowaliśmy relacja między skłonnością do ryzyka a majątkiem oraz byciem inwestorem lub nie, jest złożona. W pewnym stopniu wynika ona z czynników osobowościowych. Dlatego też poziom podejmowanego ryzyka powinien być dopasowany zarówno do takich preferencji osobistych (osobowościowych), ale też do sytuacji majątkowej, tak aby nie powodować niewłaściwego, zbyt dużego narażenia inwestorów, lub osób chcących zostać inwestorami na skutki niewłaściwego dla nich poziomu ryzyka, w tym skutki psychologiczne i majątkowe. Dlatego też dopasowanie oferty inwestycyjnej do profilu klientów przez instytucje jest regulowane przez ustawodawcę.

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

W 2024 r. oceniając tolerancję ryzyka zadano inne pytanie, chociaż tak jak w 2023 r. przewidziano 4 stopnie takiej tolerancji. W 2024 r. różnica między inwestorami a nieinwestującymi przesunęła się w kierunku większej tolerancji ryzyka wśród inwestorów. (RM)

INWESTORZY I NIEINWESTUJĄCY

TABELA 4.10. NAJLEPSZY FORMAT EDUKACJI SŁUŻĄCY ZDOBYCIU PRAKTYCZNEJ WIEDZY O INWESTOWANIU W OPINII INWESTORÓW I NIEINWESTUJĄCYCH (TYLKO JEDEN WYBÓR DOPUSZCZALNY)

Format edukacji	Liczba wskazań - inwestorzy	% wskazań inwestorzy	Liczba wskazań - nieinwestujący	% wskazań nieinwestujący
Materiały edukacyjne on-line	228	32,7	108	18,8
Szkolenie on-line	184	26,3	139	24,1
Wymiana wiedzy w grupie inwestorów	84	12,0	81	14,0
Książki	82	11,7	66	11,4
Szkolenie offline (stacjonarne)	54	7,7	117	20,3
Konferencje	29	4,1	26	4,5
Studia podyplomowe	19	2,7	37	6,4
Inne – wolne odpowiedzi	17	2,4	2	0,2

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

Pytanie w badaniu brzmiało: "Jaki format edukacji inwestycyjnej uważasz za najlepszy do zdobycia praktycznej wiedzy inwestycyjnej? (Wskaż jedną odpowiedź)"

KOMENTARZ

Opinie dotyczące preferowanego formatu edukacyjnego inwestorów i nieinwestujących różnią się trochę. Materiały on-line są najważniejsze dla inwestorów, ale dopiero na trzecim miejscu wśród nieinwestujących. Szkolenia on-line mają podobny odsetek wskazań, ale są na pierwszym miejscu dla nieinwestujących.

Nieinwestujący bardziej niż inwestorzy cenią szkolenia stacjonarne (off-line) (są na dla nich na drugim miejscu). Na czwartym miejscu w obu grupach jest wymiana wiedzy w grupie inwestorów. Za nimi są zaś książki, z takimi samymi odsetkami wyborów w obu grupach.

Na końcu listy w obu grupach znalazły się dwie tradycyjne formy: studia podyplomowe i konferencje. (PK)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

- 1) W 2023 r. obie formy on-line (materiały, szkolenia) zdominowały wskazania badanych z obu grup. W 2024 r. nieinwestujący rzadziej wskazują materiały on-line
- 2) W 2024 r. szkolenia tradycyjne (off-line) są częściej wskazywane przez nieinwestujących niż inwestorów. Tak samo było w 2023 r.
- 3) W 2024 r. studia podyplomowe nie znajdują się wysoko w klasyfikacji preferencji obu grup, chociaż w każdej z nich odsetek wskazań jest wyższy niż w 2023 r.
- 4) Książki również w 2023 r. były cenione, chociaż wtedy nieco bardziej przez nieinwestujących.
- 4) Konferencje nie były badane w 2023 r. (RM)

INWESTORZY I NIEINWESTUJĄCY

TABELA 4.11. PORÓWNANIE INWESTORÓW I NIEINWESTUJĄCYCH:
OCENA WPŁYWU SYTUACJI POLITYCZNEJ I GOSPODARCZEJ W POLSCE
NA PRZYSZŁE BEZPIECZEŃSTWO FINANSOWE ORAZ ZMIANA NASTAWIENIA
DO DYLEMATU INWESTOWANIA W POLSCE LUB ZA GRANICĄ (SKALA 1-5)

	Cała próba	Inwestorzy	Nieinwestujący
OCENA CZYNNIKÓW POLITYCZNYCH I GOSPODARCZYCH			
Ocena sceny politycznej Polski (średnia, skala 1-5, poziom neutralny =3)	2,94	2,99	2,87
Ocena sytuacji gospodarczej Polski (średnia, skala 1-5, poziom neutralny =3)	3,30	3,41	3,17
Ocena roli Polski w UE (średnia, skala 1-5, poziom neutralny =3)	3,25	3,35	3,13
Ocena położenia geopolitycznego Polski (średnia, skala 1-5, poziom neutralny =3)	3,04	3,07	3,01
ZMIANA NASTAWIENIA DO DECYZJI O INWESTOWANIU W POLSCE LUB ZA GRANICĄ			
Zagranica bardziej bezpieczna niż Polska (% w grupie)	30,0	32,3	27,3
Brak zmiany oceny sytuacji Polski w porównaniu z zagranicą Polska (% w grupie)	52,9	48,1	58,8
Polska bardziej atrakcyjna niż zagranica (% w grupie)	17,1	19,7	13,9

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADAŃ.

KOMENTARZ

To pytanie zadano po raz pierwszy, a omówienie różnic między inwestorami i nieinwestującymi jest w następnym rozdziale, poświęconym problemowi bezpieczeństwa. (RM)

INWESTORZY I NIEINWESTUJĄCY

TABELA 4.12. PREFEROWANE, POJEDYNCZE ŹRÓDŁO INFORMACJI NA TEMAT INWESTOWANIA W OPINII INWESTORÓW I NIEINWESTUJĄCYCH

Źródło informacji	Liczba wskazań - inwestorzy	% wskazań - inwestorzy	Liczba wskazań - nieinwestujący	% wskazań - nieinwestujący
Portal specjalistyczny, branżowy	275	39,4	167	29,0
Blog/vlog znanego inwestora	109	15,6	33	5,7
Grupa dyskusyjna	84	27,6	74	12,8
Informacja od doradcy	50	7,1	99	17,2
Ogólny portal informacyjny	95	13,6	118	20,5
Szybkie newsy, np. na Twitterze/X	22	3,1	9	1,6
Portal instytucji oferującej inwestycje	55	7,8	63	10,9
Inne : opisać	7	1,0	9	2,0

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

Pytanie w ankiecie brzmiało: "Jaki typ źródeł informacji na temat inwestowania jest dla Ciebie najbardziej odpowiedni? (Wskaż jedną odpowiedź)"

Uwaga: : mentor, polecenie znajomego, Youtube, własna wiedza, doświadczenie.

W pozycji inne nieinwestujący wymienili: przystępne i przydatne dla laika, własne doświadczenie, żadne

KOMENTARZ

Najważniejszym, pojedynczym źródłem informacji dla inwestorów i nieinwestujących jest portal specjalistyczny (wskazywany przez 39,4% inwestorów i 29,0% nieinwestujących). O ile inwestorzy na drugim miejscu wskazują grupę dyskusyjną (27,6% wskazań), to wśród nieinwestujących wyborów tego źródła jest znacznie mniej (12,8%). W miejsce grup na drugim miejscu wśród nieinwestujących jest ogólny portal informacyjny (20,5%), znacznie mniej ceniony przez poszukujących specjalistycznej informacji inwestorów. Z kolei informacja od doradcy jest częściej wskazywana przez nieinwestujących (17,2%) niż przez inwestorów (7,1%). Blog znanego inwestora lub eksperta jest częściej wskazywany przez inwestorów (15,6%) niż przez nieinwestujących (5,7%). Portal instytucji oferującej inwestycje jest wskazywany zarówno przez inwestorów, jak i nieinwestujących relatywnie rzadko (odpowiednio: 7,8% i 10,9% wskazań), jeszcze rzadziej wybór pada w obu grupach na szybkie newsy (jak Twitter/X). (RM)

INWESTORZY I NIEINWESTUJĄCY

TABELA 4.12. PREFEROWANE, POJEDYNCZE ŹRÓDŁO INFORMACJI NA TEMAT INWESTOWANIA W OPINII INWESTORÓW I NIEINWESTUJĄCYCH

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

- 1) W 2024 r. najważniejszym źródłem informacji zarówno dla inwestorów i nieinwestujących jest portal specjalistyczny. W 2023 r. był on najważniejszy dla inwestorów (z 44,1% wskazań), i dopiero trzeci wśród nieinwestujących (22,8%) wskazań.
- 2) W 2024 r. grupa dyskusyjna była na drugim miejscu wśród inwestorów (27,6% wskazań) i dopiero na czwartym wśród nieinwestujących (12,8%). Główna różnica między dwoma latami polega na znacznie częstszym docenianiu tego źródła w 2024 r., ponieważ w 2023 r. było ono dla inwestorów co prawda na miejscu trzecim, ale jedynie z 6,9% wskazań (a więc o prawie 21 p.p. mniej niż w 2023 r.). Dla nieinwestujących różnica nie jest aż tak duża, bo na to źródło wskazało w 2024 r. jedynie o 6,6 p.p. więcej osób z tej grupy.
- 3) Ogólny portal informacyjny jest dla obu grup znacznie ważniejszy w 2024 r. niż w 2023 r. – wskazało na niego więcej inwestorów (o ok. 10 p.p. więcej) i nieinwestujących (o ok. 16 p.p. więcej).
- 4) Informacja od doradcy są w 2024 r. ważniejsze dla nieinwestujących, niż inwestorów (różnica 10 p.p.), podobnie było w 2023 r., przy czym nieinwestujący wskazywali na to źródło rzadziej w 2024 r. (o ok. 11 p.p. mniej wskazań), a dla inwestorów w obu latach to źródło było relatywnie mniej istotne jako najważniejsze źródło.
- 5) W 2024 r. blog inwestora lub eksperta jest relatywnie ważniejszy dla inwestorów (15,6% wskazań) niż dla nieinwestujących (5,7%) wskazań. W porównaniu z 2023 r. jest to znacznie mniej ważne źródło w obu grupach, bo było wtedy na pierwszym miejscu w obu grupach, ze znacznie większym odsetkiem wskazań (29,6% wśród inwestorów i 33,6%) wśród nieinwestujących. W 2024 r. zaś zarówno miejsce w hierarchii ważności, jak i odsetek wskazań są znacznie mniejsze. Być może wynika to z różnej drogi dotarcia informacji o badaniu w obu latach.
- 6) Portal instytucji oferującej inwestycje jest w 2024 r. w porównaniu z innymi mniej ważny, zarówno dla inwestorów, jak i nieinwestujących. W 2023 r. było podobnie, a odsetek osób z grup wskazujących na to źródło był jeszcze mniejszy.
- 7) W obu latach bardzo mało inwestorów i nieinwestujących wskazywało na szybkie newsy (np. Twitter/X). Podsumowując, w duża różnica w odsetku wskazań niektórych źródeł (szczególnie bloga inwestora lub eksperta) w połączeniu ze sposobem zadawania tego pytania (wskazanie najważniejszego, pojedynczego źródła) może nieprecyzyjnie odzwierciedlać ważność poszczególnych źródeł.

P RZYSZŁE BEZPIECZEŃSTWO FINANSOWE

A SYTUACJA POLITYCZNA, GOSPODARCZA
I GEOPOLITYCZNA POLSKI W OCENIE INWESTORÓW
I NIEINWESTUJĄCYCH

5.1 POLITYKA A BEZPIECZEŃSTWO FINANSOWE I INWESTYCJE

W tej części omawiamy odpowiedzi na dwa pytania (zagadnienia), które pojawiły się badaniu w 2024 roku po raz pierwszy. Dotyczą one oceny otoczenia politycznego, gospodarczego, w tym zagranicznego, oraz postrzegania ich wpływu na przyszłe bezpieczeństwo finansowe uczestników badania. Najpierw zapytaliśmy o postrzeganie 4 czynników, z których 2 dotyczą bezpośrednio Polski (scena polityczna i sytuacja gospodarcza), a 2 wpływu miejsca, jakie Polska zajmuje w kontekście międzynarodowym – jako członek Unii Europejskiej oraz jako kraj zajmujący określone miejsce na mapie i podlegający przez to wpływowi czynników geopolitycznych. Pytanie o scenę polityczną jest neutralne – dotyczy całej sceny, a nie zmieniających się wykonawców ról: rządzących i opozycji. (RM)

TABELA 5.1. OCENA WPŁYWU SYTUACJI POLITYCZNEJ I GOSPODARCZEJ POLSKI NA PRZYSZŁE BEZPIECZEŃSTWO FINANSOWE W OPINII INWESTORÓW

	1 – bardzo negatywny wpływ	2 – negatywny wpływ	Razem negatywny i bardzo negatywny	3 – brak wpływu	Razem pozytywny i bardzo pozytywny	4 – pozytywny wpływ	5 – bardzo pozytywny wpływ	średnia
Scena polityczna w Polsce	76 (10,9%)	165 (23,6%)	241 (34,5%)	233 (33,4%)	223 (32,9%)	130 (18,6%)	93 (13,3%)	2,99
Sytuacja gospodarcza Polski	52 (7,4%)	119 (17,0%)	171 (24,4%)	168 (24,1%)	358 (51,3%)	205 (29,4%)	153 (21,9%)	3,41
Rola Polski w Unii Europejskiej	40 (5,7%)	108 (15,4%)	148 (21,1%)	222 (31,8%)	327 (46,9%)	221 (31,7%)	106 (15,2%)	3,35
Pozycja geopolityczna, w tym sąsiedztwo z Ukrainą ogarniętą wojną	88 (12,6%)	161 (23,0%)	249 (35,6%)	177 (25,3%)	271 (38,8%)	155 (22,2%)	116 (16,6%)	3,07

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

Pytanie brzmiało: "Jaki wpływ na Twoje przyszłe bezpieczeństwo finansowe może mieć sytuacja Polski w poszczególnych obszarach (oceni na skali 1-5, gdzie 1-bardzo negatywny wpływ, 2- negatywny wpływ, 3- nie ma wpływu, 4-pozytywny wpływ, 5- bardzo pozytywny wpływ)"

Uwaga: Średnia poniżej 3,00 oznacza przewagę negatywnych opinii, a powyżej 3,00 przewagę opinii pozytywnych

KOMENTARZ

Najniższe oceny (relatywne, w porównaniu z pozostałymi) spośród 4 badanych czynników otrzymała scena polityczna w Polsce, chociaż ogólna ocena (bez odnoszenia jej do pozostałych czynników) wypada neutralnie: oceny rozłożyły się prawie po równo między negatywne, neutralne i pozytywne.

Drugi z czynników krajowych – stan gospodarki polskiej został z kolei oceniony najbardziej pozytywnie, ponieważ uzyskał ponad połowę (51,3%) ocen pozytywnych, w tym 21,9% bardzo pozytywnych; o połowę mniej ocen negatywnych (24,4%), w tym 7,4% bardzo negatywnych.

Bardzo podobnie, także pozytywnie, oceniono rolę Polski w Unii Europejskiej: 46,9% badanych oceniło ten czynnik pozytywnie (w tym 15,2% bardzo pozytywnie), a 21,1% negatywnie (5,7% bardzo negatywnie).

Drugi z czynników międzynarodowych – pozycja geopolityczna Polski, w tym bliskość wojny na Ukrainie – został oceniony mniej optymistycznie niż poprzedni, chociaż oceny pozytywne także i w tym przypadku przeważają nad negatywnymi (38,8% wobec 35,6%). Sytuacja geopolityczna zebrała jednak najwięcej ocen bardzo negatywnych (12,6%). (RM)

TABELA 5.2. OCENA WPŁYWU SYTUACJI POLITYCZNEJ I GOSPODARCZEJ POLSKI NA PRZYSZŁE BEZPIECZEŃSTWO FINANSOWE W OPINII NIEINWESTUJĄCYCH

	1 – bardzo negatywny wpływ	2 – negatywny wpływ	Razem negatywny i bardzo negatywny	3 – brak wpływu	Razem pozytywny i bardzo pozytywny	4 – pozytywny wpływ	5 – bardzo pozytywny wpływ	średnia
Scena polityczna w Polsce	121 (21,0%)	98 (17,0%)	219 (38,0%)	179 (31,1%)	177 (30,7%)	86 (14,9%)	91 (15,8%)	2,87
Sytuacja gospodarcza Polski	83 (14,4%)	106 (18,4%)	189 (32,8%)	147 (25,5%)	239 (41,5%)	106 (18,4%)	133 (23,1%)	3,17
Rola Polski w Unii Europejskiej	82 (14,2%)	79 (13,7%)	161 (27,9%)	186 (32,4%)	228 (39,5%)	135 (23,4%)	93 (16,1%)	3,13
Pozycja geopolityczna, w tym sąsiedztwo z Ukrainą ogarniętą wojną	97 (16,8%)	104 (18,0%)	201 (34,8%)	174 (30,2%)	200 (34,7%)	91 (15,8%)	109 (18,9%)	3,01

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

Pytanie brzmiało: "Jaki wpływ na Twoje przyszłe bezpieczeństwo finansowe może mieć sytuacja Polski w poszczególnych obszarach (oceni na skali 1-5, gdzie 1-bardzo negatywny wpływ, 2- negatywny wpływ, 3- nie ma wpływu, 4-pozytywny wpływ, 5- bardzo pozytywny wpływ)"

Uwaga: Średnia poniżej 3,00 oznacza przewagę negatywnych opinii, a powyżej 3,00 przewagę opinii pozytywnych

KOMENTARZ

Oceny nieinwestujących na temat wpływu sytuacji politycznej Polski na ich przyszłe bezpieczeństwo finansowe są dosyć zbliżone do opinii inwestorów – kolejność poszczególnych czynników, liczona jako relacja ocen pozytywnych w stosunku do negatywnych jest podobna. Jednak w każdym przypadku są to przeciętnie oceny niższe niż te, które wystawili inwestorzy.

Także i w tej grupie najmniej korzystną ocenę dostała scena polityczna w Polsce (38,0% ocen negatywnych, w tym 21,0% bardzo negatywnych, oraz 30,7% pozytywnych).

Również wśród nieinwestujących przedostatnie miejsce spośród czterech czynników przypadło sytuacji geopolitycznej (niemalże równowaga między ocenami pozytywnymi i negatywnymi).

Podobnie jak wśród inwestorów, w ocenie dwóch pozostałych czynników przez nieinwestujących przeważają oceny pozytywne, przy czym najwięcej takich ocen zebrała sytuacja gospodarcza Polski (41,5%), tuż przed rolą Polski w UE (39,5%). Podobnie też, ci nieinwestujący, którzy wydali negatywną ocenę tych dwóch czynników, częściej wskazywali na sytuację gospodarczą Polski (32,8%), niż na jej rolę w UE (27,9%).

W pytaniu kolejnym, związanym z poprzednim, interesowaliśmy się zmianą nastawienia badanych do dylematu inwestowania w Polsce lub za granicą. W tym przypadku ta zmiana była oceniana całościowo (bez wyodrębniania znaczenia poszczególnych czynników, jak w poprzednim pytaniu). (RM)

TABELA 5.3. OPINIE INWESTORÓW NA TEMAT ZMIANY NASTAWIENIE DO INWESTOWANIA W POLSCE LUB ZA GRANICĄ WOBEC SYTUACJI POLITYCZNEJ, GOSPODARCZEJ I GEOPOLITYCZNEJ POLSKI

1 – Polska coraz mniej bezpieczna w porównaniu z zagranicą	2 – nie zmieniam nastawienia	3 – Polska coraz bardziej atrakcyjna w porównaniu z zagranicą
225 (32,0%)	335 (48,0%)	137 (20,0%)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

Pytanie brzmiało: *“Czy obecna sytuacja gospodarcza, polityczna i geopolityczna Polski zmienia Twoje nastawienie do decyzji o inwestowaniu w Polsce lub za granicą?”*

Odpowiedzi (jedna do wyboru):

- 1 – Tak, zmienia, Polska jest dla mnie coraz mniej bezpiecznym krajem do inwestowania w porównaniu z zagranicą
- 2 – nie, nie zmienia
- 3 – Tak, zmienia, Polska jest dla mnie coraz bardziej atrakcyjnym krajem do inwestowania w porównaniu z zagranicą

KOMENTARZ

Chociaż inwestorzy dawali w większości pozytywne oceny wpływu czynników politycznych i geopolitycznych na ich przyszłe bezpieczeństwo finansowe, to pesymistyczniej ocenili swoją zmianę nastawienia do dylematu inwestowania w Polsce w porównaniu z inwestowaniem za granicą. Jednym z celów zadania tego pytania było zweryfikowanie pojawiających się czasem doniesień, że sytuacja Polski, szczególnie w kontekście miejsca kraju na mapie, może zachęcać niektórych Polaków do międzynarodowej dywersyfikacji majątku, w tym do zakupu nieruchomości za granicą (choćby te aktywa, jako najbardziej widoczne i „nośne” medialnie są tylko jednym z rodzajów aktywów). Chociaż prawie połowa inwestorów (48,0%) nie zauważa zmiany swojej oceny atrakcyjności Polski w porównaniu z zagranicą, to blisko co trzeci z nich (32,0%) wyżej ceni zagranicę niż Polskę, a jedynie co piąty (20,0%) bardziej Polskę niż zagranicę.

Wnioski z odpowiedzi na to pytanie osłabia fakt, że odpowiedzi po stronie negatywnej i pozytywnej zostały sformułowane niesymetrycznie: po stronie negatywnej użyto określenia „bezpieczna” (bardziej nacechowane emocjonalnie, negatywnie), a po pozytywnej „atrakcyjna” (mniej nacechowane emocjonalnie, pozytywnie). (RM)

TABELA 5.4. OPINIE NIEINWESTUJĄCYCH NA TEMAT ZMIANY NASTAWIENIE DO INWESTOWANIA W POLSCE LUB ZA GRANICĄ WOBEC SYTUACJI POLITYCZNEJ, GOSPODARCZEJ I GEOPOLITYCZNEJ POLSKI

1 – Polska coraz mniej bezpieczna w porównaniu z zagranicą	2 – nie zmienia nastawienia	3 – Polska coraz bardziej atrakcyjna w porównaniu z zagranicą
157 (27,3%)	338 (58,8%)	80 (13,9%)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADAŃ.

Pytanie brzmiało: "Czy obecna sytuacja gospodarcza, polityczna i geopolityczna Polski zmienia Twoje nastawienie do decyzji o inwestowaniu w Polsce lub za granicą?"

Odpowiedzi (jedna do wyboru):

1 - Tak, zmienia, Polska jest dla mnie coraz mniej bezpiecznym krajem do inwestowania w porównaniu z zagranicą

2 - Nie, nie zmienia

3 - Tak, zmienia, Polska jest dla mnie coraz bardziej atrakcyjnym krajem do inwestowania w porównaniu z zagranicą

KOMENTARZ

Nieinwestujący w większości nie zmienili swojego nastawienia do dylematu inwestowania w Polsce lub za granicą (58,6% ocen), ale wśród pozostałych przeważają wyższe oceny zagranicy niż Polski, w proporcjach 2:1 (odpowiednio 27,0% i 13,9%). Nieinwestujący mają więc bardziej obojętny stosunek do tego dylematu, ale przecież nie ma on dla nich znaczenia praktycznego...

Warto na koniec tej części rozważyć razem odpowiedzi na te 2 pytania: jedno dotyczące oceny czynników politycznych, gospodarczych i międzynarodowych wpływających na bezpieczeństwo finansowe i drugie – w którym oceniano relatywną atrakcyjność Polski wobec zagranicy. Można zauważyć, że o ile w pierwszym przypadku przeważają opinie pozytywne, to w drugim pesymizm bierze górę nad optymizmem. Inną sprawą jest jednak to – na ile takie zmiany relatywnych ocen przekładają się na rzeczywiste decyzje inwestycyjne. Przykład wzrostu zainteresowania hiszpańskimi nieruchomościami wśród polskich inwestorów może świadczyć o tym, że za opiniami (odczuciami) niektórych osób (zdecydowanych i tych, których równocześnie na to stać) idą czyny. W tym przypadku jednak, można to również uzasadniać istnieniem odłożonego popytu, który zmaterializował się po rozpoczęciu wojny, która to wojna jedynie przechyliła szalę oceny atrakcyjności takich aktywów wśród dotychczas wahających się. Na takie – relatywnie bardzo kapitałochłonne inwestycje stać też zapewne tylko nielicznych spośród uczestników badania, a szerzej – także stosunkowo niewielu Polaków. Znaczenie mogą mieć też zmiany relatywnych cen Polski i zagranicy. Z drugiej strony, pewnym kontekstem dla omawianych wyników jest też udział aktywów zagranicznych w portfelach inwestycyjnych respondentów – odsetek inwestorów deklarujących posiadanie (obecnie lub w przeszłości) akcji i obligacji zagranicznych zmniejszył się w roku 2024 w stosunku do roku wcześniejszego.

Wyżej przedstawiono ogólne wyniki badania opinii inwestorów i nieinwestujących na temat znaczenia czynników politycznych i gospodarczych dla ich przyszłego bezpieczeństwa finansowego, a później zmiany nastawienia do dylematu inwestowania w Polsce i za granicą. Dalej omówiono możliwe źródła różnic między badanymi w postrzeganiu tych spraw, tym razem koncentrując się jedynie na opiniach inwestorów. Metoda polega na konfrontowaniu wartości ocenianych czynników i rozkładów odpowiedzi w zależności od wartości innych zmiennych. Oczywiście, taka metoda daje tylko ramowy wgląd w to zagadnienie, ponieważ niektóre zmienne są ze sobą związane. Taki, chociaż uproszczony sposób, daje pierwszy wgląd w złożoność tej problematyki i pozwala komunikować to w czytelny sposób. (RM)

TABELA 5.5. OPINIE INWESTORÓW NA TEMAT WPŁYWU SYTUACJI POLITYCZNEJ I GOSPODARCZEJ POLSKI NA PRZYSZŁE BEZPIECZEŃSTWO FINANSOWE W ZALEŻNOŚCI OD WIEKU INWESTORÓW (SKALA 1-5)

Wszyscy inwestorzy		Poniżej 20 lat	20-24 lata	25-29 lat	30-39 lat	40-49 lat	50-59 lat	60-69 lat	Powyżej 70 lat
2,99	Scena polityczna w Polsce	2,67*	2,74	3,09	2,94	2,93	3,18	3,03	3,24**
3,41	Sytuacja gospodarcza Polski	3,00*	3,15	3,46	3,28	3,52	3,56	3,47	3,71**
3,35	Rola Polski w Unii Europejskiej	2,50*	3,22	3,51	3,21	3,26	3,47	3,71	3,82**
3,07	Pozycja geopolityczna, w tym sąsiedztwo z Ukrainą ogarniętą wojną	2,00*	2,89	3,06	2,96	3,30	3,15	3,05	3,24**

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADAŃ.

Uwaga:

* wyniki najmłodszej grupy wiekowej (do 20 lat) należy traktować z dużą ostrożnością, z powodu małej liczebności tej grupy: 6 osób.

**Grupa najstarsza (powyżej 70 lat) liczy 17 osób.

KOMENTARZ

Znaczenie sceny politycznej dla przyszłego bezpieczeństwa finansowego jest lepiej oceniane przez osoby starsze (powyżej 50 lat) niż młodsze (do 24 lat). Podobnie jest z oceną sytuacji gospodarczej Polski. Rola Polski w UE jest postrzegana lepiej przez osoby mające więcej niż 60 lat (wymowa niskiej oceny osób mających mniej niż 20 lat jest obciążona małą liczebnością tej grupy). Pozycja geopolityczna Polski, w tym sąsiedztwo z Ukrainą ogarniętą wojną jest nieco korzystniej oceniana przez osoby najstarsze (powyżej 70 lat) i będące w wieku średnim (40-49 lat). (RM)

TABELA 5.6. OPINIE INWESTORÓW NA TEMAT ZMIANY NASTAWIENIE DO INWESTOWANIA W POLSCE LUB ZA GRANICĄ WOBEC SYTUACJI POLITYCZNEJ, GOSPODARCZEJ I GEOPOLITYCZNEJ POLSKI, W ZALEŻNOŚCI OD WIEKU INWESTORÓW (%)

Wszyscy inwestorzy		Poniżej 20 lat	20-24 lata	25-29 lat	30-39 lat	40-49 lat	50-59 lat	60-69 lat	Powyżej 70 lat
32,0	1 – Polska coraz mniej bezpieczna w porównaniu z zagranicą	50,0*	25,9	30,8	34,4	36,5	24,8	32,8	23,5**
48,0	2 – nie zmienia nastawienia	33,3*	59,3	48,1	46,6	43,8	53,4	50,0	52,9**
20,0	3 – Polska coraz bardziej atrakcyjna w porównaniu z zagranicą	16,7*	14,8	21,1	19,0	19,7	21,8	17,2	23,6**
		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

Uwaga:

* wyniki najmłodszej grupy wiekowej (do 20 lat) należy traktować z dużą ostrożnością, z powodu małej liczebności tej grupy: 6 osób.

**Grupa najstarsza (powyżej 70 lat) liczy 17 osób.

KOMENTARZ

Poza opiniami najmłodszej grupy (20 lat, bardzo jednak nieliczne), która srogo ocenia atrakcyjność Polski, reszta inwestorów niewiele się różni w tym zakresie, niezależnie od wieku. Wynik dotyczący tej najmłodszej grupy jest obciążony jej małą liczebnością. (RM)

TABELA 5.7. OCENA INWESTORÓW NA TEMAT WPŁYWU SYTUACJI POLITYCZNEJ I GOSPODARCZEJ POLSKI NA PRZYSZŁE BEZPIECZEŃSTWO FINANSOWE W ZALEŻNOŚCI PŁCI (SKALA 1-5)

Wszyscy inwestorzy		Mężczyźni	Kobiety
2,99	Scena polityczna w Polsce	2,94	3,05
3,41	Sytuacja gospodarcza Polski	3,54	3,28
3,35	Rola Polski w Unii Europejskiej	3,33	3,36
3,07	Pozycja geopolityczna, w tym sąsiedztwo z Ukrainą ogarniętą wojną	3,13	3,00

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

KOMENTARZ

Mężczyźni-inwestorzy nieco lepiej niż kobiety-inwestorki oceniają sytuację gospodarczą Polski (średnie oceny odpowiednio: 3,54 i 3,28). Reszta czynników jest oceniana dosyć podobnie. Płeć prawie nie różnicuje inwestorów pod względem zmiany nastawienia do inwestowania w Polsce lub raczej za granicą (vide następna tabela). (RM)

TABELA 5.8. OPINIE INWESTORÓW NA TEMAT ZMIANY NASTAWIENIE DO INWESTOWANIA W POLSCE LUB ZA GRANICĄ WOBEC SYTUACJI POLITYCZNEJ, GOSPODARCZEJ I GEOPOLITYCZNEJ POLSKI, W ZALEŻNOŚCI OD PŁCI INWESTORÓW (%)

Wszyscy inwestorzy		Mężczyźni	Kobiety
20,0	3 - Polska coraz bardziej atrakcyjna w porównaniu z zagranicą	21,9	17,5
48,0	2 - nie zmienia nastawienia	46,3	49,7
32,0	1 - Polska coraz mniej bezpieczna w porównaniu z zagranicą	31,8	32,8
		100,0	100,0

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

TABELA 5.9. OCENA INWESTORÓW NA TEMAT WPŁYWU SYTUACJI POLITYCZNEJ I GOSPODARCZEJ POLSKI NA PRZYSZŁE BEZPIECZEŃSTWO FINANSOWE W ZALEŻNOŚCI OD WYKSZTAŁCENIA – POZIOMU I KIERUNKU (SKALA 1-5)

Wszyscy inwestorzy		Poziom			Kierunek				
		Podstawowe	Średnie	Wyższe	Ekonomiczne	Techniczne	Humanistyczne	Inne specjalistyczne	ogólne
2,99	Scena polityczna w Polsce	2,50	3,11	2,96	2,91	3,11	3,19	2,76	2,83
3,41	Sytuacja gospodarcza Polski	3,13	3,47	3,40	3,43	3,44	3,47	3,30	3,37
3,35	Rola Polski w Unii Europejskiej	2,63	3,42	3,34	3,41	3,37	3,35	3,29	3,22
3,07	Pozycja geopolityczna, w tym sąsiedztwo z Ukrainą ogarniętą wojną	2,75	3,10	3,07	3,01	3,17	3,20	2,93	2,88

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADAŃ.

KOMENTARZ

Wszystkie 4 czynniki sytuacji politycznej i gospodarczej są oceniane niżej przez inwestorów z podstawowym wykształceniem. Kierunek wykształcenia słabiej niż jego poziom wyjaśnia różnice w ocenach tych czynników. Scena polityczna w Polsce jest jedynie nieco łaskawszym okiem oceniana przez humanistów (ich ocena to 3,19 wobec 2,99 w całej grupie). (RM)

TABELA 5.10. OPINIE INWESTORÓW NA TEMAT ZMIANY NASTAWIENIE DO INWESTOWANIA W POLSCE LUB ZA GRANICĄ WOBEC SYTUACJI POLITYCZNEJ, GOSPODARCZEJ I GEOPOLITYCZNEJ POLSKI, W ZALEŻNOŚCI OD WYKSZTAŁCENIA INWESTORÓW: POZIOMU I KIERUNKU (%)

Wszyscy inwestorzy		Podstawowe	Średnie	Wyższe	Ekonomiczne	Techniczne	Humanistyczne	Inne specjalistyczne	ogólne
20,0	3 – Polska coraz bardziej atrakcyjna w porównaniu z zagranicą	37,5	23,2	18,0	16,9	21,7	19,6	16,4	26,7
48,0	2 – nie zmienia nastawienia	50,0	47,9	48,1	50,0	49,1	45,8	46,7	45,0
32,0	1 – Polska coraz mniej bezpieczna w porównaniu z zagranicą	12,5	28,9	33,9	33,1	29,2	34,6	36,9	28,3
		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADAŃ.

KOMENTARZ

Osoby z podstawowym wykształceniem wyżej oceniają zmianę atrakcyjności Polski w porównaniu z zagranicą (37,5% ocen na korzyść Polski). (RM)

TABELA 5.II. OCENA INWESTORÓW NA TEMAT WPŁYWU SYTUACJI POLITYCZNEJ I GOSPODARCZEJ POLSKI NA PRZYSZŁE BEZPIECZEŃSTWO FINANSOWE W ZALEŻNOŚCI OD ZAWODU/ STATUSU ZAWODOWEGO

Wszyscy inwestorzy		Bezrobotni	Emeryci i renciści	Pracownicy niższego szczebla	Pracownicy wyższego szczebla	Przedsiębiorcy, właściciele firm	Nie pracując, uczę się	Wolny zawód
2,99	Scena polityczna w Polsce	3,05	3,28	2,87	3,06	2,86	2,17	3,15
3,41	Sytuacja gospodarcza Polski	3,33	3,66	3,30	3,42	3,52	2,92	3,41
3,35	Rola Polski w Unii Europejskiej	3,05	3,76	3,30	3,39	3,22	2,58	3,20
3,07	Pozycja geopolityczna, w tym sąsiedztwo z Ukrainą ogarniętą wojną	3,14	3,25	3,03	3,09	3,12	2,17	3,00

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

KOMENTARZ

Emeryci i renciści mają wyższe niż pozostałe grupy społeczne oceny 4 czynników politycznych i gospodarczych Polski w kontekście ich bezpieczeństwa finansowego. Oceny osób uczących się (głównie studentów) są zaś odwrotne – są znacznie niższe niż przeciętne. (RM)

TABELA 5.12. OPINIE INWESTORÓW NA TEMAT ZMIANY NASTAWIENIA DO INWESTOWANIA W POLSCE LUB ZA GRANICĄ WOBEC SYTUACJI POLITYCZNEJ, GOSPODARCZEJ I GEOPOLITYCZNEJ POLSKI, W ZALEŻNOŚCI OD ZAWODU/STATUSU ZAWODOWEGO

Wszyscy inwestorzy		Bezrobotni	Emeryci i renciści	Pracownicy niższego szczebla	Pracownicy wyższego szczebla	Przedsiębiorcy, właściciele firm	Nie pracując, uczyć się	Wolny zawód
20,0	3 - Polska coraz bardziej atrakcyjna w porównaniu z zagranicą	0,0	23,9	16,0	22,21	14,3	16,7	31,7
48,0	2 - nie zmienia nastawienia	71,4	43,7	57,8	42,7	46,7	50,0	39,0
32,0	1 - Polska coraz mniej bezpieczna w porównaniu z zagranicą	28,6	32,4	26,2	35,1	39,0	33,3	29,3
		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

KOMENTARZ

Przedsiębiorcy i właściciele firm nieco niżej niż pozostali inwestorzy oceniają atrakcyjność Polski, a nieco wyżej zagranicy. Inwestorzy wykonujący wolny zawód łaskawiej niż przedstawiciele innych grup społecznych oceniają atrakcyjność Polski (31,7% ocen na rzecz Polski). (RM)

TABELA 5.13. OCENA INWESTORÓW NA TEMAT WPŁYWU SYTUACJI POLITYCZNEJ I GOSPODARCZEJ POLSKI NA PRZYSZŁE BEZPIECZEŃSTWO FINANSOWE W ZALEŻNOŚCI OD WIELKOŚCI MIEJSCA ZAMIESZKANIA (SKALA 1-5)

Wszyscy inwestorzy		Wieś	Miasto do 50 tys.	Miasto 50 tys.-100 tys.	Miasto 100 tys.-500 tys.	Miasto 500 tys. – 1mln	Miasto powyżej 1 miliona mieszkańców
2,99	Scena polityczna w Polsce	3,07	2,98	3,16	3,00	3,03	2,81
3,41	Sytuacja gospodarcza Polski	3,41	3,47	3,54	3,38	3,34	3,36
3,35	Rola Polski w Unii Europejskiej	3,30	3,39	3,34	3,38	3,45	3,23
3,07	Pozycja geopolityczna, w tym sąsiedztwo z Ukrainą ogarniętą wojną	3,18	3,00	3,34	3,11	2,99	2,87

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

KOMENTARZ

Inwestorzy z największych miast (powyżej 1 mln mieszkańców) niżej niż inni oceniają wpływ sceny politycznej w Polsce na ich przyszłe bezpieczeństwo finansowe. Osoby z miast o wielkości od 50 tys. do 100 tys. mieszkańców wyżej oceniają pozycję geopolityczną Polski (wraz z jej sąsiedztwem z Ukrainą ogarniętą wojną). (RM)

TABELA 5.14. OPINIE INWESTORÓW NA TEMAT ZMIANY NASTAWIENIE DO INWESTOWANIA W POLSCE LUB ZA GRANICĄ WOBEC SYTUACJI POLITYCZNEJ, GOSPODARCZEJ I GEOPOLITYCZNEJ POLSKI, W ZALEŻNOŚCI OD WIELKOŚCI MIEJSCA ZAMIESZKANIA.

Wszyscy inwestorzy		Wieś	Miasto do 50 tys.	Miasto 50 tys.-100 tys.	Miasto 100 tys.-500 tys.	Miasto 500 tys. – 1mln	Miasto powyżej 1 miliona mieszkańców
20,0	3 - Polska coraz bardziej atrakcyjna w porównaniu z zagranicą	20,8	24,0	23,4	11,2	22,6	19,4
48,0	2 - nie zmienia nastawienia	47,2	44,0	42,2	56,6	45,9	48,7
32,0	1 - Polska coraz mniej bezpieczna w porównaniu z zagranicą	32,1	32,0	34,4	32,2	31,5	31,9
		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADAŃ.

KOMENTARZ

Wielkość miasta nie jest raczej związana z oceną dylematu inwestycyjnego Polska – zagranica (następna tabela). (RM)

TABELA 5.15. OCENA INWESTORÓW NA TEMAT WPŁYWU SYTUACJI POLITYCZNEJ I GOSPODARCZEJ POLSKI NA PRZYSZŁE BEZPIECZEŃSTWO FINANSOWE W ZALEŻNOŚCI OD WARTOŚCI MAJĄTKU (PORTFELA BEZ NIERUCHOMOŚCI) (SKALA 1-5)

Wszyscy inwestorzy		Portfel do 10 tys.	Portfel 10-50 tys. zł	Portfel 50-99 tys. zł	Portfel 100 -499 tys.	Portfel 500 tys. - 1 mln zł	Milionerzy (portfel > 1m)
2,99	Scena polityczna w Polsce	2,90	3,02	2,98	3,05	2,81	3,05
3,41	Sytuacja gospodarcza Polski	3,22	3,38	3,46	3,51	3,33	3,29
3,35	Rola Polski w Unii Europejskiej	3,27	3,42	3,38	3,33	3,30	3,00
3,07	Pozycja geopolityczna, w tym sąsiedztwo z Ukrainą ogarniętą wojną	3,08	3,11	3,01	3,07	3,15	2,82

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADAŃ.

KOMENTARZ

Posiadany majątek słabo wyjaśnia różnice w ocenie wpływu czynników politycznych i gospodarczych Polski na postrzeganie przyszłego bezpieczeństwa finansowego. Nieco odchylają się w kierunku ocen negatywnych opinie inwestorów zamożniejszych: mający aktywa o wartości 0,5-1 mln zł niżej oceniają scenę polityczną (2,81), a milionerzy czynniki zagraniczne (rolę Polski w UE: 3,00 i pozycję geopolityczną Polski: 2,82). Także milionerzy i inwestorzy z portfelem o wartości od 0,5 do 1 mln zł relatywnie rzadziej dostrzegają zmianę swojej oceny atrakcyjności Polski w porównaniu z zagranicą (odpowiednio: 11,8% i 9,1% głosów na rzecz Polski). Równocześnie, inwestorzy mający aktywa o wartości 0,5-1 mln zł bardziej niż inne grupy majątkowe przechylili swoje wskazania na rzecz zagranicy (42,4% takich wskazań w porównaniu z 32,0% wśród wszystkich inwestorów) (patrz następna tabela).

TABELA 5.16. OPINIE INWESTORÓW NA TEMAT ZMIANY NASTAWIENIA DO INWESTOWANIA W POLSCE LUB ZA GRANICĄ WOBEC SYTUACJI POLITYCZNEJ, GOSPODARCZEJ I GEOPOLITYCZNEJ POLSKI, W ZALEŻNOŚCI OD MAJĄTKU INWESTORÓW (BEZ NIERUCHOMOŚCI) (%)

Wszyscy inwestorzy		Portfel do 10 tys.	Portfel 10-50 tys. zł	Portfel 50-99 tys. zł	Portfel 100 -499 tys.	Portfel 500 tys. - 1 mln zł	Milionerzy (portfel > 1m)
20,0	Polska bardziej atrakcyjna niż zagranica (% w grupie)	20,0	18,0	22,7	21,2	9,1	11,8
48,0	Brak zmiany oceny sytuacji Polski w porównaniu z zagranicą	51,4	49,6	45,4	45,8	48,5	58,8
32,0	Zagranica bardziej bezpieczna niż Polska (% w grupie)	28,6	32,2	31,9	33,0	42,4	29,4
		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

KOMENTARZ

Badając wpływ oceny czynników politycznych na postrzeganie przyszłego bezpieczeństwa finansowego w zależności od wysokości dochodów netto w gospodarstwie domowym napotkano na trudne do wytłumaczenia załamanie ocen wśród relatywnie zamożnych inwestorów (aktywa 0,5-1 mln zł). W tabeli przedstawiono więc również mediany ocen i odchylenia standardowe dla wszystkich oszacowań, starając się znaleźć możliwe powody, niestety bez skutku. Być może więc znaczenie ma fakt, że jest to grupa mało liczna (14 osób: 9 kobiet i 5 mężczyzn) i wynik jest przypadkowy. Ta anomalia dotyczy ocen wszystkich czynników.

TABELA 5.17. OCENA INWESTORÓW NA TEMAT WPŁYWU SYTUACJI POLITYCZNEJ POLSKI NA PRZYSZŁE BEZPIECZEŃSTWO FINANSOWE W ZALEŻNOŚCI OD DOCHODU NETTO W GOSPODARSTWIE DOMOWYM [W NAWIASIE MEDIANA] (W NAWIASIE ODCHYLENIE STANDARDOWE) (SKALA 1-5)

Wszyscy inwestorzy		Mniej niż 5 tys.	5 tys. - 9,99 tys.	10 tys. -19,99 tys.	20 tys. - 49,99 tys.	50 tys. - 99 tys.	Powyżej 100 tys.
2,99	Scena polityczna w Polsce	2,78 [3,00] (1,14)	3,14 [3,00] (1,19)	2,97 [3,00] (1,12)	2,84 [3,00] (1,22)	2,64 [3,00] (1,21) M; 2,20*	3,35 [3,00] (1,45)
3,41	Sytuacja gospodarcza Polski	3,18 [3,00] (1,26)	3,65 [4,00] (1,15)	3,34 [3,00] (1,18)	3,14 [3,00] (1,24)	2,57 [2,50] (1,34) M: 2,60*	3,53 [3,00] (1,28)
3,35	Rola Polski w Unii Europejskiej	3,21 [3,00] (1,17)	3,53 [4,00] (1,06)	3,24 [3,00] (1,01)	3,29 [3,00] (1,16)	2,93 [2,50] (1,26) M: 2,80*	3,29 [3,00] (1,15)
3,07	Pozycja geopolityczna, w tym sąsiedztwo z Ukrainą ogarniętą wojną	2,97 [3,00] (1,27)	3,21 [3,00] (1,29)	2,99 [3,00] (1,24)	2,91 [3,00] (1,17)	2,57 [2,00] (1,22) M; 2,20*	3,41 [4,00] (1,41)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADAŃ.

Uwaga: w nawiasie [] mediana; w nawiasie () odchylenie standardowe

TABELA 5.18. OPINIE INWESTORÓW NA TEMAT ZAMIANY NASTAWIENIE DO INWESTOWANIA W POLSCE LUB ZA GRANICĄ WOBEC SYTUACJI POLITYCZNEJ, GOSPODARCZEJ I GEOPOLITYCZNEJ POLSKI, W ZALEŻNOŚCI OD DOCHODU NETTO W GOSPODARSTWIE DOMOWYM INWESTORÓW (%)

Wszyscy inwestorzy		Mniej niż 5 tys.	5 tys. - 9,99 tys.	10 tys. - 149,99 tys.	20 tys. - 49,99 tys.	50 tys. - 99 tys.	Powyżej 100 tys.
32,0	Zagranica bardziej bezpieczna niż Polska (% w grupie)	28,4	31,1	35,2	31,0	57,1	23,5
48,0	Brak zmiany oceny sytuacji Polski w porównaniu z zagranicą	53,2	48,9	47,0	41,4	28,6	52,9
20,0	Polska bardziej atrakcyjna niż zagranica (% w grupie)	18,4	20,0	17,8	27,6	14,3	23,6
		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADAŃ.

KOMENTARZ

Trudne do wytłumaczenia przechylenie oceny czynników politycznych i gospodarczych przez grupę mającą aktywa o wartości 0,5-1mln zł znajduje również swój odpowiednik w ocenie zmiany nastawienia tych osób do inwestowania raczej za granicą niż w Polsce (aż 57,1% głosów za zagranicą). Inwestorzy z tej grupy są więc konsekwentnie negatywnie nastawieni do inwestowania w Polsce, ale jak pisano wyżej, ten wynik jest obciążony małą liczebnością tej grupy (14 osób), może być więc jedynie artefaktem statystycznym. (RM)

Ś

WIADOMOŚĆ

EKOLOGICZNA, SPOŁECZNA I KORPORACYJNA (ESG)
A DECYZJE INWESTORÓW

UWZGLĘDNIANIE PRZEZ INWESTORÓW STOSOWANIA PRZEZ SPÓŁKI ZASAD ESG (ZASAD DOTYCZĄCYCH ŚWIADOMOŚCI EKOLOGICZNEJ, SPOŁECZNEJ I KORPORACYJNEJ)

Drugim nowym zagadnieniem, którym zajęliśmy się w 2024 r. w badaniu jest to – jakie znaczenie dla inwestorów ma fakt stosowania się przez spółki do oczekiwań związanych z wymaganiami dotyczącymi ochrony środowiska, odpowiedzialności społecznej i ładu korporacyjnego (ESG). Już teraz niektóre spółki publiczne publikują raporty na ten temat. Stopniowo, w kolejnych latach, coraz większa grupa podmiotów, nie tylko notowanych na giełdzie, będzie musiała publikować raporty na temat swojego postępowania w zakresie środowiskowym (emisja gazów cieplarnianych, gospodarowanie wodą, utylizacja odpadów), społecznym (włączania osób wykluczonych, odpowiedzialność społeczna), korporacyjnym (zapewnienie różnorodności w organach, zapewnienia odpowiednich warunków pracy). (RM)

TABELA 6.1. OPINIE INWESTORÓW NA TEMAT UWZGLĘDNIANIA W SWOICH DECYZJACH STOSOWANIA PRZEZ SPÓŁKI ZASAD ESG (DANE PIERWOTNE)

Stwierdzenia	Liczba i % inwestorów	Klasyfikacja
(*) Nie wiem co to jest ESG. (**) Stosowania przez firmy zasad ESG nie uwzględniam i (***) nie zamierzam uwzględniać w swoich decyzjach inwestycyjnych.	1 (0,1%)	(1) - zamiar nieuwzględniania
(*) Stosowania przez firmy zasad ESG nie uwzględniam i (**) nie zamierzam uwzględniać w swoich decyzjach inwestycyjnych.	65 (9,3%)	(1) - zamiar nieuwzględniania
(*) Tak, znam ideę ESG, słyszałem o jej zasadach i znaczeniu w działalności spółek. (**) Stosowania przez firmy zasad ESG nie uwzględniam i (***) nie zamierzam uwzględniać w swoich decyzjach inwestycyjnych.	14 (2,0%)	(1) - zamiar nieuwzględniania
(*) Nie wiem co to jest ESG	56 (8,0%)	(2) - brak znajomości
(*) Nie wiem co to jest ESG. (**) Stosowanie przez firmy zasad ESG zamierzam uwzględniać w swoich decyzjach inwestycyjnych.	1 (0,1%)	(2) - brak znajomości
(*) Tak, znam ideę ESG, słyszałem o jej zasadach i znaczeniu w działalności spółek.	252 (36,1%) +57 (8,1%)	(3) Znajomość
(*) Znam ideę ESG ... (**) Stosowanie przez firmy zasad ESG zamierzam uwzględniać w swoich decyzjach inwestycyjnych.	10 (1,4%)	(4) Zamiar uwzględniania
(*) Stosowanie przez firmy zasad ESG zamierzam uwzględniać w swoich decyzjach inwestycyjnych.	16 (2,2%) +175 (25,1%)	(4) Zamiar uwzględniania
(*) Znam ideę ESG (**) Stosowanie przez spółki zasad ESG uwzględniam już w swoich decyzjach inwestycyjnych	3 (0,4%)	(5) uwzględnianie
(*) Stosowanie przez firmy zasad ESG uwzględniam już w swoich decyzjach inwestycyjnych. (**) Stosowanie przez firmy zasad ESG zamierzam uwzględniać w swoich decyzjach inwestycyjnych.	1 (0,1%)	(5) uwzględnianie
(*) Stosowanie przez spółki zasad ESG uwzględniam już w swoich decyzjach inwestycyjnych	27 (3,8%)	(5) uwzględnianie

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADAŃ.

Pytanie w badaniu: „Oceń swoją wiedzę i postawę odnośnie ESG (postępowanie firm wobec środowiska naturalnego (E), społeczeństwa (S) i ładu korporacyjnego (G)). Zaznacz wszystkie właściwe odpowiedzi.”

Proponowane odpowiedzi:

- Tak, znam ideę ESG, słyszałem/am już coś o zasadach i znaczeniu w działalności polskich firm;
- Stosowanie przez firmy zasad ESG zamierzam uwzględniać w swoich decyzjach inwestycyjnych
- Stosowanie przez firmy zasad ESG uwzględniam już w swoich decyzjach inwestycyjnych
- Stosowania przez firmy zasad ESG nie uwzględniam i nie zamierzam uwzględniać w swoich decyzjach inwestycyjnych

TABELA 6.2. POSTAWY INWESTORÓW DOTYCZĄCE UWZGLĘDNIANIA W SWOICH DECYZJACH STOSOWANIA PRZEZ SPÓŁKI ZASAD ESG, PO ZAKLASYFIKOWANIU DO GŁÓWNYCH GRUP (DANE PO ZAKLASYFIKOWANIU)

	Liczba i odsetek (%)	Skumulowana liczba i skumulowany odsetek (%)
(5) uwzględnianie w decyzjach zasad stosowania ESG przez spółki	50 (7,2%)	697 (100,0%)
(4) zamiar uwzględniania w decyzjach stosowania zasad ESG przez spółki	201 (28,8%)	647 (92,8%)
(3) znajomość zasad ESG przez inwestorów	309 (44,4%)	446 (63,9%)
(2) brak znajomości zasad ESG	57 (8,2%)	137 (19,6%)
(1) zamiar nieuwzględniania stosowania przez spółki zasad ESG	80 (11,4%)	80 (11,4%)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

KOMENTARZ

ESG, czyli zarządzanie kwestiami związanymi ze środowiskiem, społeczeństwem i ładem korporacyjnym (skrót od angielskich nazw: Environmental, Social, Governance), ma coraz istotniejszy wpływ na decyzje i procesy inwestycyjne. Z jednej strony, coraz szersza grupa podmiotów rynkowych będzie zobowiązana do raportowania kwestii ESG. Zgodnie z Dyrektywą CSRD (Corporate Sustainability Reporting Directive) raport ESG za rok 2024 będą musiały złożyć duże spółki interesu publicznego, zatrudniające ponad 500 pracowników i spełniające wymogi finansowe. W kolejnych latach ten obowiązek obejmie wszystkie duże spółki, a następnie małe i średnie przedsiębiorstwa spełniające kryteria finansowe. Choć raportowanie niefinansowe (ESG) z pewnością jest wyzwaniem dla wielu firm, to jednak może też nieść ze sobą korzyści, w tym poprawę wizerunku i reputacji, zwiększenie zaufania klientów i inwestorów, a także może stanowić dla samej spółki narzędzie monitorujące zgodność z regulacjami i pozwalające na ocenę ryzyka związanego z obszarem środowiskowym, społecznym czy ładem korporacyjnym. Z drugiej strony, rośnie grupa inwestorów, którzy chcą inwestować w sposób społecznie odpowiedzialny, tak, aby wspierać kapitałowo te przedsiębiorstwa, które w konstruktywny sposób podchodzą do relacji z otoczeniem.

Wśród respondentów osoby, które nie znają koncepcji ESG, stanowią zdecydowaną mniejszość (8,2%). Około 11% inwestorów nie kieruje się stosowaniem przez spółki zasad ESG podczas podejmowania decyzji inwestycyjnych i nie zamierza tego zmieniać. Niemal połowa (44%) badanych deklaruje znajomość koncepcji ESG, ale jednocześnie nie wskazują na kierowanie się tymi zasadami podczas inwestowania. 29% badanych inwestorów planuje wykorzystać wiedzę o stosowaniu przez spółki zasad ESG w swoich przyszłych decyzjach inwestycyjnych, a 7% już w tym momencie podczas inwestowania bierze pod uwagę kwestie środowiskowe, społeczne i ładu korporacyjnego. (AW)

Dalej zaprezentowano wyniki poszukiwania powodów różnic w ocenie ESG pomiędzy różnymi grupami inwestorów.

TABELA 6.3. OPINIE INWESTORÓW NA TEMAT ZNAJOMOŚCI I ZAMIARÓW UWZGLĘDNIANIA W SWOICH DECYZJACH ZASAD ESG PRZEZ SPÓŁKI W ZALEŻNOŚCI OD ICH WIEKU (%)

Wszyscy inwestorzy		Poniżej 20 lat	20-24 lata	25-29 lat	30-39 lat	40-49 lat	50-59 lat	60-69 lat	Powyżej 70 lat
7,2	(5) uwzględnianie w decyzjach zasad stosowania ESG przez spółki	16,7	0,0	6,7	5,7	8,0	12,9	6,9	0,0
28,8	(4) zamiar uwzględniania w decyzjach stosowania zasad ESG przez spółki	33,3	48,1	26,0	26,7	29,2	22,8	39,7	41,2
44,4	(3) znajomość zasad ESG przez inwestorów	33,3	33,3	48,1	42,1	36,5	54,4	50,0	58,8
8,2	(2) brak znajomości zasad ESG	0,0	7,5	12,5	11,3	5,8	5,9	0,0	0,0
11,4	(1) zamiar nieuwzględniania stosowania zasad ESG przez spółki	16,7	11,1	6,7	14,2	20,5	4,0	3,4	0,0
	Razem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

KOMENTARZ

Najstarsi inwestorzy (powyżej 60 lat) częściej niż pozostali deklarują zamiar uwzględniania faktu stosowania zasad ESG przez spółki w swoich decyzjach (39,7% w grupie 60-69 lat i 41,2% w grupie powyżej 70 lat). Te osoby rzadko (prawie nigdy) deklarują zamiar nieuwzględniania ESG. (RM)

TABELA 6.4. OPINIE INWESTORÓW NA TEMAT ZNAJOMOŚCI I ZAMIARÓW UWZGLĘDNIANA W SWOICH DECYZJACH INWESTYCYJNYCH STOSOWANIA ZASAD ESG PRZEZ SPÓŁKI W ZALEŻNOŚCI OD WIELKOŚCI ICH MIEJSCA ZAMIESZKANIA (%)

Wszyscy inwestorzy		Wieś	Miasto do 50 tys.	Miasto 50 tys. - 100 tys.	Miasto 100 tys. - 500 tys.	Miasto 500 tys. - 1mln	Miasto powyżej 1 miliona mieszkańców
7,2	(5) uwzględnianie w decyzjach zasad stosowania ESG przez spółki	6,6	5,6	12,2	5,3	7,2	8,0
28,8	(4) zamiar uwzględniania w decyzjach stosowania zasad ESG przez spółki	22,6	32,8	30,0	32,2	31,5	22,2
44,4	(3) znajomość zasad ESG przez inwestorów	46,3	43,2	45,6	43,4	48,7	39,8
8,2	(2) brak znajomości zasad ESG	11,3	8,0	4,4	9,9	4,5	9,7
11,4	(1) zamiar nieuwzględniania stosowania przez spółki zasad ESG	13,2	10,4	7,8	9,2	8,1	20,3
		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

KOMENTARZ

Nieco częściej zamiar nieuwzględniania tego, że spółki stosują zasady ESG deklarują mieszkańcy polskich metropolii (na podstawie wskazań województwa można wnioskować, że 2/3 z tych osób jest z Warszawy, a 1/3 z Krakowa). (RM)

TABELA 6.5. OPINIE INWESTORÓW NA TEMAT ZNAJOMOŚCI I ZAMIARÓW UWZGLĘDNIANIA W SWOICH DECYZJACH STOSOWANIA ZASAD ESG PRZEZ SPÓŁKI W ZALEŻNOŚCI OD WYKSZTAŁCENIA (STOPNIA I KIERUNKU) (%)

		Poziom			Kierunek				
		Podstawowe	Średnie	Wyższe	Ekonomiczne	Techniczne	Humanistyczne	Innespecjalistyczne	ogólne
Wszyscy inwestorzy									
7,2	(5) uwzględnianie w decyzjach zasad stosowania ESG przez spółki	0,0	8,2	6,9	8,7	7,5	6,8	6,5	3,3
28,8	(4) zamiar uwzględniania w decyzjach stosowania zasad ESG przez spółki	37,5	35,0	26,3	24,5	31,9	29,3	26,1	35,0
44,4	(3) znajomość zasad ESG przez inwestorów	37,5	41,3	45,6	49,4	40,8	47,4	42,4	38,4
8,2	(2) brak znajomości zasad ESG	12,5	8,3	8,1	2,7	8,8	9,0	12,0	13,3
11,4	(1) zamiar nieuwzględniania stosowania przez spółki zasad ESG	12,5	7,2	13,1	14,7	11,0	7,5	13,0	10,0
		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

KOMENTARZ

Nie odnotowaliśmy istnienia silnej relacji między poziomem wykształcenia lub kierunkiem wykształcenia a postawami wobec ESG. (RM)

TABELA 6.6. OPINIE INWESTORÓW NA TEMAT ZNAJOMOŚCI I ZAMIARÓW UWZGLĘDNIANIA W SWOICH DECYZJACH STOSOWANIA ZASAD ESG PRZEZ SPÓŁKI W ZALEŻNOŚCI OD ZAWODU/ STATUSU ZAWODOWEGO

Wszyscy inwestorzy		Bezrobotni	Emeryci i renciści	Pracownicy niższego szczebla	Pracownicy wyższego szczebla	Przedsiębiorcy, właściciele firm	Nie pracujący, uczący się	Wolny zawód
7,2	(5) uwzględnianie w decyzjach zasad stosowania ESG przez spółki	4,8	2,8	8,0	7,3	9,1	0,0	9,8
28,8	(4) zamiar uwzględniania w decyzjach stosowania zasad ESG przez spółki	19,0	38,0	25,7	30,9	19,5	41,7	31,6
44,4	(3) znajomość zasad ESG przez inwestorów	52,4	57,8	48,1	41,3	33,8	41,7	41,5
8,2	(2) brak znajomości zasad ESG	19,0	0,00	8,6	7,6	15,6	0,0	7,3
11,4	(1) zamiar nieuwzględniania stosowania przez spółki zasad ESG	4,8	1,4	9,6	12,8	22,1	16,6	9,8
100,0		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADAŃ.

KOMENTARZ

Przedsiębiorcy i właściciele firm najczęściej spośród grup zawodowych (osób o różnym statusie zawodowym) deklarują zamiar nieuwzględniania stosowania zasad ESG przez spółki. Badanie dotyczy inwestycji, ale niektórych przedsiębiorców będą obowiązywały ESG jako producentów (usługodawców). Na przeciwnym biegunie w stosunku do przedsiębiorców i właścicieli firm są emeryci, wśród których prawie nie ma osób zamierzających nieuwzględniać stosowania zasad ESG przez spółki, ale blisko 40% z nich deklaruje zamiar ich uwzględniania. Takie postawy są także częste wśród uczących się i studiujących. (RM)

TABELA 6.7. OPINIE INWESTORÓW NA TEMAT ZNAJOMOŚCI I ZAMIARÓW UWZGLĘDNIANIA ZASAD ESG W SWOICH DECYZJACH INWESTYCYJNYCH W ZALEŻNOŚCI OD WARTOŚCI PORTFELA AKTYWÓW (W ZŁ, BEZ NIERUCHOMOŚCI) (%)

Wszyscy inwestorzy		Portfel do 10 tys.	Portfel 10-50 tys. zł	Portfel 50-99 tys. zł	Portfel 100-499 tys.	Portfel 500 tys. - 1 mln zł	Milionerzy (portfel > 1m)
7,2	(5) uwzględnianie w decyzjach zasad stosowania ESG przez spółki	9,5	9,0	3,5	5,7	15,1	5,9
28,8	(4) zamiar uwzględniania w decyzjach stosowania zasad ESG przez spółki	34,4	23,8	28,4	32,0	30,3	11,8
44,4	(3) znajomość zasad ESG przez inwestorów	37,1	52,9	50,4	41,1	24,3	23,4
8,2	(2) brak znajomości zasad ESG	11,4	9,5	9,2	5,2	3,0	11,8
11,4	(1) zamiar nieuwzględniania stosowania przez spółki zasad ESG	7,6	4,8	8,5	16,0	27,3	47,1
100,0		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADAŃ.

KOMENTARZ

Podział odpowiedzi na podstawie wartości portfeli ujawnia, że dwie najbogatsze kohorty są bardziej niż inne grupy sceptycznie nastawione do stosowania ESG, a milionerzy najczęściej zgłaszają zamiar ich nieuwzględniania. (RM).

TABELA 6.8. OPINIE INWESTORÓW NA TEMAT ZNAJOMOŚCI I ZAMIARÓW UWZGLĘDNIANIA W SWOICH DECYZJACH STOSOWANIA ZASAD ESG PRZEZ SPÓŁKI W ZALEŻNOŚCI OD DOCHODU NETTO W GOSPODARSTWIE

Wszyscy inwestorzy		Mniej niż 5 tys.	5 tys. - 9,99 tys.	10 tys. - 149,99 tys.	20 tys. - 49,99 tys.	50 tys. - 99 tys.	Powyżej 100 tys.
7,2	(5) uwzględnianie w decyzjach zasad stosowania ESG przez spółki	10,1	3,6	8,2	13,8	14,3	5,9
28,8	(4) zamiar uwzględniania w decyzjach stosowania zasad ESG przez spółki	31,2	28,2	29,2	24,1	14,3	47,1
44,4	(3) znajomość zasad ESG przez inwestorów	45,8	50,7	40,2	27,6	50,0	35,3
8,2	(2) brak znajomości zasad ESG	9,2	6,4	9,6	10,3	14,3	0,0
11,4	(1) zamiar nieuwzględniania stosowania przez spółki zasad ESG	3,7	11,1	12,7	24,2	7,1	11,8
100,0		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

KOMENTARZ

O ile milionerzy najrzadziej deklarowali zamiar uwzględniania w decyzjach stosowania ESG przez spółki, to osoby mające największe dochody najczęściej spośród wszystkich grup zgłaszają zamiar nieuwzględniania. (RM).

TABELA 6.9. OPINIE INWESTORÓW NA TEMAT ZNAJOMOŚCI I ZAMIARÓW UWZGLĘDNIANIA W SWOICH DECYZJACH STOSOWANIA ZASAD ESG PRZEZ SPÓŁKI W ZALEŻNOŚCI OD PŁCI

Wszyscy inwestorzy		Kobiety	Mężczyźni
7,2	(5) uwzględnianie w decyzjach zasad stosowania ESG przez spółki	8,5	5,8
28,8	(4) zamiar uwzględniania w decyzjach stosowania zasad ESG przez spółki	28,8	28,9
44,4	(3) znajomość zasad ESG przez inwestorów	46,3	42,3
8,2	(2) brak znajomości zasad ESG	10,2	6,1
11,4	(1) zamiar nieuwzględniania stosowania przez spółki zasad ESG	6,2	16,9
100,0		100,0	100,0

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

KOMENTARZ

Wśród mężczyzn jest więcej niż wśród kobiet osób niezamierzających uwzględnić stosowania zasad ESG przez spółki. (RM).

P

OLKI I ICH INWESTYCJE

KOBIETY INWESTORKI NA TLE KOBIET NIEINWESTUJĄCYCH
I INWESTORÓW-MĘŻCZYŹN

Uwaga: dla oszczędności miejsca pod tabelami nie powtarzamy definicji pytań i odpowiedzi, oraz opisu metody gromadzenia danych, są one przedstawione pod odpowiednimi wcześniej, pod tabelami w częściach poświęconych inwestorom i nieinwestującym.

Głównym celem tej części opracowania jest poszukiwanie odpowiedzi na pytanie: co wyróżnia kobiety inwestorki – w porównaniu z mężczyznami-inwestorami i w porównaniu z kobietami nieinwestującymi. Chodzi więc o odróżnienie w ich cechach, zachowaniu, opiniach, posiadanych portfelach, preferencjach inwestycyjnych tego, co wynika z faktu bycia kobietą od tego, co wyjaśniać można faktem bycia inwestorką (inwestowaniem).

Wstępem do tej części opracowania jest prezentacja struktury próby w podziale według dwóch kryteriów: płci i bycia inwestorką (inwestorem). Strukturę tę przedstawia następująca tabela.

TABELA 7.1. STRUKTURA PRÓBY BADAWCZEJ: KOBIETY I MĘŻCZYŹNI ORAZ INWESTORZY I NIEINWESTUJĄCY

	Inwestorzy			Nieinwestujący		
Kobiety	354	50,5% kobiet		347	49,5% kobiet	
	50,8% inwestorów	Kobiety inwestorki		60,4% nieinwestujących	Kobiety nieinwestujące	
			27,8% całej próby			27,3% całej próby
Mężczyźni	343	60,1% mężczyzn		228	39,9% mężczyzn	
	49,2% inwestorów	Mężczyźni inwestorzy		39,6% nieinwestujących	Mężczyźni nieinwestujący	
			27,0% całej próby			17,9% całej próby

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADAŃ.

KOMENTARZ

W próbie niemal po równo są: kobiety-inwestorki, kobiety nieinwestujące i mężczyźni-inwestorzy (każda grupa stanowi ok. 27% całości próby). Resztę próby stanowią mniej liczni mężczyźni nieinwestujący (17,9%).

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADAŃ W ROKU 2023

- 1) W 2024 r. w próbie znajduje się znacznie więcej kobiet (ponad 55%) niż w 2023 r., kiedy było ich 43%.
- 2) W całej próbie w 2024 r. jest prawie dokładnie tyle kobiet inwesterek, co w poprzednim roku, ale znacznie więcej jest kobiet nieinwestujących, bo o blisko 14 p.p.
- 3) Więcej jest także w 2024 r. nieinwestujących mężczyzn, o blisko 6 p.p.
- 4) Skutkiem tego w 2024 jest aż o 19 p.p. mniej w całej próbie mężczyzn-inwestorów. (RM)

Niżej zaprezentowano porównanie kobiet-inwesterek z trzema grupami odniesienia: inwestorami (mężczyznami), kobietami nieinwestującymi oraz – co jest już mniej ważne dla celów tej części opracowania – z mężczyznami nieinwestującymi, zaś dane na ich temat służą raczej zamknięciu kompozycji tej analizy. Taki sposób prezentacji wyników ma na celu zarejestrowanie pod jakim względem inwestorki są bardziej podobne do kobiet nieinwestujących (albo być może równocześnie do mężczyzn nieinwestujących), a w czym są bardziej podobne do mężczyzn-inwestorów.

TABELA 7.2. PORÓWNANIE KOBIET I MĘŻCZYŹN: DANE EKONOMICZNE

	Inwestorzy - mężczyźni	Inwestorki	Nieinwestujące kobiety	Nieinwestujący mężczyźni
Liczba osób	343	354	347	228
EKONOMICZNE				
Dochód (tys. zł)	16,1	14,6	9,2	11,8
Aktywa bez nieruchomości (tys. zł)	229	124		
Aktywa w nieruchomościach (tys. zł)	225	185		
Aktywa całkowite (tys. zł)	454	309		

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

KOMENTARZ

O ile dochody w gospodarstwach obu grup inwestorów są podobne (średnio 14,6 tys. i 16,0 tys. zł), to mężczyźni deklarują posiadanie większego majątku, zarówno aktywów bez nieruchomości (aktywa średnio o 105 tys. zł większe), jak i nieruchomości inwestycyjnych (średnio o 40 tys. większe). Łącznie średnia wartość obu składników majątku jest o blisko 50% (150 tys. zł) większa w przypadku mężczyzn.

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

- 1) W 2024 r. inwestorki mają niższy dochód netto w gospodarstwie domowym w porównaniu z inwestorami-mężczyznami i różnica ta jest nieco mniejsza niż w 2023 r. (wtedy wynosiła ona blisko 2 tys. zł).
- 2) W 2024 r. inwestorki mają też aktywa (bez nieruchomości) średnio o znacznie mniejszej wartości niż inwestorzy-mężczyźni, ale różnica ta jest o blisko 35 tys. zł mniejsza niż w 2023 r.
- 3) W 2024 r. inwestorki mają także nieruchomości inwestycyjne o niższej wartości, różnica w stosunku do inwestorów-mężczyzn jest podobna jak rok wcześniej. (RM)

TABELA 7.3. PORÓWNANIE KOBIEI I MĘŻCZYZN: DANE DEMOGRAFICZNE

	Inwestorzy - mężczyźni	Inwestorki	Nieinwestujące kobiety	Nieinwestujący mężczyźni
Wiek (lata)	43,8	39,0	44,5	48,4
Miejsce zamieszkania (odsetek osób ze wsi), w %	16,3	14,1	21,0	20,6
Miejsce zamieszkania (odsetek osób z miast do 50 tys. mieszkańców), w %	19,5	16,3	21,0	27,2
Miejsce zamieszkania (odsetek osób z miast od 50 tys. do 100 tys. mieszkańców), w %	13,1	12,7	12,4	12,7
Miejsce zamieszkania (odsetek osób z miast od 100 tys. do 500 tys. mieszkańców), w %	22,4	21,2	23,9	20,2
Miejsce zamieszkania (odsetek osób z miast od 500 tys. 1 mln mieszkańców), w %	12,2	19,5	11,5	11,4
Miejsce zamieszkania (odsetek osób z miast powyżej 1 mln), w %	16,3	16,1	10,0	7,9

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

KOMENTARZ

Kobiety-inwestorki są o blisko 5 lat młodsze od pozostałych kobiet i od mężczyzn-inwestorów. Inwestorki i mężczyźni-inwestorzy rzadziej niż nieinwestujący mieszkają na wsi i w małych miastach, częściej zaś w miastach powyżej 0,5 miliona mieszkańców. (RM)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

- 1) W 2024 r. inwestorki są młodsze o blisko 5 lat od inwestorów-mężczyzn, i młodsze od kobiet nieinwestujących, podobnie jak w 2023 r.
- 2) W 2024 r. inwestorki i mężczyźni-inwestorzy mieszkają rzadziej na wsi i w małych miastach, a częściej w dużych miastach, podobnie jak w 2023 r. Podobnie też jak w 2023 r. inwestorki rzadziej niż mężczyźni-inwestorzy mieszkają na wsi i w małych miejscowościach.

TABELA 7.4. PORÓWNANIE KOBIEI I MĘŻCZYŹN: LICZBA DZIECI (%)

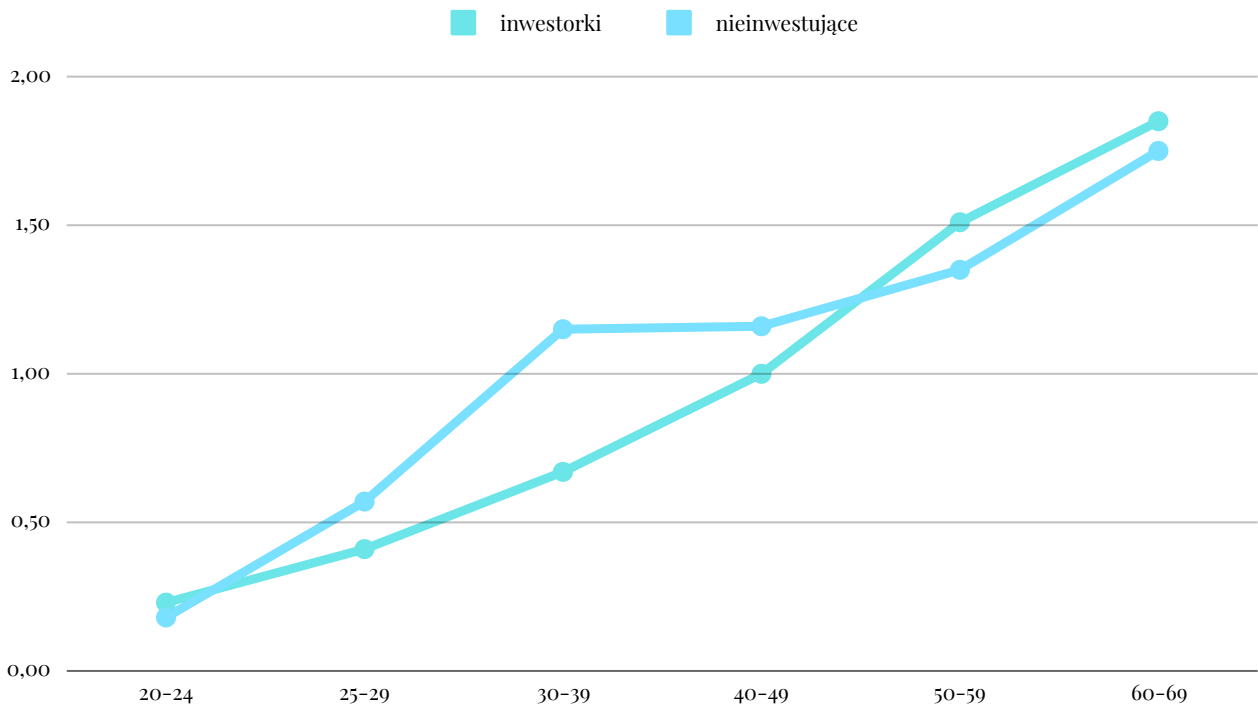
	Inwestorzy - mężczyźni	Inwestorki	Nieinwestujące kobiety	Nieinwestujący mężczyźni
Bez dzieci	38,8	48,0	34,5	41,7
1 dziecko	26,8	25,1	26,5	24,6
2 dzieci	28,3	22,3	28,2	21,9
3 dzieci	5,0	3,3	8,0	10,5
4 dzieci lub więcej	1,2	0,5	2,5	1,3

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

KOMENTARZ

Kobiety inwestorki znacznie częściej niż inwestorzy-mężczyźni nie mają dzieci (48,0% wobec 38,8%), a różnica między nimi a kobietami nieinwestującymi jest pod tym względem jeszcze większa (34,5% kobiet nieinwestujących jest bezdzietna). (RM)

RYSUNEK 7.1. WIEK A ŚREDNIA LICZBA DZIECI NA 1 OSOBĘ: INWESTORKI I KOBIETY NIEINWESTUJĄCE

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

Uwaga: na rysunku nie są prezentowane dane dla kohorty wiekowej powyżej 70 lat, w której jest tylko 15 kobiet: 4 inwestorki (średnio 1,75 dzieci) i 11 nieinwestujących (średnio 1,85 dzieci).

KOMENTARZ

Rys. 7.1 obrazuje wyższy w kohorcie 30-39 lat rozdźwięk pod względem liczby posiadanych dzieci między inwestorkami, a kobietami nieinwestującymi. Różnica ta niweluje się (a nawet odwraca) w przedziale wieku 50-59 lat i w następnych. (RM)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

- 1) w 2024 r. fakt rzadszego posiadania dzieci przez inwestorki niż kobiety nieinwestujące jest podobny do tego, jaki obserwowano w 2023 r., przy czym różnica ta była wtedy wyraźniej.
- 2) W danych z 2024 r. obserwujemy, że jeśli inwestorki mają dzieci, to raczej jedno niż dwoje, podobną prawidłowość obserwowano rok wcześniej.
- 3) Zależność między wiekiem kobiet inwestorek i nieinwestujących a liczbą posiadanych dzieci w 2023 r. była jednak nieco inna, jeśli uwzględnimy wiek kobiet. Różnica ta dotyczy głównie kohorty 30-39 lat. Różnica między obiema grupami wynosiła wtedy 0,24, a nie blisko 0,5 (jak w roku 2024). Być może więc w 2024 r. taka różnica wynika ze specyfiki próby. (RM)

TABELA 7.5. PORÓWNANIE KOBIEI I MĘŻCZYŹN: WYKSZTAŁCENIE (%)

	Inwestorzy - mężczyźni	Inwestorki	Nieinwestujące kobiety	Nieinwestujący mężczyźni
POZIOM				
Wykształcenie wyższe	62,1	79,6	40,6	33,8
Wykształcenie średnie	35,9	20,0	57,0	60,1
Wykształcenie podstawowe	2,0	0,4	2,4	6,1
KIERUNEK				
Wykształcenie ekonomiczne	24,2	28,5	20,1	8,3
Wykształcenie humanistyczne	14,3	23,7	20,4	14,9
Wykształcenie techniczne	43,1	22,0	18,1	45,2

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

KOMENTARZ

Kobiety-inwestorki są też lepiej wykształcone – prawie 4/5 z nich ma wyższe wykształcenie, w grupie mężczyzn-inwestorów jest to jedynie nieco mniej niż 2/3. Inwestorki posiadają prawie dwa razy rzadziej wykształcenie techniczne (22,0% w porównaniu z 43,1% inwestorów-mężczyzn), za to dwa razy częściej humanistyczne (23,7%, mężczyźni – 14,2%). Ale w całej próbie jest to cecha odróżniająca ogólnie kobiety od mężczyzn. Zarówno kobiety, jak i mężczyźni inwestorzy mają nieco częściej niż pozostali wykształcenie ekonomiczne. (RM)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

- 1) W 2024 r. inwestorki mają znacznie częściej niż inwestorzy-mężczyźni wykształcenie wyższe, podobnie było w 2023 r., i podobnie też w obu latach inwestorki częściej mają wykształcenie wyższe niż kobiety nieinwestujące.
- 2) W 2024 r. podobny jest odsetek inwesterek i mężczyzn-inwestorów, którzy mają wykształcenie ekonomiczne. Kobiety-inwestorki częściej od mężczyzn-inwestorów mają wykształcenie humanistyczne i rzadziej techniczne. Tak samo było w 2023 r.
- 3) Ogólniej, kobiety-inwestorki więcej łączy pod względem kierunku wykształcenia z kobietami nieinwestującymi niż inwestorami-mężczyznami, za wyjątkiem wykształcenia ekonomicznego, które inwestorzy obu płci mieli i mają równie często, i częściej niż nieinwestujący. (RM)

TABELA 7.6. PORÓWNANIE Kobiet I MĘŻCZYŹN: ZAWÓD I STATUS ZAWODOWY (%)

	Inwestorzy - mężczyźni	Inwestorki	Nieinwestujące kobiety	Nieinwestujący mężczyźni
Pracownik wyższego lub średniego szczebla	39,1	43,5	21,0	19,3
Pracownik niższego szczebla	27,4	26,2	35,4	34,2
Wolny zawód	6,1	5,6	7,2	6,1
Przedsiębiorca i właściciel firmy	12,5	9,6	3,7	6,6
Bezrobotny	1,7	4,2	12,3	9,2
Student, uczeń	1,7	1,6	2,0	0,3

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

KOMENTARZ

Różnice zawodowe w próbie są silniej związane z faktem bycia inwestorem lub nieinwestującym, niż z płcią. Np. dwa razy więcej wśród inwestorów obu płci niż wśród nieinwestujących jest osób zajmujących wyższe i średnie szczeble w strukturach organizacyjnych, za to mniej jest osób na niższych szczeblach oraz bezrobotnych. Wśród inwestorów obu płci więcej jest także przedsiębiorców i właścicieli firm. (RM)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

W 2024 r. podobnie jak w 2023 r. inwestorki i inwestorzy-mężczyźni zajmują znacznie częściej niż nieinwestujący średnie i wyższe szczeble struktury organizacyjnej, rzadziej szczeble niższe; częściej niż oni są przedsiębiorcami i właścicielami firm. Obie grupy inwestorów rzadziej są bezrobotnymi. (RM)

TABELA 7.7. PORÓWNANIE KOBIEI I MĘŻCZYŹN: TOLERANCJA RYZYKA (%)

	Inwestorzy - mężczyźni	Inwestorki	Nieinwestujące kobiety	Nieinwestujący mężczyźni
Żadnej straty nie akceptuję	16,6	20,6	48,7	48,7
Jestem w stanie zaakceptować niewielką stratę, ale wolałabym jej uniknąć	41,7	55,9	42,6	42,5
Jestem w stanie zaakceptować większą stratę, jeśli potencjalny zysk może być znaczny	29,9	22,3	7,2	7,9
Akceptuję duże straty, gdy wiem, że inwestycja może przynieść duże zyski	12,8	1,4	1,1	0,9

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

KOMENTARZ

Kobiety-inwestorki mają znacznie niższą tolerancję ryzyka inwestycyjnego niż inwestorzy-mężczyźni, ale ich gotowość do podejmowania ryzyka jest większa od nieinwestujących, niezależnie od ich płci. Co piąta z inwesterek w ogóle nie akceptuje ryzyka inwestycyjnego (odpowiedź: „żadnej straty nie akceptuję”), a takich inwestorów-mężczyzn jest mniej - 1/6. Niewielką stratę akceptuje 5 na 9 kobiet (55,9%) i 4 na 10 inwestorów-mężczyzn (41,6%). 2 na 9 inwesterek (22,3%) akceptuje większą stratę za cenę możliwego znacznego zysku, a wśród inwestorów-mężczyzn jest to co czwarty (28,8%). Największa różnica między obiema płciami inwestorów dotyczy gotowości podjęcia największego ryzyka inwestycyjnego, w nadziei na duże zyski: jest je gotowa podjąć jedynie co 90 kobieta (1,1%), ale już co ósmy mężczyzna (12,8%). Gotowość do podejmowania największego ryzyka jest więc wybitnie wyższa wśród mężczyzn-inwestorów, a kobiety-inwestorki mają ją na poziomie zbliżonym do nieinwestujących, niezależnie od ich płci.

Jak sygnalizowaliśmy relacja między skłonnością do ryzyka a majątkiem oraz byciem inwestorem lub nie jest złożona. W pewnym stopniu wynika ona z czynników osobowościowych. Dlatego też poziom podejmowanego ryzyka powinien być dopasowany zarówno do takich preferencji osobistych (osobowościowych), ale też do sytuacji majątkowej, tak aby nie powodować niewłaściwego, zbyt dużego narażenia inwestorów na skutki niewłaściwego dla nich poziomu ryzyka, w tym skutki psychologiczne i majątkowe. Dlatego też dopasowanie oferty inwestycyjnej do profilu klientów przez instytucje jest regulowane przez ustawodawcę. (RM)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

W 2024 r. inwestorki nieco częściej niż inwestorzy-mężczyźni deklarują najniższą tolerancję ryzyka i ogólnie mają jako grupa przesunięty w porównaniu z inwestorami-mężczyznami stosunek do ryzyka w kierunku awersji do niego. Równocześnie, inwestorki mają większą tolerancję ryzyka inwestycyjnego niż nieinwestujący. Wszystkie te zjawiska, o podobnej skali obserwowano w 2023 r. (RM)

TABELA 7.8. PORÓWNANIE Kobiet I MĘŻCZYŹN: SAMOOCENA POSIADANEJ WIEDZY INWESTYCYJNEJ (%)

	Inwestorzy - mężczyźni	Inwestorki	Nieinwestujące kobiety	Nieinwestujący mężczyźni
Nie mam w ogóle takiej wiedzy (1)	0,6	0,2	30,8	28,5
Moja wiedza jest mała (2)	8,8	24,5	39,4	34,2
Moja wiedza jest przeciętna (3)	49,0	54,5	26,8	34,7
Moja wiedza jest znaczna (4)	35,3	19,7	2,3	2,2
Moja wiedza jest profesjonalna (5)	6,4	0,6	0,6	0,4

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

KOMENTARZ

Kobiety-inwestorki są mniej pewne swojej wiedzy dotyczącej inwestowania w porównaniu z inwestorami-mężczyznami: co czwarta z nich (24,5%) ocenia swoją wiedzę jako małą, a co piąta (19,7%) jako znaczną, podczas gdy wśród mężczyzn jest to odpowiednio: co dwunasty (8,7%) i więcej niż co trzeci (35,2%).

Chociaż poziom deklarowanej wiedzy inwestycyjnej raportowany przez kobiety-inwestorki jest na ogół niższy niż ten, który raportują mężczyźni-inwestorzy, to ciągle jest on wyższy niż deklarują obie grupy nieinwestujących. (RM)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

W 2024 r. obserwuje się (podobnie jak w przypadku skłonności do ryzyka inwestycyjnego), że mały poziom wiedzy inwestycyjnej częściej deklarują inwestorki niż mężczyźni-inwestorzy, a różnica na niekorzyść inwesterek występuje przy ocenach dotyczących wiedzy znacznej i profesjonalnej. Równocześnie wiedza inwesterek jest przez nie oceniana znacznie korzystniej niż w przypadku nieinwestujących. Tak też było w 2023 r. (RM)

TABELA 7.9. PORÓWNANIE KOBIEI I MĘŻCZYŹN: PREFEROWANE FORMY EDUKACJI INWESTYCYJNEJ (MOŻLIWA I ODPOWIEDŹ) (%)

	Inwestorzy - mężczyźni	Inwestorki	Nieinwestujące kobiety	Nieinwestujący mężczyźni
Książki	15,7	7,9	12,7	9,6
Materiały on-line	29,4	35,9	17,9	19,7
Studia podyplomowe	3,8	1,7	5,2	8,8
Szkolenie tradycyjne (off-line)	6,4	9,0	17,9	24,1
Szkolenie on-line	24,5	28,2	25,9	21,5
Grupa inwestorów	14,0	10,2	16,1	11,0
Konferencje	3,8	4,5	4,3	4,4

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

KOMENTARZ

Kobiety-inwestorki i mężczyźni-inwestorzy mają podobne oczekiwania dotyczące preferowanego formatu edukacji inwestycyjnej – częściej niż nieinwestujący cenią oni materiały dostępne on-line, rzadziej – studia podyplomowe i szkolenia tradycyjne (off-line). Niemal co czwarta z osób w każdej z czterech grup ceni najbardziej szkolenia dostępne on-line. Preferencje nieinwestujących (obu płci) są nieznacznie przesunięte w kierunku formatu stacjonarnego (szkolenia tradycyjne, studia podyplomowe). (RM)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

W latach 2024 i 2023 preferencje dotyczące formatu edukacji i różnice między nimi tłumaczone płcią są podobne. (RM)

TABELA 7.10. PORÓWNANIE KOBIEI I MĘŻCZYŹN: MOTYWACJA DO INWESTOWANIA (INWESTORZY) I OCENA POWODÓW DO INWESTOWANIA (NIEINWESTUJĄCYCH) (SKALA 1-5)

	Inwestorzy - mężczyźni	Inwestorki	Nieinwestujące kobiety	Nieinwestujący mężczyźni
MAJĄTEK				
Spokój o sytuację finansową w niedalekiej przyszłości	3,85	4,19	4,09	3,65
Spokój o sytuację finansową na emeryturze	4,12	4,20	4,13	3,85
Zwiększenie liczby źródeł przychodu	3,77	3,90	3,85	3,64
Wyższy status materialny	3,66	3,75	3,74	3,46
DZIECI				
Spokój o sytuację finansową dzieci w dorosłości	3,22	2,99	3,71	3,32
TO WIEDZĄ INWESTORZY				
Ochrona przed inflacją	4,13	4,19	3,93	3,86
Nauczenie się nowych umiejętności	3,65	3,59	3,70	3,45
Przyjemne zajęcie	3,68	3,45	3,15	3,03

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

KOMENTARZ

Pod względem motywacji do inwestowania inwestorki są w niektórych jej wymiarach bardziej podobne do kobiet nieinwestujących, a w innych do mężczyzn-inwestorów.

Podobieństwo inwesterek do kobiet nieinwestujących dotyczy czterech motywów finansowych: troski o najbliższą przyszłość finansową, zwiększenia liczby źródeł przychodu, osiągnięcia wyższego statusu materialnego i spokoju o sytuację finansową w najbliższej przyszłości.

Z mężczyznami-inwestorami kobiety inwestorki dzielą się podobieństwem oceny znaczenia ochrony przed inflacją (być może dlatego, że jest to fakt specjalistyczny, wynikający z wiedzy na temat wyników niektórych aktywów jako zabezpieczenia przed inflacją), jak też dostrzeganie, że inwestowanie może być przyjemnym zajęciem i może się ono wiązać z uczeniem się nowych umiejętności.

Jeden czynnik odróżnia kobiety-inwestorki od pozostałych grup razem ujętych – najniższe znaczenie dla inwesterek ma troska o sytuację finansową dzieci w dorosłości, co zapewne można przypisać temu, że inwestorki rzadziej niż inne grupy mają dzieci. (RM)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

W 2024 r. wzorzec podobieństwa ważności motywów inwestowania jest podobny jak w 2023 r. (RM)

TABELA 7.11. PORÓWNANIE KOBIEI I MĘŻCZYŹN: OCENA CZYNNIKÓW WPLYWAJĄCYCH NA BEZPIECZEŃSTWO FINANSOWE ORAZ ZMIANA NASTAWIENIA DO INWESTOWANIA W POLSCE LUB ZA GRANICĄ

	Inwestorzy - mężczyźni	Inwestorki	Nieinwestujące kobiety	Nieinwestujący mężczyźni
OCENA CZYNNIKÓW POLITYCZNYCH I GOSPODARCZYCH				
Scena polityczna w Polsce (skala 1-5)	3,05	2,94	2,82	2,95
Sytuacja gospodarcza Polski (skala 1-5)	3,54	3,28	3,04	3,36
Rola Polski w Unii Europejskiej (skala 1-5)	3,33	3,36	3,13	3,13
Pozycja geopolityczna, w tym sąsiedztwo z Ukrainą ogarniętą wojną (skala 1-5)	3,14	3,00	2,94	3,13
REAKCJA NA ZMIANĘ SYTUACJI GEOPOLITYCZNEJ				
1 - Polska coraz mniej bezpieczna w porównaniu z zagranicą	31,8	32,8	30,0	23,2
2 - nie zmienia nastawienia	46,4	49,7	57,5	61,0
3 - Polska coraz bardziej atrakcyjna w porównaniu z zagranicą	21,9	17,5	12,7	15,8

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

KOMENTARZ

Porównanie znajduje się w rozdziale V.

TABELA 7.12. PORÓWNANIE INWESTOREK I INWESTORÓW:
CZĘSTOTLIWOŚĆ PODEJMOWANIA DECYZJI INWESTYCYJNYCH (%)

	Inwestorzy - mężczyźni	Inwestorki
Decyzje raz na rok lub rzadziej	10,5	17,5
Decyzje kilka razy w roku	49,5	60,4
Decyzje kilka razy w miesiącu	27,1	19,4
Decyzje kilka razy w tygodniu	10,2	1,6
Decyzje kilka razy dziennie	2,6	0,8

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

KOMENTARZ

Znacznie mniej jest kobiet, które podejmują decyzje inwestycyjne często: kilka razy w tygodniu robi to 1,6% kobiet, ale aż 10,2% mężczyzn. Mniej kobiet podejmuje także decyzje kilka razy w miesiącu. Kobiety częściej niż mężczyźni podejmują za to takie decyzje kilka razy w roku, albo jeszcze rzadziej. (RM)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

W 2024 r. obserwuje się rzadsze podejmowanie decyzji przez inwestorki niż przez inwestorów-mężczyzn. Tak samo było w 2023 r. Pewną odmianę między wynikami badania w tych dwóch latach stanowi jeszcze większa różnica w 2024 r. w przypadku decyzji podejmowanych najczęściej (kila razy w tygodniu, kilka razy dziennie). (RM)

TABELA 7.13. PORÓWNANIE INWESTOREK I INWESTORÓW:
NAJWAŻNIEJSZY SPOSÓB PODEJMOWANIA DECYZJI (%)

	Inwestorzy - mężczyźni	Inwestorki
Decyzje na podstawie własnej wiedzy	61,8	49,1
Decyzje na podstawie artykułów i blogów inwestycyjnych	0,0	0,3
Decyzje na podstawie informacji instytucji oferującej inwestycje	7,3	6,2
Decyzje na podstawie rad profesjonalnego doradcy	9,0	9,0
Decyzje na podstawie informacji z mediów	6,4	10,4
Decyzje na podstawie konsultacji z partnerem/partnerką	4,9	11,3
Decyzje na podstawie informacji od znajomych	1,7	3,4
Decyzje na podstawie pomocy grup dyskusyjnych, forów	7,6	9,3

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

KOMENTARZ

Mężczyźni częściej deklarują, że najważniejszym sposobem podejmowania decyzji inwestycyjnych jest opieranie ich na własnej wiedzy (61,8%), kobiety robią tak rzadziej (49,1%), i w to miejsce częściej opierają decyzje na opiniach innych osób: konsultacjach z partnerem (11,3% wobec 4,9% mężczyzn), informacji od znajomych (3,4% kobiet i 1,7% mężczyzn). Większe znaczenie mają dla kobiet również informacje z mediów (10,4%) (wobec 6,4% dla mężczyzn). (RM)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

W latach 2024 i 2023 użyto innych metod mierzenia sposobów podejmowania decyzji inwestycyjnych (w 2023 r. była to skala).

- 1) Główna różnica zaobserwowana w 2024 r., czyli większa ważność dla inwestorów-mężczyzn podejmowania decyzji na podstawie własnej wiedzy i własnych analiz, ma swój odpowiednik w 2023 r. (większą średnią ocenę).
- 2) Druga (mniej ważna) różnica w 2024 r. dotyczy większego znaczenia dla inwestorek konsultacji z partnerem, w 2023 r. było podobnie.
- 3) W 2023 r. nie obserwowano jednak większej wagi informacji od znajomych deklarowanej w 2024 r. przez inwestorki. (RM)

TABELA 7.14. PORÓWNANIE INWESTOREK I INWESTORÓW:
ŚREDNIA LICZBA AKTYWÓW W PORTFELU (LICZBA)

	Inwestorzy - mężczyźni	Inwestorki
Średnia liczba rodzajów aktywów w portfelu	4,4	3,3

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.

KOMENTARZ

Kobiety mają (lub miały) średnio o jedno aktywo mniej niż mężczyźni (3,3 kobiety i 4,4 mężczyźni). (RM)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

W 2023 r. w obu grupach wskazywano średnio mniej aktywów, ale różnica między grupami była podobna. (RM)

**TABELA 7.15. PORÓWNANIE KOBIET I MĘŻCZYŹN:
AKTYWA POSIADANE W PORTFELU OBECNIE LUB W PRZESZŁOŚCI (%)**

	Inwestorzy - mężczyźni	Inwestorki
AKTYWA TRADYCYJNE		
Polskie obligacje skarbowe	48,9	52,4
Lokaty w złotym	58,0	57,0
Jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych	34,7	27,4
Polskie akcje (GPW/NC)	42,6	17,8
Akcje lub obligacje zagraniczne	31,5	20,1
Lokaty walutowe	22,2	19,5
Obligacje korporacyjne	14,6	5,1
AKTYWA ALTERNATYWNE		
Kruszce	29,4	24,5
Surowce	14,3	4,2
Nieruchomości	30,3	25,4
Kryptowaluty	31,2	12,1
Dzieła sztuki, kamienie szlachetne, przedmioty kolekcjonerskie	11,6	5,6
Instrumenty pochodne	11,7	2,3
Inwestycje na Foreksie	11,7	2,3
AKTYWA ZWIĄZANE Z PRZEDSIĘBIORCZOŚCIĄ		
Własna firma	11,1	7,3
Start-upy	4,7	0,6
EDUKACJA		
Edukacja własna	33,8	25,9
Edukacja dzieci	12,1	14,0

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADAŃIA.

TABELA 7.15. PORÓWNANIE KOBIET I MĘŻCZYŹN:
AKTYWA POSIADANE W PORTFELU OBECNIE LUB W PRZESZŁOŚCI (%)

KOMENTARZ

Kobiety mają nieco inne niż inwestorzy-mężczyźni preferencje dotyczące rodzaju posiadanych aktywów. Większy odsetek mężczyzn wskazuje na aktywa ryzykowne, różnica dotyczy: kryptowalut: (do ich posiadania obecnie lub w przeszłości przyznaje się mniej niż co ósma kobieta (12,1%), ale już blisko co trzeci mężczyzna (31,1%)), akcji polskich (17,8% kobiet i 42,5% mężczyzn), obligacji korporacyjnych (5,1% inwesterek i 14,6% inwestorów), akcji i obligacji zagranicznych (20,1% kobiet, 31,5% mężczyzn), instrumentów pochodnych, instrumentów na Forex. W przypadku bardzo ryzykownych inwestycji, takich jak start-upy przewaga odsetka mężczyzn nad odsetkiem kobiet jest aż dwudziestotrzykrotna (0,2% kobiet i 4,6% mężczyzn). Jednak do posiadania aktywów bezpiecznych – obligacji skarbowych przyznaje się podobny odsetek inwestorów obu płci (odpowiednio 52,4% kobiet i 48,9% mężczyzn), podobnie do lokat w złotym (57,0% i 58,0%) i do lokat walutowych (19,5% i 22,2%). Należy jednak zauważyć, że choć większość aktywów jest wskazywana częściej przez mężczyzn niż kobiety, to różnica taka jest największa w przypadku aktywów najbardziej ryzykownych, co jest kolejną przesłanką za tym, że mężczyźni mają większą tolerancję ryzyka inwestycyjnego. (RM)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

- 1) W 2024 r. większość różnic między inwestorkami a inwestorami miała podobny wydźwięk jak w 2023 r.
- 2) W przypadku aktywów o małym ryzyku (obligacje skarbowe (nieco większy odsetek kobiet), lokaty w złotym (więcej kobiet), lokaty walutowe (nieznacznie więcej mężczyzn)) odsetek wskazujących je kobiet i mężczyzn był najbardziej zbliżony do siebie w porównaniu z aktywami ryzykownymi, których posiadanie wskazywało wyraźnie więcej mężczyzn (Forex 13 p.p., instrumenty pochodne 11 p.p., obligacje korporacyjne i surowce: o 10 p.p., jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych o 9 p.p., kryptowaluty 8 p.p.).
- 3) Podobnie też start-upy były wskazywane wielokrotnie częściej przez mężczyzn (czterokrotna różnica). W 2023 r. nieruchomości i dzieła sztuki wskazywał podobny odsetek inwestorów obu płci. (RM)

TABELA 7.16. PORÓWNANIE KOBIET I MĘŻCZYŹN:
FORMY INWESTOWANIA PRZEZ INWESTORÓW (%)

	Inwestorzy - mężczyźni	Inwestorki
Samodzielne nabywanie	62,1	57,9
Odpowiednie fundusze inwestycyjne	26,8	24,2
Poprzez ETF	26,8	33,6
Poprzez PPK	13,4	13,0
Poprzez IKE/IKZE	17,2	21,1

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA.
Uwaga; dozwolona dowolna liczba wskazań.

KOMENTARZ

Odsetki inwesterek i inwestorów wskazujący na poszczególne formy inwestycji są na ogół podobne. Kobiety tylko nieznacznie częściej niż mężczyźni wskazują na formę inwestowania pasywnego – ETF (co trzecia kobieta i co czwarty mężczyzna).

Kobiety częściej też wskazują na IKE/IKZE (co piąta kobieta i co szósty mężczyzna), ale nieco rzadziej na samodzielne nabywanie aktywów.

Nie ma różnic dla wskazań PPK i odpowiednich funduszy inwestycyjnych. (RM)

PORÓWNANIE Z WYNIKAMI Z BADANIA W ROKU 2023

1) W 2024 r. różnice między preferencjami inwesterek i inwestorów-mężczyzn w zakresie wyboru form inwestowania są podobne jak w 2023 r.

2) W 2023 r. mężczyźni częściej wskazywali na samodzielne nabywanie aktywów (choć różnica była wtedy nieco większa), a kobiety na ETF oraz na IKE/IKZE.

3) W 2024 r. również nie było różnic w porównaniu z 2023 r. pod względem równie częstego wskazywania na PPK. (RM)

D ZIĘKUJEMY ZA TWÓJ CZAS

Dziękujemy za Twój czas, który przeznaczyłeś/aś na lekturę raportu “Polak Inwestor 2024”.

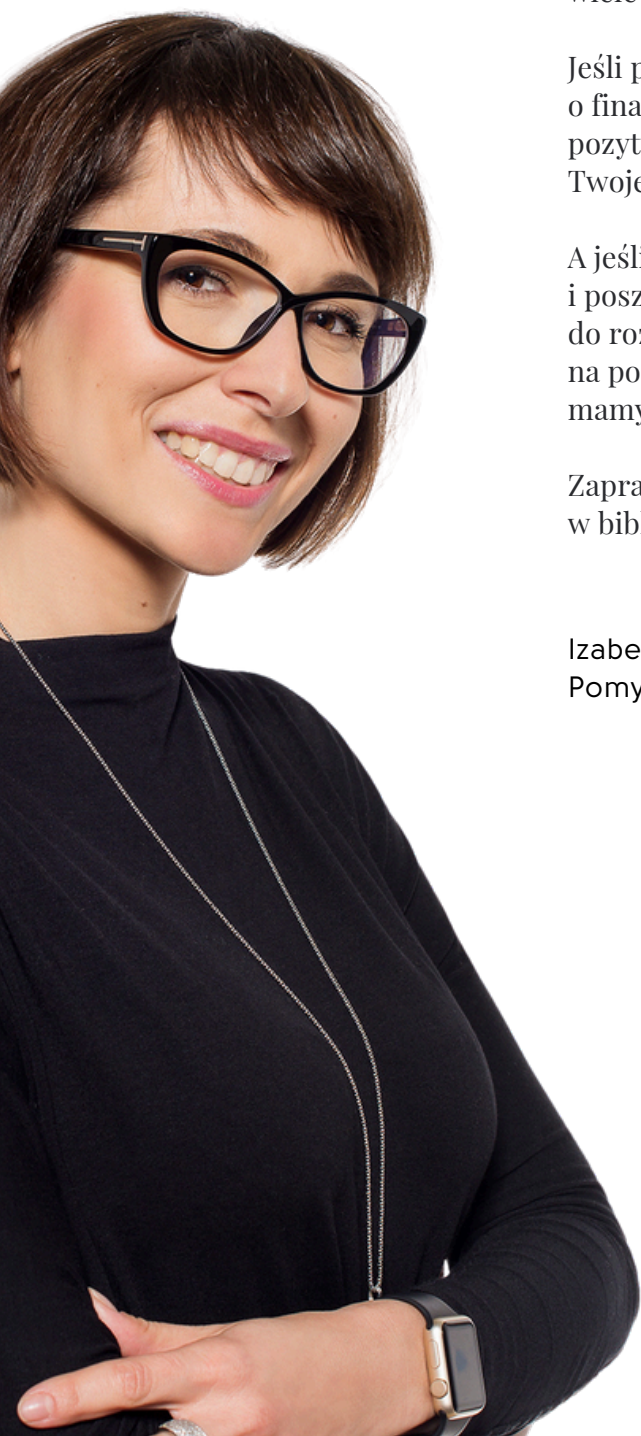
Mamy nadzieję, że nasza publikacja przyniosła Ci wiele ciekawych przemyśleń.

Jeśli poszukiwałeś/aś w niej inspiracji do dbania o finanse, to liczymy na to, że będzie miała ona pozytywny wpływ na budowę bezpieczeństwa finansowego Twojego i Twojej rodziny.

A jeśli jesteś przedstawicielem/ką sektora finansów i poszukujesz informacji potrzebnych do rozwijania swojej ścieżki zawodowej bądź pomysłów na poprawę oferty firmy, w której pracujesz, mamy nadzieję, że wzbogaciliśmy Twoją wiedzę zawodową.

Zapraszamy do lektury naszych pozostałych publikacji w bibliotece Polak Inwestor.

Izabela Kozakiewicz-Frańczak, CEO iKsync
Pomysłodawczyni Polak Inwestor

Jeśli dla rozwoju Twojego biznesu potrzebujesz szczegółowych analiz lub badań rynku dotyczących postaw i decyzji finansowych konsumentów, inwestorów indywidualnych lub przedsiębiorców, napisz do nas:

contact@iksync.com

P

OZNAJ NAS

O WYDAWCACH I PARTNERACH RAPORTU

WYDAWCA RAPORTU

PARTNER MERYTORYCZNY
AKADEMICKI

WSPÓŁWYDAWCA

P

OZNAJ NAS

IKSYNC.COM

BADANIA RYNKU I KLIENTA | OPTYMALIZACJA SPRZEDAŻY | STRATEGIE CENOWE

Lubimy i umiemy badać, obserwować, słuchać, wnioskować
- dla rozwoju Twojego biznesu.

Realizujemy badania ilościowe - takie które lubią ciszę, ale też takie z szerokim wsparciem medialnym. Prowadzimy też badania jakościowe, z trudnymi do pozyskania respondentami, w obszarze klienta premium czy stanowisk zarządczych. Potrafimy tu wiele osiągnąć!

“Polak Inwestor” to natomiast nasza marka edukacyjna, dzięki której dostarczamy ogólnodostępnych danych, raportów i materiałów, które wspierają edukację w zakresie finansów oraz dostarczają pomysłów na agendy wielu konferencji, debat, treści w mediach i opracowań naukowych.

iksync.com
contact@iksync.com

IKSYNC

TRAMPKI NA GIEŁDZIE - EDUKACJA FINANSOWA DLA DZIECI, NASTOLATKÓW, NAUCZYCIELI, RODZICÓW

INVEST CUFFS
POLAND

Jedno miejsce wiele możliwości!

Dołącz do największej konferencji i targów inwestycyjnych w Polsce

Spotkaj się z nami w Krakowie i zdobywaj wiedzę o pomnażaniu kapitału i inwestowaniu w różne instrumenty finansowe!

10000+ UCZESTNIKÓW   140+ PRELEAGENTÓW   120+ WYSTAWCÓW

- › Praktyczna wiedza inwestycyjna i finansowa
- › Aktualne tematy z Polski i ze świata
- › Znane nazwiska i eksperci rynku kapitałowego
- › Networking przez duże „N”
- › Uroczysta gala rozdania nagród Invest Cuffs
- › Wydarzenia towarzyszące i afterparty

investcuffs.pl

Kurs e-learningowy Zadbane finanse to bezpłatna oferta branży OFE dla osób młodych,

zwłaszcza studentów
i wchodzących na rynek pracy
lub będących na początkowym
etapie kariery zawodowej.

Przygotowany został przez Izbę
Gospodarczą Towarzystw
Emerytalnych oraz CFA Society
Poland we współpracy z ekspertami
– naukowcami, praktykami
i edukatorami finansowymi.

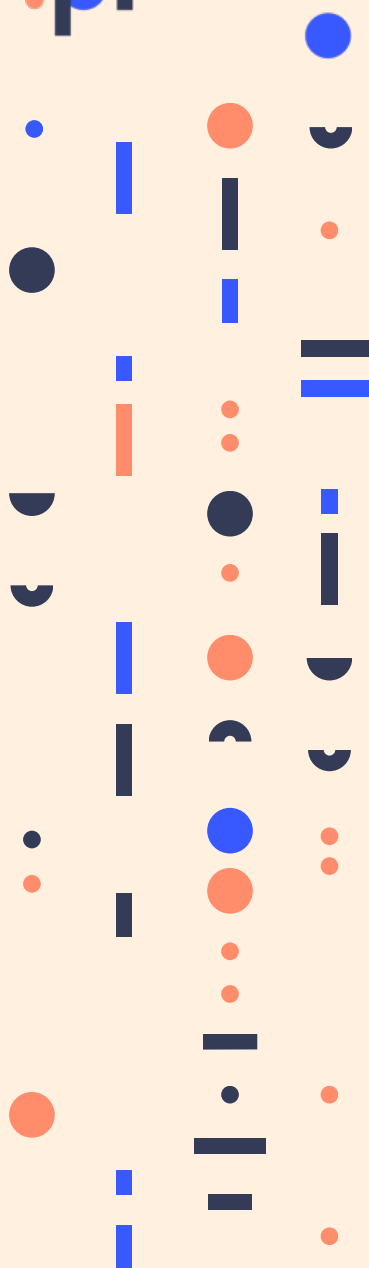

Treści edukacyjne prezentowane są w formie nagrań wideo z wykorzystaniem animacji i infografik.

Tematyka obejmuje zagadnienia: jak myśleć o finansach,
jak dbać o dochody, jak pilnować wydatków i oszczędzać
oraz jak inwestować, by stworzyć znaczące zasoby.
Nagrania mają od kilku do kilkunastu minut, by uczestnicy
kursu mogli korzystać z nich elastycznie, w ramach własnych
potrzeb i możliwości czasowych.

**zadbane
finanse
pl**

**Poleć ten kurs młodym osobom!
zadbanefinanse.pl**

DZIĘKUJEMY ZA TWÓJ CZAS

I ZAPRASZAMY DO LEKTURY POZOSTAŁYCH RAPORTÓW
W BIBLIOTECE WWW.POLAK-INWESTOR.PL